

Феновете на космическата
опера ще пируват!

ИЗБРАНА
СВЕТОВНА
ФАНТАСТИКА

АН ЛЕКИ „МИЛОСТТА НА КАЛР“

БАРД

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА

АН ЛЕКИ „МИЛОСТТА НА КАЛР“

Превод: Милена Илиева

chitanka.info

Представете си, че до неотдавна сте имали на свое разположение хиляди тела и почти богоподобна технология. А сега си представете, че всичко това ви е било отнето с един замах...

Лордата на Радч дава на Брек командването на кораба „Милостта на Калр“ и я изпраща на единственото място, където Брек би се съгласила да отиде — на станция Атоек, където сестрата на лейтенанта Оун работи в земеделската служба.

Атоек е анексиран преди шестстотин години и вече е напълно цивилизован... поне на теория. Но не всичко е толкова спокойно, колкото изглежда...

Леки бетонира заслужената си слава с продължението на „Правдата на Торен“ — безпрецедентен успех, обрал всички възможни награди!

1.

— Предвид обстоятелствата би могла да използваш още една лейтенанта. — Анаандер Мианаай, властелина (за момента) на неизбродния радчайски космос, седеше в голямо кресло с възглавнички от бродирана коприна. Тялото, което ми говореше — едно от хилядите, — изглеждаше на тринайсетина години. Облечено в черно, кожата му тъмна. В лицето на момичето вече прозираха аристократичните черти, които в радчайския космос бяха белег за най-висок ранг и висша мода. При нормални обстоятелства толкова млади версии на радчайската лорда не се явяваха пред чужди очи, но сега обстоятелствата не бяха нормални.

Стаята беше малка, квадрат със страна три и половина метра, облицована с решетки от тъмно дърво. В единия ъгъл решетките липсваха — вероятно бяха пострадали при размириците от миналата седмица, плод на отдавнашната негласна битка между съперничаещи си части на самата Анаандер Мианаай. Там, където решетките бяха оцелели, между летвите се виеше някакво силно разклонено растение с тънки сребристозелени листа и миниатюрни бели цветчета. Малката стая не беше място за аудиенции, нито част от отворените за широката общественост зали и коридори на палатата. Имаше едно празно кресло до креслото на радчайската лорда, а между двете кресла имаше маса със сервиз за чай — термос и чашки от бял порцелан без никаква украса, но с изящни линии, от онези неща, които на пръв поглед изглеждат семпли, но на втори ти се разкриват като произведение на изкуството, чиято стойност надхвърля стойността на някои планети.

Беше ми предложен чай, както и да седна. Предпочела бях да остана права.

— Каза, че мога сама да си избира офицерите.

Би трябвало да добавя едно почтително „милорда“, но не го направих. Освен това би трябвало отдавна да съм коленичила и да съм ударила чело в пода, още когато влязох и се озовах лице в лице с лордата на Радч. И това не бях направила.

— Вече избра две. Сейварден, разбира се, и лейтенанта Екалу. Логичен и очевиден избор. — Имената автоматично насочиха мислите ми към споменатите офицери. След приблизително една десета от секундата „Милостта на Калр“, паркиран на трийсет и пет хиляди километра от станцията, щеше да получи това почти инстинктивно искане на информация и след още една десета от секундата отговорът му щеше да стигне до мен. През последните няколко дни се опитвах да възстановя контрола си върху този прастар навик. Опитите ми не бяха еднозначно успешни. — Като флотска капитана имаш право на трета офицера — продължи Анаандер Мианаай. С прекрасната порцеланова чашка в едната си ръка — контрастът между бялата съдинка и черната ръкавица на лордата се набиваше на очи — тя направи към мен жест, който, изглежда, имаше за цел да изтъкне униформата ми. Радчайските военни носеха тъмнокафяви куртки и панталони, ботуши и ръкавици. Моите бяха различни. Лявата половина на униформата ми беше кафява, да, но дясната беше черна, а капитанските ми нашивки имаха допълнителни белези, които показваха, че ръководя не само собствения си кораб, а и капитаните на други кораби. Флотилията ми се състоеше само от един кораб, „Милостта на Калр“, но в околността на Атоек, накъдето скоро щях да потегля, нямаше други флотски капитани и чинът щеше да ми даде предимство над всяка друга капитана, която щях да срещна в системата. Ако приемем, разбира се, че тези други капитани щяха да проявят склонност да признаят властта ми.

Една от враждуващите фракции в избухналия преди няколко дни конфликт беше разрушила два от вътресистемните портали. Сега основен приоритет беше да се предотврати срывът на още портали, както и да се парират опитите на въпросната фракция да завладее портали и станции в други звездни системи. Разбрах защо Анаандер Мианаай ме е издигнала до този чин, но въпреки това не харесвах повишението си.

— Не прави грешката — казах — да си въобразяваш, че работя за *теб*.

Тя се усмихна.

— О, няма такова нещо. Можеш да избираш сред офицерите, които понастоящем се намират на тази станция или близо до нея. Лейтенанта Тизаруат току-що е завършила академията. Пътуваше към

първото си назначение, но сега, както знаеш, да продължи натам е невъзможно. А и реших, че ще ти хареса да получиш човек, когото да обучиш според собствените си разбирания. — Последното май ѝ се стори забавно.

Докато лордата говореше, получих данни, че Сейварден е във втора фаза на дълбок сън. Също данни за пулса ѝ, температурата, дишането, кислородното съдържание на кръвта, хормоналните нива. После тази информация изчезна, заменена от изображение на лейтенанта Екалу, която беше на вахта и очевидно се намираше в състояние на стрес — мускулите на челюстта ѝ бяха стегнати, нивото на кортизола повишено. Само допреди седмица Екалу беше обикновена война, докато капитаната на „Милостта на Калр“ не бе задържана за държавна измяна. Екалу изобщо не беше очаквала да я повишат в офицера и според мен не беше докрай убедена, че офицерството ѝ е по силите.

— Не е възможно да смяташ — казах на Анаандер Мианаай, като примигнах да прогоня образа, — че е добра идея да ме пратиш в центъра на новоизбухнала гражданска война само с една опитна офицера в екипажа.

— А по-добре ли ще е да тръгнеш без трета офицера? — каза Анаандер Мианаай, може би усетила краткотрайното ми разсейване, а може би не. — А и онова дете тръпне от вълнение при мисълта, че ще служи при флотска капитана. Чака те на доковете. — Остави чашата си и се поизправи в креслото. — Понеже порталът към Атоек се срива и нямам представа какво се случва на станцията, не мога да ти дам конкретни заповеди. Освен това — лордата вдигна дясната си ръка, сякаш да ме спре, преди да съм казала нещо, — би било загуба на време да ти вися на главата. Каквото и да кажа, ти ще постъпиш както сама смяташ за редно. Натоварихте ли вече? Имате ли всичко необходимо?

Въпросът беше напълно излишен, лордата отлично знаеше какъв е продоволственият статут на кораба ми. Махнах неангажиращо с ръка, жест съзнателно безочлив.

— Можеш да вземеш и нещата на капитана Вел — каза тя, все едно ѝ бях отговорила подобаващо. — На нея няма да ѝ трябват.

Вел Оск беше капитана на „Милостта на Калр“ допреди седмица. Имаше много причини да не се нуждае повече от вещите си, като най-

вероятната сред тях беше — разбира се, — че вече е мъртва. Анаандер Мианаай никога не правеше нищо наполовина, особено когато то касаше враговете ѝ. Както знаем, в този случай врагът, подкрепян от Вел Оск, беше самата Анаандер Мианаай.

— Не ги искам — казах аз. — Изпрати ги на семейството ѝ!

— Стига да мога. — Възможно бе и наистина да не може. — Да ти трябва нещо друго, преди да тръгнеш? Каквото и да било?

Хрумнаха ми разни отговори. Нито един не ми се стори полезен.

— Не.

— Ще ми липсваш, между другото — каза тя. — Никой друг не дръзва да ми говори като теб. Ти си една от малцината, които си позволяват да ме обидят, без да ги е страх от последствията. А от тези малцина нито една няма... специфичните прилики, които споделяме ние с теб.

Защото преди време аз бях кораб. Изкуствен интелект, контролиращ гигантски войскови кораб и хиляди второстепенни сегменти, човешки тела, които бяха част от мен. По онова време не мислех за себе си като за робиня, но в действителност бях оръжие, собственост на Анаандер Мианаай, която на свой ред обитаваше хиляди тела, пръснати из радчайския космос.

Сега обитавах това едничко човешко тяло.

— Каквото и да ми направиш сега, не би могло да се сравнява с онова, което вече ми стори.

— Знам — каза тя. — Знам и колко опасна те прави това. Сигурно е адски глупаво от моя страна, че те оставих да живееш, да не говорим, че ти дадох официална власт и кораб. Но игрите, които играя, не са за страхливите.

— За повечето от нас — казах, без да крия гнева си и с пълното съзнание, че тя ще разпознае физическите му признаци без значение колко неутрално е лицето ми, — това не са игри.

— Знам и това — каза лордата на Радч. — Наистина. Но някои загуби са неизбежни.

Бих могла да избира всеки от половин дузината отговори, които ми хрумнаха. Вместо това се обърнах и излязох мълчаливо от стаята. Щом прекрачих прага, войната Едно Калр Пет от „Милостта на Калр“, която бе стояла изпъната в стойка мирно до вратата, тръгна след мен, делово и без излишни приказки. Калр Пет беше човек като целия

екипаж на „Милостта на Калр“, който бе съставен от човешки воители, а не от второстепенни сегменти. Войната си имаше име извън името на кораба, номера на декадата и личния си номер. Веднъж се бях обърнала към нея с името ѝ. Тя бе реагирала с външно безразличие, но лесно долових вълната от тревога и притеснение, която я заля отвътре. Не допуснах повече тази грешка.

Когато бях кораб — и когато бях само един компонент от войсковия транспортен кораб „Правдата на Торен“, — постоянно знаех в какво състояние са офицерите ми. Какво чуват и какво виждат. Всяко дихание, всяко потрепване на мускул ми бяха известни. Хормонални нива, кислородни нива. Знаех за тях почти всичко, ако не броим специфичното съдържание на мислите им, макар че дори за това често можех да се досетя — от опит и защото ги познавах отлично. Не че бих показала това на някоя от своите капитани — за тях то не би означавало нищо, само поток от неразгадаеми данни. Но за мен, по онова време, това бе част от светогледа ми.

Вече не бях своя кораб. Но все още бях второстепенен и все още можех да чета данни несъизмеримо по-добре от всяка човешка капитана. Ала имах само един човешки мозък и можех да обработя нищожна част от информацията, която навремето поемах постоянно и без да се замислям. А дори и с това нищожно количество трябваше да внимавам — когато за пръв път се опитвах едновременно да вървя и да приемам информация, се забих право в една от преградните стени на кораба, същото продължи да се повтаря и след това. Изпратих запитване до „Милостта на Калр“, внимателно този път. Бях в голяма степен сигурна, че ще мога да вървя по коридора и да проследя данните за Калр Пет, без да спирам и да се спъвам.

Стигнах чак до приемната зала на палатата без злополуки. Пет беше уморена и страдаше от лек махмурлук. И отегчена, без съмнение, от поста си пред вратата, докато аз разговарях с лордата на Радч. Долових и странна смесица от нетърпение и страх, която леко ме смути, защото нямах представа какъв вътрешен конфликт я предизвиква.

Когато излязохме на централния булевард, висок, широк, ехтящ и настлан с каменни плочи, завих към асансьорите, с които се стигаше до доковете и до совалката, с която да се върна на „Милостта на Калр“. Повечето магазини и кантори по протежение на булеварда,

включително разноцветните божества, полазили фасадата на храма — оранжеви, сини, червени и зелени, — изглеждаха неочаквано незасегнати от размириците преди седмица, когато битката на радчайската лорда срещу самата себе си бе излязла на открито с гръм и трясък. Граждани, наконтени с ярки палта, панталони и ръкавици и накичени с лъскави бижута, вървяха спокойно по тротоарите. Все едно миналата седмица изобщо не я е имало. Все едно Анаандер Мианаай, лордата на Радч, си беше старата лорда, с много тела, но иначе единна, нераздвоена личност. Но миналата седмица я беше имало и Анаандер Мианаай изобщо не беше единна личност. И то от доста време.

Докато приближавах асансьорите, внезапно ме заля вълна от негодувание и смут. Спрях и се обърнах. Калр Пет спря след мен, стоеше и гледаше безучастно пред себе си, сякаш вълната от негодувание, която корабът ми бе показал, не идваше от нея. Не подозирах, че хората мога така успешно да прикриват толкова силни емоции, но ето че лицето на войната беше напълно празно, напълно безучастно. Вече бях установила, че всички воители от „Милостта на Калр“ го могат, в по-голяма или по-малка степен. Капитана Вел беше от старомодния вид — или поне хранеше идеализирана представа за „старомодното“ — и бе настоявала човешките ѝ воители да се държат като второстепенни сегменти.

Пет не знаеше, че съм била второстепенен. За нея аз бях флотска капитана Брек Мианаай, повишена заради ареста на капитана Вел и връзките, които семейството ми уж има по високите места. Нямаше представа колко детайлна информация получавам за нея.

— Какво има? — попитах рязко. Смутена бях.

— Капитана? — Безизразен глас. Искаше — разбрах го след незначителното забавяне на сигнала — да я оставя на мира, да насоча вниманието си другаде. Но искаше и да говори.

Права бях в предположението си, че силното негодувание и смут са свързани с мен.

— Имаш да ми кажеш нещо. Слушам те.

Изненада. Силен страх. И всичко това без мускулче по лицето ѝ да трепне.

— Капитана — каза отново тя и ето, най-сетне някакво изражение пробяга по лицето ѝ за миг. Войната преглътна. — Заради сервиза е.

Мой ред беше да се изненадам.

— Заради сервиза?

— Капитана, вие пратихте нещата на капитана Вел на склад тук, на станцията.

А въпросните вещи бяха наистина прекрасни. Сервизът за хранене (включително приборите и сервизът за чай), който явно тревожеше Калр Пет, се състоеше от изящни предмети от порцелан, стъкло и инкрустиран със скъпоценни камъчета емайлиран метал. Но тези неща не бяха мои. Аз не исках нищо, принадлежало на капитана Вел. Пет очакваше да я разбере. Искрено искаше да я разбере. Но аз не разбирах.

— Да?

Объркване. Гняв дори. Очевидно Пет смяташе аргумента си за очевиден. За мен обаче единственото очевидно бе, че не е в състояние да изрече на глас проблема си дори след като я бях подканила изрично.

— Капитана — каза накрая тя, докато гражданите ни заобикаляха: някои се преструваха, че не ни виждат, други ни хвърляха любопитни погледи. — Разбрах, че скоро ще напуснем системата.

— Воина — казах аз. На свой ред започвах да се чувствам объркана и ядосана, а и разговорът с лордата на Радч вече бе съсипал настроението ми. — Способна ли си да говориш направо?

— Не можем да напуснем системата без хубав сервиз! — каза най-сетне войната, макар лицето ѝ да остана впечатляващо безучастно. — Капитана. — Не отговорих и тя продължи, думите ѝ придружени от свеж пристъп на страх, задето си позволява да говори толкова откровено: — Това, разбира се, няма значение за вас. Вие сте флотска капитана и чинът ви е достатъчен да впечатли всяка. — Чинът, както и фамилното ми име, нали сега бях Брек Мианаай. Не бях особено доволна, че са ми дали точно това име, което ме бележеше като братовчеда на самата радчайска лорда. Никоя от екипажа, освен Сейварден и корабната медика, не знаеше, че не съм родена с това име. — За вас не би било проблем да поканите някоя капитана на вечеря и да ѝ сервирате храна в посудата на войнишката столова. Гостуващата ви капитана не би казала и дума, въпреки...

Не би и могла, освен ако не е с по-висок чин от моя.

— Не отиваме там, където отиваме, за да даваме приеми — казах аз.

Това определено я смути и мигновено объркване разчупи маската ѝ.

— Капитана! — каза умолително войната. — *Вие* няма нужда да се тревожите какво мислят за вас другите хора. Казвам го само защото ми наредихте да говоря.

Естествено. Би трябвало да се досетя. Би трябвало да си дам сметка за проблема още преди дни. Тя се тревожеше, че *тя* ще изглежда зле в очите на хората, ако *аз* нямам сервиз за хранене, който да отговаря на ранга ми. Че това ще се отрази зле на самия кораб.

— Тревожиш се за репутацията на кораба.

Долових силна тревога, но и облекчение.

— Да, капитана.

Аз не съм капитана Вел. — Капитана Вел бе държала много на тези неща.

— Така е, капитана, *не сте*.

Не можах да преценя дали натъртването — и облекчението, което долових у Пет — са знак, че според нея сериозните разлики между мен и Вел са хубаво нещо, или че войната просто се радва, че най-сетне съм разбрала какво има предвид. Или и двете.

Вече бях затворила сметките си тук, всичките ми пари бяха прехвърлени в чипове и заключени в корабната ми каюта. Малкото, което имах у себе си, би било крайно недостатъчно да успокои тревогите на Калр Пет. Станцията — ИИ-то, което управляваше това място, което беше това място — вероятно би могла да реши финансовия ми проблем. Но Станцията не ме харесваше, защото обвиняваше мен за размириците от миналата седмица, и едва ли би се съгласила да ми съдейства сега.

— Върни се в палатата — казах аз. — И кажи на радчайската лорда какво ти трябва. — Очите ѝ леко се разшириха и две секунди покъсно долових изненадата и искрения ѝ ужас. — Когато останеш доволна от посудата, ела в совалката.

Три граждани ни подминаха с чанти в ръце и фрагментът от разговора им, който дочух, ми подсказа, че отиват към доковете да хванат кораб към една от външните станции. Вратата на един асансьор се отвори пред тях. Разбира се. Станцията знаеше къде отиват и ги улесняваше всячески.

Станцията знаеше къде отивам и аз, но не ми отваряше врати, без изрично да съм го поискала. Обърнах се, влязох в асансьора след тях и след миг вратите му се отвориха в лицето на Калр Пет, която стоеше ужасена на павирания с черни плочи тротоар. Асансьорът потегли, трите граждани си приказваха. Затворих очи и видях Калр Пет да зяпа невярващо асансьора, дишането ѝ бе ускорено. Свъси едва доловимо вежди — забелязах го само защото следях лицето ѝ. Пръстите ѝ помръднаха — викаше „Милостта на Калр“, но някак несмело, сякаш се боеше, че корабът може и да не ѝ отговори.

Но „Милостта на Калр“ се отзова, разбира се.

— Не се тревожи — каза ѝ корабът, гласът му ведър и неутрален в нейните и в моите уши. — Флотската капитана не е ядосана на теб. Действай. Всичко ще бъде наред.

Вярно. Не на Калр Пет бях ядосана. Затворих информацията, която идваше от нея, и за миг ме заля дезориентиращ поток откъм Сейварден, която спеше и сънуваше, и от лейтенанта Екалу, все така напрегната, която тъкмо пращаше една от своите Етрепи за чаша чай. Отворих очи. Гражданите в асансьорната кабинка се смееха на нещо, нямах представа на какво и не ме интересуваха, после вратите се отвориха и всички излязохме в просторното фоайе на доковете, стените му нашарени с икони на различни богове, които пътниците биха сметнали за полезни или утешителни. Имаше необичайно малко хора за това време на деня, освен при входа към офисите на пристанищната администрация, където опашка от ядосани капитани и пилоти чакаше реда си да се оплаче на претоварените младши инспектори. Два вътрешносистемни портала се бяха сринали в резултат на размириците от предната седмица, очакваше се същото да сполети и други, а лордата на Радч беше забранила всички пътувания през действащите портали, с което приковаваше десетки кораби в системата с все товарите и пътниците им.

Всички те се отдръпнаха да ми направят път, дори се поклониха леко, все едно че е появил внезапен вятър. Дължеше се на униформата ми, не на друго — чух една капитана да шепне на друга: „Коя е тази?“, чух и прошепнатия отговор на запитаната и на тези около нея, всяка добавяше малкото, което знае. Чух „Мианаай“ и „специални операции“. Явно това беше изводът, до който бяха стигнали масово хората след събитията от миналата седмица. Официалната версия

гласеше, че съм пристигнала в Палата Омоу под прикритие с цел да извадя на светло заговор за държавна измяна. И че през цялото време съм работила за Анаандер Мианаай. Всяка била и преди пряк участник в събития, получили по-късно своя официална версия, щеше да знае, или най-малкото да заподозре, че и тази версия не отговаря на истината. Ала повечето радчай живеят в скука и нямат причини да се усъмнят.

Никоя не възрази, когато минах покрай младшите инспектори и влязох във външния офис на главната инспектора. Даос Цейт, нейната асистента, все още се възстановяваше от раните си. Непозната за мен младша инспектора седеше на мястото ѝ, но щом влязох, веднага скочи на крака и се поклони. Същото направи една много млада лейтенанта, при това по-грациозно и хладнокръвно, отколкото очаквах от седемнайсетгодишно момиче, от онзи тип момичета, които се състоят предимно от кльоцави ръце и крака и са достатъчно вятърничави да похарчат първата си заплата за очи с люляков цвят — девойката едва ли се беше родила с такива очи. Тъмнокафявите ѝ куртка, панталони, ръкавици и ботуши бяха спретнати и без петънце, правата ѝ тъмна коса — подстригана късо.

— Флотска капитана — поздрави тя. — Аз съм лейтенанта Тизаруат. — И се поклони отново.

Не отговорих, само я погледнах. И да я притесни погледът ми, тя с нищо не го показа. „Милостта на Калр“ все още не получаваше данни за физическото ѝ състояние, а кафявата ѝ кожа така и не потъмня от изчервяване. Малобройните дискретни игли близо до лявото ѝ рамо говореха за семейство заможно, но не и от най-издигнатите в Радч. Реших, че или притежава свръхестествен самоконтрол, или е глупачка. Нито едното, нито другото ми беше по вкуса.

— Влезте, капитана — каза непознатата младша инспектора и ме покани с жест във вътрешния офис. Отправих се натам, без да кажа и дума на лейтенанта Тизаруат.

Тъмнокожа, с кехлибарени очи, елегантна и аристократична дори в тъмносинята униформа на пристанищните власти, старша инспектора Скааиат Оуер стана и се поклони, когато вратата зад мен се затвори.

— Брек. Тръгваш значи?

Отворих уста да кажа: „Веднага щом ни дадеш зелена светлина да потеглим“, но си спомних за Калр Пет и задачата, с която я бях изпратила.

— Чакам Калр Пет. Явно не мога да тръгна без приемлив сервиз за хранене.

Изненада мина за миг по лицето на Скааиат. Тя знаеше, разбира се, че съм пратила нещата на капитана Вел за съхранение и че нямам нищо, с което да ги заменя. Веднага щом изненадата премина, на нейно място се появи зле прикрит смях.

— Е — каза тя. — Ти не би ли се чувствала по същия начин? — Ако бях на мястото на Пет, това имаше предвид. Ако бях кораб.

— Не, не бих. Не се е случвало. Някои от другите кораби го правеха. Още го правят. — Най-вече Мечове, които така или иначе се смятаха за по-висши от по-малките и не толкова престижни Милости и транспортните Правди.

— Моите Седем Исса държаха на тези неща. — Скааиат Оуер беше служила като лейтенанта на кораб с човешки воители, преди да стане старша инспектора тук, на Палата Омоу. Погледът ѝ се спря на единственото ми бижу, малка златна игла, забодена близо до лявото ми рамо. Махна с ръка, уж да смени темата, макар на практика да не я сменяше. — Атоек значи? — Дестинацията ми не беше публично достояние, дори би могла, в известен смисъл, да се води деликатна информация. Но Оуер бяха сред най-старите и богати къщи. Скааиат имаше братовчеди, които познаваха хора, които знаеха това-онова. — Лично аз не бих те изпратила точно там.

— Там отивам.

Тя прие отговора ми, без да се изненада или засегне, поне ако се съдеше по изражението ѝ.

— Седни. Чай?

— Не, благодаря. — Всъщност малко чай би ми дошъл добре, а при други обстоятелства с радост бих си побъбрила със Скааиат Оуер, но вече нямах търпение да се махна оттук.

И този ми отговор старша инспектора Скааиат прие спокойно. Самата тя също остана права.

— Като стигнеш на Атоек, ще потърсиш Баснаайд Елминг. — Не беше предположение. Знаеше, че ще го направя. Баснаайд беше по-малката сестра на лице, което и двете бяхме обичали някога. Лице,

което аз, по заповед на Анаандер Мианаай, бях убила. — В някои отношения тя много прилича на Оун, но в други — не.

— Спомена, че била упорита.

— Много горда. И ужасен инат, точно като сестра си. Засегна се, когато ѝ предложих клиентство заради сестра ѝ. Споменавам го, защото си мисля, че смяташ да направиш нещо подобно. А нищо чудно ти да си единственият жив човек, който е по-голям инат от нея.

Вдигнах вежда.

— По-голям инат дори от тираната?

Думата не беше радчайска, а идваше от свят, анексиран и погълнат от Радч. От Анаандер Мианаай. От самата тирана, която вероятно беше единственият човек на Палата Омоу, освен мен и Скааиат, която знаеше тази дума.

Устата на Скааиат Оуер се изкриви в горчива усмивка.

— Може би. Или пък не. Така или иначе, внимавай много, ако решиш да ѝ предложиш пари или услуга. Няма да го приеме добре. — После махна с ръка, добронамерено, но и примирено, сякаш да каже: „Макар че ти, разбира се, ще постъпиш както сама решиш“. — Предполагам, че вече си видяла новата си лейтенанта. Бебето.

Имаше предвид лейтенанта Тизаруат.

— Защо е дошла тук вместо да отиде директно на совалката?

— Дошла е да се извини на младшата инспектора. — Заместницата на Даос Цейт, заела мястото ѝ във външния офис. — Майките им са братовчеди. — Формално думата, която използва Скааиат, обозначаваше хора от различни къщи, които имат обща родителна или прародителна линия, но неформално се използваше за далечна роднина, която ти е приятели или с която си израснал заедно. — Вчера е трябвало да пият чай, но Тизаруат не отишла, нито отговорила на съобщенията им. А ти добре знаеш какви са отношенията между военните и пристанищните власти. — Тоест външно любезни, но със сериозна доза скрито презрение от страна на военните. — Моята младша инспектора се обидила.

— И защо на лейтенанта Тизаруат да ѝ пука?

— Никога не си имала майка, която ти е сърдита, задето си засегнала нейна братовчедка — каза с усмивка Скааиат, — иначе нямаше да питаш.

Така си беше.

— Какво мислиш за нея?

— Преди ден-два бих казала, че е лекомислена. Днес обаче е пониска от тревата. — „Лекомислена“ не се връзваше с хладнокръвното поведение на момичето, което бях видяла във външния офис. Освен ако не броиш онези невъзможни очи. — До вчера момичето знаеше, че отива към една от пограничните системи да работи на бюро.

— Тираната ми праща бебе *администратора*?

— Ако питаш мен, изненадана съм, че изобщо ти праща бебе, без значение какво — каза Скааиат. — Не бих се изненадала, ако сама беше тръгнала с теб. Но може би не са й останали достатъчно тела тук. — Пое си дъх, сякаш да каже още нещо, но после смръщи вежди и килна глава настрани. — Извинявай, но трябва да свърша нещо.

Доковете бяха пълни с кораби, които се нуждаеха от провизии, ремонт или спешна медицинска помощ, кораби, хванати в капан в системата, факт, който никак не се харесваше на екипажите и пътниците им. Хората на Скааиат от дни работеха при пълно натоварване и почти без почивка.

— Разбира се — казах с поклон. — Няма да ти преча.

Тя все още слушаше съобщението. Обърнах се да си ходя.

— Брек. — Погледнах през рамо. Главата на Скааиат бе все така наклонена леко встрани, знак, че връзката ѝ със Станцията или с някоя капитана още не е прекъснала. — Пази се.

— Ти също.

Излязох във външния офис. Лейтенанта Тизаруат стоеше неподвижна и мълчалива. Младшата инспектора зад бюрото гледаше право пред себе си, а пръстите ѝ се движеха бързо, без съмнение беше заета с някаква спешна задача.

— Лейтенанта — казах остро и излязох от офиса, без да изчакам за отговор. Минах през тълпата намусени корабни капитани и излязох на доковете, където ме чакаше совалката, с която да стигна до „Милостта на Калр“.

Совалката беше твърде малка да генерира свое собствено гравитационно поле. За мен безтегловността не беше проблем, но за новоизлюпените офицери често се явяваше такава. Оставих лейтенанта Тизаруат при шлюза да изчака Калр Пет, после се изтласках през неприятната граница между гравитацията на станцията и безтегловността на совалката, насочих се към едно от креслата и се

вързах с коланите. Пилотата ми кимна почтително, понеже поклоните са трудни при тези обстоятелства. Затворих очи и видях, че Пет стои в голямо складово помещение на територията на палатата, семпло помещение със сиви стени. Пълно със сандъци и кутии. В едната си ръка държеше чаша за чай от деликатно стъкло с наситен розов цвят. В отворена кутия пред нея имаше още от същия сервиз — термос, още седем чаши и друга посуда. Насладата ѝ при вида на красивия сервиз, желанието ѝ да го вземе, бяха помрачени от колебание. Не можех да прочета мислите ѝ, но се досетих, че са ѝ казали да си избере сервиз от склада, тя е намерила този, харесала го е много, но не може да повярва, че наистина ще ѝ разрешат да го вземе. Може и да грешах, но този сервиз ми изглеждаше ръчно изработен и поне на седемстотин години. Не знаех, че Калр Пет има толкова добър вкус за сервизи.

Прогоних образа. По всичко личеше, че войната ще се позабави. Можех междуременно да си открадна малко сън.

Събудих се след три часа и първото, което видях, беше лейтенанта Тизаруат с люляковите очи, която стягаше коланите на креслото срещу мен. Калр Пет — видимо доволна, след като бе отмъкнала безценния сервиз от склада на палатата, поне така предположих, се изтласка към лейтенанта Тизаруат, кимна ѝ, каза: „Просто за всеки случай, лейтенанта“, и ѝ връчи торбичка за почти неизбежните последствия, когато стомахът на младата офицера се сблъска с микрогравитацията.

Навремето познавах доста млади лейтенанти, които бяха приемали това предложение като лична обида. Лейтенанта Тизаруат взе торбичката с усмивка, която не стигна до останалите части на лицето ѝ. Изглеждаше все така съвсем спокойна и хладнокръвна.

— Лейтенанта — казах аз, докато Калр Пет се изтласкваше към креслото до пилотата, друга Калр. — Взели ли сте някакви лекарства?

Още една потенциална обида. Лекарствата против повръщане се намираха лесно и аз познавах отлични офицери с дългогодишна служба, които вземаха от тях всеки път, когато предстоеше да се качат на совалка. Кое не означаваше, че са склонни да го признаят.

И последните следи от усмивката на лейтенанта Тизаруат изчезнаха.

— Не, капитана. — Спокоен глас. Съвсем спокоен.

— Пилотата има, ако ви трябва. — Поне това би трябвало да предизвика някаква реакция.

Така и стана, макар и с частица от секундата по-късно, отколкото очаквах. Намек за смръщване, негодуващо стягане на раменете, осуетено от коланите на креслото.

— Не, благодаря ви, капитана.

„Лекомислена“, така беше казала Скааиат Оуер.

Обикновено не бъркаше толкова сериозно в преценката си за хората.

— Не съм изпращала официално искане за присъствието ви, лейтенанта. — Постарах се гласът ми да прозвучи спокойно, само с намек за гняв. Лесна работа, предвид обстоятелствата. — Тук сте само защото Анаандер Мианаай е издала съответната заповед. Нямам нито времето, нито ресурсите да си отглеждам бебета. Надявам се, че ще се ориентирате бързо. Трябват ми офицери, които знаят какво правят. Трябва ми пълен екипаж, на който да *разчитам*.

— Капитана — отвърна лейтенанта Тизаруат. Все още говореше спокойно, но и някак замислено, а и онова почти недоловимо смръщване на веждите сякаш стана по-видимо. — Да, капитана.

Взела беше *нещо*. Лекарства против гадене вероятно, а ако можех да заложа, бих заложила значителното си лично състояние, че се е дрогирала до ушите поне с един седатив. Искаше ми се да изтегля личното ѝ досие — „Милостта на Калр“ със сигурност вече го беше получил. Ала ако го направех, тираната щеше да разбере, че съм го поискала. В крайна сметка „Милостта на Калр“ принадлежеше на Анаандер Мианаай и тя имаше кодове за достъп, които ѝ позволяваха да го контролира. „Милостта на Калр“ виждаше и чуваше всичко, което виждах и чувах аз, и ако тираната поискаше тази информация, нужно бе само да протегне ръка. А аз не исках тя да знае за подозренията ми. В интерес на истината, исках подозренията ми да се окажат безпочвени. Глупаво от моя страна.

Засега, ако тираната наблюдаваше — а тя със сигурност наблюдаваше чрез „Милостта на Калр“ и щеше да го прави, докато не напуснем системата, — нека си мисли, че негодувам, задето ми е натресла на главата бебе вместо опитна офицера, която знае какво прави.

Насочих вниманието си напред, към пилотата, която тъкмо се навеждаше към Калр Пет. Попита я тихо и неясно:

— Всичко наред ли е? — И добави, когато Пет я погледна неразбиращо с вдигнати вежди: — Твърде тихо е.

— През цялото време ли? — попита Пет. Все така говореха, с недомлъвки. Защото говореха за мен, а не знаеха дали не съм наредила на кораба да ми съобщава всеки път, когато екипажът ме обсъжда. Имах един стар навик — навик на две хиляди години — да си тананикам песни, каквото ми дойде наум. Понякога си тананиках, друг път пеех с цяло гърло. В началото този ми навик бе смутил дълбоко екипажа, ако не заради друго, то защото това тяло, единственото, което ми беше останало, не се отличаваше с много добър глас. Но започваха да свикват и сега ми стана смешно, че мълчанието ми ги притеснява повече от постоянните песни.

— Нито дума — отвърна пилотата. Поредната недомлъвка бе придружена от мигновен поглед встрани и едва доловимо потрепване на вратните и раменните мускули, което ми подсказа, че пилотата сочи дискретно назад, към лейтенанта Тизаруат.

— Мда — съгласи се Калр Пет, явно присъединявайки се към неизреченото от пилотата подозрение на какво се дължи нетипичната ми сдържаност.

Добре. Приятно гледане, Анаандер Мианаай.

Пътят до „Милостта на Калр“ беше дълъг, но лейтенанта Тизаруат нито веднъж не прибягна до торбичката, нито показва някакъв признак на дискомфорт. Прекарах тези часове в дрямка и мислене.

Корабите, комуникациите и данните пътуват между звездите през портали, обозначени с маяци и постоянно отворени. Изчисленията са направени предварително, маршрутите са набелязани през изкривеното пространство на порталите, където разстоянията не съвпадат с разстоянията в нормалния космос. Но бойните кораби като „Милостта на Калр“ могат да генерират свои собствени портали. Това крие много по-големи рискове, разбира се — заложиш ли неправилен маршрут, избереш ли погрешен вход или изход, корабът ти може да се окаже навсякъде или никъде. Това не ме тревожеше. „Милостта на

Калр“ знаеше какво прави и ние щяхме да пристигнем по живо по здраво на станция Атоек.

И докато пътувахме през порталното пространство в свой собствен мехур от нормално пространство, щяхме да сме напълно изолирани. Исках го това. Исках да се махна от Палата Омоу, да се махна от погледа на Анаандер Мианаай, далеч от всяка заповед или намеса, която може да ѝ хрумне.

Почти бяхме пристигнали и предстоеше скачване, когато корабът каза в ухото ми:

— Флотска капитана. — Не беше необходимо да се обръща към мен по този начин, достатъчно бе да излъчи към мен, че иска да привлече вниманието ми. А и почти винаги усещаше какво искам, без нужда да го изричам на глас. Можех да се свързвам с „Милостта на Калр“ по начин, недостъпен за останалите на борда. Ала не можех да бъда „Милостта на Калр“, както преди много години бях „Правдата на Торен“. Не и без напълно да изгубя себе си. Завинаги.

— Кораб — отвърнах тихо. И без да казвам нищо друго, „Милостта на Калр“ ми даде резултатите от изчисленията, които бе направил, без да чака изрична заповед — списък от възможни маршрути и часове на потегляне, които се появиха пред вътрешния ми взор. Избрах най-скорошния час, дадох заповедта и след малко повече от шест часа потеглихме.

2.

Тираната беше казала, че си приличаме по много неща, и в някои отношения беше права. И тя като мен — каквато бях преди — бе съставена от хиляди тела, които споделяха обща идентичност. От тази гледна точка си приличахме много. Прилика, която някои граждани бяха забелязали (макар и едва напоследък, в рамките на последните стотина години) и изтъквали по време на спорове относно военната употреба на второстепенни сегменти.

Изглежда ужасно, когато си представиш, че се случва на теб или на твоя близка. Но самата лорда на Радч живееше по този начин, беше в немалко отношения близко подобие на корабите, които ѝ служеха, така че възможно ли бе това да е наистина толкова ужасно, колкото твърдяха хулителите? И не е ли нелепо да се твърди, че през цялото това време Радч не е бил символ на абсолютната справедливост, на правдата?

А тази дума бе важна, една от триадата. Правда, приличие и ползотворност. Никое справедливо действие не може да бъде неприлично, никое благоприличие действие не може да бъде несправедливо. Правдата и приличието, неразривно свързани помежду си, водят до ползата. Въпросът коя и как точно извлича полза беше тема за разговори късно нощем над наполовина празни бутилки арак, но като цяло радчаите не подлагаха на съмнение факта, че правдата и приличието рано или късно ще донесат полза по някакъв богоугоден начин. Никога, освен при най-необичайни обстоятелства, никоя не подлагаше на съмнение факта, че Радч е в най-висша степен справедлив, благоприличен и ползотворен.

Разбира се, за разлика от корабите си, лордата на Радч беше гражданин, и не просто гражданин, а абсолютна властелина на целия радчайски космос. Аз бях оръжие, което тя бе използвала неведнъж в миналото, за да разшири своите владения. Слугувала ѝ бях. И в много отношения ѝ бях робувала. Имаше и други разлики. Всички тела на Анаандер Мианаай бяха идентични, клонинги, заченати и отглеждани с

изричната цел да бъдат нейни части. Всеки от хилядите ѝ мозъци се беше развил около имплантите, които присъединяваха тези мозъци в едно — в нея. В продължение на три хиляди години тя нито за миг не се беше отклонила от идентичността си на Анаандер Мианаай. Никога бе ограничавана в едно-единствено тяло — за предпочитане в младежка възраст или в първата половина на средната възраст, но понякога и по-стари вършат работа, — никога не я бяха взимали в плен, консервирани в пашкул за десетилетия, а понякога и за векове, докато не възникне нужда да бъде събудена. Никога не я бяха разтопявали безцеремонно, никога не бяха натиквали импланти в мозъка ѝ, за да разкъсват връзки и да създават нови, да унищожат безследно самоличността ѝ и да я заменят с ИИ-то на кораб.

Ако не сте го преживели, едва ли можете да си го представите. Страхът и гаденето, нечовешкият ужас дори след промените, когато тялото вече знае, че е едно с кораба, че личността отпреди вече не съществува, че вече няма коя да скърби за смъртта ти. Това продължава седмица, понякога и по-дълго, докато тялото и прилежащият му мозък се адаптират към новата ситуация. Страничен ефект, който вероятно е можел да бъде елиминиран или най-малкото облекчен. Но какво значение има временният дискомфорт на някакво си тяло? Едно тяло от десетки и дори стотици е без значение, стресът, на който го подлагат, е просто краткотрайно неудобство. Ако кризата е твърде силна или не отмине достатъчно бързо, тялото просто бива унищожено и заместено с ново. Има предостатъчно тела на склад.

Ала сега, когато Анаандер Мианаай бе обявила, че повече няма да се произвеждат второстепенни — ако не броим пленниците, които все така спяха консервирани в пашкулите си в трюмовете на гигантските транспортни кораби клас „Правда“, хиляди тела, замразени в очакване, — нямаше нужда проблемът изобщо да се обсъжда.

Като капитана на „Милостта на Калр“ имах собствени покои — каюта три на четири метра, цялата обточена с пейки, които изпълняваха допълнителната функция на ракли. Една от пейките служеше и за легло, а вътре в раклата ѝ, под кутиите и куфарите с личните ми вещи, имаше една кутия, която корабът не можеше нито да

види, нито да усети. Човешките очи можеха да я видят, та дори да са очи на второстепенен сегмент. Но никой скенер и механичен сензор не можеше да улови кутията, нито нея, нито пистолета вътре, нито мунициите за пистолета — куршуми, които пробиваха всичко познато във вселената. Как е постигнато това оставаше мистерия — не само необяснимите куршуми, но и защо светлината, която се отразяваше от кутията и пистолета, е видима за човешките очи, но не и за камерите, да речем, които в крайна сметка работят на същия принцип. Нещо повече, корабът не виждаше празнина на мястото на кутията — празно място, което да събуди подозрение, — а просто виждаше нещо, което от негова гледна точка логично би трябвало да се намира там. Във всичко това нямаше смисъл. Ала точно така стояха нещата. Кутията, пистолетът и мунициите бяха произведени от чуждата раса пресгер, раса с неясни цели. От тях се боеше дори Анаандер Мианаай, нищо че контролираше гигантските пространства на радчайския космос и командваше безчетни армии.

„Милостта на Калр“ знаеше за кутията и за пистолета, защото аз му бях казала за тях. За войните, които ме обслужваха, тя беше просто поредната кутия от багажа ми, който те не отваряха. Ако наистина бяха второстепенните, на каквито се преструваха понякога, това би бил краят на историята. Но те не бяха второстепенни. Бяха хора, следователно ги гризеше любопитство. Гадаеха, хвърляха погледи изпод мигли, докато прибираха дюшека и чаршафите ми в раклата. Ако не бях тяхна капитана, нещо повече — флотска капитана, отдавна щяха да са преровили багажа ми от първия до последния куфар и да са го обсъдили надълго и нашироко помежду си. Но аз бях тяхна капитана, животът и смъртта на целия екипаж беше в ръцете ми, следователно имах право на тази малка тайна.

Тази каюта бе принадлежала на капитана Вел, преди тя да избере губещата страна в битката на радчайската лорда със самата себе си. Килимите, кувертюрите и възглавничките ги нямаше, останали бяха на Палата Омоу. По нейна заповед стените бяха боядисани в отънъци на лилаво и зелено, със сложен рисунък, стил и палитра, които Вел беше изкопирала от друга епоха, уж по-благородна и цивилизована от сегашната. За разлика от капитана Вел, аз бях живяла в онази епоха и не съжалявах особено, че е останала в миналото. Бих наредила да

пребоядисат стените, но екипажът имаше по-спешни задачи, а и лилаво-зеленият буламач се ограничаваше само до капитанската каюта.

Боговете на Вел, които бяха седели в ниша под боговете на кораба — Амаат, разбира се, главната сред радчайските богове, и Калр, част от името му, — бях заменила с Онази, която се роди от лилията, с една ЕскВар (Еманацията на началото и края) и малка евтина иконка на Торен. Трудно намерих иконката. Торен е стар бог и не особено популярен, почти напълно забравен освен от екипажите на корабите с неговото име, нито един от които не се намираше в близост до Палата Омоу, а един от тях — аз — бе унищожен преди двайсетина години.

Имаше място за още богове — винаги има. Но аз не вярвах в никой от тях. Екипажът би се смутил, ако оставя личната си ниша празна, но тези трите би трябвало да свършат работа. За мен те не бяха богове, а сувенири, които да ми напомнят за нещо друго. Екипажът не знаеше за какво става въпрос, нито би го разбрал, дори да знаеше, затова аз горях тамян пред и трите си божества, когато горях и за боговете на кораба, и точно като Амаат и Калр, те получаваха дължимите си приношения от храна и украсени с емайл медни цветя. Когато видях за пръв път цветята, Калр Пет се намуси, защото цветята бяха обикновени и евтини, а не каквито — според нейните представи — една Мианаай следва да предложи на своите богове. Беше споделила това с Калр Седемнайсет, с недомлъвки и без да споменава името или чина ми. Не знаеше, че съм второстепенен, не знаеше, че заради това на кораба му е много лесно да ми покаже как се чувства тя, какво казва, където и да го е казала, когато и да съм поискала аз въпросното сведение. Сигурна бе, че корабът ще запази в тайна клюкарстването й.

Два дни след като си генерирахме портал, на път към Атоек в собствения си миниатюрен фрагмент от вселената, аз седях на леглото си и пиех чай от тъмнорозова стъклена чаша, докато Калр Пет прибираще личбите и кърпата от сутрешното хвърляне. Личбите бяха показали стабилен добър късмет, разбира се — само най-глупавата сред капитаните би разчела нещо друго в подредбата на малките метални дискове върху кърпата.

Затворих очи. Усетих коридорите и каютите на „Милостта на Калр“, безупречно бели, без петънце. Целият кораб миришеше познато на рециклиран въздух и почистващи препарати. Декада Амаат беше изтъркала своята част от коридорите и каютите, за които отговаряше. Тяхната лейтенанта, Сейварден, старша на всички лейтенанти от екипажа, тъкмо завършваше инспекцията си, раздаваше похвали и порицания, възлагаше задачите за утре, всичко това със старомодния си изящен акцент. Сейварден беше родена за тази работа, родена беше с лице, което я бележи като член на една от най-висшите къщи в Радч, далечна братовчеда на самата Анаандер Мианаай, богата и отлично възпитана. Отгледана беше с мисълта, че ще командва. В много отношения беше образец на радчайска офицера. Сега, когато говореше с воините от своята декада, така спокойна и самоуверена, приличаше почти на онази Сейварден, която помнех отпреди хиляда години, преди да загуби кораба си и да бъде натикана в спасителна капсула от свой второстепенен. Проследяващото устройство на капсулата било повредено и тя се носила из космоса столетия. След като я намерили и разтопили, след като открила, че всичките ѝ познати и приятели отдавна са мъртви, че собствената ѝ къща вече не съществува, а Радч се е променил драматично, Сейварден напуснала пределите на радчайския космос и няколко години се скитала сама, отчаяна, без цел. Не докрай решена да умре, ако питаха мен, но затаила тайната надежда да налети на някакъв фатален инцидент. Беше наддала на тегло, откакто я намерих, върнала си бе част от изгубената мускулна маса, изглеждаше много по-здрава сега, ала все още някак уморена. Била на четирийсет и осем, когато онзи второстепенен я натикал в спасителната капсула. Ако броим и хилядата години космическо скиталчество, значи беше втората по възраст на борда на кораба.

Следващата по старшинство, лейтенанта Екалу, беше на вахта в командната зала заедно с две от своите Етрепи. На теория нямаше необходимост хора от екипажа да стоят на вахта където и да било, защото „Милостта на Калр“ бе винаги буден, винаги нащрек, постоянно в интимна връзка с кораба, който представляваше неговото тяло, и с пространството наоколо. Особено в порталното пространство, където не може да се случи нищо неочаквано — и нищо интересно, ако трябва да сме откровени. Но макар и рядко, случва се корабните системи да дадат дефект, а е много по-бързо и лесно да реагираш на

криза, ако екипажът е бил нащрек, преди тя да възникне. А и когато десетки са натъпкани в малък кораб, трябва да им се създава работа, която да им запълва времето и да поддържа дисциплината им. Корабът засипваше лейтенанта Екалу с числа, карти и графики, шепнеше в ухото ѝ, добавяше и по някой окуражителен коментар към тоновете информация. „Милостта на Калр“ харесваше лейтенанта Екалу, имаше доверие в нейната интелигентност и способности.

Калр беше капитанската декада, моята. В останалите декади имаше по десет воители, но в Калр бяха двайсет. Спяха на смени, защото — още една разлика с воителите от останалите декади — декада Калр винаги беше дежурна, последна останка от времето, когато корабите са имали екипажи от второстепенни, когато воителите им са били фрагменти от самия кораб, а не десетки самостоятелни човешки същества. Воителите Калр, които, като мен, се бяха събудили преди малко, чакаха във воителската столова, семпло помещение с бели стени и голямо колкото да се нахранят десетина души. Стояха прави, всяка до своята паница със скел — бързорастящо лигаво тъмнозелено растение, което съдържа всички хранителни вещества, от които се нуждае човешкото тяло. Ако не си израснал с тази храна, минава известно време, докато свикнеш с вкуса ѝ. Но пък голяма част от радчаите я познават от най-ранно детство.

Калр във воителската столова подхванаха нестройно сутрешната молитва. „Цветето на правдата е мир“. След първите няколко думи влязоха в общия познат ритъм. „Цветето на приличието е красота във всяка мисъл и действие“.

Медиката — имаше си име и лейтенантски чин, но никоя никога не се обръщаше към нея по този начин — беше зачислена към декада Калр, но не беше лейтенанта към декадата. Беше си просто медиката. И тя като другите членове на екипажа получаваше заповеди да застъпи на вахта, в компанията на още две воители от декадата. Беше единствената офицера от екипажа на Вел, която бе останала на кораба. От една страна, замяната ѝ би била трудно осъществима, от друга — медиката не бе взела почти никакво участие в събитията от предната седмица. Беше висока и слаба, светлокожа според радчайските стандарти, косата ѝ беше толкова светлокафява, че изглеждаше странно, но без ексцентричните нюанси, които говорят за изкуствено оцветяване. Вечно беше намръщена, макар да не бе зла по природа.

Беше на седемдесет и шест, но изглеждаше на трийсет и щеше да изглежда така, докато не надхвърли сто и петдесет. Майка ѝ била лекара, както и нейната майка преди това и така нататък. В момента медиката ми беше страшно ядосана.

Събудила се бе с твърдото намерение да разговаря с мен в краткия промеждутък преди да застъпи на вахта, казала бе набързо сутрешната си молитва веднага щом стана от леглото. „Цветето на ползата е Амаат цяла и пълна“. Отклонила бях вниманието си от воините Калр във войнишката столова, но не можех да чуя първите стихове на молитвата, без да чуя и останалото. „Аз съм мечът на правдата...“ Сега медиката стоеше мълчалива и напрегната до стола си в декадната стая, където се хранеха офицерите.

Сейварден влезе в декадната стая усмихната и спокойна — за нея закуската се явяваше вечеря в края на смяната — и видя медиката, която чакаше вдървена и нетърпелива, по-намръщена от обичайното. Долових мигновеното раздражение на Сейварден, после тя го прогони, извини се за закъснението си и получи в замяна едно разсеяно „няма проблем“.

Във войнишката столова воините Калр довършиха сутрешната молитва, като изрекоха и допълнителните стихове, които бях добавила аз — кратка молитва за мъртвите и изреждане на имената им. Оун Елминг. Нисем Птем — войната, която се бе разбунтувала на Име, предотвратявайки война с чужденците rrrrrr с цената на собствения си живот.

Декада Бо спеше в малко помещение, което приличаше повече на ниша, отколкото на стая, и едвам побираше десетте легнали едно до друго тела, отнемайки всяка възможност за усамотение и лично пространство. Воините Бо се въртяха, въздишаха, сънуваха, много по-неспокойни от второстепенните, които бяха спали някога тук.

В собствената си миниатюрна каюта тяхната лейтенанта, престъпно младата лейтенанта Тизаруат с невъзможно люляковите очи, също спеше, уж спокойно и без сънища, ала в тялото ѝ се усещаше подводно течение от напрежение, адреналинът ѝ беше малко по-висок от нормалното. Това ниво на адреналин би трябвало да я събуди, както се бе случило предната нощ, но медиката ѝ бе дала нещо да облекчи съня ѝ.

Медиката изгълта набързо закуската си, извини се под нос и само дето не изхвърча от декадната стая.

— Кораб — предаде тя, пръстите ѝ потрепнаха с ясно изразени движения, — искам да говоря с флотската капитана.

— Идва медиката — казах аз на Калр Пет. — Ще ѝ предложим чай. Но тя едва ли ще го приеме. — Пет провери колко чай е останал в термоса, после извади още една от тъмнорозовите чаши. Подозирах, че повече няма да видя емайлирания си сервиз, освен ако изрично не помоля за него.

— Флотска капитана — каза „Милостта на Калр“ в ухото ми, после ми показа една Амаат, която отиваше към войнишката столова и си пееше тихичко — тъпа детска песничка, каквито се срещат на всички светове... „Всичко се върти, всичко се върти, планетата обикаля слънцето, всичко се върти. Всичко се върти, луната обикаля планетата...“ Пееше разсеяно и фалшиво.

В моята каюта Калр Пет застана мирно и каза:

— Медиката иска разрешение да говори с вас, флотска капитана.

Войната Амаат в коридора, чула стъпките на своя колега зад себе си, млъкна, внезапно осъзнала какво прави.

— Да влезе — казах на Пет, напълно ненужно, разбира се, защото войната вече знаеше, че планирам да говоря с медиката.

Вратата се отвори и медиката влезе — мъничко по-рязко, отколкото се смяташе за допустимо.

— Флотска капитана — започна тя, напрегната и гневна.

Вдигнах ръка да я спра.

— Медика. Седнете. Ще пиете ли чай?

Тя седна. Отказа чая. Калр Пет излезе от каютата по моя заповед, добре овладяла негодуванието си, че ще пропусне разговор, който определено обещавахе да е интересен. Когато войната излезе, подканих с жест медиката, която седеше като на тръни срещу мен от другата страна на масата. „Слушам те“.

— Моля флотската капитана да ми прости. — Изобщо не личеше да я интересува ще ѝ простя ли, или не. Сви юмруци под плота на масата. — Флотска капитана. Иззели сте определени лекарства от лазарета.

— Така е.

Това я сепна, макар и само за миг. Изглежда, бе очаквала да отрека.

— Никоя друга не би могла да го направи — продължи медиката. — Корабът настоява, че те никога не са били вадени от инвентарния списък, а аз прегледах грижливо дневниците, всички записи, подробно ги прегледах, и няма данни някоя да ги е вземала. Единствено вие бихте могли да скриете това от мен.

Боях се, че това вече не е съвсем вярно. Но на глас казах друго:

— Вчера, в края на смяната си, лейтенанта Тизаруат дойде при вас и помоли за помощ, за нещо, което да облекчи пристъпи на слабо гадене и тревожност. — Преди два дни, няколко часа след като минахме през портала, лейтенанта Тизаруат бе започнала да изпитва безпокойство. И леко гадене. Същата вечер почти не докосна храната си. Нейните Бо бяха забелязали — със загриженост, разбира се. Така де, проблемът с повечето седемнайсетгодишни е как да им осигуриш достатъчно храна... помежду си бяха стигнали до извода, че я мъчи носталгия по дома. И че се чувства зле, задето аз не я искам тук. — Имате ли притеснения за здравето ѝ?

Медиката така се възмути, че едва не скочи от стола си.

— Не е там въпросът! — После си спомни с кого разговаря. — Флотска капитана. — Преглътна, зачака, но аз мълчах. — Изнервена е. Данните от прегледа говорят за значителен емоционален стрес. Напълно разбираемо. Напълно нормално за млада лейтенанта на първото си назначение. — Още докато говореше, си даде сметка, че аз вероятно имам обширен опит с това какво е нормално за младите лейтенанти при първото им назначение. Съжали, че се е разприказвала, за миг дори съжали, че изобщо е дошла тук да ми търси сметка, да ме обвинява. Но само за миг.

— Съвършено нормално предвид обстоятелствата — казах аз, но имах предвид нещо различно от нея.

— Но не можах да ѝ помогна, защото сте иззели всички лекарства, които бих могла да ѝ дам.

— Да — потвърдих. — Така е. Когато пристигнахме, беше ли взела нещо? — Вече знаех какъв ще е отговорът, но въпреки това попитах.

Медиката примигна, изненадана от въпроса ми, но бързо се овладя.

— Стори ми се, че може да е взела нещо, когато дойде в лазарета от совалката. Но сканирането не показва нищо. Явно просто е била уморена.

Едва доловима промяна в стойката и също толкова недоловима промяна в емоциите, които прочетох в нея, говореха, че медиката преосмисля в движение значимостта на въпроса ми и странното, пък макар и незначително несъответствие между вида на лейтенанта Тизаруат — видяна с професионалното око на медиката — и показанията на скенера.

— В досието ѝ има ли препоръки за изписване на определени лекарства?

— Не, нищо такова. — Не личеше медиката да е стигнала до някакво заключение. Още по-малко до заключението, до което бях стигнала аз. Но бях събудила любопитството ѝ, макар още да ми беше ядосана. — Последните събития бяха трудни за всички ни. А тя е много млада. И... — Поколеба се. Сигурно се канеше да каже, че вече всички знаят колко съм се ядосала, когато са назначили лейтенанта Тизаруат на „Милостта на Калр“. Толкова ядосана, че да спра да пея цели няколко часа.

Вече целият екипаж знаеше какво означава мълчанието ми. Дори, струва ми се, намираха за успокоително, че разполагат с толкова лесен начин да преценят дали всичко е наред.

— Щяхте да кажете? — подканих я аз, изражението и гласът ми възможно най-спокойни.

— Според мен тя си мисли, че не я искате тук, флотска капитана.

— Така е, не я искам. Факт.

Медиката поклати глава неразбиращо.

— Ако флотската капитана ми прости... Можели сте да откажете назначението ѝ.

Бих могла. Можех да я оставя на доковете на палатата, когато совалката ни потегли, да я зарежа там. Сериозно се бях замислила дали да не го направя. Скааиат несъмнено би разбрала и би направила необходимото никой кораб да не докара младата лейтенанта до „Милостта на Калр“, докато не стане твърде късно.

— Дали сте ѝ нещо?

— Само колкото да заспи. Беше в края на смяната ѝ. Само толкова можах да направя. — И точно това я беше ядосало, не само че

съм се намесила в работата ѝ, а че не е могла да помогне.

Не се сдържах и хвърлих един бърз поглед на лейтенанта Тизаруат. Спеше, но повърхностно. Сън, от който щеше да се събуди уморена. Все още се усещаше онова подмолно напрежение.

— Медика — казах аз, като насочих вниманието си към непосредствената ситуация, — имате пълно право да сте ми ядосана. Очаквах да се ядосате, очаквах да заявите несъгласието си. Ако не го бяхте направили, щях да остана разочарована. — Тя примигна озадачено, все така стиснала юмруци в скута си. — Имайте ми доверие. — Само това можех да ѝ кажа засега. — Аз съм неизвестна величина, аз съм... не съм от хората, на които обичайно се поверява командването на други хора. — Проблясък на разбиране мина по лицето на медиката, леко отвращение, последвано от смут заради собствените ѝ чувства, които аз без съмнение следях, както тя знаеше отлично. Именно медиката бе поправила имплантите ми, които бях деактивирала и повредила с цел да ги скрия. Освен Сейварден медиката бе единствената на борда на „Милостта на Калр“, която знаеше какво представлявам в действителност. — Просто ми имайте доверие, става ли?

— Не е като да имам избор, нали, капитана? Тук сме отрязани от всичко и всички, нямам на кого да се оплача, поне докато не пристигнем на Атоек. — Стори ми се смутена и ядосана едновременно.

— Можете да се оплачете, щом стигнем там. Ако все още го искате. — И ако имаше на кого да се оплаче, разбира се.

— Флотска капитана. — Тя се изправи, преглътнала другото, което бе искала да каже. Поклони се вдървено. — Мога ли да си вървя?

— Да, медика, разбира се.

Лейтенанта Тизаруат беше проблем. Според официалното ѝ досие, което представляваше сух списък от факти, беше родена и израснала на планета, трето дете на една родителка и второ на друга. Получила бе образованието на радчай от средна ръка. Показала добри резултати по математика, имала силното желание, но не и таланта да пише поезия, а за история ѝ липсвали и двете. Получавала издръжка от

родителите си, макар никоя да не очаквала чудеса от нея. За пръв път излязла в открития космос, когато отпътувала за академията.

Прочетено между редовете, досието ѝ говореше, че не е родена да заеме някакво специално място в къщата си, нито да наследи нечие богатство или пост, нито да осъществи нечий високи очаквания, но пък че родителите ѝ са я обичали и глезели до деня, когато напуснала родната планета, за да постъпи във военната академия. Кореспонденцията ѝ с тях потвърждаваше тези изводи. Не личеше сестрите ѝ, по-големи от нея, да негодуват срещу битието ѝ на всеобща любимка, дори напротив, изглежда, са я глезели също като родителите. „Лекомислена“, беше казала за нея Скааиат Оуер. Аз пък ѝ бях лепнала етикета „вятърничава“, когато за пръв път видях необичайния и несъмнено изкуствен цвят на очите ѝ. Данните от теста ѝ за пригодност потвърждаваха това впечатление. Тези данни не говореха за хладнокръвност. Но не се връзваха и с тревожното униние, налегнало момичето малко след като стъпихме на борда на кораба.

Преподавателите ѝ в академията добре познаваха този тип девойки и бяха подхождали към нея с подобаваща строгост, но без излишна суровост. Някои от тях несъмнено имаха свои разглезени сестрички, а и в крайна сметка момичето се готвеше за административна служба. Едва ли имаше значение, че не може да задържи вечеря в стомаха си в условия на микрогравитация — много новоизлюпени лейтенанти имат същия проблем, особено ако им липсва опит в космоса.

Преди два дни, докато Тизаруат беше на преглед в лазарета, а корабът залагаше връзките, чрез които оттук насетне — той, както и аз — щяхме да следим реакциите ѝ като на всички останали от екипажа, нейните воини Бо бяха преровили основно багажа ѝ и бяха стигнали до доста точни заключения относно биографията ѝ. Готови бяха да се възмутят от неадекватността на това натрапено им бебе, току-що излязло от академията, отлична мишена за подигравки и подбелени очи. Ала бяха готови да изпитат съпричастие и дори гордост в аванс, защото тяхна щеше да е заслугата за всичките бъдещи постижения на Тизаруат, понеже те, в крайна сметка, щяха да са я превърнали в истинска лейтенанта. Те щяха да са я научили на всичко наистина важно. Готови бяха да са нейни. И много им се искаше тя да се окаже от онези лейтенанти, на които служиш с гордост.

А на мен много ми се искаше подозренията ми да се окажат безпочвени.

Вахтата, разбира се, беше скучна. След разговора ни медиката отиде право в командната зала, все още ядосана. Амаат на Сейварден тренираха, къпеха се и скоро щяха да си легнат, всяка на своето място, доста натясно и честичко с недоволно сумтене и ръгане с лакти, защото спалното им не предлагаше възможност да се протегнеш на воля. Етрепите на Екалу лъскаха и без това чистите стаи и коридори, за които отговаряха. Лейтенанта Тизаруат щеше да се събуди чак след почти четири часа.

Отидох в малкия гимнастически салон на кораба и няколко окъснели воини Амаат побързаха да се разкарат от пътя ми. Тренирах изтощително един час. После, все още ядосана и потна от тренировката, тръгнах към стрелбището.

Всичко беше симулация, разбира се. Никоя не иска истински куршуми да летят на борда на малък кораб, когато от другата страна на корпуса му има безкраен вакуум. Мишените представляваха образи, които корабът прожектираше върху отсрещната стена. Оръжието трещеше и даваше откат, все едно стреляш с истински куршуми, но в действителност изстрелваше единствено светлина. Не беше и наполовина толкова разрушително, колкото ми се искаше в онзи момент, но все щеше да свърши работа.

Корабът знаеше в какво настроение съм. Зареди бърза поредица мишени, които уцелих до една почти без да мисля. Презаредих — всъщност нямаше нужда от презареждане, но щеше да има, ако оръжието беше истинско, затова презареждането бе включено като задължителен елемент в стрелковите тренировки. Стрелях отново, презаредих, стрелях. Не ми беше достатъчно. Доловил това, корабът пусна движещи се мишени, цяла дузина едновременно. Бързо влязох в познат ми ритъм — стрелба, презареждане, стрелба, презареждане. Сетих се за една песен... при мен винаги е така, идват ми песни наум. Тази бе дълъг речитатив, разказ за последния спор между Анаандер Мианаай и отколешната ѝ приятела Наскааиа Ескар. Поетата бе екзекутирана преди хиляда и петстотин години — нейната версия за събитията представяше Анаандер като злодеята и завършваше с

обещанието, че мъртвата Наскааиа ще се върне да отмъсти за себе си. Песента бе почти напълно забравена на територията на Радч, защото изпълнението ѝ, а дори и знанието, че песента изобщо съществува, можеше да донесе на провинилата се гражданка пълно превъзпитание. Все още я пееха тук-там извън радчайската сфера на влияние.

*Предателя! Много отдавна врекохме се ние
на размяна равна, дар за дар.
Проклинам те — каквото убиеш, то да те убие.*

Стрелба, зареждане. Стрелба, зареждане. Без съмнение много малка част от песента — а и от всяка друга версия на същото събитие — почиваше на реални факти. Самото събитие несъмнено е било далеч по-скучновато, без помен от поетическия драматизъм на песента, наситен с мистика и пророчески обертонове. И все пак ми беше приятно да я пея.

Стигнах до края на песента и свалих оръжието. Без да съм го поискала, корабът ми показва какво има зад мен — три воина Етрепа се бяха намърдали на прага на стрелбището и ме зяпаха сащисани. Сейварден, на път към каютата си, стоеше зад тях. Не можеше да разчете настроението ми, както го правеше корабът, но ме познаваше достатъчно добре, за да се разтревожи.

— Деветдесет и седем процента — каза корабът в ухото ми. Ненужно.

Поех си дъх. Прибрах оръжието в нишата му. Обърнах се. Израженията на трите Етрепи моментално превключиха от удивление към празното безучастие на второстепенни. Воините побързаха да излязат в коридора. Минах на бърз ход покрай тях на път към банята. Чух една от Етрепите да казва: „Еба си! Това ли е да си от специални операции?“ Усетих паниката на останалите — последната им капитана бе имала стриктни правила за псуването. Чух и Сейварден да казва с широка усмивка: „Флотската капитана е адски лошо момиче“. Неформалният тон, комбиниран с архаичния елегантен акцент на Сейварден, ги разсмя, почувстваха се облекчени, макар и все още напрегнати.

„Милостта на Калр“ не ме попита защо съм ядосана. Не попита какво не е наред. Това само по себе си говореше, че подозренията ми са основателни. За пръв път през двете ми хиляди години живот ми се прииска да обичам да псувам.

3.

Наредих Тизаруат да бъде събудена три часа преди обичайното време и да се яви незабавно при мен. Тя се стресна в леглото си, сърцето ѝ препусна бясно през остатъците от сънотворното, което ѝ беше дала медиката. Минаха няколко секунди, докато проумее какво ѝ казва корабът. Още двайсет секунди седя неподвижно в леглото си, като дишаше бавно и внимателно. Гадеше ѝ се леко.

Когато се появи в каютата ми, не се чувстваше много по-добре. Яката ѝ беше закопчана накриво — никоя от войните Бо не беше будна да се погрижи за нея и тя се бе облякла сама, нервно, бързаше, изпускаше разни неща и се мъчеше с катарамии, които не би трябвало да я затруднят. Посрещнах я права и не освободих Калр Пет, която се мотаеше уж заета из каютата ми несъмнено с надеждата да види или чуе нещо интересно.

— Лейтенанта Тизаруат — казах строго и гневно. — Работата на декадата ви през последните два дни е незадоволителна.

Негодование, гняв, тревога. Успяла бе да застане в стойка мирно, но видях как гърбът и раменете ѝ се вдървиха още малко, а главата ѝ се повдигна с няколко милиметра. Но поне прояви здравия разум да не отговори.

Аз продължих:

— Вероятно знаете, че има части от кораба, които той не може да види сам. Преди е разчитал на второстепенните за това. Корабът вече няма второстепенни. Почистването и поддръжката на тези части сега са ваша отговорност. А войните от декада Бо системно ги пренебрегват. Например пантите на въздушните шлюзове на совалките не са почиствани от доста време. — Това го знаех от личен опит, покрай една случка от миналата седмица, когато моят живот, а и животът на всички на Палата Омоу, зависеха — покрай други неща — и от това колко бързо ще успее да откача част от въздушния шлюз на една от совалките на „Милостта на Калр“. — Има също така едно място под решетката в банята, което не се вижда, освен ако не си

пъхнеш главата там. — Това си беше гадна задача дори при отлична поддръжка. И значително по-гадна, когато въпросното място не е било редовно почиствано. — „Милостта на Калр“ ще ви даде списък. Очаквам всичко да е свършено, когато мина на инспекция утре по това време.

— У-утре, капитана? — Гласът на лейтенанта Тизаруат изведнъж беше прегракнал.

— Утре по това време, лейтенанта. И очаквам както лично вие, така и воините от декадата ви, да спазвате с максимална точност времето, предписано за упражнения в салона и на стрелбището. Свободна сте.

Тя се поклони и си тръгна, гневна и нещастна. По същия начин щяха да се почувстват и воините от декадата ѝ, когато откриеха точно колко работа съм им възложила.

Вярно беше, че имах почти неограничена власт над целия екипаж, особено тук, в изолацията на порталното пространство. Но беше също толкова вярно, че би било голяма глупост да обтегна отношенията си със своите офицери. Също толкова глупаво би било да подклаждам недоволство у воините без основателна причина. Воините от декада Бо със сигурност щяха да възнегодуват срещу видимата неприязън, с която се отнасях към лейтенанта Тизаруат, ако не заради друго, то защото отношението ми към нея причиняваше неудобства и на самите тях. Но също и защото лейтенанта Тизаруат беше *тяхната* лейтенанта.

Точно към това се стремях. Нарочно натисках нещата. Но всичко зависеше от правилно подбрения момент. Ако натиснех твърде силно или твърде бързо, резултатите нямаше да оправдаят очакванията ми, а току-виж се оказали и катастрофални. Натиснех ли твърде леко, проточеха ли се нещата, времето нямаше да ми стигне и резултатите отново щяха да са незадоволителни. А аз се нуждаех точно от тези специфични резултати. Амаат, Етрепа, собствените ми Калр — те разбираха позицията на Бо. И ако щях да стъжнявам живота на Бо — защото да стъжня живота на тяхната лейтенанта означаваше да стъжня и техния живот, — трябваше да е с основателна причина, която другите декади да могат да разберат и приемат. Не исках никоя на борда да си мисли, че раздавам наказания без обяснение, заради прищевки, или че без значение колко се старая, капитаната винаги

може да превърне живота ти в ад. Виждаха бях капитани, които управляваха екипажите си по този начин. Екипажите им не бяха от най-добрите.

Ала не бих могла да обясня причините си на никого, не сега. Надявах се, че никога няма да мога. Че никога няма да се наложи. Надявала се бях, от самото начало, изобщо да не се стига до тази ситуация.

На следващата сутрин поканих Сейварден на закуска. За мен закуска, за нея вечеря. Сигурно трябваше да поканя и медиката, която закустваше по същото време, но прецених, че за момента ще ѝ е по-добре сама, отколкото в моята компания.

Сейварден беше на тръни. Виждах, че иска да ми каже нещо, но не е сигурна дали е добра идея да ми го каже. Или може би не знае как да го каже така, че да не се окаже лоша идея. Отхапа от рибата и се пошегува:

— Не знаех, че се класирам за най-хубавия ти сервиз. — Имаше предвид чиниите, деликатен порцелан с украса във виолетово и синьо. И розовите стъклени чаши за чай — Калр Пет знаеше, че закуската ми със Сейварден не изисква никакви официалности, ала пак не бе събрала сили да прибере новия сервиз и да извади емайлраните ми чаши.

— Вторият по хубост — казах аз. — Извинявай. Най-хубавия още не съм го виждала. — Само при мисълта за най-хубавия сервиз Пет — която стоеше в ъгъла и се правеше, че лъска една излъскана до блясък лъжица — излъчи прилив на гордост. — Разбрах, че имам нужда от хубава посуда, затова поисках лордата на Радч да ми прати нещо подходящо.

Сейварден вдигна вежда: знаеше, че Анаандер Мианаай не е неутрална тема за мен.

— Изненадана съм, че лордата на Радч не дойде с нас. Макар че... — Хвърли бърз поглед към Пет.

Не казах нищо, но корабът долови желанието ми и каза на Калр Пет да излезе. Когато останахме сами, Сейварден продължи:

— Тя има кодове за достъп. Може да принуди кораба да направи каквото тя поиска. Теб може да принуди. Нали?

Опасна територия. Но Сейварден не го знаеше, не би могла. Зърнах за миг лейтенанта Тизаруат, все още тревожна и измъчвана от пристъпи на гадене, че и изтощена освен това — не беше спала, откакто я бях събудила преди двацет часа, — да лежи на пода в банята, пъхнала глава в отвора под извадената решетка да провери мястото, което корабът не можеше да види. Зад нея — също толкова притеснени и уморени — воините от декадата ѝ чакаха присъдата ѝ.

— Не е толкова просто — казах, като пак насочих вниманието си към Сейварден. Отхапах от рибата, макар да ми горчеше в устата, отпих и от чая. — Със сигурност има един останал код за достъп, отпреди. — От времето, когато бях кораб. Когато бях част от декада Еск на „Правдата на Торен“. — Но този достъп се отключва единствено от гласа на тираната. И преди да си попитала — да, тя можеше да го използва, преди да съм напуснала палатата. Каза ми го право в очите, ако си спомняш, но добави, че не иска да го прави.

— Може да го е използвала и да ти е наредила да забравиш.

Вече бях обмислила тази възможност и я бях отхвърлила. Махнах в знак на отрицание.

— Има точка, отвъд която кодовете за достъп не действат.

Сейварден кимна. Когато я видях за пръв път, новоизлюпена лейтенанта на седемнайсет години, истинско бебе, тя не вярваше, че ИИ-то на един кораб може да има чувства, или поне не чувства, които имат значение. И като повечето радчай приемаше, че мислите и чувствата са различни неща, отделни. Че изкуствените интелекти, които управляват гигантски станции и бойни кораби, са по природа и във висша степен безразлични. Механични. Старите приказки и историческите мелодрами за събития отпреди епохата на Анаандер Мианаай и нейната империя, които разказваха за кораби, съсипани от скръб и отчаяние заради смъртта на своята капитана — това бе останало в миналото. Лордата на Радч беше внесла подобрения в дизайна на изкуствените интелекти, отстранила беше този дефект.

Наскоро бе имала повод да промени мнението си.

— Когато стигнем на Атоек — предположи тя, — при сестрата на лейтенанта Оун, ти ще се озовеш твърде близо до тази точка на пречупване.

Не беше толкова просто. Но...

— В общи линии.

— Брек — каза тя. Вероятно в знак, че държи да говори с мен като с Брек, а не с мен като с флотската капитана. — Има нещо, което не разбирам. Онзи ден лордата на Радч каза, че не можела да направи така, че ИИ-тата винаги и безпрекословно да ѝ се подчиняват, защото умовете им били твърде сложни.

— Да. — Беше го казала. В момент, когато ги притискаха други, по-неотложни проблеми, и нямаше време да задълбаят в този въпрос.

— Но корабите наистина обичат хората. Тоест определени хора. — По някаква причина изреченото я притесни, изправи я на нокти и тя посегна да отпие от чая си с надежда да прикрие тази своя реакция. После внимателно остави красивата чаша на масата. — И точно това е точката на пречупване, нали? Тоест би могла да бъде. Защо просто не направи така, че всички кораби да обичат нея?

— Защото и това би било потенциална точка на пречупване — казах аз и тя ме погледна неразбиращо, свъсила вежди. — Ти как избираш кого да обичаш? Случайно?

Сейварден примигна озадачено.

— Какво?

— На случаен принцип ли обичаш? Все едно вадиш късмети от кутия? Който извадиш, него обичаш? Или определени хора притежават нещо, което ги прави възможни обекти на любовта ти?

— Ами... мисля, че разбирам накъде биеш. — Остави вилицата си заедно с недокоснатото парченце риба. — Да, така мисля. Но не виждам какво общо има това със...

— Ако даден човек притежава нещо, което го прави възможен обект на любовта ти, какво ще стане, ако това нещо се промени? И вече не е същият човек, не докрай?

— Предполагам — каза тя бавно и замислено, — предполагам, че истинската любов не се пречупва пред нищо. — За радчаите „истинската любов“ не беше само романтичната любов между партньори, нито обичта между дете и родителя. „Истинска любов“ можеше да съществува между патрон и клиент. Всъщност очакваше се да съществува, на теория. — Така де — продължи Сейварден, необяснимо смутена, — представи си родителите ти да спрат да те обичат. — Съси отново вежди. Заляя я нова вълна от тревога. — Ти би ли могла да спреш да обичаш лейтенанта Оун?

— Ако — отвърнах, след като сдъвках и глътнах хапка от закуската, — се беше превърнала в нещо различно от себе си. — Сейварден продължи да излъчва неразбиране. — Коя е Анаандер Мианаай?

И тогава Сейварден разбра, досетих се по силното смущение, което долових в нея.

— Дори самата тя не е сигурна, нали — продължих аз. — Раздвоена е. Или разтроена и така нататък. А дори да не беше това раздвоение, за три хиляди години Мианаай неизбежно се е променила. Всички се променяме, освен мъртвите. Доколко може да се промени един човек и пак да е същият? И как би могла да предскаже колко ще се е променила след хиляда години и какво може да предизвика разрыв в резултат на промяната? Много по-лесно е да използваш нещо друго. Дълг, да речем. Лоялност към една идея.

— Правда — каза Сейварден с пълно съзнание за иронията. Правдата бе част от предишното ми име. — Приличие. Полза.

Последното, ползата, беше най-хлъзгавото понятие.

— Всяко от тях би свършило работа — казах. — Остава да следиш кои офицери се превръщат във фаворити на корабите, така че да не предизвикаш излишен конфликт. Или за да използваш тази симпатия в своя полза.

— Разбирам — каза Сейварден и се зае мълчаливо с остатъка от вечерята си.

Когато се нахранихме, а Калр Пет се върна да отсервира и да ни налее още чай, преди да излезе отново, Сейварден каза:

— Флотска капитана. — Значи щяхме да говорим по работа. Знаех за каква работа ще говорим. Воините от Амаат и Етрепа вече бяха видели Бо да търкат и лъскат отчаяно много след като смяната им беше свършила, да разглобяват кранове, да вдигат решетки, да оглеждат всеки милиметър, всяка цепнатина и дупчица в поверената им част от кораба. Когато дойде да поеме дежурството от Сейварден, лейтенанта Екалу я бе задържала за миг, събрала смелост да каже няколко думи. „Не искам да засегна никого... Но дали не бихте споменали на госпожата...“ Сейварден се беше объркала, отчасти от акцента на Екалу, отчасти задето лейтенантата беше използвала „госпожа“ вместо „флотска капитана“, отломка от дните на Екалу като Амаат Едно, от навика на този екипаж да се изразява по начин, който

да не привлича вниманието на капитаната. Ала най-вече, оказа се, смутена от намека, че може да се засегне. Екалу така се беше притеснила, че не намери думи да изрази мислите си.

— Не мислиш ли — каза ми Сейварден, наясно, без съмнение, че е твърде вероятно да знам за разговора ѝ с Екалу в командната зала, — че си твърде сурова с Тизаруат? — Мълчах и тя очевидно усети, че съм в лошо настроение, че по някаква причина тази тема не е безопасна. Пое си дъх и продължи упорито: — Напоследък все си ядосана за нещо.

Вдигнах вежда.

— Напоследък? — Чашата ми с чай стоеше недокосната пред мен.

Сейварден посегна към своята.

— Не беше толкова гневна за няколко дни. Може би защото беше ранена, не знам. Но сега пак си гневна. Мисля, че знам защо, и едва ли мога да те виня, но...

— Мислиш, че си го изкарвам на лейтенанта Тизаруат. — Която не исках да виждам в момента. Нямах да погледна. Две от нейните Бо лъскаха вътрешността на совалката, за която отговаряха — една от единствените две совалки на „Милостта на Калр“, защото третата я бях съсипала миналата седмица. От време на време коментираха, с недомлъвки и многоточия, колко несправедливо се отнасям към тях и как съм вдигнала мерника на тяхната лейтенанта.

— *Ти* познаваш отлично всички места и къшета, които една война може да си спести при поддръжката, но откъде би могла да ги знае Тизаруат?

— Тя така или иначе носи отговорност за декадата си.

— Със същото основание би могла да порицаеш и мен — изтъкна Сейварден и отпи отново от чая си. — Би трябвало да знам за тези пропуски, но не знаех. Моите второстепенни винаги се грижеха за тези неща, без да им го казвам изрично. Защото знаеха, че това влиза в задълженията им. На Аатр циците, *Екалу* би трябвало да знае най-добре от всички ни за кои дреболии екипажът си затваря очите. С което не искам да я критикувам, разбери. Но и тя, и аз, носим някаква вина за пропуските в поддръжката, за което с пълно основание би могла да ни порицаеш. Защо реши да смъмриш Тизаруат, а не някоя от нас? — Не исках да се впускам в обяснения, затова не казах нищо,

само посегнах да взема чашата си и отпих. — Признавам — продължи Сейварден, — че момичето не се представя в най-добра светлина. Не знае къде да си дене ръцете и краката, само рови в чинията си. И постоянно изпуска разни неща — вече счупи две чаши от сервиза на декадната стая. И е толкова... толкова *мрачна*. Очаквам всеки момент да заяви, че не я разбираме. Къде ѝ е бил умът на лордата? — Имаше предвид Анаандер Мианаай, лордата на Радч. — Толкова ли не можеше да ни прати някоя друга? Само Тизаруат ли е била на разположение?

— Вероятно. — От тази мисъл само се ядосах още повече. — Помниш ли когато самата ти беше новоизлюпена лейтенанта, бебе?

Тя остави бързо чашата си на масата, изглеждаше искрено ужасена.

— Моля те, не ми казвай, че съм била *такава*.

— Не, не такава. Ти беше тромава и ужасна по свой начин.

Сейварден изсумтя, развеселена и притеснена едновременно.

— И все пак. — Отново стана сериозна. И внезапно се вбеси, сетила се за онова, което бе искала да ми каже от самото начало. Нещо, което я плашеше дори повече от перспективата да ме обвини, че се отнасям несправедливо към лейтенанта Тизаруат. — Брек, целият екипаж си мисли, че ти коленича.

— Да. — Вече знаех това, разбира се. — Макар да не разбирам докрай защо. Калр Пет отлично знае, че никога не си идвала в леглото ми.

— Е... Като цяло, екипажът смята, че не се справям добре със... с този си дълг. Оставила съм те да се възстановиш на спокойствие от раните си и това е съвсем нормално, повече е трябвало да ти помогна да... ами, да ти помогна да се освободиш от онова, което те тормози. Така смятат и са прави. — Отпи отново от чая. Преглътна. — О, боже, *гледаш* ме. Това винаги е лош знак.

— Съжалявам, че те притесних.

— О, не си ме притеснила — излъга тя. А после добави, вече поблизо до истината: — Е, притеснена съм, но не защото другите си мислят така за мен. Този разговор е... Брек, ти ме намери преди колко... преди година? И за цялото това време не съм те виждала да... тоест, когато ти беше... — Замълча. Реших, че се бои да не сбърка с избора на думи. Кожата ѝ беше твърде тъмна и не ѝ личеше кога се

изчервява, но долових лека промяна в телесната ѝ температура. — Тоест, знам, че си била второстепенен. Че си второстепенен. А корабите не... тоест, знам, че второстепенните могат да...

— Могат — казах. — И ти го знаеш от личен опит.

— Да — побърза да каже тя, вече сериозно смутена. — Но никога не ми е хрумвало, че един второстепенен може да го *иска*.

Помълчах секунда-две, дадох ѝ време да помисли над думите си. После казах:

— Второстепенните са човешки тела, но също са част от кораба. Корабът усеща всичко, което усещат второстепенните. Защото са едно. Е, различните тела са различни. Усещат по различен начин вкуса на храната, да речем, и невинаги искат едно и също, но като цяло, средностатистически, да, и с това съм се занимавала, за онези тела, които имаха нужда от него. И аз, като всички други, мразя неудобствата. Правех каквото мога за комфорта на своите второстепенни.

— Май така и не съм го забелязала.

— Не се е очаквало да го забележиш. — Добре беше да приключим с това. — Така или иначе, в общия случай корабите не си търсят партньори. Те сами са си партньори. Поне корабите с второстепенни. — Махнах, в знак, че заключението от аргумента ми е очевидно и не е нужно да го обличам в думи. Не добавих, че корабите не копнеят за романтични партньори. За капитани — да. За лейтенанти. Но не и за любовници.

— Е — каза след миг Сейварден, — но вече нямаш други тела, с които да го правиш. — Млъкна. Явно я бе споходила неочаквана мисъл. — Чудя се какво ли е било... Да си с повече от едно тяло?

На този въпрос нямаше да ѝ отговоря.

— Малко съм изненадана, че чак сега се сецаш за това. — Но само малко. Познавах Сейварден добре и не очаквах да си е задавала сериозни въпроси за мислите и чувствата на своя кораб. А и не беше от онези офицери, които развиваха неприятната мания, гравитираща около второстепенните и секса.

— И когато ти отнемат второстепенните — каза тя след кратко ужасено мълчание, — сигурно е като да ти отрежат части от тялото. Без да ги заменят с нови.

Бих могла да кажа: „Попитай кораба“. Но „Милостта на Калр“ вероятно не би искал да отговори на този въпрос.

— Казвали са ми, че чувството е подобно — отвърнах. С равен глас.

— Брек — продължи Сейварден, — когато бях лейтенанта, преди. — Имаше предвид преди хиляда години, когато беше лейтенанта в екипажа на „Правдата на Торен“, моя лейтенанта. — Обръщала ли съм изобщо внимание на някого? Или съм била втренчена единствено в собствения си пъп?

Замислих се над гамата от правдиви отговори, които бих могла да дам, някои по-малко дипломатични от други, и накрая казах:

— Случвало се е.

Без да съм го поискала, „Милостта на Калр“ ми показа войнишката столова, където Амаат на Сейварден разчистваха след себе си. Амаат Едно каза:

— Това са заповеди, граждани. Лейтенантата го каза.

Чуха се няколко шумни въздишки.

— Сега цяла нощ няма да ми излезе от главата — оплака се една от воините.

В собствената ми каюта Сейварден каза умърлушено:

— Дано поне сега съм по-поносима.

В столовата Амаат Едно отвори уста и запя, предпазливо и с половин тон по-ниско:

— Всичко се върти... — Останалите се присъединиха, без желание и ентузиазъм. Смутени. — ... всичко се върти. Планетата обикаля около слънцето, всичко се върти.

— Да — казах аз на Сейварден. — *Малко* по-поносима.

Бо се бяха справили отлично с всички поставени им задачи. Цялата декада се беше строила като по конец в столовата, нито мускул не трепваше по лицата им, яките и маншетите им бяха като подравнени с линейка, дори лейтенанта Тизаруат съумяваше да излъчи сурова безучастност. Отвътре беше друго нещо — все още го имаше старото напрежение и лекото гадене, а и не бе спала, откакто я събудих вчера. Воините от декадата ѝ излъчваха вълна на колективно негодувание, комбинирано с предизвикателство и гордост — в крайна сметка бяха

свършили много работа през последния ден, при това я бяха свършили добре, предвид обстоятелствата. Редно бе да изразя задоволството си и те чакаха да го направя, надяваха се да го чуят от мен и бяха готови да се почувстват низвергнати, ако не го направех.

Заслужаваха да се гордеят със себе си. Лейтенанта Тизаруат обаче, предвид настоящите обстоятелства, не заслужаваше тях.

— Добра работа, Бо — казах аз и бях възнаградена с изблик на изтощена гордост и облекчение от воините пред себе си. — Продължавайте в същия дух. — После добавих остро: — Лейтенанта, последвайте ме. — Обърнах се, излязох от столовата и тръгнах към каютата си. Казах мълчаливо на кораба: — Кажи на Калр, че не искам да ме безпокоят. — Постарах се да не мисля пряко за причината, иначе пак щях да се ядосам. Е, вече бях ядосана, но щях да се ядосам още повече. Дори желанието ми за движение изпращаше сигнали до мускулите, миниатюрни импулси, които корабът можеше да разчете. Които аз можех да разчета, когато корабът ми ги показваше у други. На теория само аз на борда на „Милостта на Калр“ можех да разчитам тези данни по този начин. На теория. Но нямаше да мисля за това сега. Влязох в каютата си, вратата се отвори пред мен, без да съм го поискала изрично. Войната Калр, която дежуреше в покоите ми, се поклони и си тръгна, заобикаляйки лейтенанта Тизаруат, която бе спряла на прага.

— Влезте, лейтенанта — казах със спокоен глас. Наистина спокоен. Бях ядосана, да, но пък аз винаги съм ядосана, значи да съм ядосана е нормално. В поведението ми нямаше нищо, което да притесни онези, които ме виждат. Лейтенанта Тизаруат направи още няколко крачки навътре в стаята. — Успяхте ли да поспите? — попитах я.

— Малко, капитана. — Изненадала я бях. Беше много уморена и не мислеше ясно. Освен това още ѝ се гадеше и се чувстваше унила. Нивата на адреналина ѝ все така бяха по-високи от нормалното. Добре.

И зле. Много зле. Направо ужасно.

— Хранихте ли се?

— Аз не... — Примигна. Опитваше се да обмисли въпроса ми. — Нямах много време, флотска капитана. — Дишането ѝ сякаш се поуспокои. Мускулите на гърлото ѝ се отпуснаха едва доловимо.

Без да мисля какво правя, се задвижих с максималната си скорост — а при мен това означава наистина бързо. Стиснах я за яката, блъснах я силно назад и я опрях в зелено-лилавата стена. Притиснах я там, с извит над пейката гръбнак.

И видях каквото търсех. Само за миг. За част от секундата общото униение на лейтенанта Тизаруат прерасна в див ужас. Нивата на адреналин и кортизол удариха тавана. И там, в главата ѝ, нещо проблесна почти недоловимо, като призрак почти — импланти, които не би трябвало да са там и които след частица от мига изчезнаха.

Импланти на второстепенен сегмент.

Пак. Ударих силно главата ѝ в стената. Тя изписка и аз отново го видях, дълбокия ѝ ужас и онези импланти, които нямаха място в човешки мозък, но се намираха в нейния... после нишките им изчезнаха както преди.

— Пусни „Милостта на Калр“ или ще те удуша с голи ръце.

— Не бихте го направили — простена тя.

Коеето ми показва, че не мисли ясно. Ако беше с ума си, Анаандер Мианаай не би се усъмнила и за секунда какво бих могла да направя. Стегнах хватката си. Лейтенантката започна да се плъзга надолу по стената към пейката, но аз я държах за гърлото, притисках трахеята ѝ. Тя сграбчи отчаяно китките ми. Не можеше да диша. Десет секунди, плюс-минус, да направи каквото ѝ бях казала, или да умре.

— Пусни кораба ми — повторих със спокоен глас. Съвсем спокоен.

Данните, които получавах от нея, просветнаха отново, имплантите се очертаха ясно, мъчителното гадене и дивият ужас бяха толкова силни, че едва не се сгънах на две от съпричастие към страха ѝ. Пуснах я, изправих се, а тя се срина на твърдата пейка, кашляше, давеше се и се опитваше да повърне несъществуващото съдържание на стомаха си.

— Кораб — казах аз.

— Тя отмени всички заповеди — каза „Милостта на Калр“ в ухото ми. — Съжалявам, капитана.

— Нищо не си можел да направиш. — Всички радчайски бойни кораби имаха вградени кодове за достъп, които позволяваха на Анаандер Мианаай да ги контролира. „Милостта на Калр“ не правеше изключение. Имах късмет, че корабът не проявяваше ентузиазъм да

следва заповедите ѝ с все точките и запетаите, не бе направил никакво усилие да коригира малките пропуски и грешки в тях. Ако корабът наистина бе искал да съдейства на Анаандер Мианаай в измамата, със сигурност щеше да успее и да ме заблуди.

— Анаандер Мианаай, лорда на Радч — казах на разтрепераната лейтенанта, на бебето, което седеше пред мен. — Наистина ли мислеше, че няма да се усетя?

— Риск винаги има — прошепна тя и изтри устата си с ръкав.

— Ти поемаш само рискове, за които си се готвила в продължение на десетилетия, на векове дори — казах аз. Зарязала бях всякакви преструвки, говорех с равния си глас на второстепенен. — Всички твои части са части от теб още от раждането ти. Или от по-рано дори. Никога не си била един човек, а после изведнъж са натикали импланти на второстепенен в мозъка ти. Не е приятно, нали?

— Знаех, че не е. — Вече контролираше по-добре дишането си, спряла бе да се дави. Но гласът ѝ звучеше като хриплив шепот.

— *Знаела* си. И си смятала, че ще имаш достъп до лекарства, които да ти помогнат, докато свикнеш с имплантите. Можела си лично да ги вземеш от лазарета и после да използваш кодовете си за достъп, така че корабът да прикрие следите ти.

— Но ти ме надхитри — каза тя, все така нещастна, забила поглед в омърляната пейка. — Признавам.

— Ти сама се надхитри. Не си разполагала със стандартен комплект импланти за второстепенен. — Вече близо сто години производството на второстепенни беше забранено със закон. Ако не броим телата, които вече бяха оборудвани и чакаха в пашкули, а те почти без изключение бяха складирани в трюмовете на войскови кораби клас „Правда“. А нито един такъв кораб не се намираше близо до Палата Омоу. — Наложило се е да моделираш оборудването, което използваш за самата себе си. А човешкият мозък е сложно нещо. Не би имало проблем, ако е трябвало да бърникаш в собствения си мозък, него ти познаваш отлично. Но работата е там, че не си можела да използваш някое от собствените си тела, първо, защото не разполагаш с излишни напоследък, и второ, защото аз бих те изритала през въздушния шлюз веднага щом минем през портала. Значи е трябвало да използваш *чуждо* тяло. Само че оборудването, с което си разполагала, е направено специално за твоя мозък, по негови

„размери“. А не си имала време да направиш тестове. С колко си разполагала, една седмица? Или по-малко дори. Какво стана, отвлече детето, натика жици в мозъка му и го изхвърли на доковете? — Тизаруат беше пропуснала чая с братовчедата на майка си в онзи ден, не бе отговаряла и на съобщенията. — Дори хардуерът да е отличен и медиката да е опитна, пак невинаги се получава. Както ти, без съмнение, знаеш.

Знаеше го.

— Какво ще правиш сега?

Пренебрегнах въпроса.

— Смятала си, че просто ще заповядаш на кораба да захранва с грешни данни мен и медиката, че лесно ще прикриеш всичко, което трябва да се скрие. Имала си нужда от поддържаща медикаментозна терапия, това е станало ясно веднага щом хардуерът е заработил, но не си могла да сложиш лекарствата в багажа си, защото Бо щяха да ги намерят веднага и аз щях да се запитам защо са ти нужни точно тези лекарства. — А после, след като не бе успяла да се снабди с нужните медикаменти, депресията ѝ е станала толкова силна, че вече не е можела да я прикрива, можела е само да нареди на кораба да смекчи данните за физическото ѝ състояние. — Но аз вече знаех докъде си готова да стигнеш, за да получиш своето, а и имах предостатъчно време да мисля, докато лежах тук и се възстановявах от раните си. — Да мисля какво би опитала тя и как аз бих могла да ѝ попреча, без да се издам. — И за миг не повярвах, че ще ми дадеш кораб и ще ме оставиш да отлетя с него, без да следиш отблизо действията ми.

— *Ти* си го направила без лекарства. Никога не си вземала лекарства.

Отидох при пейката, която ми служеше за легло, издърпах чаршафите и отворих раклата отдолу. Вътре се намираше кутията, която можеше да се види с човешко око, но не и със сензорите на кораб или станция, освен ако те нямат очи на второстепенен, с които да погледнат. Отворих я, извадих пакетчето с лекарства, които бях взела от лазарета дни преди последния си разговор с Анаандер Мианаай на Палата Омоу. Преди да срещна лейтенанта Тизаруат в офиса на старша инспектора Скааиат, преди да знам, че съществува.

— Отиваме в лазарета. — После добавих мълчаливо към „Милостта на Калр“: — Прати две воини Калр.

Долових изблик на надежда откъм Анаандер Мианаай веднага щом лейтенанта Тизаруат, развълнувана от думите ми и от вида на пакетчето таблетки в ръката ми, бе залята от непреодолимото желание да сложи край на нещастията си. Сълзи потекоха от нелепо люляковите ѝ очи, тих хлип, като скимтенето на сритано пале, се изтръгна от гърлото ѝ.

— Как сте издържали? — попита тя. — Как сте оцелели?

Нямаше смисъл да отговарям. Не беше истински въпрос, а възклицание по-скоро, и отговорът не беше от значение за никого.

— Стани.

Вратата се отвори и две от моите Калр влязоха в каютата. Не успяха да скрият изумлението и тревогата си, като видяха лейтенанта Тизаруат дълбоко разстроена и отпусната на пейката, ръкавът на униформената ѝ куртка изцапан със стомашен сок.

Отидохме в лазарета. Бяхме тъжна гледка — Тизаруат (която не беше Тизаруат) се облягаше на една от моите воини, другата вървеше отзад. Медиката ни посрещна сащисана. Сащисана и ужасена, защото със собствените си специализирани импланти беше видяла какво има в главата на лейтенантата веднага щом корабът бе спрял да манипулира данните ѝ. Обърна се към мен с очевидното намерение да каже нещо.

— Момент — спрях я рязко аз, изчаках двете воини да настанят Тизаруат (която не беше Тизаруат) на една маса и ги отпратих.

Преди медиката да е казала нещо, преди Анаандер Мианаай да се е усетила какво става, аз задействах каишите на масата и те се стегнаха около тялото ѝ, Тизаруат се стресна, но беше така дълбоко нещастна, че не осъзна какво ѝ готвя.

— Медика — казах аз. — Както сама виждате, лейтенанта Тизаруат има незаконни импланти. — Медиката мълчеше ужасена. — Отстранете ги.

— Не, не! — опита се да извика Анаандер Мианаай, но не ѝ се получи, гласът ѝ беше гъгнив и без сила.

— Коя е направила това? — попита медиката. Явно все още се опитваше да открие някакъв смисъл в ситуацията.

— Наистина ли смятате, че това е най-важният въпрос в момента? — А и лесно можеше да се досети за отговора, ако се замислеше. Само една би могла да направи това. Само една би го направила.

— Медика — каза Тизаруат, зарязала опитите си да махне каишите. Гласът ѝ все още звучеше хрипливо и безсилно. — Аз съм Анаандер Мианаай, лордата на Радч. Арестувай флотската капитана, освободи ме и ми дай лекарствата, от които имам нужда.

— Прекалявате, лейтенанта — казах аз и се обърнах към медиката. — Дадох ви заповед, медика. — Сега, когато бяхме в изолацията на порталното пространство, моята дума беше закон. Нямаше значение какви са заповедите ми, нямаше значение дали са незаконни или несправедливи. Една капитана може и да бъде изправена на съд за една или друга спорна заповед, но екипажът ѝ със сигурност би бил екзекутиран, ако дръзне да не се подчини на същата тази заповед. Това беше централен факт в живота на радчайската война, макар че рядко се стигаше до реални демонстрации. И никоя на борда на „Милостта на Калр“ не би могла да го забрави. Нисем Птем, чието име се споменаваше всеки ден на кораба по моя изрична заповед, е била война като тях, екзекутирана, задето отказала да убие невинни по висшестояща заповед. Никоя на борда на моя кораб не би могла да забрави за нея, нито да забрави защо е умряла. Или че съм избрала точно нейното име да бъде споменавано ежедневно, като да е покойница от собственото ми семейство или от екипажа на този кораб. Всичко това не би могло да убегне на медиката в момента.

Ясно виждах колебанието ѝ, силната ѝ тревога. Тизаруат изпитваше болка, силно страдание, а ако нещо можеше искрено да разстрои и разгневи медиката, това бе страдание, което тя не може да облекчи. Заповедта ми можеше да се интерпретира като брутална принуда под заплахата от екзекуция, но също така ѝ даваше отлично извинение да направи необходимото и тя много скоро щеше да стигне до този извод.

— Медика — изграчи Тизаруат, подновила опитите си да разхлаби каишите.

Поставих едната си ръка в черна ръкавица на гърлото ѝ. Без натиск, само като напомняне.

— Медика — казах спокойно. — Без значение коя е тя и без значение за коя се представя, поставянето на имплантите е било незаконно и напълно несправедливо от самото начало. И неуспешно освен това. Виждала съм го преди, минала съм през него лично. Състоянието ѝ няма да се подобри, късмет ще е, ако не се влоши

всъщност. Лекарствата ще я облекчат за известно време, но няма да решат проблема. Само едно нещо може да го реши. — Две неща. Но в някои отношения двете бяха едно, поне що се отнасяше до този фрагмент на Анаандер Мианаай.

Медиката бе изправена пред два еднакво неприемливи варианта и само миниатюрният шанс да помогне на пациентата си можеше да наклони везните в едната посока. И аз видях как ги накланя.

— Аз никога... Флотска капитана, нямам никакъв опит с тази процедура. — Полагаше неимоверни усилия да контролира гласа си. Никога не беше работила с второстепенни, аз бях първият, появил се в лазарета и. И докато ме лекуваше, медиката бе следвала указанията на кораба.

А аз съвсем не бях типичният второстепенен.

— Малцина имат нужния опит. Слагането на имплантите е рутинна процедура, но лично аз не познавам нито една, която да ги е *извадила*. И със сигурност не знам за такава, която се е опитала да опази живота и здравето на пациентата си *след* като ги е извадила. Сигурна съм обаче, че ще се справите. Корабът знае какво трябва да се направи. — „Милостта на Калр“ уверяваше медиката в същото, едновременно с мен. — Аз също ще помогна.

Медиката погледна към Тизаруат — не, към Анаандер Мианаай, — вързана за кушетката, затворила очи, зарязала опитите си да се освободи от каишите. После погледна към мен и каза:

— Упойка.

— О, не. Трябва да е будна по време на процедурата. Но не се тревожете, преди малко едва не я удуших. Няма да крещи твърде много.

Когато най-сетне приключихме и Тизаруат се отпусна в безсъзнание, дрогирана с максималната безопасна доза седативи, медиката трепереше, и не само от изтощение. И двете бяхме пропуснали обяда и вечерята, а воините от декада Бо, уморени и все по-разтревожени, току минаваха покрай лазарета, кога поединично, кога по две и по три в група и с все по-измислени претексти. Корабът отказваше да отговаря на въпроси какво става.

— Тя ще се върне ли? — попита медиката, права и разтреперана, докато аз почиствах и прибирах инструментите. — Тизаруат тоест? Ще се върне ли като Тизаруат, или?...

— Не. — Затворих кутията и я прибрах в чекмеджето ѝ. — Тизаруат е умряла още щом са сложили тези неща в главата ѝ, — „Те“. Всъщност Анаандер Мианаай най-вероятно бе извършила процедурата сама.

— Та тя е *дете*. На седемнайсет години! Как е възможно някоя да... — Не довърши. Поклати глава, сякаш още не ѝ се вярваше, макар че го беше видяла със собствените си очи и часове наред бе бърникала в главата на младата лейтенанта.

— Бях на същата възраст, когато ми сложиха имплантите — изтъкнах аз. Е, не точно аз, а това тяло, последното, което ми беше останало. — Малко по-млада дори. — Премълчах, че медиката не бе реагирала толкова бурно, когато докараха мен в лазарета ѝ. Че очевидно имаше разлика дали се касае за граждана, или за някакъв нецивилизован победен враг.

Самата тя очевидно не долавяше разликата или пък бе толкова дълбоко смутена, че трудно контролираше реакциите си.

— И коя е тя сега?

— Добър въпрос. — Прибрах и последните инструменти. — Ще трябва сама да реши това.

— Ами ако решението ѝ не ви хареса? — Умна беше медиката. Добре би било да е на моя страна.

— Това — отвърнах аз и придружих думите си с жест, все едно хвърлям ежедневните личби, — ще стане по волята на Амаат. Починете си. Калр ще ви донесат вечерята в каютата ви. След като се нахраните и поспите, нещата ще изглеждат по-добре.

— Наистина? — попита тя. С горчивина и предизвикателство.

— Е, не непременно — признах аз. — Но винаги е по-лесно да се справиш с трудна ситуация на пълен стомах и с бистра глава.

4.

В каютата ми Калр Пет, смутена от днешните събития, но иначе с обичайната си безизразна физиономия, беше сервирала вечерята ми — паница скел и термос вода, порцион от столовата на обикновените воини. Подозирах, че идеята е била на кораба, но не попитах. Нямах нищо против скела, можех да го ям постоянно, на закуска, обяд и вечеря, но си замълчах — новината, че нямам нищо против да мина на такава диета би разстроила Пет, и то не само защото би я лишила от възможността да си отмъква по някой деликатес, което се явява високо ценена привилегия на онези воини, които сервират на капитаната или на офицерите в декадната стая.

Докато аз се хранех, останалите без офицера воини Бо лъскаха умърлушено и мълчаливо своята част от коридорите. Коридорите още бяха чисти след вчерашното търкане, но поддръжката им беше част от ежедневните задължения на декадата и не биваше да се пренебрегва. Воините бяха уморени и тревожни. Ако се съдеше по малкото разменени реплики, общото мнение гласеше, че съм се отнесла към лейтенанта Тизаруат толкова зле, че тя се е разболяла. Чух ги да мърморят, че „и тази е същата като предишната“. Внимавах да не споменават имена, разбира се.

Бо Едно, старшата на декадата, провери работата им и докладва на кораба, че са готови. А после, само с пръсти, добави:

— Кораб.

— Бо Едно — каза „Милостта на Калр“. Корабът познаваше отлично войната, чул бе мърморенето й отначало докрай. — Отнесете въпросите си към флотската капитана.

Бо Едно вече се бе отбила в лазарета — няма и пет минути, след като аз се бях прибрала в каютата си — и медиката й беше казала същото. А корабът я насочваше към мен вече за трети път. И въпреки това Бо Едно се колебаеше. Според правилника на флота сега, когато лейтенанта Тизаруат беше в безсъзнание, а аз не бях посочила офицера, която да я замести, Бо Едно автоматично ставаше командир

на декадата. Следователно имаше правото и дори задължението да се обръща към мен за информация и инструкции.

Второстепенните бяха част от своя кораб. Често се наблюдаваше смътното и парадоксално усещане, че всяка декада има своя полуидентичност, но тя съществуваше успоредно с безспорния и неотменим факт, че всеки второстепенен е само част от нещо по-голямо, само ръце и крака — и глас — на кораба. Никой второстепенен никога не би дръзнал да задава въпроси на капитаната, нито би обезпокоил офицера от екипажа с проблеми от лично естество.

Екипажът на „Милостта на Калр“ се състоеше от хора. Но последната му капитана беше изисквала тези хора да се държат максимално като второстепенни. Дори когато воините от собствената й декада се обръщали към нея, го правели така, както би го направил корабът. Сякаш нямали свои лични грижи или желания. И този отколешен навик, изглежда, караше Бо Едно да се колебае. Сигурно би могла да се обърне към друга лейтенанта с молба тя да говори с мен, но Сейварден беше на вахта, а лейтенанта Екалу спеше.

В каютата си в лилаво и зелено аз тъкмо дояждах скела си. Казах на Пет:

— Калр, ще пия чай. И искам да свалиш боята от тези стени възможно най-бързо. Искам монитори.

Стените можеха да бъдат променени така, че да показват каквото човек поиска, включително изображения от космоса наоколо. Необходимите за тази промяна материали бяха налични в складовите помещения на кораба. По някаква причина капитана Вел беше предпочела боята. Колкото до мен, аз не държах на мониторите, но исках да отстраня в максимална степен всичко, което напомняше за бившата капитана.

С безизразна физиономия и равен глас Пет каза:

— Това може да ви причини известни неудобства, флотска капитана. — Корабът й каза нещо и тя изведнъж се напрегна. Колебание. Сетне корабът я подкани да действа. — Капитана, Бо Едно иска да говори с вас.

Добре. Още четири секунди и щях да я извикам на рапорт. Изчаквах само да довърша вечерята си.

— Неудобствата няма да ме притеснят. Бо Едно да заповяда.

Бо Едно влезе, външно самоуверена и уплашена вътрешно. Поклони се вдървено, несигурна дали е редно да го прави — второстепенните не се покланяха.

— Бо — казах вместо поздрав. В един от ъглите на стаята Калр Пет излишно се пипкаше с термоса, печелейки време преди да ми сервира поискания чай. Ослушваше се. Беше разтревожена.

Бо Едно преглътна. Пое си дълбоко дъх.

— Ако флотската капитана ми прости — започна тя своята очевидно репетирана реч. Бавно и внимателно, като наблягаше на гласните, без обаче да може да прикрие напълно акцента си. — Положението на офицерата на декада Бо е повод за тревога. — Долових миг на допълнително колебание. Бо Едно знаеше, че самото присъствие на лейтенанта Тизаруат ме дразни, и си даваше сметка, че повдигането на въпроса е опасно начинание. Наясно бях, че внимателно е съставила това свое изречение, така че хем да звучи достатъчно официално, хем да не включва името на младата лейтенанта. — След консултация с медиката бе препоръчано да се обърна към флотската капитана.

— Бо — казах аз. Гласът ми беше спокоен, но пък настроенията ми никога не стигат до очевидна проява, освен ако не го поискам изрично. В действителност обаче търпението ми беше на привършване. — Когато говориш с мен, искам да говориш направо.

Калр Пет още се моткаше с чаения сервиз.

— Да, капитана — каза Бо Едно, все така на нокти. Ужасена до дъното на душата си.

— Радвам се, че дойде. Тъкмо щях да те повикам, между другото. Лейтенанта Тизаруат е болна. Беше болна още когато се качи на борда. Военната администрация реши, че трябва да прати още една офицера при нас, без да ги интересува дали е в състояние да пътува. Дори се опитаха да скрият състоянието ѝ от мен. — Лъжа, която не беше съвсем лъжа. А и всички воини и офицери масово се оплакваха от безумните решения на администрацията, чиито служители нямаха представа какво е да си част от екипажа на кораб. — Смятам да подам официално оплакване при първа възможност. — Лесно можех да си представя какво се случва в главата на войната. „Флотската капитана е ядосана на администрацията, а не на нашата лейтенанта“. — Утре ще я преместим в каютата ѝ, ще ѝ трябват още ден-два почивка и след това

облекчени дежурства, докато медиката не прецени, че вече е достатъчно добре да се върне към обичайните си задължения. Вие сте старша на декадата, следователно отговаряте за воините си и ще поемате дежурствата на лейтенантата, докато тя е в болнични. Очаквам да ми докладвате регулярно. Искам декада Бо да се грижи всячески за лейтенанта Тизаруат. Знам, че бихте го направили така или иначе, но сега имате изричната ми заповед в този смисъл. Ако възникнат някакви притеснения за здравето ѝ или ако ви се стори, че поведението ѝ е странно — ако е объркана за необичайни неща, да речем, или по друг начин ви се стори неадекватна, — ще докладвате на медиката. Дори ако лейтенанта Тизаруат ви заповяда обратното. Разбрахте ли?

— Капитана. Да, флотска капитана. — Определено беше спокойна сега, чувстваше, че има по-здрава почва под краката си.

— Добре. Свободна сте. — Калр Пет най-сетне взе термоса да ми сипе чай, като несъмнено репетираше наум клюката, която да разкаже на колегите си от декадата.

Бо Едно се поклони. А после добави несмело:

— Ако флотската капитана ми прости... — Млъкна и преглътна, изненадана от собствената си дързост. Подканих я с жест и тя продължи: — От името на всички ни, флотска капитана, от името на декада Бо, искам да ви благодаря за чая.

Бях разпоредила да се отпускат по пет грама чаени листа на човек седмично (воините и дори офицерите изстискваха максимално количество чай от минимални порции чаени листа), докато запасите ми не свършат. Отначало това се прие с подозрение. Капитана Вел беше настоявала да пият само вода. Като второстепенни. Какво се опитвах, чудеха се те, да им се подмажа ли? Да се изфукам с богатството си? Давах им привилегия, която лесно бих могла да отнема заради поредния си каприз.

Ала чаят бе единственото нещо, което радчаите свързваха неразривно с цивилизования живот. А аз отлично знаех какво е да си на кораб, пълен с второстепенни. Не изпитвах нужда да го имитирам.

— Няма защо, Бо. Свободна си.

Тя се поклони отново и си тръгна. Докато вратата се затваряше след нея, корабът каза в ухото ми:

— Това мина добре.

Следващите два дни лейтенанта Тизаруат прекара на легло в миниатюрната си каюта. Корабът ѝ пускаше забавни програми от библиотеката си, все леки неща с много песни, ту весели, ту любовни, и задължително с щастлив край. Тизаруат ги гледаше спокойна и безучастна, би гледала серия от трагедии със същото спокойствие, предвид седативите, които медиката ѝ даваше с цел да стабилизира настроението ѝ. Воините от декада Бо се суетяха около нея, изпъваха завивките ѝ, носеха ѝ чай, Бо Девет дори ѝ забърка някакъв кекс в кухничката на декадната стая. Предположенията относно естеството на болестта ѝ — за която вече не виняха мен — нямаха край. Накрая воините стигнаха до заключението, че е била подложена на жесток разпит, преди да я назначат при нас. Или — по-малко вероятно, но все пак възможно, — че е станала жертва на зле проведено обучение. Понякога, когато се налагаше гражданата да усвои голям обем информация, тя можеше да отиде в някой медицински център и да го направи под въздействието на лекарства — същите лекарства, които се използваха при разпити и при тестовете за пригодност. Или при превъзпитанието, тема, която повечето благовъзпитани радчай предпочитаха да не повдигат. И четирите процедури — разпитите, обучението, тестовете за пригодност и превъзпитанието — се извършваха от специално подготвени за целта медици, които знаеха какво правят. Макар че никоя на борда на кораба не би го изрекла на глас, във всеки разговор за лейтенанта Тизаруат присъстваше мълчаливото подозрение, че лейтенантката прилича на човек, който наскоро е претърпял превъзпитание. Фактът, че двете с медиката бяхме действали по спешност и без външна помощ — без да поискаме такава дори от воините Калр — и че мълчахме като риби за случилото се, също наливаше масло във версията, че става въпрос за превъзпитание. От друга страна, преминалите през превъзпитание нямаха право да служат в армията, което отхвърляше и тази версия.

Но каквото и да бе станало, вината не беше на лейтенанта Тизаруат. Нито моя. И всички посрещнаха това с облекчение. На следващия ден седях в каютата си и пиех чай — пак от розова чаша, явно все още не се класирах за най-хубавия ни сервиз — в компанията на Сейварден. Желанието ѝ да ме попита за случилото се с Тизаруат беше повече от осезаемо, но вместо това тя каза:

— Мислех си за онова, което ми каза преди. Че никога не съм те виждала да... тоест... — Замълча, осъзнала, предположих, че изречението няма да доведе до нищо добро. — Офицерите си имат свои каюти, така че това не е проблем, но дори не се бях замисляла дали моите Амаат... така де, тук няма къде да се усамотиш, нали така, няма къде да отидат, ако поискат да... Тоест...

Всъщност имаше доста подходящи за целта места, включително няколко складови помещения, совалките (макар че липсата на гравитация в совалките създаваше проблеми от друго естество), а за най-отчаяните — дори под масата във войнишката столова. Ала Сейварден винаги бе имала своя каюта, затова не знаеше за тези места.

— Сигурно е добре, че си задаваш тези въпроси — казах аз. — Но по-добре остави своите Амаат да запазят малкото достойнство, което им се полага. — Отпих от чая и добавих: — Изглежда, доста мислиш за секс напоследък. Радвам се, че не си привикала някоя от своите Амаат. — Нямахше да е първата офицера на този кораб, която прибягва до това.

— Мисълта не ми е чужда — отвърна Сейварден и лицето ѝ пламна още повече. — Но после се сетих какво би казала ти.

— Медиката не е твой тип, струва ми се. — Всъщност подозирах, че медиката не проявява никакъв интерес към секса по принцип. — Лейтенанта Тизаруат е възмладичка, а в момента не ѝ е до това. Какво ще кажеш за Екалу? — Екалу не би ѝ отказала, сигурна бях. Вече ѝ бе хвърлила око, но аристократичната външност и старомодният акцент на Сейварден колкото я привличаха, толкова я и плашеха.

— Не искам да я обидя.

— Защото си с по-висок чин от нея? Един вид да не ѝ се натрапиш като на подчинена? — Сейварден кимна в знак на съгласие. — Фактът, че мислиш за това по този начин, е обиден сам по себе си, не смяташ ли?

Тя изпъшка и остави чая си на масата.

— И в двата случая губя.

Махнах с ръка.

— Или и в двата случая печелиш.

Тя се засмя тихичко.

— Наистина се радвам, че медиката успя да помогне на Тизаруат.

В каютата на лейтенанта Тизаруат Бо Девет подпъхна одеялата ѝ за трети път през последния час. Нагласи възглавниците, измери ѝ температурата в ухото. Тизаруат я изтърпя с безучастното спокойствие на дрогиран човек.

— И аз се радвам.

Два дни по-късно — изминали бяхме почти една трета от пътя до Атоек — поканих лейтенанта Екалу и лейтенанта Тизаруат да обядват с мен. Заради въртящите се смени на „Милостта на Калр“ моят обяд беше вечеря за Екалу и закуска за Тизаруат. А понеже воините от Калр стържеха боята от стените на моята каюта, посрещнах гостите си в декадната стая. Това ми навя силни спомени, макар тази декадна стая да бе много по-малка от декадната стая на моите Еск, когато бях „Правдата на Торен“ и имах по двайсет лейтенанти във всяка от десетте си декади.

Нанасянето ми в декадната стая предизвика объркване в юрисдикцията, защото Калр Пет се опита да наложи властта си на място, което обикновено бе запазена територията на воините, обслужващи офицерския състав. Бедната не можеше да реши дали да наложи своя втори по хубост порцеланов сервиз, което би било безспорен знак, че тя командва парада, и освен това би било идеална възможност да се изфука с посудата, която обичаше толкова много, или да остави Етрепа Осем и Бо Девет да използват сервиза на декадната стая, което, от една страна, би предпазило безценния ѝ порцелан от злополуки, но от друга би показало, че обядът се провежда под властта на Етрепа и Бо. Накрая гордостта ѝ взе връх и ядохме яйца и зеленчуци от нейните ръчно рисувани чинии.

Екалу, която служеше като обикновена война на този кораб кажи-речи от началото на кариерата си и вероятно добре познаваше чудатостите на Калр Пет, каза:

— Ако флотската капитана позволи, този сервиз е много красив. — Пет не се усмихна, рядко го правеше пред мен, но аз веднага разбрах, че Екалу е уцелила право в десетката.

— Пет го избра — казах аз, включвайки се в играта на Екалу. — Марка „Бракт“, изработен преди приблизително хиляда и двеста години. — Екалу застина за миг. Ножът и вилицата ѝ замръзнаха на

сантиметри от чинията, сякаш лейтенантката се страхуваше да докосне с тях ценния порцелан. — Всъщност не са чак толкова скъпи. Има светове, където почти във всеки дом се пази чиния или чаша от такъв сервиз, грижливо увити и прибрани в скрина, които никога не виждат бял свят. Но наистина са прекрасни, нали, вижда се защо са били толкова популярни навремето. — И да не се бях издигнала досега в очите на Калр Пет, сега определено успях да го направя. — Между другото, лейтенантката, ако ще започвате всяко свое изречение с „ако флотската капитанка позволи“, този обяд ще изгуби напълно очарованието си. Просто приемете, че съм дала позволенията си за любезен разговор, става ли?

— Да, капитанката. — Екалу кимна смутено и се съсредоточи върху яйцата. Много внимателно, като се опитваше да не докосва чинията с приборите.

Тизаруат мълчеше, ако не броим неизбежните „да, капитанката“, „не, капитанката“ и „благодаря ви, капитанката“ от време на време. Люляковите ѝ очи гледаха все надолу. Медиката ѝ беше намалила седативите, но Тизаруат все още беше под тяхното въздействие. Зад тях, избутани от лекарствата, се криеха гняв и отчаяние. В момента се долавяха като фонен шум, но не беше изключено да изплуват и да заемат доминираща позиция, когато медиката ѝ спреше лекарствата.

Време беше да направя нещо по въпроса.

— Вчера — казах, след като преглътнах половинка яйце, — лейтенантката Сейварден се похвали, че Амаат очевидно е най-добрата декада на кораба. — Всъщност Сейварден не ми беше казвала нищо такова. Ала вълната на наранена гордост откъм Етрепа Осем и Бо Девет, които стояха в ъгъла на стаята, готови да ни обслужат, беше толкова отчетлива, че за миг се изумих как е възможно Екалу и Тизаруат да не я усетят. Реакцията на Калр Пет не беше чак толкова силна — току-що бяхме похвалили порцеланата ѝ, а и в известен смисъл капитанката декада беше над тези неща.

Дилемата на Екалу ми беше ясна и очевидна. Съвсем доскоро тя бе принадлежала към декада Амаат и сега реагира на похвалата съответно като Амаат. От друга страна, вече беше лейтенантката на Етрепа. Не бързаше да отговори, сигурно се чудеше коя емоция е по-силна и как следва да реагира на репликата ми. Тизаруат бе забила поглед в чинията си, вероятно се досещаше накъде бия и не ѝ пукаше.

— Капитана — каза накрая Екалу. Очевидно ѝ бе трудно да пропусне обичайното „ако флотската капитана позволи“, внимаваше и с акцента си. — Всички декади, които служат на „Милостта на Калр“, са отлични. Но ако трябва да бъде по-конкретна и да стесня оценката си... — Направи пауза. Вероятно си даваше сметка, че се изразява твърде официално, следователно тромаво. — Ако трябва да избирам, бих казала, че Етрепа са най-добри. С цялото ми уважение към лейтенанта Сейварден и нейните Амаат, не искам да ги обидя, разбира се, но фактите говорят сами за себе си. — Най-сетне говореше що-годе нормално и със собствения си акцент.

От Тизаруат — мълчание. Откъм Бо Девет, застанала мирно в ъгъла на стаята — наранена гордост и чувство, че е предадена.

— Лейтенанта — каза „Милостта на Калр“ в ухото на Тизаруат. — Вашата декада чака да я похвалите.

Тизаруат вдигна глава и ме погледна за миг със сериозни люлякови очи. Знаеше какво правя, знаеше, че има само един възможен ход. Негодуваше и срещу него, и срещу мен. Приглушеният ѝ гняв се засили едва доловимо, но не намери сили да се удържи и почти веднага се смъкна до предишните си нива. И не беше само гняв — за част от секундата бях доловила силен копнеж, силен и безнадежден. Тизаруат насочи погледа си към Екалу.

— Моля да ми простите, лейтенанта, но с цялото си уважение се боя, че грешите. — По средата на изречението си спомни, че не бива да говори като Сейварден. Като Анаандер Мианаай. Замаза с една идея акцента си. — Бо може да е младша декада, но моите воини категорично са по-добри от всяка друга декада на кораба.

Екалу примигна. За миг лицето ѝ се изпразни от съдържание, съвсем като на второстепенен, толкова силна бе изненадата ѝ от акцента на Тизаруат, от изказа ѝ, от очевидната ѝ самоувереност, която не подобаваше на седемнайсетгодишно момиче, но после бързо се опомни. Зачуди се как да отвърне. Не би могла да изтъкне, че Бо все пак наистина са младши, защото това би наляло масло в твърдението на Сейварден за нейните Амаат. Погледна към мен.

Нагласила бях неутрално заинтригувано изражение на лицето си и го оставих така.

— Е — казах любезно, — редно е да решим този спор. Обективно. Със състезание по стрелба и отбрана, да речем. — Екалу

най-сетне осъзна, че съм го планирала от самото начало. Но все още бе озадачена, детайлите ѝ убягваха. Демонстративно раздвижих пръсти, изпращайки съобщение до Калр Пет. На двете лейтенанти казах: — Какви са резултатите ви?

Двете примигнаха, когато корабът им показва необходимата информация.

— Всичко покрива стандартите, капитана — каза Екалу.

— *Стандартите?* — попитах невярващо. — Стига, този екипаж категорично е по-добър от „стандартното“. — Лейтенанта Тизаруат сведе отново поглед към чинията си, зад мъглата на лекарствата долових негодувание, одобрение, гняв и онзи копнеж, който бях засякла по-рано. Всичко това приглушено. — Ще ви дам една седмица. В края ѝ ще проверим коя декада има по-високи резултати, Етрепа или Бо. Включително собствените ви резултати, лейтенанти. Ще ви бъдат раздадени брони. Имате разрешението ми да ги носите на тренировките, когато решите, че това е уместно. — Собствената ми броня беше имплантирана, лично силово поле, което можех да задействам за миниатюрна част от секундата. Колкото до двете лейтенанти и техните декади, броните им се раздаваха при нужда, устройства, които те носеха прикрепени на гърдите си. Никоя от тях не бе участвала в битка, можеха да включат броните си в рамките на една секунда, както изискваха спецификациите, но аз исках нещо по-добро, понеже знаех какво предстои — или най-малкото, че вече нищо няма да е същото.

Калр Пет влезе в декадната стая; носеше две тъмносини бутилки в ръце, трета стискаше под мишница. С безучастно лице, но с вътрешно неодобрение, остави бутилките на масата.

— Арак — казах аз. — От добрия. За онази, която победи.

— За цялата декада ли, капитана? — попита лейтенанта Екалу с леко колебание. Озадачена.

— Сами ще решите как да си го поделите — казах аз. Знаех, разбира се, че Етрепа Осем и Бо Девет вече са съобщили на колегите си и воините от Етрепа и Бо бързо-бързо са пресметнали дела си от наградата. Поравно или заделяйки малко по-голям дял за своите лейтенанти.

По-късно, в каютата на Сейварден, Екалу се обърна на другата си страна и каза на сънената Сейварден.

— С цялото ми уважение... не се обиждай, но... Не искам да те обидя. Само дете... всички се чудят дали коленичиш на госпожата.

— Защо го правиш това? — попита Сейварден, все още унесена, после тръсна глава да се разсъни. — Защо я наричаш „госпожата“ вместо „капитана“ или „флотска капитана“? — Идваше на себе си. — Не, като се замисля, знам защо. Извинявай. Защо да се обиждам?

Екалу не отговори, силно смутена.

— Бих, ако тя искаше. Но тя не ме иска.

— Госпожата... флотската капитана аскет ли е?

Сейварден се изсмя иронично.

— Не мисля. Тя не говори много, нашата флотска капитана. Не е от приказливите. Но ще ти кажа едно. — Пое си дълбоко дъх, издиша. После още веднъж, докато Екалу я чакаше да продължи. — Можеш да ѝ вярваш от тук до края на вселената. Тя *никога* няма да те предаде.

— Сериозно? — каза Екалу, видимо скептична. Изпълнена със съмнение. После се сети за нещо друго.

— Била е в специални операции преди?

— Не мога да кажа. — Сейварден сложи голата си ръка върху корема на Екалу. — Кога започва дежурството ти?

Екалу трепна леко, тръпка, породена от сложни емоции, най-вече приятни. Повечето не-радчай не разбират емоционалния заряд, който голите ръце, без ръкавици, носят за една радчай.

— След двайсетина минути.

— Ммм — каза замислено Сейварден. — Това е доста време.

Оставих ги да се забавляват. Воините Бо и тяхната лейтенанта спяха. Етрепа търкаха коридорите и току се обвиваха в сребристото сияние на броните си.

По-късно двете с Тизаруат пиехме чай в декадната стая. Поради отслабващото въздействие на седативите и с по-уязвими емоции, издигнали се по-близо до повърхността, тя изчака да останем сами и каза:

— Знам какво правите. — Пак онази странна смесица от гняв и копнеж. — Какво се опитвате да направите.

За това копнее, помислих си. Наистина да е част от екипажа, да спечели възхищението и лоялността на своите Бо. Да спечели дори моето одобрение вероятно. Неща, които наивната предишна Тизаруат би искала за себе си. И които аз ѝ предлагам сега.

Ала ѝ ги предлагам при своите условия, не при нейните.

— Лейтенанта Тизаруат — казах аз, след като отпих спокойно от чая си, — това ли е правилният начин да се обърнете към мен?

— Не, капитана — каза тя. Победена. И не чак дотам победена. Дори под въздействието на лекарства, Тизаруат беше истинска каша от противоречия, всяка емоция придружена от нещо парадоксално. Тизаруат не бе искала да се превърне в Анаандер Мианаай. Не изизкарала дълго като нея, само няколко дни. И която и да бе сега, колкото и катастрофално да беше това за плановете на Анаандер Мианаай, момичето се чувстваше много *по-добре*.

Аз бях отговорна за това. И тя ме мразеше, че съм го направила. И не ме мразеше.

— Нека вечеряме заедно, лейтенанта — казах аз, сякаш предишната размяна на реплики не се е случвала. Сякаш не можех да видя какво чувства. — Ние двете и Екалу. Ще се похвалите с напредъка на декадите си, а Калр ще направи онзи сладкиш, който толкова обичате, онзи със захарната глазура. — Корабът предаде молбата ми на Калр Пет, която тъкмо оглеждаше стените в каютата ми да провери дали всичко е инсталирано както трябва. Пет завъртя очи и въздъхна раздражено, измърмори нещо за ненаситния апетит на подрастващите, но тайничко и дълбоко, където уж само корабът можеше да види, чувстваше задоволство.

Състезанието беше напрегнато. Цялото си свободно време Етрепа и Бо бяха прекарвали на стрелбището, а докато чистеха и лъскаха, постоянно се упражняваха да включват и изключват броните си. Резултатите им се бяха подобрили значително, почти всички бяха минали на по-високо ниво на трудност при тренировъчната стрелба, а онези, които не бяха, скоро щяха да минат. И всички без изключение, и от двете декади, вече можеха да включат бронята си за по-малко от половин секунда. Което дори не се доближаваше до резултатите на

второстепенните или до това, към което се стремях аз, но пак си беше значително подобрение.

Всички воители Бо бяха съобразили почти веднага каква е истинската цел на състезанието и се отнесоха към тренировките със завидна решителност. Същото важеше и за Етрепа — те одобряваха целта ми (както я разбираха), но не пестяха усилия да се доберат до победата. Така или иначе, наградата отиде при Бо и връчих трите бутилки много добър и много силен арак на лейтенанта Тизаруат, която междуременно бе спряла напълно седитивите. Бяхме във войнишката столова и всички Бо стояха изпънати зад своята лейтенанта в стойка мирно и с празните изражения на второстепенни. Поздравих ги за победата им и ги оставих насаме с пиячката, на която без съмнение щяха да се посветят сериозно веднага щом излезех в коридора.

След няма и час Сейварден дойде при мен от името на своите Амаат. Които през повечето време се бяха опитвали да проявят разбиране към цялата история, но сега не можеха да минат покрай войнишката столова, без да им бъде болезнено напомнено, че дори не са имали възможност да си изпробват силите в борбата за арака. На всичкото отгоре бях наредила всички воители Етрепа и Бо да получат плодове заедно с вечерята си този ден — имах запас от портокали, рамбутани и захаросани плодове, всичките закупени от Калр Пет и внимателно замразени в пашкул. Дори след като столовата бе разчистена и подредена, сладкият аромат на захаросаните плодове се усещаше в коридора и изпълваше душите на Амаат с негодувание, а устите им — със слюнка.

— Кажете им — посъветвах Сейварден, — че съм искала да окуража лейтенанта Тизаруат, а ако те бяха участвали в състезанието, нейните Бо не биха имали никакъв шанс. — Сейварден се засмя тихо, отчасти защото бе разпознала лъжата ми, отчасти защото се чудеше дали все пак не казвам истината. Така поне ми се стори на мен. Подозирах, че воините от декадата й ще реагират по сходен начин. — Кажете им, че ако подобрят резултатите си следващата седмица, също ще получат захаросани плодове с вечерята. Калр също. — Последното го казах заради вечно подслушващата Калр Пет.

— Аарак? — попита обнадеждено Сейварден.

Във войнишката столова, където пиенето беше започнало по един изключително фокусиран и дисциплиниран начин, като всяка

споделена глътка се придружаваше от прослава на някой от корабните богове, а воините се наслаждаваха в пълна мяра на араковото жили, атмосферата започваше да дегенерира. Бо Десет стана, помоли с леко надебелял език лейтенантата си за позволение, получи го и заяви намерението си да рецитира своя авторска поезия.

— Имам още арак — казах аз на Сейварден в каютата си. — И смятам да раздам част от него. Но този път ще внимавам с количествата.

Във войнишката столова изявлението на Бо Десет бе посрещнато с шумно одобрение, дори от лейтенанта Тизаруат, и, окуражена по този начин, Десет се впусна в нещо, което се оказа епична поема, в голямата си част пълна импровизация, посветена на бог Калр. Който, според интерпретацията на Бо Десет, през повечето време бил пиян и не умее да римува.

— Ограничаването на количествата може да се окаже добра идея — каза Сейварден в каютата ми. С известно униение. — Макар че самата аз и капка не бих близнала. — Когато преди година я намерих, гола и полумъртва на една заледена уличка, Сейварден вземаше твърде много кеф твърде често. Оттогава се въздържаше от всякакви упойващи вещества, поне през повечето време.

Епичната поема на Бо Десет постепенно се изроди във възхвала на декадата ѝ и нейното превъзходство над всички други декади на кораба, Амаат включително. Не, *най-вече* над Амаат, които пеели глупави детски песнички, при това фалшиво.

— Нашата песен е по-добра! — заяви една пияна Бо, прекъсвайки поетичния поток на Десет, а друга, също толкова пияна, но и запазила известна яснота на разсъдъка, попита:

— Че ние имаме ли песен?

Бо Десет, която очевидно не подбираше темите си, стига да е в центъра на вниманието, си пое дълбоко дъх и запя с изненадващо приятен, пък макар и треперлив контраалт.

— О, дърво! Я рибка похапни!

Тази песен си я бях пяла доста често. Не беше на радчайски и Бо Десет наподобяваше оригиналния текст, замествайки го на места с думи от своя език, които звучаха по подобен начин.

— Като гранит е този прът! — Седнала начело на масата, Тизаруат се изкиска, да не повярваш. — О, дърво! О, дърво! Къде ми е

гъзът?

При последната дума Тизаруат и всичките ѝ воители се попиляха от смях. Четирите се изхлузиха от столовете си и се озоваха на пода. Минаха цели пет минути, докато дойдат на себе си.

— Чакайте! — възкликна Тизаруат. Понечи да стане, но бързо се отказа от идеята, която изискваше твърде голямо усилие. — Чакайте! Чакайте! — А когато всички погледнаха към нея, продължи: — Чакайте! Това... — Размаха ръка. — Това е нашата песен, решено. — Последната дума се изгуби в нов изблик на смях. — За Бо!

— За Бо! — повториха те, а после една от воините добави: — За флотска капитана Брек!

Тизаруат бе достатъчно пияна да се съгласи без колебание.

— За флотска капитана Брек! Която не знае къде ѝ е гъзът! — След което избухналият смях се редуваше с припева на декадната им песен, изпълняван с цяло гърло: „О, дърво! Къде ми е гъзът?“

— Точно по тази причина — каза медиката час по-късно, във ваната, където една воитина Калр ѝ помагаше, както и на мен, с пешкир и легенче, — капитана Вел не позволяваше на декадите да пият.

— Не, не е така — казах спокойно аз. Медиката, намръщена както винаги, вдигна вежда, но не понечи да спори. — Не бих го допуснала регулярно, разбира се. Но точно в този момент си имам причини да го позволя. — Както медиката знаеше отлично. — Готова ли си за единайсет махмурлука, когато се събудят?

— Капитана! — Беше готова, но държеше да изрази негодуванието си. Вдигна лакът — да размахаш голата си ръка във ваната се смята за грубо. — Калр могат да се справят с това и сами.

— Така е, могат — съгласих се. Корабът не каза нищо, само продължи да ми показва Тизаруат и нейните Бо, които се смееха и пееха във войнишката столова.

5.

Станция Атоек би била съвсем незначителна, ако планетата, около която обикаляше в орбита, не произвеждаше чай. Както и други неща, разбира се — планетите са големи. А когато са тераформирани, планетите с умерен климат са изключително ценни сами по себе си — те са, на практика, резултат от столетни, дори хилядолетни инвестиции, търпение и много работа. Ала не Анаандер Мианаай плащаше тази цена — не, тя оставяше коренните жители да свършат цялата работа, после пращаше своите флотилии от бойни кораби, своите армии от второстепенни и ги завладяваше за себе си. След две хиляди години упражнения от този сорт лордата на Радч се бе сдобила със сериозна колекция от чудесни обитаеми планети, затова в съзнанието на повечето радчай те не бяха нито особено редки, нито особено ценни.

Но Атоек имаше няколко дълги планински вериги с множество езера и реки. Имаше и мрежа за контрол на климата, която атоеките бяха изградили само век преди анексирането. Новопристигналите радчай трябваше само да засадят чай и да чакат. Сега, шестстотин години по-късно, Атоек произвеждаше десетки милиони метрични тона чай годишно.

Монотонното, умопомрачително черно на порталното пространство се отвори към звездите и се озовахме в системата на Атоек. Седях в командната зала, лейтенанта Екалу стоеше права до мен. Две от нейните Етрепи бяха с нас, всяка на конзолата си. Самото помещение беше малко и оскъдно обзаведено, в него нямаше нищо освен празна стена, в случай че корабът реши да ни покаже някакво изображение (или в случай че дежурните го помолят да го направи, вместо да разчитат само на числовите данни), въпросните две конзоли и едно кресло за капитаната или за дежурната офицера. Скоби по стените за онези моменти, когато ускорението на кораба изпреварва

способностите му да внася промени в гравитацията. Командната зала бе едно от малкото места на кораба, които капитана Вел бе посещавала често, без да ги боядиса или украси по друг начин, ако не броим една табелка над вратата, която гласеше: „Заостреното внимание към задълженията е дар за боговете“. Обикновена баналност, но ме дразнеше, затова бях наредила да я свалят и да я приберат при останалия багаж на Вел.

Нямаше нужда да присъствам в командната зала. Където и да бях, достатъчно бе да затворя очи, за да видя как мракът отстъпва пред слънцето на Атоек, да почувствам внезапния прилив на частици, да чуя фоновата врява на безчетните комуникационни сигнали в системата и автоматичните предупредителни маяци. Самата планета още беше далеч и приличаше на блестящ малък диск в синьо и бяло. Образът, който виждах, вече бе остарял с три минути.

— Намираме се в системата на Атоек, флотска капитана — каза една от Етрепите на лейтенанта Екалу. След миг-два корабът щеше да ѝ съобщи онова, което аз вече виждах — че около станция Атоек има много кораби, доста повече, отколкото „Милостта на Калр“ смяташе за обичайно; че извън това всичко изглежда наред или поне е било така в интервал отпреди две до десет минути, откогато датираха светлината и сигналите, които стигаха до настоящото ни местоположение; и че макар около планетата да има три бойни кораба, само един от тях се вижда в момента, близо до един от четирите портала на системата. Или поне е бил там преди две и половина минути. Подозирах, че е „Мечът на Атагарис“, макар че не можех да съм сигурна, докато не скъсахме разстоянието или той не се идентифицираше.

Мислех си за онзи далечен кораб. Къде бяха другите два и защо този стоеше на пост при един от четирите портала на Атоек? И то при най-незначителния от четирите, като си помислиш — отвъд него имаше празна система, без други портали освен входния, където атоеките са смятали да се разширят преди анексирането.

Мислих за това няколко секунди. Лейтенанта Екалу се намръщи леко на образа, който ѝ показваше корабът — същия образ на системата Атоек, който гледах и аз. Не беше нито изненадана, нито разтревожена. Само смътно озадачена.

— Капитана, мисля, че онова там е „Мечът на Атагарис“, при Призрачния портал — каза тя. — Не виждам „Милостта на Фей“, нито

„Милостта на Илвес“.

— Призрачния портал?

— Така го наричат тук, капитана. — Усетих, че е леко смутена.

— Системата от другата страна уж била обитавана от призраци.

Радчаите вярваха в духове и призраци. Или, по-точно, голяма част от радчаите вярваха в тях. След толкова много анексирания и след като Радч бе погълнал толкова много народи и техните вярвания, самите радчаи далеч не бяха на едно мнение какво се случва с душата на човек, след като тялото му умре. Повечето граждани, ако не друго, таяха смътното подозрение, че насилствената или несправедлива смърт, или липсата на правилните погребални приношения, стават причина духът на покойната да се задържи в света на живите, неканен и потенциално опасен. Но сега за пръв път чувах за цяла система, обитавана от призраци.

— Цялата система? Как така?

Все така смутена, лейтенанта Екалу сви рамене.

— Има различни истории.

Замислих се върху думите ѝ.

— Добре. Кораб, нека се представим. Изпрати любезните ми поздравии на капитана Хетнис от „Мечът на Атагарис“. — Както лейтенанта Екалу, така и „Милостта на Калр“ смятаха, че корабът при Призрачния портал вероятно е „Мечът на Атагарис“, и най-вероятно бяха прави. — И докато чакаме отговор — който щеше да пристигне след около пет минути, — нека си направим портал по-близо до станция Атоек. — Напуснали бяхме порталното пространство ненужно далеч, по моя заповед, защото исках да се ориентирам в ситуацията, преди да сме се приближили твърде много.

Но от това разстояние пътят ни до Атоек можеше да трае дни и дори седмици. Бихме могли, разбира се, да прескочим през портал много по-навътре в системата. На теория дори бихме могли да се появим непосредствено до станцията, макар че това би било изключително опасно. За да изпълним успешно подобна маневра, трябваше да знаем къде ще се намират всички кораби, совалки и плавателни капсули в мига, когато напускаме порталното пространство. Самото отваряне на портал можеше да унищожи всичко попаднало в обсега му, а самият кораб щеше да се сблъска с всеки съд, оказал се на пътя му при излизането от портала.

Правила бях такива маневри преди, когато бях кораб. По време на анексирания, когато допълнителните жертви и разрушения не се гледат под лупа. Но не и в радчайска система, пълна с цивилен трафик.

— Капитана, ще пиете ли чай? — попита лейтенанта Екалу.

Вече бях насочила вниманието си навън, към звездата с нейната светлина и топлина, към далечната ѝ планета. Към вкуса на прах по корпуса на „Милостта на Калр“. Отворих уста да откажа, но после си дадох сметка, че на самата Екалу ѝ се пие чай — не беше пила чай, откакто наближихме изходния си портал, и сега, когато всичко бе минало нормално, се надяваше аз да поискам от ободряващата напитка. Ако аз не поръчах чай, тя нямаше да го направи. Всъщност, като за нея, фактът, че изобщо ме е попитала, беше проява на необичайна дързост.

— Да, благодаря, лейтенанта.

Малко след това, почти точно една минута преди да изтече минималното забавяне на отговора от „Мечът на Атагарис“, една Етрепа ми донесе чай, а корабът, от който чакахме отговор, изчезна.

Следяла го бях неотлъчно. Наслаждавала се бях на гледката, която като никога почти успя да смълчи безпокойството, с което реагирах неизменно, когато корабът ме засипваше с данни. Данни, които не успях да обработя докрай, гладна за още, но неспособна да ги поема с единичния си мозък — копнеж да видиш в целостта му нещо, което ти убягва на косъм.

Но в онези кратки минути ме бе обзело необичайно спокойствие и аз *почти* успях да забравя, че вече не съм кораб. Затова, когато „Мечът на Атагарис“ изчезна, реагирах мълниеносно, без да се замислям.

И открих, че съм парализирана. Данните, които поисках, не дойдоха достатъчно бързо, а корабът — който беше „Милостта на Калр“, разбира се, а не самата аз — не реагира мълниеносно на желанията ми, не го направи, както би го направило собственото ми тяло. Върнах се рязко в реалността, в собственото си единично тяло, което седеше в командната зала.

Но корабът знаеше какво искам и защо. Лейтенанта Екалу попита:

— Капитана, добре ли сте?

А после „Милостта на Калр“ се раздвижи, една идея по-бързо, отколкото можеха да компенсират гравитационните му генератори. Чашата падна от ръката ми и се счупи, чай се разплиска по ботушите и панталоните ми. Лейтенанта Екалу и Етрепите залитнаха и посегнаха да се хванат за най-близките скоби. И ние внезапно се озовахме обратно в порталното пространство.

— Отворили са портал — казах аз. — Веднага щом са ни видели. — И със сигурност преди да получат съобщението ни, преди да разберат кои сме. — Видели са ни и след трийсет секунди са си отворили портал.

Трусът, полял краката ми с чай, бе събудил лейтенанта Тизаруат и нейните Бо. Една от Амаат на Сейварден беше паднала и си бе изкълчила китката. Други щети нямаше, ако не броим няколко счупени чинии — всичко беше предварително прибрано и прикрепено, в случай че стане някаква беля на излизане от саморъчно направения ни портал.

— Но... но, капитана, ние сме „Милост“. Приличаме на „Милост“. И не е като да сме се промъкнали в гръб. Защо им е да бягат от нас? — А после направи връзката между техния ход и нашия. — Вие не мислите, че бягат.

— Не исках да рискувам — потвърдих. Една Етрепа побърза да събере парчетата порцелан и да избърше чая по пода.

— Ще напуснем порталното пространство след четирийсет и пет секунди — каза корабът в ушите на всички ни.

— Но *защо*? — попита лейтенанта Екалу. Дълбоко разтревожена и озадачена. — Няма как да знаят за случилото се на Омоу. Порталите, които свързват двете станции, се сринаха преди новините да преминат. — В неведение за раздвоението на Анаандер Мианаай и разнопосочните лоялности на офицери и бойни кораби, които бе предизвикало то, капитана Хетнис и „Мечът на Атагарис“ нямаха причина да реагират на появата ни като на заплаха.

Дори онези граждани, които вярваха, че Радч е корумпиран и под чуждо влияние, че някои държавни служители и капитани са потенциални врагове, нямаха представа, че битката е излязла на открито.

— Или са научили нещо — казах аз, — или нещо се е случило тук.

— Готови за излизане — каза корабът на всички ни.

— Капитана — продължи лейтенанта Екалу, — като излезем, как ще разберем къде е „Мечът на Атагарис“?

— Няма как да разберем, лейтенанта.

Тя си пое дъх. Понечи да каже нещо, но си замълча.

— Едва ли ще се натресем в „Мечът на Атагарис“ — добавих аз. — Космосът е голям. А и поличбите от тази сутрин бяха добри.

Екалу явно не може да прецени сериозно ли говоря, или я поднасям.

— Да, капитана.

Върнахме се във вселената. Слънце, планета, портали, фонув шум от информационен поток. И нито помен от „Мечът на Атагарис“.

— Къде е? — попита лейтенанта Екалу.

— Десет секунди — отговорих аз. — Дръжте се.

Десет и половина секунди по-късно във вселената се отвори непрогледна черна дупка и „Мечът на Атагарис“ се появи на няма и петстотин километра от предишните ни координати. Започна да предава още преди да е излязъл от портала си:

— Непознат кораб, представи се или ще бъдеш унищожен.

— Ще ми се да видя как си пробва силите в това — каза корабът, но само на мен.

— Това не е капитана Хетнис — каза Екалу. — Мисля, че е лейтенанта на нейната декада Амаат.

— „Мечът на Атагарис“ — казах аз. Корабът щеше да излъчи думите ми и без да издавам изрична заповед. — Тук флотска капитана Брек Мианаай, командваща „Милостта на Калр“. Обяснете действията си.

Мина половин секунда, докато съобщението ми стигне до „Мечът на Атагарис“, и още четири секунди, докато командващата го лейтенанта събере мислите си да отговори.

— Флотска капитана. Моля да ме извините. — Междувременно „Милостта на Калр“ се идентифицира пред „Мечът на Атагарис“. — Ние... бояхме се, че не сте това, на което приличате, капитана.

— И за какви ни взехте, лейтенанта?

— Аз... не знам, капитана. Просто... ами, не ви очаквахме, капитана. Има слухове, че Палата Омоу е била атакувана или дори унищожена, вече близо месец нямаме никакви новини от тях.

Погледнах към лейтенанта Екалу. Влязла бе в характерния за воините на този кораб режим, тоест изтрила бе всякакви емоции от лицето си. Това само по себе си бе красноречиво, но аз, разбира се, виждах и още. Явно нямаше високо мнение за Амаат лейтенантата на „Мечът на Атагарис“ дори без да броим настоящата случка.

— Ако бяхте постигнали своето, лейтенанта — студено казах аз, — щяхте да чакате още дълго за новини от Омоу. Свържете ме с капитана Хетнис.

— Ако флотската капитана ми прости — отвърна лейтенантата. — Капитана Хетнис е на станция Атоек. — Сигурно си даде сметка как звучи това, защото след кратка пауза добави: — На консултации с губернатората на системата.

— И когато я открия там — попитах аз, като вложих минимална доза сарказъм в гласа си, — ще бъде ли тя в състояние да ми даде някакво по-ясно обяснение какви ги вършите тук?

— Капитана. Да, капитана.

— Добре.

Корабът прекъсна връзката и аз се обърнах към лейтенанта Екалу.

— Познавате ли тази офицера?

Все същото безизразно лице.

— Водата е по-силна от камъка, капитана.

Поговорка. По-скоро половин поговорка. „Водата е по-силна от камъка, но няма да ти стотви вечеря“. Тоест, всяко нещо има своята силна страна. Изречена с достатъчно ирония, поговорката можеше да означава, че понеже боговете несъмнено имат предназначения за всички, въпросната персона сигурно я бива в нещо, но говорещата не се сеща какво по-точно е то.

— От добро семейство е — добави Екалу, за да запълни мълчанието ми. — Родословното ѝ дърво е дълго колкото ръката ви до рамото. Майка ѝ е втора братовчеда на внучката на клиента на клиента на самата Мианаай, капитана.

И очевидно лейтенантата не пропускаше случай да изтъкне това.

— А капитаната? — Според думите на Анаандер Мианаай липсата на въображение капитана Хетнис компенсирала със старание и лоялност. — Би ли оставила заповеди да се атакува всеки кораб, появил се в системата?

— Едва ли, капитана. Но лейтенантката не е точно... от най-съобразителните. По-силна е в краката, отколкото в главата. — При последното изречение акцентът ѝ се засили едва доловимо. — Ако флотската капитана ми прости...

С други думи, лейтенантката най-вероятно действаше при заповеди, които намекваха, че всеки пристигащ кораб може да представлява заплаха. Трябваше да попитам капитана Хетнис за това, когато я откриех.

Скачването с дока на станция Атоек беше почти автоматизирано. Когато налягането се изравни и Калр Пет отвори вратата на шлюза, двете с лейтенантката Тизаруат се изтласкахме през неприятната граница между безтегловността на совалката и изкуствената гравитация на станцията. Докът беше сив, мърляв и очукан като всички докове на всички станции.

Чакаше ни корабна капитана, неподвижен зад нея стоеше второстепенен. Видях го и ме прониза завист. Преди бях като него. Никога нямаше да бъда такава отново.

— Капитана Хетнис — казах аз, когато Тизаруат се изравни с мен.

Капитана Хетнис беше висока — по-висока от мен с цели десетина сантиметра, — едра и яка. Косата ѝ беше подстригана много късо, по военному, и сребристосива, в ярък контраст с тъмния цвят на кожата ѝ. Проява на суета може би — със сигурност сама беше избрала този цвят, искаше хората да го забелязват, цвета или късата подстрижка. Не всички игли, с които беше накичила предницата на униформената си куртка, имаха гравирани имена, а дори онези, които имаха, не можех да разчета от това разстояние. Поклони се.

— Флотска капитана.

Аз не се поклоних.

— Ще се срещна с губернаторката на системата сега — казах студено и делово, като подсилих с една идея старовремския акцент, който се очаква от всяка Мианаай. — А след това ще ми обясните защо вашият кораб ме посрещна със заплаха за нападение.

— Капитана. — Замълча за миг, опитваше се да запази спокойствие. Свързала се бях със станция Атоек веднага след

пристигането ни и отговорът гласеше, че системна губернатора Жиарод е ангажирана с религиозни задължения и няма да се освободи скоро. Същото очевидно се отнасяше за всички висши служители на администрацията. Оказваше се, че по календара на атоеките днес е празник. Някакво местно честване, но достатъчно значимо да парализира цялата станция. Капитана Хетнис знаеше какво са ми казали — че губернатората няма да е на разположение през следващите няколко часа. — Посветените би трябвало да излязат от храма след час или два. — Понечи да смръщи вежди, но се спря навреме. — На станцията ли ще останете, капитана?

Зад мен лейтенанта Тизаруат, Калр Пет, Десет и Осем, както и Бо Девет изнасяха багаж от совалката.

Вероятно това бе породило въпроса на капитана Хетнис. Позабавих се с отговора и тя добави:

— Питам само защото квартирите на станцията са пълни към момента, капитана. Трудно ще е да ви намерим подходящо място.

Вече бях съобщила, че срывът на порталите е пренасочил сериозен трафик насам. В системата бяха пристигнали поне няколко десетки кораба, които не бяха планирали да идват тук, а още повече бяха планирали да я напуснат, но се бяха оказали в капан. Забраната за пътуване през оцелелите портали, издадена от Анаандер Мианаай, още не бе стигнала дотук, но капитаните на много от заседналите в системата кораби сигурно се чувстваха твърде несигурни и изнервени, за да рискуват, поне на първо време, с пътувания през порталите. А пътниците с добри връзки и дълбоки портфейли несъмнено бяха заели малкото хубави квартири на станцията. „Милостта на Калр“ вече се бе обърнал със запитване към станцията и бе получил отговор, че освен ако не бъда поканена да гостувам на системната губернатора в нейното жилище, всички подходящи квартири вече са заети.

Фактът, че евентуалното ми оставане на станцията бе смутило толкова сериозно капитана Хетнис, бе почти толкова интересен, колкото факта, че станцията очевидно бе пропуснала да я уведоми за плановете ми. Или пък на нея не ѝ бе хрумвало да попита.

— Имам къде да се настаня, капитана.

— О. Чудесно, капитана. — Но нещо не ми изглеждаше убедена.

Дадох ѝ знак да ме последва, прекосих дока и тръгнах по коридора. Второстепенният от „Мечът на Атагарис“ тръгна след нас

трите, рамо до рамо с Калр Пет. Долових — „Милостта на Калр“ ми го показва — суетливата гордост на Пет, задето ѝ се удава да се прави на второстепенен, дори рамо до рамо с оригинала.

Коридорът, също като дока, носеше следи на износване и лоша поддръжка. Очевидно не го чистеха достатъчно често, поне според стандартите на всеки уважаващ себе си боен кораб. Но пък стените бяха накичени с цветни гирлянди. Празнични гирлянди.

— Капитана — казах след десетина крачки, без да забавям ход. — Ако съм разбрала правилно, днес празнувате фестивала на гениталиите. Но когато казвате „гениталии“, това за всички видове ли се отнася, или конкретно за един? — Дотук, а и докъдето ми стигаше погледът, коридорът беше накичен с миниатюрни пениси. Ярkozелени, крещящо розови, електриковосини и един особено противен за окото наситено оранжев цвят.

— Капитана — обади се Хетнис току зад мен. — Това е превод. На атоекски език има една обща дума за всички видове.

Атоекски език. Сякаш е имало само един. Значителният ми личен опит показваше, че езикът никога не е само един.

— Ако флотската капитана ми прости... — Махнах ѝ, че прощавам и разрешавам, без да поглеждам към нея, бих могла, ако поискам, да видя гърбовете ни, своя и нейния, през очите на нищо неподозиращата Пет. Хетнис продължи: — Атоеките не били особено цивилизовани. — Не били цивилизовани. Не били радчай. Една и съща дума, разликата в значението се носеше единствено от контекста и често оставаше незабелязана. — И сега не е много по-добре. Делят хората на такива с пениси и на такива без. Когато сме пристигнали за пръв път в системата им, те се предали веднага. Владетелата им откачила. Решила, че радчаите нямат пениси, и понеже атоеките трябвало да станат радчай, заповядала всички хора в системата с пениси да си ги отрежат. Но атоеките нямали намерение да си режат разни неща, затова направили макети и ги струпали пред владетелата си, за да кротува, докато я арестуват и подложат на лечение. И сега, в деня на годишнината, децата посвещават пенисите си на своя бог.

— А атоеките с друг вид гениталии? — Стигнали бяхме до асансьорите към вътрешността на станцията. Фоайето беше празно.

— Те не използват *истински* пениси, капитана — каза капитана Хетнис, без да крие презрението си към цялата история. — Купуват ги

в магазините.

Станцията не отвори вратите на асансьора с бързината и готовността, които бях свикнала да получавам от „Милостта на Калр“. За миг се замислих дали да не си замълча и просто да видя колко време ще ни държи пред асансьорите. Възможно ли беше станцията чак толкова да не харесва капитана Хетнис? Ако забавянето наистина беше резултат от подобна антипатия, само бих влошила нещата, ако повдигна въпроса открито.

Но тъкмо си поемах дъх да поискам асансьор, когато вратите най-сетне се отвориха. В кабината нямаше гирлянди, нито друга украса. Когато всички влязохме вътре и вратите се затвориха, казах:

— Главния булевард, Станция, ако обичаш.

Щеше да мине известно време, докато Осем и Десет настанят багажа ни в квартирата, която бях уредила, а междувременно аз можех, ако не друго, поне да се появя демонстративно в губернаторската резиденция, която със сигурност имаше вход откъм главния булевард, както и да хвърля един поглед на местния фестивал. На капитана Хетнис, която стоеше до мен, казах:

— И тази история ви се струва достоверна, така ли? — Една владетела с контрол над цялата система. „Предали се веднага“. Опитът ми показваше, че никоя система не капитулира веднага. Части от нея — може би. Но никога цялата. Единственото изключение беше Гарседд, но онази капитулация беше фалшива, беше тактически маньовър, опит за удар в гръб. Неуспешен маньовър, разбира се, и в резултат вече нямаше гарседдаи.

— Капитана? — Въпросът ми беше изненадал и озадачил Хетнис, факт, който тя се опита да прикрие, да удържи лицето и гласа си ведри и спокойни.

— Звучи ли ви като нещо, което може да се е случило наистина? Като нещо, което някоя наистина би направила?

Дори след като повторих въпроса си с най-прости думи и й дадох време да помисли, Хетнис продължаваше да се пули.

— Не и ако е цивилизована, капитана. — Вдиша дълбоко, след което, окуражена навярно от разговора ни досега, каза: — Ако флотската капитана ми позволи... — С жест й дадох знак, че позволявам. — Капитана, какво се е случило на Палата Омоу? Чужденците ли нападнаха? Във война ли сме?

Част от Анаандер Мианаай вярваше — или поне твърдеше така, — че вътрешният ѝ конфликт се дължи на външна намеса от страна на чуждата раса пресгер.

— Във война сме, да. Но пресгер нямат нищо общо. Сами се нападнахме. — Капитана Вел, бившата командира на „Милостта на Калр“, бе вярвала на лъжата за пресгер. — Вел Оск беше арестувана за държавна измяна. — Двете, Хетнис и Оск, се бяха познавали. — Не знам какво е станало с нея след това. — Но всички се досещаха какво може да е станало. — Добре ли я познавахте?

Опасен въпрос. Капитана Хетнис, която не можеше да се мери с моя екипаж в прикриването на емоции, съвсем очевидно съзря опасността.

— Не толкова добре, капитана, че да я заподозра в предателство.

Лейтенанта Тизаруат трепна едва доловимо, когато капитана Хетнис спомена предателство. Капитана Вел не беше предавала никого и никоя не го знаеше по-добре от Анаандер Мианаай.

Вратите на асансьора се отвориха. Главният булевард на станция Атоек беше доста по-малък от булеварда на Палата Омоу. В пристъп на малоумие проектантите на станцията явно бяха решили, че бялото ще е отличен цвят за дългата, открита и силно натоварена с трафик улица. Като всеки главен булевард на всяка що-годе голяма радчайска станция, и тукашният беше изграден на две нива, с прозорци тук-там на второто, а първото обточено с офиси и магазини, плюс основните храмове на станцията — един посветен на Амаат и вероятно на множество по-малки богове, чиято фасада не можеше да се похвали с божествената шарения на храма на Палата Омоу, а само с изображения на четирите Еманации, в цикламено, червено и жълто и с мръсотия, наслоила се по всички корнизи и вдлъбнатини. До него имаше друг, по-малък храм, посветен, предположих аз, на бога от историята на капитана Хетнис. Входът му беше обкичен с гирлянди като онези на доковете, но по-големи и осветени отвътре, което подчертаваше ярките им цветове.

Около храма, докъдето ми стигаше погледът, граждани стояха на групи, разговаряха на висок глас, облечени с палта, панталони и ръкавици в ярки цветове, зелени, розови, сини и жълти. Празнично облекло. Носеха почти такова изобилие от бижута като потомствените радчайи, но местната мода явно диктуваше иглите да се прикрепват не

директно на саката и палтата, а на широк шал, носен диагонално през гърдите, от едното рамо до срещуположния хълбок, вързан и с висящи краища. Деца на разнообразна възраст търчаха между групичките, подвикваха си и току спираха да си изпросят бонбони от възрастните. Хартийки в розово, синьо, оранжево и зелено се валяха с хиляди по пода. Няколко влетяха в кабината на асансьора, когато вратите се отвориха, и така видях, че имат отпечатан текст. Течението ги подмяташе и разчетох само отделни фрагменти от текста. „... благословии... богът, когото... аз не...“

Веднага щом излязохме от асансьора, една гражданка се отдели от тълпата и тръгна към нас. Облечена беше в шити по поръчка палто и панталони в толкова бледозелен цвят, че можеше да мине и за бял. Ръкавиците ѝ бяха от същия плат. Нямаше шал, но пък игли имаше много, включително голям скъпоценен камък в малинов цвят, обточен с дантела от тъкано сребро. Гражданката изкриви лице в израз на приятна изненада и се поклони дълбоко.

— Флотска капитана! Едва-що чух, че сте пристигнали, и ето ви и вас! Ужасна история наистина, това със сриналия се портал към Палата Омоу и всички кораби, които се пренасочиха насам, и другите, които не могат да си тръгнат, но сега, когато сте тук, всичко това скоро ще се оправи, сигурна съм. — Акцентът ѝ беше на заможна и добре образована радчай, макар че в гласните и имаше нещо странно. — О, но вие не ме познавате. Аз съм Фосиф Денче и съм истински щастлива, че се срещаме. Имам апартамент тук, на станцията, много голям, и къща долу, на планетата, още по-голяма. За мен ще е чест да ви предложи гостоприемството си.

Капитана Хетнис и нейният второстепенен стояха до мен сериозни и мълчаливи. Зад мен Пет все така демонстрираше пасивност ала второстепенен, но аз виждах, чрез „Милостта на Калр“, че фамилиарниченето на гражданка Фосиф я дразни. Колкото до лейтенанта Тизаруат, ако погледнеш човек зад остатъчните следи от медикаментите против гадене и обичайното ѝ общо униние, щеше да открие, че младата лейтенанта намира случката за забавна, макар и достойна за презрението ѝ.

Помислих си как би реагирала Сейварден на подобна среща, когато беше млада. Кривнах много леко устни.

— Не е необходимо, гражданка.

— О, някоя ме е изпреварила. Така ми се пада! — Маниерът ми явно не я впечатляваше, което беше знак, че се е сблъсквала с такъв маниер и преди, дори че е свикнала с него. А аз, от своя страна, със сигурност имах новини за Омоу, които почти всички тук даваха мило и драго да чуят. — Е, поне елате да вечеряте с нас, флотска капитана! Капитана Хетнис вече е поканена, разбира се. Днес така или иначе няма да имате официални срещи.

Последните й думи звъннаха ясно във внезапна тишина, а миг по-късно чух дузина или повече детски гласове да пеят в унисон. Не на радчайски, мелодията също не беше радчайска, катереше се нагоре през широки интервали, после слизаше на по-малки стъпки, но като цяло се извисяваше и свърши на по-висок тон от началния. Граждана Фосиф спря да дрънка за вечерята, прекъсната по средата на изречението от моята очевидна липса на внимание.

— О, да — каза тя. — Това са храмовите...

— Тихо! — сопнах се аз. Децата подхванаха нов куплет. Все още не разбирах думите. Изпяха още два куплета, докато гражданата пред мен се опитваше да скрие смущението си. Не си тръгваше обаче. Явно бе твърдо решена да говори с мен. Сигурна бе, че ще получи своя шанс, стига да е достатъчно търпелива.

Можех да излъча запитване до станцията, но вече знаех отговора. Фосиф Денче явно бе изтъкната гражданка по тези места и вярваше, че името й е ключ, който отваря всякакви врати, а в тази система, на тази станция, това означаваше само едно — *чай*.

Песента свърши, последвана от рехави аплодисменти. Погледнах към гражданка Фосиф. Изражението й се проясни. Грейна.

— А, флотска капитана, ясно, *знам каква сте!* Вие сте *колекционера!* Непременно трябва да ми дойдете на гости долу. Самата аз нямам грам слух, но работниците в провинциалното ми имение постоянно вдигат нецивилизован шум, който, оказва се, бил автентични и екзотични музикални отломки от времето на техните предци. Било почти като музейна сбирка, така твърдят някои хора. Но администратората на станцията може да ви каже всичко за това, докато вечеряме днес. Тя също колекционира, а аз ви знам какви сте вие, колекционерите, без значение какво точно колекционирате. Вечно искате да сравнявате и разменяте. Напълно ли сте сигурна, че имате подходящо място, където да отседнете?

— Вървете си — казах ѝ аз с глас категоричен и равен.

— Разбира се, флотска капитана. — Поклони се ниско. — Ще се видим на вечеря, нали? — И без да изчака за отговор, се обърна и изчезна в тълпата.

— Ако флотската капитана позволи — подхвана отново капитана Хетнис, навела се към мен, за да я чувам, без да вика в шумотевицата. — Почти четвърт от чая, който изнася Атоек, се отглежда в семейните плантации на граждана Фосиф. Апартаментът ѝ е много близо до сградата на администрацията, точно над нея всъщност, на второто ниво.

Ставаше все по-интересно. Само допреди минути смятах, че капитана Хетнис нито е очаквала да остана тук, нито иска да го направя. А сега по всичко личеше, че държи да приема поканата на тази едра земевладелка и производителя на чай.

— Отивам в резиденцията на губернатора — казах аз. Знаех, че системната губернатора не е там. Но въпреки това щях да отида. — А после, докато се настанявам в квартирата си, вие можете да ми докладвате.

— Капитана. Да, капитана. — А после, след като аз не добавих нищо, продължи: — Ако мога да попитам, капитана. Къде сте отседнали?

— Четвърто ниво на Долната градина — отвърнах с равен глас. Хетнис храбро се опита да скрие изненадата и объркването си, но беше повече от ясно, че нито е очаквала този отговор, нито го харесва.

6.

Изкуствените интелекти на станциите се строят, буквално израстват, заедно със строежа на своите станции. Скоро след като станция Атоек била завършена, по време, когато гневът от неотдавнашното анексиране още бил жив, се стигнало до насилие. Дузина секции на четири нива били повредени непоправимо.

Инсталирането на ИИ във вече съществуваща, завършена конструкция е рисково начинание. Резултатите рядко са оптимални, но все пак може да се направи. И е правено неведнъж. Но по някаква причина — може би за да се забрави насилието, или защото поличбите не били благоприятни, или поради друг някакъв фактор — повреденият сектор на станция Атоек не бил ремонтиран, а блокиран.

Това, разбира се, не попречило на хората да се вмъкват там. В Долната градина живеела поне няколкостотин души, макар че на теория секторът би трябвало да е празен. Всяка гражданка имаше проследяващ чип, имплантиран веднага след раждането, така че станцията знаеше къде са всички нейни обитатели, знаеше и за гражданите в Долната градина. Но не можеше нито да ги види, нито да ги чуе, както виждаше и чуваше останалите, освен ако нямат специален имплант за връзка със станцията, което едва ли бе често явление сред обитателите на повредения сектор.

Секционната врата, водеща към Долната градина, беше подпряна с очуканите останки на маса с един липсващ крак. Индикаторът до входа твърдеше, че от другата страна на тази уж затворена врата има космически вакуум. Сериозна работа беше това — секционните врати се затваряха автоматично в случай на внезапен спад в налягането, за да ограничат щетите от пробойни в корпуса на станцията. Очевидно зад вратата нямаше вакуум, въпреки показанията на индикатора, но никоя, която прекарва достатъчно време на кораб или живее на станция, не се отнася лековато към тези мерки за безопасност.

— Всички секционни врати към Долната градина ли са повредени и подпрени по този начин?

— Както вече казах, флотска капитана, този район трябва да е запечатан, но въпреки това разни хора продължават да влизат.

— Да — казах аз и махнах с ръка, в знак, че казаното от нея е очевидно. — Тогава защо не поправите вратите, така че да работят нормално?

Тя примигна, явно не разбираше напълно въпроса ми.

— Тук не би трябвало да има хора, капитана. — Стори ми се напълно сериозна, явно този аргументи изглеждаше съвсем адекватен. Второстепенният зад нея гледеше право напред, с празен поглед, и очевидно нямаше мнение по въпроса. Но аз знаех, че това едва ли отговаря на истината. Не казах нищо, само се обърнах, прехвърлих се през счупената маса и стъпих в Долната градина.

В коридора отвъд грейна мътна светлина — на стените бяха подпрени портативни светлинни панели, които се включваха при появата ни и се изключваха, след като отминехме. Въздухът беше ненормално застинал, невероятно влажен и миришеше на застояло — очевидно станцията не регулираше въздушните потоци в тази своя част и подпрените секционни врати бяха не просто въпрос на достъп, а на живот и смърт, защото осигуряваха единствената вентилация по тези места. След петдесетина метра коридорът ни изведе на нещо като малък булевард, подобие на булевард, където вратите бяха изтръгнати, а лекьосаните бели стени съборени тук-там. Получило се бе нещо като улица, или лабиринт по-скоро, едноетажен и полуотворен, осветен с още портативни панели, но с по-добро хранване от онези в коридора, поне ако се съдеше по по-силната им светлина. Шепата граждани, тръгнали нанякъде или отнякъде, внезапно установиха, че пътят им ги води по маршрут, който заобикаля групичката ни отдалече, и пак толкова случайно откриха, че нямат желание да поглеждат към нас.

В един далечен ъгъл имаше широк вход, от който се лееше светлина. Човек с широка риза и панталони стоеше до входа. Хвърли кратък поглед към нас, замисли се сякаш за миг, после ни обърна гръб, наведе се над петлитровата кофа в краката си, изправи се отново и започна да маже старателно и целенасочено стената покрай входа. Там, където върху стената падаше сянка, със слаба светлина грееха червени спирали и завъртулки. Цветът на боята, която използваше човекът,

явно бе много близък до цвета на стената и новото покритие се виждаше само когато фосфоресцираше. От другата страна на входа хора седяха на сбиротък от маси, пиеха чай и си говореха. Е, бяха си говорили, преди да ни видят.

Въздухът наистина беше неприятно спарен. Изведнъж ме затисна силен спомен, надигнал се от червата ми сякаш. Влажна жега и смрад на блатна вода. От онези спомени, които ме връхлитаха все по-рядко през последните години, спомени от времето, когато бях кораб. Когато бях единица от второстепенни под командването на лейтенанта Оун (която още бе жива по онова време и всеки неин дъх, всяко нейно движение бяха неразделна част от дните и нощите ми, а аз винаги, винаги бях с нея).

Декадната стая на „Милостта на Калр“ се появи за миг пред вътрешното ми зрение. Сейварден седеше, пиеше чай и преглеждаше графика с дежурствата за днес и утре, силна миризма на почистващ препарат, по-силна от обикновено, нахлуваше от коридора, където три воини Амаат търкаха безупречно чистия под. Амаат пееха тихо и фалшиво: „Всичко се върти, станцията обикаля луната, всичко се върти“. Аз ли бях поискала неволно информацията, или корабът ми я беше изпратил сам, в отклик на нещо, което е усетил в мен? И имаше ли значение?

— Капитана — осмели се Хетнис, навярно защото бях спряла, а след мен и всички останали — самата тя, второстепенният, лейтенанта Тизаруат и Калр Пет. — Ако флотската капитана ми позволи. Не би трябвало да има никакви хора в Долната градина. Няма работа тук.

Погледнах многозначително към хората около масите зад широкия вход, които вкупом се правеха, че не ни забелязват. После погледнах към гражданите, които се движеха по улицата. И казах на Тизаруат:

— Лейтенанта, иди да провериш как върви настаняването ни. — Лесно бих получила исканата информация от „Милостта на Калр“, но стомахът на Тизаруат се беше успокоил, след като бяхме слезли от совалката, и в момента тя беше гладна и уморена.

— Да, капитана — отговори тя и тръгна. Обърнах гръб на капитана Хетнис и нейния второстепенен и минах през украсения със спирали вход. Калр Пет ме последва. Човекът с боята се напрегна за миг, после продължи да маже.

Две от гражданите, седящи на очуканите маси, бяха облечени с обичайните радчайски дрехи — сака, панталони и ръкавици, видимо стандартна конфекция, груб плат в скучно сивкавобежово, от онези дрехи, на които всяка гражданка има право и които са знак, че си ударила дъното на социалната йерархия. Останалите бяха с широки леки ризи и панталони в наситени цветове, червено, синьо и цикламено, в ярък контраст с опушените сивкави стени. Въздухът беше толкова спарен и неподвижен, че лекото облекло на местните определено изглеждаше за предпочитане пред моята униформа. Нито една не носеше шал като онези, които бях видяла в изобилие на главния булевард, бижутата също бяха оскъдни. Повечето държаха чашите си — пълни с чай, предположих аз — с голи ръце, без ръкавици. Кажих-речи по нищо не личеше, че се намирам на радчайска станция.

Когато влязох, собственицата побърза да се оттегли в един ъгъл с множество чаши и започна да наблюдава клиентите си толкова целенасочено и неотлъчно, че очевидно не можеше да отдели и частица от вниманието си за мен. Отидох при нея, поклоних се и казах:

— Извинете, гражданка. Не познавам станцията и се питах дали не бихте могли да ми отговорите на един въпрос. — Собственицата ме зяпна с видимо изумление, почти все едно ѝ е проговорил чайникът, който държеше в голата си ръка, или не разбира езика, на който ѝ говоря. — Разбрах, че днес е голям атоекски празник, но тук не виждам никаква украса. — Нямаше пенисови гирлянди, нито бонбони, а само хора, които си гледаха работата. И се преструваха, че не виждат воините, появили се в центъра на квартала им.

Собственицата изсумтя.

— Защото всички атоеки са ксаи, така ли? — Калр Пет бе спряла зад мен. Капитана Хетнис и второстепенният от „Мечът на Атагарис“ не бяха помръднали от местата си, капитаната надничаше към мен през прага.

— Аха — казах аз. — Сега вече разбирам. Благодаря ви.

— Какво правите тук? — попита една от клиентите. Без почтително обръщение, дори без минимално любезното „гражданка“. Хората, които седяха близо до нея, се напрегнаха видимо и зареяха погледи настрана. Малцината, които не бяха млъкнали преди това, сега го направиха. Една от клиентите, които седяха сами на маса, една от

двете, облечени по радчайската мода, с евтини и грозни сако, ръкавици и прочие, затвори очи и вдиша няколко пъти, преди отново да ги отвори. Но не каза нищо.

Не дадох знак, че съм забелязала или чула каквото и да било.

— Трябва да отседна някъде, гражданка.

— Тук няма скъпарски хотели — отвърна клиентата, която се беше обадила преди малко, онази с грубиянския тон. — Някоя не *отсяда* тук. Хората идват да пият и да хапнат *автентична* ичанска храна.

— Воините идват тук да сритат задника на онези, дето не си гледат работата и много си отварят устата — измърмори някоя зад мен. Не се обърнах да погледна, само излъчих мълчаливо съобщение, с което нареждах на Калр Пет да кротува.

— А при губернатората винаги има място за *важни* персони — продължи онази с грубия тон, сякаш другата не се беше обаждала изобщо.

— Може пък да не искам да отседна при губернатората. — Незнайно защо това май се оказа правилната реплика. Всички, които ме чуха, избухнаха в смях. Освен една — мълчаливата с радчайските дрехи. Малкото игли, които носеше, бяха евтини и с генерично значение, направени от пиринч и цветно стъкло. Нищо, което да дава информация за семейните ѝ контакти. Само една малка емайлрана ИссаИну на яката ѝ казваше нещо по-конкретно. ИссаИну беше Еманацията на движението и неподвижността и можеше да означава, че гражданата принадлежи или симпатизира на секта, практикуваща специфичен вид медитация. От друга страна, Еманациите бяха популярни, а предвид факта, че красяха фасадата на местния храм на Амаат, може би символично заместваха един или повече атоекски богове. Така че в крайна сметка иглата ИссаИну не ми казваше почти нищо. Но все пак ме заинтригува.

Издърпах стола срещу въпросната гражданка и седнах.

— Вие — казах ѝ — сте много ядосана.

— Това би било неразумно — каза тя, след като си пое дъх.

— Чувствата и мислите са без значение. — Виждах, че съм прекалила, че след миг тя ще скочи от стола си и ще избяга. — Службата за сигурност се интересува единствено от действия.

— И аз така чух. — Бутна чашата си настрани и понечи да се изправи.

— Сядай — остро казах аз. Авторитетно. Тя застина. Махнах на собственицата да дойде. — Ще пия едно от каквото там предлагате — казах и получих чаша с някакъв прах на дъното, който — след като му бе добавена вряла вода — се превърна в гъстия чай, който пиеха всички тук. Отпих предпазливо. — Чай — предположих — и някакво печено зърно? — Собственицата завъртя очи, сякаш съм казала нещо много тъпо, обърна се и си тръгна, без да отговори. Махнах в знак, че не ми пука особено и отпих още веднъж. — Е — казах на гражданата срещу себе си, която все така беше на нокти, готова да скочи и да избяга. — Нещо политическо ще да е.

Тя се ококори, самата невинност.

— Извинете, гражданка? — Приемливо обръщение и на теория достатъчно любезно, макар че тя несъмнено можеше да разчете знаците на чина ми и би трябвало да използва най-почтителното обръщение, което ми се полага, стига да го знаеше, разбира се. И ако наистина искаше да прояви любезност.

— Всички тук се правят, че не те виждат, не ти говорят, не те поглеждат дори — казах аз. — А и акцентът ти е различен от техния. Не си отгук. Превъзпитанието обикновено разчита на директно внушение, залага в съзнанието ти рефлекс, който предизвиква силно негативни емоции, ако си помислиш отново да направиш онова, за което са те арестували. — Това важеше за основния вид обработка, разбира се, извън която превъзпитанието често биваше много по-сложно. — При теб този рефлекс се отключва, понечиш ли да дадеш израз на гнева си. А ти си много, много гневна. — Тук никоя не ме познаваше и аз не познавах никоя, но гнева разпознавам от пръв поглед. Гневът ми е стар познайник. — Било е въпиеща несправедливост, нали, от началото до края? Не си направила нищо нередно. Поне според своите критерии. — А и според критериите на останалите тук, очевидно. Не я бяха изгонили от заведението, нито присъствието и го беше опразнило. (собственицата я беше обслужила). — Какво стана?

Тя помълча, после каза:

— Свикнали сте, като кажете, че искате нещо, да го получите веднага, нали?

— За пръв път съм на станция Атоек. Пристигнах днес. — Отпих от гъстия чай. — Тук съм от има-няма един час и видяното не ми допада особено.

— Ами пробвайте другаде тогава. — Гласът ѝ беше спокоен, почти без доловима следа от ирония или сарказъм. Сякаш имаше предвид само онова, което казва, и нищо повече.

— Е, какво стана?

— Колко чай пиете, гражданна?

— Доста — отвърнах. — Все пак съм радчай.

— И без съмнение пиете само от най-добрия. — Все така онази натрапваща се искреност. Реших, че е възстановила до голяма степен самоконтрола си и че смесицата от демонстративна любезност и едва доловим гняв са нормалното и състояние. — Ръчно бран, от най-редките и най-деликатни сортове.

— Не съм толкова придирчива — отвърнах спокойно. Откровено казано, нямах представа дали чаят, който пиех обикновено, е ръчно бран, или не, не знаех нищо за него, освен името му и че е добър. — Значи чаят се бере ръчно, така ли?

— Част от него — каза тя. — Трябва да идете долу и да видите сама. Има някои доста изгодни екскурзии. Туристите ги обожават. Много хора идват тук само за да видят как расте чаят. И защо не? Какво са радчайте без чай в крайна сметка? Сигурна съм, че една от плантаторите ще се радва лично да разведе вас.

Сетих се за гражданна Фосиф.

— Може и да го направя. — Отпих поредната глътка от запарката.

Тя вдигна чашата си и допи своя чай. Изправи се.

— Благодаря ви, гражданна, за приятния разговор.

— Радвам се, че се запознахме, гражданна — отвърнах аз. — Отседнала съм на четвърто ниво. Отбийте се да си поговорим пак. — Тя се поклони мълчаливо. Обърна се към изхода, но застина изведнъж при звука на нещо тежко, което се удари в стената отвън.

Всички в чайната погледнаха натам. Собственицата тръшна чайника на една маса със силен звук, който нормално би стреснал цялата ѝ клиентела, но не стана така, защото всички се ослушваха напрегнато към случващото се отвън, на малката потънала в сенки

улица. С изопнато от мрачна решителност лице собственицата излезе от чайната. Станах да я последвам, Пет тръгна след мен.

Второстепенният от „Мечът на Атагарис“ беше притиснал бояджията към стената и бе извил назад дясната ѝ ръка. Явно бе изритал кофата, ако се съдеше по розово-кафявите петна върху ботушите му, локвата боя под кофата и следите по пода. Капитана Хетнис стоеше на мястото си и наблюдаваше. Мълчаливо.

Собственицата на чайната отиде право при второстепенния и попита настоятелно:

— Какво е направила? Нищо не е направила!

„Мечът на Атагарис“ не отговори; вместо това изви още по-силно ръката на бояджията, принуждавайки я да се отлепи от стената, да изпъшка от болка, да се смъкне на колене и накрая да се просне по лице на пода. Боя оцапа дрехите ѝ и едната страна на лицето. Второстепенният заби коляно между лопатките ѝ, тя изохка и изскимтя тихо.

Собственицата на чайната отстъпи крачка назад, но не си тръгна.

— Пусни я! Аз я наех да боядиса входа.

Време беше да се намеся.

— „Мечът на Атагарис“, пусни гражданата.

Второстепенният се поколеба. Сигурно защото не мислеше за бояджията като за гражданина. Накрая все пак я пусна и се изправи. Собственицата на чайната коленичи до бояджията и ѝ заговори на непознат за мен език, но по тона ѝ се досетих, че я пита дали е добре. Знаех, че не е добре — хватката, използвана от второстепенния, имаше за цел да нарани. Самата аз многократно я бях използвала с това предназначение.

Клекнах до собственицата на чайната.

— Ръката ти вероятно е счупена — казах на бояджията. — Не се движи. Ще се обадя на бърза помощ.

— Бърза помощ не идва тук — каза собственицата с горчиво презрение. После се обърна отново към ранената. — Можеш ли да станеш?

— Наистина не трябва да се движиш — казах аз. Но бояджията не ми обърна внимание и с помощта на собственицата и две от клиентите успя да се изправи.

— Флотска капитана. — Капитана Хетнис очевидно бе възмутена и очевидно правеше геройски опити да скрие възмуцението си. — Тази персона нанасяше щети на станцията, капитана.

— Тази персона — отвърнах аз — боядисваше вратата на чайната по молба на собственицата на въпросната чайна.

— Но тя не би могла да има разрешение за това, капитана! А и боята със сигурност е крадена.

— Не е крадена! — повиши глас собственицата, докато бояджията се отдалечаваше бавно, подкрепяна от две граждани, едната — гневната персона със сивите ръкавици. — *Купих я!*

— Попитахте ли бояджията откъде е взела боята? — казах аз. Капитана Хетнис ме погледна с празно изражение, сякаш не разбира какво я питам. — Попитахте ли я дали има разрешение?

— Капитана, никоя няма разрешение да прави *каквото и да било* тук. — Гласът на капитана Хетнис бе грижливо лишен от емоции, но аз долових объркването ѝ.

Ако нещата наистина стояха така, чудно защо точно тази неразрешена дейност бе предизвикала такава несъразмерна реакция.

— Попитахте ли станцията дали боята е крадена? — Изглежда, и този въпрос се стори неразбираем на капитаната. — Имаше ли някаква причина да не се свържете с местната служба за сигурност?

— Капитана, в момента ние сме службата за сигурност в Долната градина. Наш дълг е да поддържаме реда. Службата за сигурност не идва тук. Тук изобщо...

— Да, да, тук изобщо не би трябвало да има хора, знам. — Обърнах се към Калр Пет. — Погрижи се гражданата да стигне до медицински център и да получи незабавно лечение.

— Не ми трябва *вашата* помощ — възрази собственицата на чайната.

— Все мие едно — казах аз и дадох знак на Пет, която тръгна незабавно. Обърнах се към капитана Хетнис. — Значи „Мечът на Атагарис“ е натоварен с охраната на Долната градина.

— Да, капитана — отговори Хетнис.

— „Мечът на Атагарис“ — или самата вие, в този ред на мисли — има ли някакъв опит с поддържането на реда сред цивилни?

— Не, капитана, но...

— Одевешната хватка — прекъснах я аз — не е подходяща за прилагане върху цивилни. А и когато притиснеш човек с коляно между лопатките, като нищо можеш да го задушиш до смърт. — Което не би било проблем, ако не те интересува ще живее ли въпросният човек, или не. — Лично вие и корабът ви ще се запознаете подробно с правилата за отношение към цивилни граждани. И ще ги спазвате.

— Ако флотската капитана ми позволи... Вие не разбирате. Тези хора са... — Млъкна. Сниши глас. — Тези хора трудно минават за цивилизовани. А и може да пишат какво ли не по стените. В момент като настоящия като нищо може да разпространяват слухове по този начин, да си предават тайни съобщения или бунтовнически призови, да насъскват хората... — Спря, временно останала без думи. — А станцията не вижда какво става тук, капитана. Тук може да има всякакви нелегални. Може и чужденци да има дори!

За миг думата „нелегални“ ме озадачи. Според капитана Хетнис всички тук попадаха в графата на нелегалните — никоя нямаше разрешение да бъде тук. После си дадох сметка, че има предвид хора, чието съществуване е само по себе си нелегално, неразрешено. Хора, родени без знанието на станцията и без да са им имплантирани проследяващи устройства. Хора, за които станцията оставаше напълно сляпа.

Бих могла да си представя шепа такива хора, най-много. Но достатъчно на брой, за да представляват реален проблем?

— Нелегални? — Подсилих старовремския си акцент, добавих щипка скептицизъм в гласа си. — Чужденци? Сериозно, капитана?

— Ако флотската капитана ми прости. Вие, предполагам, сте свикнали с места, където всички са цивилизовани. Където всички са напълно асимилирани от радчайския начин на живот. Това не е такова място.

— Капитана Хетнис — казах аз. — Вие и вашият кораб няма да използвате насилие срещу граждани на тази станция, освен ако не е крайно наложително. Също така — повиших глас, като я видях да отваря уста за възражение, — в случай че го прецените като наложително, ще спазвате същите регулации, които спазва службата за сигурност. Ясна ли съм?

Тя примигна. Преглътна онова, което и беше на езика, и вместо това каза:

— Да, капитана.

Обърнах се към второстепенния.

— „Мечът на Атагарис“? Ясна ли съм?

Второстепенният се поколеба. Знаех, че е изненадан, задето се обръщам директно към него.

— Да, флотска капитана.

— Добре. Останалата част от разговора ще я проведем насаме.

7.

След запитване до станцията бях настояла да отседна в един празен апартамент на четвърто ниво. Въздухът в апартамента беше спарен, а няколкото светлинни панела, опрени на стените, вероятно бяха откъснати от коридорите по пътя насам, предвид че днес магазините едва ли работеха, а служителите в складовете на станцията едва ли бяха на работните си места. Дори на тази оскъдна светлина стените и подовете изглеждаха прашни и мръсни. Освен нашия багаж апартаментът беше празен, ако не броим парчетата дървения и счупени стъкла, които подсказваха, че първоначалните обитатели на квартирата — преди Долната градина да пострада — не са изнесли цялата си мебелировка, но впоследствие всичко полезно е било откъснато.

— Няма вода, капитана — каза лейтенанта Тизаруат. — Което означава, че най-близките бани са... не ви трябва да ходите в най-близките бани, капитана. Макар че няма вода, хората са ги използвали за... така де. Пратих Девет за кофи и почистващи материали, стига да намери такива.

— Много добре, лейтенанта. Има ли помещение, където с капитана Хетнис да поговорим? За предпочитане и да седнем на нещо.

Тревога припламна в люляковите очи на лейтенанта Тизаруат.

— Капитана. Няма на какво да се седне, освен на пода. Или върху багажа.

Което би забавило разопаковането.

— Ще седнем на пода тогава. — „Милостта на Калр“ ми показва възмуцението на всички присъстващи воини Калр, ала никоя от тях не проговори, дори израженията им не се промениха, с изключение на лейтенанта Тизаруат, която направи всичко възможно да скрие объркването си, но не се справи много добре. — Има ли хора наблизко?

— Според станцията няма, капитана — отговори лейтенанта Тизаруат. Махна към една отворена врата. — Може би там ще ви е най-удобно.

Капитана Хетнис ме последва в стаята, посочена от Тизаруат. Седнах с кръстосани крака на мръсния под и я поканих с жест да направи същото. Тя се настани срещу мен след кратко колебание; второстепенният остана прав зад нея.

— Капитана, вие или корабът ви изпращате ли в момента някакви данни към станцията?

Очите ѝ се разшириха от изненада.

— Не, капитана.

Бърза проверка показа, че собственият ми кораб не го прави.

— Така. Ако съм разбрала правилно, вие вярвате, че е възможно пресгер да атакуват Атоек. И че не е изключено вече да имат свои шпиони на тази станция. — Радч бе имал контакти с три чужди раси — гек, rrrrrr и пресгер. Геките рядко напускаха родния си свят. Отношенията с rrrrrr бяха обтегнати, защото първата ни среща с тях беше катастрофална. А поради естеството на договора ни с пресгер една евентуална война с rrrrrr имаше потенциала да се сметне за нарушение на този договор.

А преди договора отношенията с пресгер бяха невъзможни. Без изключение фатални тоест. Преди договора пресгер бяха безмилостни врагове на човечеството. Или не толкова врагове, колкото хищници.

— Права ли съм, че вашата Амаат лейтенанта е взела „Милостта на Калр“ за възможен пресгерски кораб, който се опитва да влезе маскиран в системата?

— Да, капитана. — Стори ми се почти облекчена.

— Имате ли някакво основание да вярвате, че пресгер са нарушили договора? Имате ли някакво основание да вярвате, колкото и минимално да е то, че проявяват интерес към Атоек?

Нещо. Някакво изражение прекоси лицето ѝ за част от секундата.

— Капитана, вече близо месец комуникациите с централната власт не работят. Изгубихме контакт с Омоу преди двацет и шест дни. Не само ние, а цялата провинция. Изпратих „Милостта на Фей“ на Омоу да разбере какво е станало, но дори да е поел обратно по най-бързия начин, ще минат още няколко дни, преди да се върне. — Явно „Милостта на Фей“ беше пристигнал на Омоу малко след като аз бях потеглила оттам. — Официалните канали, до които има достъп системната губернатора, съобщават за „неочаквани затруднения“, и толкоз. Хората започват да се изнервят.

— Нищо чудно.

— А после, преди десет дни, изгубихме и комуникацията си с Палата Цур. — Горедолу времето, необходимо информацията да стигне от Омоу до Цур, плюс разстоянието от Цур дотук. — Колкото до пресгер, те никога не са ни били приятели, капитана, и... чувам разни неща.

— От капитана Вел — предположих аз. — Чували сте, че пресгер се опитват да превземат Радч отвътре.

— Да, капитана. Но вие твърдите, че капитана Вел е обвинена в предателство.

— Пресгер нямат нищо общо с това. Лордата на Радч страда от вътрешни разногласия. Разделила се е на поне две фракции, които имат диаметрално различни цели. Диаметрално различни идеи за бъдещето на Радч. И двете вербуват кораби за своята кауза — Вдигнах поглед към второстепенния, който стоеше с безизразно лице зад Хетнис. Ще речеш, че дори не ни чува. Знаех, че това впечатление е измамно. — „Мечът на Атагарис“. Ти си в тази система от приблизително двеста години.

— Да, флотска капитана. — Гласът му беше равен, безразличен. Сегментът не би дал израз и на миниатюрна част от изненадата си, че за втори път се обръщам директно към него.

— В този интервал лордата на Радч те е посетила. Проведе ли с теб частен разговор? Може би тук, в Долната градина?

— Боя се, че не разбирам какво пита флотската капитана — отговори „Мечът на Атагарис“ с устата на второстепенния.

— Питам — казах аз, пренебрегвайки опита му да се измъкне, — дали си имал частен разговор с Анаандер Мианаай, който никоя друга не е могла да чуе. Но да приемем, че вече си ми отговорил. Коя беше? Онази, която твърди, че пресгер подронват устоите на Радч, или другата? — Другата беше онази, която ми бе поверила командването на „Милостта на Калр“. И ми беше изпратила Тизаруат.

Или, боговете да не дават, възможно ли бе да има и трета част от Мианаай, със свой дневен ред и своя версия за събитията, която оправдава действията и?

— Ако флотската капитана разреши — вметна капитана Хетнис в кратката пауза след въпроса ми, — бих искала да говоря откровено.

— Разбира се, капитана, говорете.

— Ако флотската капитана ми прости — започна тя и преглътна, — аз познавам всички флотски капитани в тази провинция. И вашето име не е сред тях. — Извън всяко съмнение „Мечът на Атагарис“ вече ѝ бе показал служебното ми досие — или поне тази част от него, до която самият той имаше достъп — и тя знаеше, че съм произведена във флотска капитана едва преди няколко седмици. Броени часове след като се бях присъединила към бойния флот. От тази информация човек можеше да стигне до няколко заключения и Хетнис, изглежда, се бе спряла на едно от тях — че при очевидната ми липса на военен опит назначението ми е било уредено по спешност и с определена причина. Но да го каже на глас, в очите ми, беше проява на неочаквана храброст от нейна страна.

— Назначиха ме неотдавна. — Което само по себе си повдигаше няколко въпроса. Подозирах, че от гледна точка на офицера като Хетнис, един от тях би бил защо самата тя не е била повишена във флотска капитана. Всъщност това вероятно бе първият въпрос, изникнал в съзнанието ѝ във връзка с мен.

— Капитана, има ли съмнения в моята лоялност? — попита тя и аз си дадох сметка, че не кариерните въпроси я занимават в момента. — Казахте, че милордата е... раздвоена. Че всичко това е резултат от вътрешно разногласие. Не разбирам как е възможно това.

— Станала е толкова голяма, че вече не е в състояние да запази единността си, капитана. Ако изобщо е била единна и единична някога.

— О, била е, капитана. И още е. Ако флотската капитана ми прости, може би нямате голям опит с кораби, чийто екипаж е съставен от второстепенни. Не е съвсем същото, капитана, но много прилича.

— Ако капитаната позволи да я информирам — казах аз, като се постарях гласът ми да прозвучи студено и иронично, — не цялото ми служебно досие е било на нейно разположение. Всъщност отлично съм запозната с второстепенните.

— Дори да е така, капитана. Ако казаното от вас е вярно и милордата наистина е раздвоена и в конфликт със себе си, ако наистина има две лорди на Радч, а не... не е някаква измама... тогава как ние да разберем коя е правилната?

Напомних си, че за капитана Хетнис всичко това е нещо ново. Че досега никоя радчай не е поставяла под съмнение идентичността на

Анаандер Мианаай, нито правото ѝ да господства на Радч. Тези факти радчаите приемаха за безспорна даденост.

— И двете са такива, капитана. — Не пролича да проумява думите ми. — Ако „правилната“ Анаандер нехае за живота на своите граждани и е готова да ги жертва с лека ръка, за да спечели битката със себе си, бихте ли следвали, въпреки това, заповедите ѝ?

Тя мълча цели три секунди.

— Мисля, че бих настояла за повече информация. — Добър отговор. — Но, моля флотската капитана да ми прости, наистина съм чувала разни неща за пресгерски заговор.

— От капитана Вел.

— Да, капитана.

— Тя грешеше. — Всъщност по-скоро беше жертва на манипулация. Било е по-лесно за едната Анаандер да спечели симпатиите ѝ, като обвини външен враг, при това такъв, от който повечето радчаи се страхуват и който мразят.

Ала не можех искрено да твърдя, че пресгер нямат нищо общо с това. Именно пресгер бяха създали пистолета, който носех под куртката си, невидим за всички скенери, куршумите му способни да пронизват всеки материал във вселената. Пак пресгер бяха продали двайсет и пет такива пистолета на гарседдаите, за да отблъснат с тяхна помощ радчайското анексиране.

А последвалото унищожение на Гарседд, пълното и окончателно заличаване на всичко живо в онази система, бе отключило кризата на Анаандер, вътрешен конфликт толкова силен, че тя не бе могла да го разреши по друг начин, освен да обяви война на самата себе си.

Ала тази криза е била неизбежна. Хиляди тела, пръснати из целия радчайски космос, дванайсет различни централи, всичките в постоянна комуникация, но с неизбежното забавяне на сигнала. Радчайският космос — и самата Анаандер — се разширяваше вече три хиляди години и бе станал толкова голям, че минаваха седмици, докато тяло в единия му край сподели мисъл с тяло в другия. От самото начало разпадът е бил предизвестен.

В ретроспекция изглеждаше очевидно. Би трябвало да е било очевидно и преди, нали? Ала е толкова лесно да не видиш очевидното, дори отвъд границата на разумната предвидливост.

— Капитана — казах аз, — моите заповеди са тази система да остане безопасна и стабилна. Ако това означава да я защитавам от самата лорда на Радч, то точно това ще направя. Ако вие сте получили заповеди да поддържате едната или другата страна, или ако имате силни политически убеждения, то тогава си вземете кораба и си вървете. Идете някъде далече от Атоек, много далече, ако питате мен.

Тя се замисли над думите ми малко по-дълго, отколкото ми харесваше.

— Капитана, политическите убеждения не са част от служебната ми характеристика. — Не бях сигурна доколко искрен е този отговор. — В служебната ми характеристика пише, че трябва да се подчинявам на заповеди.

— Които досега са били да подпомагате системната губернатора в опазването на реда. Отсега ще са да съдействате на мен в осигуряването и поддържането на безопасността в тази система.

— Да, капитана. Разбира се, капитана. Но...

— Да?

— Без да подлагам на съмнение интелигентността и способностите на флотската капитана... — Не довърши, вероятно осъзнала, че е избрала начало на изречението, което няма да доведе до нищо добро.

— Тревожите се заради недостатъчния ми, по ваша информация, военен опит. — Поемаше гигантски риск, повдигайки този въпрос. Удостоих я с лека приятна усмивчица. — Така е, администрацията е склонна да прави странни назначения. — Хетнис изгрухтя някакво подобие на смях. Всички воители, от първата до последната, имаха забележки към работата на военната администрация. — Но мен не ме назначи администрацията. А лично Анаандер Мианаай. — Напълно вярно, но слабо като аргумент в подкрепа на тезата ми, а и не беше нещо, с което обичах да се хваля. — Сигурно ще си кажете: „Тя е Мианаай, братовчеда на лордата“. — Леко трепване на лицевите мускули ми подсказа, че тази мисъл вече ѝ е минавала през ума. — А вие имате богат опит с хора, повишавани само защото са нечии братовчеди. Не ви виня, и аз имам горчив опит с такива. Но независимо от данните, които сте прочели в достъпната версия на служебното ми досие, аз не съм нов кадър.

Тя се замисли над думите ми. Още секунда-две и щеше да стигне до извода, че преди последното си назначение съм работила в специални операции и съм правила неща, които са толкова секретни, че за тях не бива да се намеква дори.

— Флотска капитана. Моля да ме извините. — Махнах в знак, че няма нужда от извинения. — Но, капитана, специални операции са свикнали да действат с известно... незачитане на правилата и...

Да не повярваш — само преди няма и час същата тази персона беше гледала без да ѝ мигне окото как второстепенен на нейно подчинение тормози цивилни граждани.

— В интерес на истината, имам известен опит със ситуации, които приеха крайно неприятен обрат само защото една или друга действаше в разрез с правилата. Или защото твърде стриктно се придържаше към тях. А дори на Атоек да нямаше никакви проблеми, понастоящем целият радчайски космос се намира в ситуация, която правилата не покриват.

Тя си пое дъх за пореден въпрос, но явно премисли.

— Да, капитана.

Вдигнах поглед към второстепенния от „Мечът на Атагарис“, който стоеше неподвижен и мълчалив зад нея.

— А ти, „Мечът на Атагарис“?

— Правя каквото ми заповяда моята капитана, флотска капитана. — Равен, безизразен тон. Напълно безучастен. Но вътрешно въпросът ми със сигурност го беше стреснал.

— Добре. — Нямаше смисъл да прекалявам с натиска. Изправих се. — Денят беше труден за всички ни. Да спрем засега, става ли? А и ако не греша, вие имате покана за вечеря, капитана.

— Както и вие, флотска капитана — напомни ми Хетнис. — Храната със сигурност ще е отлична. А и там ще са част от хората, с които искате да се срещнете. — Опитва се да не поглежда към мрачното, тъмно, мръсно помещение. Без мебели. Без вода дори. — Губернатората със сигурност ще е там, капитана.

— Е, тогава май ще трябва да дойда и аз — казах на капитана Хетнис.

8.

Апартаментът на гражданата Фосиф Денче имаше красива трапезария със стъклена стена и изглед към главния булевард на станцията, който все още бе пълен с хора. Четири на осем метра, стените боядисани в охра. На висок рафт бяха наредени растения с дълги плътни стебла, които висяха почти до пода, с остри бодли и месести кръгли яркозелени листа. Ала колкото и голяма да бе трапезарията според стандартите на станцията, не би могла да побере цялото разширено семейство на богатата радчай — братовчеди, клиенти, слуги и техните деца, — а ако се съдеше по половин дузината малчугани в различни стадии на разсъбличане и лепкавост, които спяха върху възглавници в съседната стая, това бе най-малко вторият етап на празничната вечеря.

— Флотската капитана — каза Фосиф от мястото си начело на масата от лакирано светло дърво — е колекционера също като вас, администратора Целар! — Фосиф очевидно се радваше, че е открила този факт за мен. Дотолкова, че почти успя да скрие разочарованието си заедно мълча като риба относно загубата на комуникация с най-близките палати, както и от собствената си неспособност да ме подпита любезно за това.

Станционната администратора Целар рискува с изражение на предпазлив интерес.

— Колекционера, флотска капитана? Колекционирате песни? От кой вид? — Беше пълна и едра, с яркорозово сако и панталони и шал в жълтеникавозелено. С тъмна кожа, тъмни очи и гъста ситно къдрава коса, вдигната нагоре и вързана високо над главата. Беше много красива и очевидно го знаеше, макар да се държеше скромно. Дъщеря й Пиат седеше до нея, мълчалива и странно вгълбена в себе си. Не беше нито толкова едра, нито толкова красива, но още беше много млада и обещаваше някой ден да настигне майка си и в двете отношения.

— Вкусът ми е широкообхватен и не изключва никой вид песни, администратора. — Отказах с жест допълнителните пушени яйца. Капитана Хетнис седеше мълчаливо до мен, посветила вниманието си на своето допълнително. На масата срещу мен, до станционната администратора, седеше губернатората на системата Жиарод, висока и широкоплещеста, облечена с широко сако от мека зелена материя. Нещо в оттенъка на кожата ѝ подсказваше, че я е потъмнила. Още от мига на появата си се държеше спокойно и сдържано, сякаш това е най-обикновена вечеря, нищо извън ежедневната ѝ рутина.

— Аз проявявам интерес най-вече към гаонишката музика — призна администратора Целар. Фосиф грейна. Дъщеря ѝ Рогд се усмихна неискрено, прикривайки доста умело отегчението си. Когато пристигнах, тя ме посрещна толкова внимателно и почтително, че аз веднага се сетих какъв ѝ е проблемът — познавала бях толкова много млади хора от нейната класа, при това толкова интимно и толкова задълго, че и без помощта на ИИ разбрах, че я мъчи махмурлук. Взела бе лекарство и то започваше да действа.

— Израснала съм само на няколко портала от Гаон — продължи станционна администратора Целар, — а после двайсет години служих като младша администратора на тяхната станция. Великолепна музика! Но е толкова трудно да намериш истинските, автентични мелодии. — Взе резен захаросан плод с вилицата си, но вместо да го лапне, го придвижи към скута си под масата. Дъщеря ѝ Пиат се усмихна леко, за пръв път тази вечер.

— Гаонишка музика по принцип? — Знаех за коя станция говори администратора Целар. Когато за последно бях ходила там, преди няколко века, съоръжението беше в началните етапи на строежа си. — Имало е поне три отделни политически образувания на Гаон по време на анексирането, и седем или осем основни езика, като всеки от прилежащите им народи е имал собствена музикална традиция.

— Значи разбирате — отвърна тя с блеснали очи и напълно забравила предпазливостта си. — Такава богата традиция, а са останали толкова малко автентични гаонишки песни.

— Какво ще ми дадете — попитах я аз — за гаонишка песен, която никога не сте чували?

Очите ѝ се разшириха, не можеше да повярва какво съм ѝ предложила.

— Капитана — каза тя с възмущение. Беше се засегнала. — Подигравате ми се.

Вдигнах вежда.

— Няма такова нещо, администратора. Научих няколко от кораб, който е бил там по време на анексирането. — Не споменах, че аз съм била въпросният кораб.

— Познавали сте „Правдата на Торен“! — възкликна тя. — Каква загуба бе онова! Служили ли сте на него? Толкова често съм си мечтала да срещна някоя, която е служила на него. Една от нашите земедели има сестра, която е служила на „Правдата на Торен“, но много отдавна, преди колегата ми да дойде тук. Била е малко дете, когато... — Поклати тъжно глава. — Истински срам.

Време беше да сменим темата. Обърнах се към губернатора Жиарод.

— Чудех се, губернатора — заговорих я, — дали има любезен начин да попитам за този храмов ритуал, който ангажира целия ви ден? — Акцентът ми беше елегантен като на всяка офицера с високо потекло, тонът ми беше повече от учтив, но и с остри нотки.

— Може да се попита — отвърна губернатора Жиарод, — но не съм сигурна колко отговора могат да бъдат дадени. — Също като стационарна администратора Целар, и тя взе парче захаросан плод и го остави в скута си.

— О — реших да пробвам. — Храмови мистерии. — За двете си хиляди години живот бях виждала няколко такива. Всички те бяха впоследствие забранени, освен онези, които допуснаха Анаандер Мианаай до своите тайни. В резултат оцелелите станаха широко достъпни. На теория поне — да се присъединиш към тях често беше умопомрачително скъпо.

Губернатора Жиарод мушна още едно парче плод под масата. Предназначено, предположих аз, за някое дете, по-неуморно и по-находчиво от сестрите и братовчедите си.

— Мистерииите са древни — каза губернатората. — И много важни за атоеките.

— За атоеките или само за ксаите? И са свързани, по някакъв начин, с онази история за атоеките с пениси, които се престорили, че ги отрязват?

— Недоразумение, флотска капитана — каза губернатора Жиарод. — Фестивалът на гениталиите е много по-стар от анексирането. Атоеките, и ксаите в частност, са изключително духовен народ. А другото са метафори, неадекватно материален начин да се говори за нематериални неща. Ако имате интерес към духовното, флотска капитана, искрено ви съветвам да станете посветена.

— Боя се — каза гражданата Фосиф, преди да съм отговорила, — че интересите на флотската капитана са повече музикални, отколкото духовни. Интересува се от нещо само ако то е придружено с песни. — Доста грубовато. Но вярно иначе.

Малка гола ръка сграбчи крачола на панталона ми, което и дребосъче да се криеше под масата, явно му бе писнало да чака заплеснатата в разговора губернатора и бе решило да си пробва късмета с мен. Беше си бебе, на годинка и нещо, и доколкото можех да видя — голо-голеничко. Дадох му резенче захаросан плод — явно захаросаните плодове му бяха любими, — то го взе с лепкава ръчичка, натика го в устата си и задъвка съсредоточено, облегнало главица на крака ми.

— Гражданата Фосиф спомена, че работниците в нейната плантация пеят постоянно — отбелязах аз.

— О, да! — потвърди станционна администратора Целар. — В миналото работниците са били транспортирани основно от Самир, но напоследък всичките са валскааиани.

Това ми се стори странно.

— *Всички* работници в плантациите ви са валскааиани? — Мушнах още едно парче захаросан плод под масата. Калр Пет с основание щеше да мърмори за лепкавите следи по панталона ми, но повечето радчай глезеха безобразно децата си, така че мърморенето й нямаше да е отровно.

— Самир е анексиран преди доста време, флотска капитана — каза Фосиф. — Всички самири вече са повече или по-малко цивилизовани.

— Повече или по-малко — измърмори до мен капитана Хетнис.

— Добре познавам валскааианската музика — признах аз, без да й обръщам внимание. — Вашите работници делсиг ли говорят?

Фосиф се намръщи.

— Ами да, флотска капитана. Едно е сигурно — радчайски почти не говорят.

Системата Валскаай имаше обитаема планета с умерен климат, да не споменавам десетките станции и луни. Делсиг беше езикът, който една валскаай трябваше да знае, ако иска да върти бизнес извън периметъра на собствения си дом, но това още не означаваше, че всички валскааиани го знаят.

— Запазили ли са хоровата си традиция?

— Донякъде, флотска капитана — отговори Целар. — Също така импровизират многогласно изпълнение на песни, които са научили след идването си тук. Сещате се, монотонен трети глас, паралелни гласове през терца, много примитивно. И не твърде интересно.

— Защото не е автентично? — предположих аз.

— Ами да — потвърди станционна администратора Целар.

— Лично аз не държа на автентичността.

— Както вече споменахте, вкусът ви е широкообхватен — каза с усмивка станционна администратора Целар.

Вдигнах приборите си в знак на потвърждение.

— А внесли ли са от своята писана музика? — На някои места във Валскаай и най-вече в районите, където делсиг беше първи език, хоровите общества бяха важна социална институция и почти всички образовани хора изучаваха нотопис и солфеж. — За да не се ограничават до примитивни и безинтересни паралелни гласове? — Вложих в гласа си минимална доза сарказъм.

— Слава на Амаат, флотска капитана! — включи се гражданата Фосиф. — Та тези хора трудно ще вържат и три думи на радчайски. Трудно мога да си ги представя как седат и се учат да разчитат ноти.

— Може пък това да им запълни времето — каза Рогд, която досега седеше мълчаливо и се усмихваше неискрено. — Да учат ноти, вместо да създават проблеми.

— Е, колкото до това — каза Фосиф, — ако питате мен, най-много проблеми ни създават образованите самири. Почти всичките ни надзиратели са самири, флотска капитана. Интелигентни хора, общо взето. И послушни повечето, но винаги се намират една-две, и ако ги оставиш тези една-две да се съберат и да си шушукат, към тях задължително се лепват и други и докато мигнеш, всички работници в плантацията пощуряват. Последно се случи преди колко, петнайсет-

двайсет години. Работниците в пет различни плантации просто седнаха на земята и отказаха да берат чай. Седнаха, представете си! Ние, разбира се, им спряхме храната, понеже не си изпълняваха задълженията. Но когато си на планета, това е безпредметно. Всяка, дете не ѝ се работи, все ще намери нещо за ядене, я на полето, я в гората.

— Е, този начин да си осигуриш прехрана все пак не е толкова лесен, колкото се опитваше да внуши граждана Фосиф.

— И сте внесли работници от другаде?

— Беше по средата на сезона, флотска капитана, тъкмо прибрахме реколтата — каза граждана Фосиф. — И всичките ми съседни срещаша същите затруднения. Но накрая прибрахме самирските им водачи, наказахме ги и работниците постепенно започнаха да се връщат.

Толкова много въпроси можех да задам.

— А оплакванията на работниците?

— Оплаквания! — възмути се Фосиф. — Нямаха такива. Нищо основателно поне. Добре си живеят, повярвайте ми. Понякога ми се иска аз да изляза и да бера чай.

— Ще останете ли тук, флотска капитана? — попита губернатора Жиарод. — Или ще се върнете на кораба си?

— Отседнала съм в Долната градина — казах аз.

Моментално се спусна пълно мълчание, не се чуваше дори звън на прибори по порцелана. Дори слугите, които сервираха нови блюда на масата, застинаха. Бебето под масата дъвчеше с наслада поредното парченце захаросан плод.

После Рогд се засмя.

— Какво пък, защо не? Онези мръсни животни не биха дръзнали да притеснят вас, нали така? — Макар досега да демонстрираше завидно самообладание, този път презрението стигна до гласа ѝ. Такива като нея бях срещала и преди, многократно. Много малко от тях ставаха добри офицери, и то едва след като научеха някои трудни уроци. За други дори това се оказваше недостатъчно.

— Стига, Рогд — смъмри я майка ѝ, но доста меко. Всъщност никоя от присъстващите не изглеждаше изненадана или смутена от думите на Рогд. Фосиф се обърна към мен. — Рогд и приятелите ѝ

обичат да ходят в Долната градина и да пият. Сто пъти съм й казвала, че не е безопасно.

— Не е безопасно? — попитах аз. — Наистина?

— Там има джебчии — каза станционна администратора Целар.

— Туристи! — възкликна Рогд. — Те *искат* да бъдат преджобени. Точно затова ходят там. А после реват на службата за сигурност. — Махна презрително с ръка. Ръкавиците й бяха сини. — Това е част от забавлението. Иначе щяха да внимават повече.

Изведнъж ми се прииска да се бях прибрала на кораба. Медиката, която беше на вахта, мърмеше една от войните Калр. Лейтенанта Екалу инспектираше работата на своите Етрепи. Сейварден, приседнала на ръба на леглото си, каза:

— Кораб, как се справя флотската капитана?

— Смутена е — отвърна „Милостта на Калр“ в ухото й. — Ядосана. В безопасност е, но както се казва, играе си с огъня.

Сейварден почти изпръхтя.

— Значи всичко е в реда на нещата.

Четири Етрепи, в коридор на друга палуба, подхванаха популярна песен, нестройно и фалшиво.

В трапезарията на Фосиф бебето, което все така стискаше крачола на панталона ми, ревна. Граждана Фосиф и гражданина Рогд видимо се изненадаха — явно не бяха усетили, че под масата има дете. Наведох се, взех бебето и го сложих в скута си.

— Денят ти явно е бил дълъг, гражданин — казах му сериозно.

Слуга се втурна към мен, грабна врещящото дете и ми прошепна:

— Моля да ни извините, флотска капитана.

— Няма за какво, гражданин — казах аз. Притеснението на слугата ме изненада — за разлика от Фосиф и Рогд, всички останали знаеха, че бебето е под масата, и не личеше да възразяват. Всъщност обратното би ме изненадало сериозно. От друга страна, макар да си имах вземане-даване с възрастни радчай вече две хиляди години, макар да бях виждала и чувала безброй съобщения, изпратени и получени от дома, и макар да имах известен опит с деца и бебета на местата, анексирани от Радч, май за пръв път се озовавах в радчайско домакинство, а радчайските деца изобщо не познавах. Следователно трудно можех да мина за експерт по въпроса кое е нормално и обичайно в този вид отношения.

Вечерята завърши с по чаша арак. Обмислях различни любезни начини да си тръгна, като отведа губернатора Жиарод със себе си, но преди да съм се спряла на някой от тях, пристигна лейтенанта Тизаруат — уж да ми съобщи, че квартирата ни е готова, но според мен се надяваше да хапне набързо в кухнята. Е, не ѝ се получи, но Фосиф, както можеше да се очаква, нареди на слугите да ѝ опаковат малко храна. Лейтенанта Тизаруат ѝ благодари учтиво и се поклони на гостите.

Рогд Денче я претегли с поглед и устата ѝ се кривна в бегла усмивка — развеселена ли беше, или заинтригувана, или усмивката беше знак за презрение? По малко и от трите, предположих. Тизаруат улови погледа на Рогд и изглежда се заинтригува на свой ред. Е, бяха на една възраст и макар Рогд да ми бе неприятна, един контакт между двете можеше да ми е от полза. Можеше да ми донесе информация. Престорих се, че не забелязвам нищо. Същото, забелязах, правеше и Пиат, дъщерята на станционната администратора. Станах и казах многозначително:

— Губернатора Жиарод?

— Да, да — каза губернатората на системата и се изправи. — Фосиф, вечерята беше изключително вкусна, както винаги. Моля те, благодари отново на готвачата си, тя е истинско чудо. — Поклони се. — А и компанията беше чудесна. Но дългът ме зове.

Кабинетът на губернатора Жиарод се намиреше от другата страна на булеварда, точно срещу апартаментата на Фосиф. Откриваше се съвсем същата гледка към булеварда, но откъм другата страна. Стените бяха покрити с копринени драперии в кремав цвят с шарка на цветя. Ниски маси и столове, икона на Амаат в стенната ниша, с паничка отпред, но без миризма на тамян — но пък губернатората не бе идвала на работа днес, напомних си аз.

Изпратила бях Тизаруат да се прибира с все плячката си — достатъчно храна да засити дори седемнайсетгодишна, че и да ѝ остане, а комплиментите за готвачата на Фосиф бяха напълно

заслужени. Освободила бях и капитана Хетнис със заповед да ми докладва на следващата сутрин.

— Седнете, моля, флотска капитана. — Губернатора Жиарод посочи няколко широки тапицирани стола далече от прозореца. — Втриса ме като си помисля какво мнение сте си съставили за нас. Но от самото начало на това... на тази криза, полагам усилия всичко да продължи спокойно и рутинно, доколкото е възможно, разбира се. А и религиозните традиции са особено важни в трудни времена. Мога само да ви благодаря за търпението.

Седнах, след мен седна и губернатората.

— Откровено казано — отвърнах аз, — търпението ми започва да се изчерпва. Но същото важи и за вас, предполагам. — През цялото време, докато пътувахме към Атоек, а и след това, се чудех какво да кажа на губернатора Жиарод. Колко точно да ѝ разкрия. Накрая бях решила да ѝ кажа истината, толкова неразкрасена, колкото ми беше по силите. — Така. Ето каква е ситуацията... Вече хиляда години две фракции на Анаандер Мианаай са във вътрешен конфликт една с друга. Всичко това се е случвало зад сцената, скрито от самата нея дори. — Губернатора Жиарод се намръщи. Наясно бях, че на пръв поглед думите ми нямат смисъл. — Преди двацет и осем дни, на Палата Омоу, вътрешните разногласия прераснаха в открит конфликт. Самата лорда на Радч блокира всички изходящи сигнали от палатата в опит да скрие конфликта от останалите свои части. Не успя и сега тази информация пътува през радчайския космос на път към останалите палати. — Тези дни трябваше да стигне до Палата Ирей, най-отдалечената от Омоу. — На самата Омоу конфликтът изглежда решен.

Видимото изумление на губернатора Жиарод растеше с всяка следваща моя дума.

— В чия полза?

— В полза на Анаандер Мианаай, разбира се. На коя друга? Всички ние се намираме в невъзможна ситуация. Която и фракция да подкрепим, все ще сме виновни в държавна измяна.

— Резултатът би бил същият — кимна губернатората, ако не подкрепим никоя от фракциите.

— Именно. — Отдъхнах си облекчено. Губернатората имаше остър ум. — Междувременно фракциите в бойния флот — също „отгледани“ от Анаандер Мианаай в желанието ѝ да си осигури

предимство, ако се стигне до открити бойни действия, — вече се сражават. Една от фракциите е започнала да атакува портали. Именно по тази причина, макар комуникационните канали с Палата Омоу да са възстановени, вие все още нямате достъп до тях. Някъде по маршрута на всяко изпратено съобщение има разрушен портал. — Или поне по маршрутите, по които информацията пътуваше сравнително бързо, а не с месеци.

— Но в портала Храд-Омоу имаше десетки кораби! За осемнайсет от тях все още не знаем нищо! Как е възможно да...

— Подозирам, че е поредният опит да се скрие информация. Или да се затрудни придвижването между системите за всички кораби освен за бойните. И не ги интересува особено колко граждани ще загинат междувременно.

— Не мога да... Не мога да повярвам.

Но беше вярно.

— Станцията несъмнено ви е уведомила за правомощията ми. Поемам командването на всички бойни ресурси в системата, имам заповеди да подсигурия безопасността на гражданите тук. Нося и друга заповед — да забраня всички пътувания през порталите в обозримото бъдеще.

— Кой е издал тази заповед?

— Лордата на Радч.

— Коя от тях? — Не казах нищо. Губернатората вдигна ръце в знак, че се предава. — А това... този спор, който има със себе си?

— Мога да ви кажа какво ми каза тя. Мога да ви кажа и какво мисля аз по въпроса. Извън това... — Разклатих ръка в знак на несигурност и двусмислие. Губернатора Жиарод чакаше мълчаливо. — Спусъкът, точката на пречупване е било унищожаването на гарседдаите. — Губернатората примижа едва доловимо. Никоя не обичаше да говори за това, за времето, когато Анаандер Мианаай в пристъп на дива ярост бе наредила унищожаването на цяла слънчева система. Макар че оттогава бяха минали хиляда години и ставаше все по-лесно да се забрави, много по-лесно отпреди. — Как реагираш, след като си направила нещо такова?

— Надявам се никога да не направя нещо такова — каза губернатора Жиарод.

— Животът е непредсказуем — казах аз — и невинаги се оказваме хората, за които се мислим. И ако сме родени с лош късмет, научаваме за това несъответствие точно в такива моменти, в най-висша степен критични. Когато се случи нещо такова, имаш два варианта на избор. — Е, може да бяха и повече, но анализирах ли ги внимателно, всички се свеждат до въпросните два. — Можеш да признаеш грешката си и да решиш никога да не я повториш, или да си затвориш очите пред истината и да хвърлиш всичките си усилия и ресурси да докажеш сама на себе си, че си постъпила правилно и с радост би го направила отново.

— Да. Да, права сте. Но онова с Гарседд се е случило преди хиляда години. Достатъчно време да стигнеш до единия или до другия избор. Ако ме бяхте попитали преди последните събития, бих казала, че милордата е избрала първия вариант. Без, разбира се, да признава публично грешката си.

— Е, явно е било по-сложно от това — отвърнах. — Според мен вече са били налице други проблеми, които събитията на Гарседд са изострили. Какви са били проблемите мога само да гадая. Едно е сигурно: лордата на Радч не би могла да се разширява безкрай. — Но ако спре разширяването, какво да прави с всичките си кораби и второстепенни воители? И с офицерите? Запазването им би било скъпо и безпредметно. Разпускането им би поставило в риск от външни нападения системите по периферията на Радч. Външни нападения или вътрешни бунтове. — Мисля, че лордата на Радч е била изправена не само пред вътрешната си съпротива да признае допуснатата грешка, но и пред неспособността си да приеме, че в крайна сметка е смъртна.

Губернатора Жиарод седеше и мислеше над думите ми — мълча цели двайсет и четири секунди.

— Тази мисъл не ми харесва, флотска капитана. Ако ме бяхте попитали преди десетина минути, щях да ви кажа, че лордата на Радч е практически безсмъртна. И как иначе? Постоянно отглежда нови тела, които да заместят остаряващите, как би могла да умре? — Още три секунди намръщено мълчание. — И ако тя умре, какво ще стане с Радч?

— Не мисля, че е наша работа да се занимаваме с неща отвъд непосредствената ситуация на Атоек. — Това като нищо можеше да се окаже най-опасното, което можех да кажа в момента, в зависимост от

политическите симпатии на губернатората. — Заповедите ми се отнасят единствено до безопасността на тази система.

— А ако бяха други? — Губернатора Жиарод не беше глупава. — Ако някоя друга част на милордата ви е заповядала да заемете едната или другата страна, или да използвате тази система по начин, който ще ѝ даде предимство? — Не отговорих. — Както и да постъпите, от определена гледна точка постъпката ви ще е измяна, бунт, така че със същия успех можете да постъпите според собствените си желания, правилно ли разбирам?

— Нещо такова — съгласих се. — Но иначе наистина имам заповеди.

Тя тръсна глава, сякаш да избистри ума си.

— Но какво друго може да се направи? Нали не мислите, че има... че има външна намеса?

Този въпрос вече ми бе угнетяващо познат.

— Пресгер не се нуждаят от толкова сложен и подмолен план, за да унищожат Радч. А да не забравяме и договора, който, доколкото разбирам, те вземат много на сериозно.

— Те не използват думи, нали? Видът им, начинът им на мислене са коренно различни от нашите. Как е възможно думата „договор“ да означава нещо за тях? Как е възможно някакво споразумение, съгласие, да е гаранция за каквото и да било?

— Пресгер наблизо ли са? Представяват ли потенциална заплаха?

Губернатората свъси леко чело. По някаква причина въпросът я тревожеше. Може би защото я плашеше самата мисъл, че пресгер са близо.

— Понякога минават през Прид пресгер на път към Палата Цур. — Прид пресгер беше на няколко портала оттук, наблизо само доколкото ти трябва месец да стигнеш дотам, а не година или повече. — Според договора на територията на Радч могат да пътуват само през портали. Но...

— Договорът не е сключен с Радч — изтъкнах аз. — А с всички хора, с всички представители на нашия вид. — Това, изглежда, озадачи губернатора Жиарод, и нищо чудно. За повечето радчаи хора бяха те, радчаите, а всички други бяха... нещо друго. — Тоест за договора е без значение дали Анаандер Мианаай съществува, или не. Той е в сила и

ще продължава да бъде в сила дори тя да изчезне от сцената. — В продължение на повече от хиляда години преди договора пресгер бяха спирали човешки кораби. Нападали бяха човешки станции. И ги бяха разглобявали — с все екипажите, пътниците и обитателите. Без друга видима причина освен за забавление. И никоя не бе намерила начин да ги спре. Бяха прекратили нападенията си сами, заради договора. И мисълта за пресгер все още вледеняваше немалко хора. Включително, изглежда, губернатора Жиарод. — Освен ако нямате някакво конкретно основание, мисля, че няма причина да се тревожим за тях в момента.

— Да, да, разбира се, права сте. — Ала изглеждаше все така напрегната.

— Произвеждаме ли достатъчно храна за цялата система?

— Определено. Макар че внасяме някои луксозни стоки — арак например, който произвеждаме в минимални количества, и други неща. Също и немалка част от медицинските консумативи. Това може да се окаже проблем.

— Не произвеждате ли корективи?

— Произвеждаме, но малки количества. И не от всички видове.

Това действително би могло да се окаже проблем, но в по-далечно бъдеще.

— Ще видим дали може да се направи нещо по този въпрос. Междувременно предлагам да продължите по същия начин като досега — запазвате спокойствие и с общи усилия пазим реда. Хората трябва да бъдат уведомени, че затворените портали няма да бъдат отворени в обозримото бъдеще, а през останалите е прекалено опасно да се пътува.

— На граждана Фосиф това няма да й хареса! Нито на другите плантатори. До края на месеца ще се натрупат тонове първокачествен ръчно бран чай „Рибна щерка“, който няма къде да отиде. И това е само продукцията на Фосиф.

— Е — казах с усмивка. — Поне ще прием отличен чай.

Беше твърде късно да се отбия в дома на граждана Баснаайд, без да наруша всички правила на доброто възпитание. А и имаше неща, които държах да знам и които не се съдържаха в информацията, която бях получила на Палата Омоу. Политическите процеси отпреди

анексиранията се смятаха за несъществени, с пристигането си цивилизацията заличаваше старите държавни граници. Отломките от старите политически режими — езиците, да речем, и изкуствата — понякога биваха запазени като музейни сбирки, но никога не влизаха в официалните архиви. Погледната отвън, система Атоек приличаше на всяка друга радчайска система. Дисциплинирана. Изцяло цивилизована. Погледната отвътре, беше друга — стига да не си затваряш очите, разбира се. Винаги е въпрос на деликатен баланс между привидния пълен успех на анексирането и необходимостта да се изправиш лице в лице с на вид дребните неща, с които анексирането не се е справило чак толкова успешно, и един от начините да поддържаш този баланс е да си затваряш очите за онова, което не се налага да видиш.

Станцията би трябвало да знае разни неща. Най-добре да се обърне към нея, да се оставя на добрата ѝ воля. На теория нито кораб, нито ИИ-то на станция биха могли да направят нещо срещу преките ми заповеди, но аз отлично знаех, от личен опит, колко по-лесен може да е животът ти, ако въпросните кораб или станция те харесват и искат да ти помогнат.

9.

Макар Долната градина да имаше ужасна вентилация, а леглото ми да представляваше няколко одеяла на пода, спях добре. Не пропуснах да го спомена на Калр Пет, когато тя дойде да ми донесе чай, защото се виждаше с просто око, че както тя, така и останалите мои воители от „Милостта на Калр“ се гордеят с онова, което бяха свършили, докато аз съм седяла на маса при граждана Фосиф. Успели бяха да почистят няколко от стаите до почти военна безукорност, включили бяха осветлението, поправили бяха вратите, така че да се отварят и затварят нормално, подредили бяха багажа ни и разни кутии в подобие на елементарна мебелировка. Пет ми донесе закуска — още от гъстия чай, дори по-гъст от онзи, който ми бяха сервирали в чайната, безвкусен, но засищащ, — и двете с лейтенанта Тизаруат се нахранихме в мълчание. Себеомраза изпълваше Тизаруат, чувство, което тя не успяваше да прикрие добре. Доловила го бях още на кораба, но много по-слабо. Задълженията й там, както и изолацията ни по време на пътуването през порталното пространство, й бяха помогнали да не мисли за онова, което й бе сторила Анаандер Мианаай. И какво аз бях сторила на Анаандер Мианаай. Ала сега, на станция Атоек, след като кризата с чистенето и подреждането беше приключила, Тизаруат несъмнено я измъчваха мрачни мисли, не на последно място какво е смятала да направи лордата на Радч след като пристигнем тук.

Бих могла да я попитам. Вече знаех каква е оценката на Анаандер Мианаай за системната губернатора, за постоянно пребиваващите тук кораби и техните капитани. Знаех, че според нея повечето плантаторски къщи мислят основно за чая си и не са пострадали от промените, които лордата на Радч беше наложила през последните сто години. В крайна сметка новоиздигнатите вследствие на политиката й къщи пиеха чай също като старите аристократични фамилии, същото се отнасяше и за човешките воители (освен онези,

чиито капитани настояваха воините им да се държат като второстепенни).

Следователно Атоек едва ли би посрещнал с отворени обятия другата Анаандер. А и повечето сражения вероятно щяха да се концентрират около палатите, поне на първо време. От друга страна, една планета винаги е ценен ресурс. Ако войната се проточеше, Атоек рано или късно щеше да привлече нежелано внимание. В игра с толкова големи залози никоя Анаандер не би пропуснала възможността да заложи и тук няколко чипа. Калр Пет излезе от стаята, а лейтенанта Тизаруат вдигна очи от попарата си, сериозни люлякови очи.

— Тя ви е много ядосана, капитана.

— За кого става въпрос, лейтенанта? — Е, имаше предвид Анаандер Мианаай, разбира се.

— Другата, капитана. Тоест, и двете са ви ядосани. Но другата... Ако на някакъв етап си спечели предимство, ще направи и невъзможното да тръгне след вас. Много е ядосана, много. А...

А ставаше въпрос за онази част от Анаандер Мианаай, която се справяше с реакцията си на Гарседдайския геноцид, настоявайки, че е била в правото си да избухне по този екстравагантен начин.

— Да, благодаря ви, лейтенанта. Вече и сама бях стигнала до този извод. — Колкото и да ми се искаше да разбера какво е намислила лордата на Радч, решила бях да не питам Тизаруат за това. Но ето, че тя сама беше повдигнала темата. — Правилно ли предполагам, че имаш кодове за достъп до всички ИИ в системата?

Тя бързо сведе поглед към лицата си. Ужасена и засрамена.

— Да, капитана.

— Кодовете обвързани ли са с конкретни ИИ, или би могла да контролираш чрез тях всеки изкуствен интелект, който ти попадне?

Това я стресна. И по някаква причина я изпълни с разочарование. Тя вдигна поглед, лицето ѝ бе изопнато от силни чувства.

— Капитана! Тя не е *глупава*.

— Не ги използвай — казах с приятен глас. — Или ще си имаш неприятности.

— Да, капитана. — Правеше всичко по силите си да запази неутрално изражение и да скрие чувствата си — болезнен коктейл от срам и унижение. И нещо като облекчение също така. Пореден прилив на себеомраза и униение.

Това беше една от причините за решението ми да не я разпитвам за плановете на Анаандер. Досещах се как ще реагира, а не исках да затъне още по-дълбоко в настоящите си емоции.

Открих също, че съм готова да потърся сестрата на лейтенанта Оун. Погледнах последната лъжица попара и казах:

— Лейтенанта — хайде да се поразходим в Градините.

Успях да я изненадам, дотолкова, че почти да я отвлека от мрачните мисли.

— Ако флотската капитана ми прости. Няма ли среща с капитана Хетнис?

— Калр Пет ще я помоли да изчака.

Долових уплаха. Както и... по-надълбоко... наистина ли беше възхищение? И завист. Интересно.

Рогд Денче беше споменала, че Градините са туристическа атракция и вече виждах защо. Те заемаха голяма част от горните нива на станцията, разположени на площ от над пет акра, огрени от слънцето, открити и без междинни стени под висок прозрачен купол. След голямата леха с дъхави червени и жълти рози при входа тази гледка беше първата, която окупира изцяло вниманието ми — високото черно небе, разделено на шестоъгълници с деликатни очертания, и Атоек, увиснала като скъпоценен камък от другата му страна. Възхитителна гледка, но и толкова близо до открития вакуум, че следваше пространството да е разделено на по-малки помещения със секционни врати. Такива нямаше.

Теренът се спускаше надолу. Пътеката минаваше покрай голямата леха с рози и лъкатушеше сред храсти с лъскави зелени листа и гъсти гроздове лилави плодчета, около лехи с някакво силно ароматно растение, листата му сребристи и с формата на иглички. Нататък пътеката минаваше покрай още храсти и малки дървета, имаше дори скали, разхвърляни тук-там, а на моменти хоризонтът се отваряше и ни показваше водна повърхност, полазена от големи лилии, бели и наситено розови. Беше топло, но се усещаше лек ветрец тук проблеми с вентилацията нямаше, но аз бях все така напрегната, очаквах всеки миг да доловя спад в налягането, инстинктивно притеснена от това гигантско открито пространство. Пътеката мина

над малко поточе, което се спускаше устремно по стръмно каменисто легло. Ако не беше черното небе, всичко останало създаваше илюзията, че се намираме на планета.

Лейтенанта Тизаруат вървеше зад мен и не личеше да се бои от дебнещия вакуум. Тази станция функционираше нормално вече няколкостотин години. А и ако нещо се случеше, ние двете нямаше какво да направим. Така че да се тревожим беше излишно. При следващия завой стигнахме до горичка от ниски дървета с чворести и разкривени клони, а под тях — малко езеро със спокойна вода, която се процеждаше на тънка струйка в друго малко езеро, едно ниво по-надолу, и така ниво след ниво и езерце след езерце до по-голяма водна площ в ниското, покрита с цъфнали лилии. Лейтенанта Тизаруат спря, примигна и се усмихна на миниатюрните кафяви и оранжеви рибки, които се стрелкаха в прозрачната вода пред нас. Внезапен и стряскащ миг на чиста наслада, който угасна веднага щом тя вдигна глава да ме погледне, изместен от познатото униние и мрачни мисли.

Следващият завой на пътеката ни изведе пред голямо езеро с площ почти три акра. Нищо особено за планета, но нечувано на станция. Водната повърхност покрай брега беше обсипана с лилиите, които бяхме зърнали по пътя насам. На няколко метра вляво имаше изящно извито мостче, което свързваше брега с малък остров в езерото с голям камък в центъра — цилиндър с разширяващ се силует, висок метър и половина и горе-долу толкова широк. Камъни стърчаха и от самата вода. А от другата страна на езерото, точно до стената — точно до вакуума на открития космос, напомних си, — имаше водопад. При това не тънките струйки, които бяхме видели по-рано, а истинска каскада от вода, шумна и бърза, която се лееше по скалното лице, пенеше се, обвита в пръски, и вълнуваше иначе спокойната вода на езерото. Скалната стена се издигаше по целия далечен бряг на езерото, неравна, с издатини и корнизите. Там имаше още един вход с пътека, която следваше корнизите, спускаше се до брега и се виеше покрай езерото.

Цялата градина беше замислена с едничката цел внезапно разкрилата се гледка на езерото и водопада да бъде възможно най-красива и драматична, зрелищен финал, след като пътеката надолу ти е позволила да зърнеш тук-там водната шир през клоните на дърветата, а водата се е спускала като намек по ручейчета и малки езерца. И

наистина беше драматично. И толкова много вода на открито... на станциите големите количества вода обикновено се съхраняваха в резервоари с няколко отделения, така че при теч пробитото отделение да бъде запечатано лесно. И ако нещо се случи с гравитацията, резервоарите да бъдат затворени без бавене, преди водата да се е изляла от тях. Зачудих се колко ли е дълбоко това езеро, стъпих на разумно предположение и направих няколко бързи сметки, които показаха, че ако стане гаф с изолацията, резултатът ще е катастрофален за нивата отдолу. Какво ли, запитах се, са сложили отдолу архитектите на станцията...

Разбира се. Долната градина.

Човек в зелен комбинезон стоеше до колене във водата в единия край на ивицата лилии и бъркаше под повърхността. Не беше Баснаайд. Съсредоточена върху задачата си да намеря Баснаайд Елминг, едва не подминах човека във водата без внимание. Да, гражданата, която работеше близо до лилиите, не беше Баснаайд. Но не беше и непозната. Заряхах пътеката, която продължаваше покрай брега, и поех право надолу към лилиите. Гражданата там вдигна поглед и се изправи, ръкавите и ръкавиците ѝ — кални и подгизнали. Гневът, който помнех от снощи, сега изглеждаше овладян, скрит. Но припламна отново, когато гражданата ме позна. Гняв, примесен, стори ми се, със страх.

— Добро утро, гражданна — казах аз. — Каква приятна изненада да ви срещна тук.

— Добро утро, флотска капитана — отвърна тя вежливо. Стараеше се да изглежда спокойна, но едно мускулче на челюстта ѝ потрепваше. — Мога ли да ви помогна?

— Търся земедела Баснаайд — казах с най-незаплашителната усмивка, която можех да докарам.

Тя се намръщи леко, замислено. После сведе поглед към единственото ми бижу, златната възпоменателна игла. Не мислех, че може да прочете надписа от такова разстояние, а и иглата беше масово производство, като нея имаше хиляди, милиони дори, ако не броим гравираното име.

— Ще трябва да почакате — каза тя. — Би трябвало да дойде всеки момент.

— Градините ви са много красиви, гражданна — казах аз. — Макар че, признавам си, това прекрасно езеро ми се струва и опасно.

— Градината не е моя. — Пак онзи гняв, грижливо потиснат. — Аз само работя тук.

— Не би била толкова красива без хората, които се грижат за нея — отговорих аз. Тя кимна иронично. — Мисля — добавих, — че по онова време сте били твърде млада, за да сте сред водачите на стачката, обхванала чаените плантации преди десетина-петнайсет години. — В радчайския език имаше дума за „стачка“, но тя бе много стара, архаична, и до голяма степен бе изгубила значението си. Вместо нея използвах лиосткия термин, който бях научила от станцията снощи. Транспортираните на Атоек самири говорели лиостки, някои и досега. Гражданата насреща ми беше самири — снощи бях научила от станцията достатъчно, за да стигна до този извод. А от гражданна Фосиф бях научила достатъчно, за да знам, че самирските бригадири са били замесени в онези стачки. — На колко сте били тогава, на шестнайсет? Седемнайсет? Ако сте били сред инициаторите, досега да сте мъртва или изселена на друга станция, където не бихте попаднали в плодотворна социална среда, податлива на бунтарската ви природа. — Физиономията ѝ се вкамени, тя дишаше много внимателно, през устата. — Проявили са снизхождение заради крехката ви възраст и незначителната ви роля, но пък са се постарали да послужите за назидание. — Жертва на несправедливост, както правилно бях предположила вчера.

Тя не бързаше да отговори. Смущението и тревогата ѝ бяха много силни и точно това ми подсказа, че съм на прав път. Превъзпитанието, на което я бяха подложили, бе създавало рефлексии, превръщащи мисълта за определени действия в нещо крайно неприятно, физически неприятно, а аз току-що ѝ бях напомнила за събитията, довели до въпросното превъзпитание. А и всяка радчайка изтръпваше от погнуса дори при най-смътния намек за този процес.

— Ако флотската капитана е казала каквото има да казва — отвърна най-сетне тя, напрегната, но с по-малко жлъч от обикновено, — аз имам работа.

— Разбира се. Моля да ме извините. — Тя примигна, изненадана, както ми се стори. — Махате изсъхналите листа на лилиите?

— И изсъхналите цветове. — Наведе се, бръкна под повърхността и извади едно лигаво изтъняло стебло.

— Колко е дълбоко езерото? — Тя ме погледна, после сведе поглед към водата, в която стоеше. После ме погледна пак. — Да — казах. — Виждам колко е дълбоко тук. Дълбочината навсякъде ли е еднаква?

— Два метра в най-дълбокото. — Гласът ѝ прозвуча стабилно, явно бе възвърнала в голяма степен самообладанието си.

— Има ли разделителни стени под водата? Отделения?

— Не. — Сякаш в потвърждение на думите ѝ риба в лилаво и зелено доплува в свободното от лилии място, където стоеше гражданата — голяма риба с ярки люспи, дълга поне три четвърти от метъра. Увисна под повърхността със зяпнала уста: имах чувството, че гледа нагоре към нас. — Нищо нямам — каза гражданата на рибата и разпери подгизналите си ръце. — Иди да чакаш при моста, все някоя ще дойде. Винаги идват. — Рибата продължаваше да зее. — Ето, виж, вече са тук.

Две деца се появиха иззад голям храст и хукнаха по пътеката към мостчето. Щом стигна до средата му, по-малкото скочи на място. Водата наоколо се развълнува, а рибата в лилаво и зелено се обърна и заплува натам.

— Под моста има хранилка, която реагира на движение — обясни гражданата във водата. — След час тук ще е пълно с хора.

— Значи е добре, че дойдох рано — казах аз. — Ако няма да ви затрудня, бихте ли ми казали какви са мерките за безопасност тук?

Тя се изсмя остро.

— Езерото ви изнервя, флотска капитана? — После посочи купола отгоре. — И това?

— И това, да — признах аз. — И двете.

— Излишно се притеснявате. Не са го строили атоеките, всичко е солидна радчайска конструкция. Без злоупотреби, без подкупи, без подмяна на компонентите с по-евтини материали и присвояване на разликата, без имитация на качествен контрол. — Каза всичко това с видима искреност и без следа от сарказма, който очаквах. Наистина го мислеше. — А и станцията постоянно следи състоянието на конструкцията и би ни уведомила навреме при най-малкия признак за проблем.

— Но станцията не може да види под Градините, нали?

Преди да е отговорила, някоя извика:

— Как върви, Сирикс?

Познавах този глас. Бях го чувала на записи, стари записи отпреди години, когато гласът още звучеше по детски. Приличаше на гласа на сестра й, но не беше същият. Обърнах се да я видя. Приличаше на сестра си, роднинската връзка с лейтенанта Оун се виждаше в лицето й, в гласа й, в стойката й — леко вдървена в зелената униформа на земеделската служба. Кожата й беше малко по-тъмна от тази на лейтенанта Оун, лицето й — малко по-кръгло. Всичко това не ме изненада. Бях виждала записи на Баснаайд Елминг като дете, съобщения до сестра й. Знаела бях как ще изглежда сега. А бяха минали двайсет години, откакто изгубих лейтенанта Оун. Откакто убих лейтенанта Оун.

— Почти приключих, земедела — каза гражданата от чайната, все така до колене във водата. Или поне предположих, че още е там, защото гледах към Баснаайд Елминг. — Тази флотска капитана търси вас.

Баснаайд ме погледна. Видя униформата в кафяво и черно, вдигна озадачено вежда, после погледът й се спря на златната игла. Веждата й се смъкна, лицето й застина в израз на студено неодобрение.

— Не ви познавам, флотска капитана.

— Така е — казах аз. — Не сме се срещали. Но познавах добре лейтенанта Оун, бяхме приятели. — Думите ми прозвучаха тромаво, човек не говори така за приятелите си. — Надявах се някой път да прием чай. Когато ви е удобно. — Толкова директен подход беше глупав, груб дори. Но тя очевидно не бе в настроение да стои тук и да си бърби, а и старша инспектора Скааиат ме беше предупредила, че сестрата няма да ми се зарадва. — Ако ми простите, има неща, които бих искала да обсъдя с вас.

— Нямам какво да обсъждам. — Същото ледено спокойствие. — Ако искате да ми кажете нещо, моля, говорете сега. Как, казахте, ви е името? — Поведението й беше повече от грубо. Но аз знаех защо, знаех откъде идва този гняв. Баснаайд владееше с по-голяма лекота заучения си акцент, който толкова тормозеше лейтенанта Оун — първо, започнала бе да го учи на по-ранна възраст и второ, подозирах, че слухът й е по-добър по рождение. Ала и при нея акцентът на

високообразована радчай беше прикритие. Също като сестра си, Баснаайд Елминг имаше остро ухо за пренебрежението и завоалираните обиди. И не без добро основание.

— Казвам се Брек Мианаай. — Успях да не се задавя с фамилното име, което лордата на Радч ми беше натрапила. — Едва ли ви говори нещо, защото по времето, когато познавах сестра ви, използвах друго име. — Виж, *онова* име би познала веднага. Но не можех да ѝ го кажа. „Аз бях корабът, на който служеше сестра ви. Аз бях второстепенните, които тя командваше и които ѝ служеха“. За всички тук онзи кораб беше изчезнал преди двайсет години. А корабите не са хора, не са флотски капитани или други офицери, не канят на чай. Ако ѝ кажех коя съм наистина, тя би се усъмнила в здравия ми разум. И това би било добре, предвид следващата стъпка, която трябваше да предприема — да ѝ кажа какво се е случило със сестра ѝ.

— Мианаай. — Ако се съдеше по тона ѝ, не ми вярваше.

— Както казах, по *онова* време използвах друго име.

— Е — остро каза тя. — Брек Мианаай. Моята сестра беше справедлива и спазваше благоприличието. Никога не ви е коленичила, без значение какво сте си мислели, и никоя от нас не очаква да ни платите. Нямаме нужда от това. Оун не е имала нужда от това, нито го е искала. — С други думи, ако лейтенанта Оун е имала каквито и да било отношения с мен — „колениченето“ — наемваше за сексуална връзка, — причината не е била в желанието ѝ да се облагодетелства по един или друг начин. Когато старша инспектора Скааиат е предложила клиентство на Баснаайд заради лейтенанта Оун, Баснаайд е разчала в това намек, че връзката на Оун и Скааиат е била основана на очакване за размяна — секс срещу социален статут. Търговия от този сорт се срещаше често, а граждани, отбелязали значителен напредък по социалната стълбица, често биваха обвинявани, че са получили повишенията или назначенията си в замяна на сексуални услуги, а не заради личните си качества.

— Напълно сте права, сестра ви никога не е коленичила, нито пред мен, нито пред друга, никога. Ако някоя твърди обратното, моля пратете я при мен и аз ще я освободя от грешката ѝ. — Би било много по-добре да подготвя почвата за този разговор, двете да пийнем чай, да хапнем, да си поговорим любезно за дреболии, а аз да съставя план, да

си проправя път, така че предложението ми да не прозвучи толкова глупаво. Но вече ясно виждах, че Баснаайд няма да го допусне. Нямах друг избор, освен да изложа офертата си тук и сега. — Дългът ми към вашата сестра е много по-голям, дълг, който не бих могла да изплатя адекватно, дори тя да беше още жива. Остава ми единствено да предложа нещо дребно на вас, като нейната най-близка роднина. Предлагам да ви направя своя наследница.

Тя примигна два пъти, неспособна да намери смислен отговор.

— Какво?

Шумът на водопада от другата страна на езерото беше едновременно далечен и натраплив. Осъзнах, че лейтенанта Тизаруат и гражданата Сирикс са застинали и местят изумени погледи между двете ни.

— Предлагам — повторих аз — да ви направя своя наследница.

— Аз си имам родители — каза Баснаайд след три секунди сащисано мълчание.

— И те са чудесни родители — казах. — Намерението ми не е да ги заместя. Не бих могла, дори да исках.

— А какво е намерението ви?

— Искам да съм сигурна — казах аз, внимателно, с ясен глас и с пълното съзнание, че вече съм се провалила, нещо повече — че съм заговорила за това с пълното съзнание за предстоящия провал, — в памет на сестра ви, че вие ще сте добре и че ще имате всичко, което поискате.

— *Искам* — отвърна Баснаайд със същия грижлив и бавен изказ — *да си тръгнете и повече никога да не говорите с мен.*

Поклоних се ниско, като подчинена пред висшестояща.

— Както желае гражданата. — Обърнах се, тръгнах към пътеката, отдалечавайки се от водата, от Сирикс, която още стоеше до колене в лилиите, от Баснаайд Елминг, все така вдървена и възмутена на брега. Дори не погледнах дали лейтенанта Тизаруат ме е последвала.

Знаела бях. Знаела бях как ще реагира Баснаайд Елминг на предложението ми. Планът ми бе просто да я поканя на чай, а конфронтацията да се състои по-късно. Сгрешила бях. А

междувременно капитана Хетнис ме чакаше в квартирата ми в Долната градина, потеше се в задушната стая и току-що гневно бе отказала чая, предложен ѝ от Калр Пет. Би било опасно да се явя на този разговор в настоящото си настроение, но не виждах начин да го избегна.

При входа на квартирата, където Бо Девет стоеше на пост зад отворената врата, лейтенанта Тизаруат — съвсем бях забравила за нея — се обади:

— Капитана. Ако флотската капитана разреши...

Спрях, без да поглеждам зад себе си. Пресегнах се към „Милостта на Калр“ и той ми показва неразбираем коктейл от емоции. Лейтенанта Тизаруат беше унила както обикновено, но този път унието ѝ беше примесено със странен копнеж... по какво? Както и със съвсем ново вълнение, въодушевление почти, каквото не бях долавяла у нея преди.

— Капитана, искам разрешение да се върна в Градините.

Искаше да се върне в Градините? Сега?

Спомних си онзи стряскащ миг на чиста радост, когато младата офицера видя рибките в малкото езеро. Освен това си дадох сметка, че след това напълно бях спряла да я следя. Вниманието ми беше изцяло ангажирано от сблъсъка с Баснаайд.

— Защо? — попитах направо. Едва ли бе най-добрата реакция, предвид състоянието на Тизаруат, но в онзи момент нямах сили за повече.

В първия миг тя замълча, залята от нервност и страх, но после все пак каза:

— Капитана, бих могла да говоря с нея. Така де, на мен не ми каза никога повече да не я заговарям. — И докато говореше, онова странно, обнадеедено въодушевление припламна отново в гърдите ѝ, ярко и остро, а с него още нещо, което бях виждала у безчет млади, емоционално раними лейтенанти.

— О, не!

— Лейтенанта. Забранявам да се *приближавате* до гражданина Баснаайд Елминг. Не искам да се бъркате в делата ми. Не го иска и гражданина Баснаайд, уверявам ви.

Все едно я бях ударила. Дори понечи да се дръпне, но се овладя навреме. Остана безмълвна за миг, наранена и гневна. После каза жално и с горчивина:

— И няма да ми дадете никакъв *шанс*!?

— Няма да ми дадете никакъв шанс, *капитана* — поправих я аз. Сълзи на гняв се появиха в нелепите ѝ люлякови очи. Ако беше друга седемнайсетгодишна лейтенанта, щях да я отпратя по живо по здраво при обекта на внезапно избликналите ѝ романтични чувства, после щях да я оставя да се наплаче, след като я отхвърлят — да не ви разправям какви количества бебешки сълзи са попили униформите ми, когато бях кораб, — после щях да ѝ наля две-три чашки. Но Тизаруат не беше обикновена лейтенанта. — Идете в стаята си, лейтенанта, стегнете се и си измийте лицето. — Беше твърде рано за арак, но щеше да мине известно време, докато Тизаруат се овладее. — След обяд разрешавам да излезете и да се напиете. Малко секс също ще помогне. Тук има куп по-подходящи партньори. — Граждана Рогд сигурно би проявила интерес, но за това си премълчах. — Прекарайте в компанията на гражданина Баснаайд цели пет минути. — И като го изрекох на глас, си дадох още по-ясна сметка колко нелепо е това. И не само историята с Баснаайд. Така или иначе, решимостта ми да държа Тизаруат далече от нея се втвърди.

— Вие не разбирате! — извика Тизаруат.

Обърнах се към Бо Девет.

— Бо, заведи своята офицера в стаята ѝ.

— Да, капитана — каза Бо, а аз се обърнах и влязох в антрето на малкия ни апартамент.

Когато бях кораб, имах хиляди тела. Освен при критична ситуация, ако някое от тези тела почувстваше силна умора или стрес, обикновено му давах почивка и използвах друго, така както човек редува ръцете си, когато мъкне тежък багаж. Ако някое от тях пострадаше сериозно или функционирането му станеше неефективно, моите медици го отстраняваха и го заместваха с друго. Много удобна организация на нещата.

Когато бях единичен второстепенен сегмент, едно човешко тяло сред хиляди други, част от кораба „Правдата на Торен“, никога не бях сам. Винаги бях сред себеподобни, сред себе си, и останалата част от мен винаги знаеше дали определено тяло се нуждае от нещо — от почивка, храна, милувка, насърчение. Едно второстепенно тяло чувства много неща — може да се почувства изтощено до смърт, изнервено, каквото се сетите, това е напълно нормално, защото телата

чувстват разни неща. Но едновременно с това тялото е толкова малко, едничък сегмент сред множеството други, и дори в хватката на силна емоция или физически дискомфорт този сегмент знае, че е един от многото и че останалата част от множеството ще му помогне.

О, как ми липсваше останалата част от множеството. Не можех да пратя едно тяло да си почине и да възложи работата на друго, вече не можех. Спях сама и завиждах на обикновените воители от „Милостта на Калр“, завиждах им за малките койки, където всички спяха заедно, притиснати една до друга, на топло и сигурно. Те не бяха второстепенни, не беше същото, нямаше как да е същото дори ако зарежех всички преструвки и се сгушех при тях. Знаех това, знаех, че ще е толкова неудовлетворително и недостатъчно, че е безпредметно да си го мечтая. Ала сега, в този момент, го исках толкова отчаяно, че ако бях на борда на „Милостта на Калр“, щях да го направя, щях да се сгуша при спящите Етрепи, които корабът ми показва, и да заспя, без значение колко недостатъчно ще е това. Би било *нещо* поне.

Ужасно е, наистина е ужасно да лишиш един кораб от неговите второстепенни. Да лишиш второстепенен от неговия кораб. Е, навярно не чак толкова ужасно, колкото да убиеш хора, за да направиш от тях второстепенни. Ала все пак е ужасно нещо.

Не можех да си позволя лукса да размишлявам върху това. Нямах друго, не толкова ядосано тяло, което да изпратя на срещата с капитана Хетнис. Нямах час-два за упражнения, медитация или пиене на чай, които да ме успокоят. Имах единствено себе си.

— Всичко ще бъде наред — каза „Милостта на Калр“ в ухото ми и за миг усещането за кораба ме изпълни догоре. Спящите Етрепи, лейтенанта Екалу, която дремеше щастлива и като никога напълно отпусната; Сейварден в банята, която си тананикаше „мама каза, че всичко се върти“, нейните Амаат, медиката и моите Калр, всички те в един шарен порой. А после усещането изчезна — не можех да го задържа, не и само с едно тяло, само с един мозък.

Мислила бях, че болката да загубя себе си, да загубя лейтенанта Оун е... Добре де, не че се е изцерила напълно, това едва ли щеше да се случи някога, но... че е намаляла до нещо поносимо и пренебрежимо. Но още щом зърнах Баснаайд Елминг, равновесието ми се разклати опасно, а с кратката ни среща се бях справила дори по-зле от очакваното. Впоследствие и в резултат се бях справила зле и с

лейтенанта Тизаруат. Познавах добре емоционалните бури, на които ставаха жертви седемнайсетгодишните лейтенанти. Справяла се бях с такива в миналото. И без значение какво е била Тизаруат, без значение каква щеше да се окаже, без значение колко древни бяха спомените ѝ или самосъзнанието ѝ, тялото ѝ все още беше на седемнайсет години и днешната ѝ реакция беше досущ като на човек, разтърсван от последните спазми на юношеството. Разпознала бях признаците и трябваше да реагирам по-разумно.

— Кораб — казах, — самодоволство ли проявих, когато подбутнах Сейварден към Екалу?

— Може би съвсем мъничко, флотска капитана.

— Капитана — каза Калр Пет, която току-що бе влязла в антрето с безупречното самообладание на второстепенен, — капитана Хетнис е в трапезарията. — И не добави, че е неспокойна, нито че започва сериозно да се ядосва, задето я карат да чака толкова дълго.

— Благодаря ти, Пет. — Въпреки че им бях дала разрешение да се разхвърлят по ризи в душния апартамент, Калр Пет още беше с куртката си. Тя, както и всички мои Калр, видях аз, след като отправих запитване към кораба. — Предложила си ѝ закуска и чай, предполагам?

— Да, капитана. Каза, че не иска нищо. — Следа от разочарование; несъмнено се чувстваше засегната, че са ѝ отнели възможността да се изфука със сервиза си.

— Добре. Отивам. — Поех си дълбоко дъх, направих усилие да разкарам Баснаайд и Тизаруат от ума си и влязох в стаята да изслушам доклада на капитана Хетнис.

10.

Капитана Хетнис беше изпратила „Милостта на Илвес“ да огледа външните станции. Довела бе на станция Атоек няколко свои второстепенни от Атагарис, както и своята лейтенанта Вар с все декадата ѝ да се грижат за реда в Долната градина.

Опита се да ми обясни защо е пратила „Мечът на Атагарис“ да наблюдава портал, който води към система от малки скали без атмосфера, газови гиганти и ледени луни, без жители и без други портали.

— Пресгер могат да пътуват и без портали, капитана, и биха могли да...

— Капитана. Ако пресгер решат да ни нападнат, ние не бихме могли да направим нищо по въпроса. — Времето, когато Радч разполагаше с достатъчно големи бойни флотилии, за да превземе цяла система, беше останало в миналото. Но дори и тогава съпротивата срещу пресгер щеше да е безнадеждна. Това беше основната причина Анаандер Мианаай да се съгласи на договора. Това беше причината хората още да се страхуват от пресгер. — Нека си говорим честно, капитана. Най-голямата опасност, поне засега, са радчайски кораби от едната или другата фракция, които се опитват да контролират или унищожат ресурси преди противниковата фракция да се е добрала до тях. Онази планета долу например. — Толкова много храна. И база, ако успеят да я превземат. Ако аз успея. — Възможно е, разбира се, Атоек да остане встрани от събитията. Едва ли някоя би могла да събере истинска флота, поне на първо време. — Не смятах, че са способни да ни изненадат. Боен кораб би могъл да се приближи на броени километри до станция или планета, но не мислех, че някоя ще си пробва късмета с това. А ако все пак го стореше, щяхме да засечем кораба навреме. — Трябва да съсредоточим отбраната си около станцията и планетата.

Това не ѝ хареса, опита се да измисли контрааргумент, но така и не каза нищо. Въпросът откъде идват моите правомощия или на чия

страна е капитана Хетнис в този конфликт остана незасегнат. Нямаше смисъл да избързваме, защото от изясняването на тези неща не печелех нито аз, нито Хетнис. Ако извадех късмет, Атоек щеше да остане встрани от вниманието и тези въпроси никога нямаше да излязат на дневен ред. Но не бих заложила на това.

След като капитана Хетнис си тръгна, се замислих за следващата си стъпка. Да се срещна с губернатора Жиарод например и да разбера какво друго, освен медицинските доставки, може да се окаже в недостиг и какво можем ние да направим по въпроса. Да намеря някаква работа на „Мечът на Атагарис“ и „Милостта на Фей“ — такава работа, че хем да ги държа далеч от неприятности, хем достатъчно близо, за да реагират навреме, ако ми потрябват. Изпратих запитване до „Милостта на Калр“. Лейтенанта Тизаруат беше горе, на второ ниво в Долната градина, в голяма тъмна стая, неравномерно осветена от светлинни панели, опрени на стените. Тизаруат, Рогд Денче и още половин дузина други се бяха излегли на дълги меки възглавници — щерки, обясни „Милостта на Калр“, на плантатори и служители в станционната администрация. Пиеха нещо силно и парливо — Тизаруат още не беше решила дали ѝ харесва, но като цяло, изглежда, се забавляваше. Пиат, дъщерята на станционната администратора, доста по-енергична, отколкото я помнех, току-що беше казала нещо цинично и всички се смееха. Рогд каза, с толкова тих глас, че думите ѝ едва ли се чува по-далече от Тизаруат, която седеше близо до нея и Пиат:

— На Аатр циците, Пиат, понякога си толкова тъпа, да ти го начукам.

Вътрешно, там, където само аз и корабът можехме да видим, Тизаруат реагира с инстинктивно отвращение.

— Пиат — каза тя, — боя се, че гражданата Рогд не те оценява по достойнство. Ела и седни по-близо до мен, имам нужда някоя да ме развесели.

Цялата тази размяна на реплики, плюс колебанието на Пиат и фалшивия смях, с който Рогд отвърна: „Само се шегувах, лейтенанта, не се връзвай толкова!“ — ми казаха неприятни неща за отношенията им. Ако бяха от моя екипаж, когато още бях кораб, щях да се намеся по

някакъв начин или поне да разговарям със старшата им офицера. За миг се запитах защо станцията не е направила нищо, но после се сетих, че Рогд сигурно внимава къде какво казва. Станцията не виждаше в Долната градина и макар че всички присъстващи несъмнено имаха вградена комуникационна връзка с нея, в момента най-вероятно бяха изключили имплантите си. Това най-вероятно бе и основната причина да се събират тук, а не другаде.

Долу, в собствената ми квартира, Калр Пет каза:

— Капитана. — Зад каменната ѝ външност потрепваше уплаха.

— Няма проблем бе — извика непознат глас някъде иззад нея, в съседната стая. — Голяма съм вече, никого няма да изям! — Акцентът беше странен, наполовина на високо образован радчай, наполовина нещо друго, нещо, което не можех да определя и което не приличаше на нито един от множеството акценти, които бях чувала през дългия си живот.

— Капитана — повтори Калр Пет. — Преводача Длик. — Запъна се едва доловимо на странното име.

— Преводача? — Никоя не ми беше споменала, че в системата има служител от преводаческата служба, а и нямаше причина да го споменават, като се замислиш. Излъчих запитване до кораба и той ми показа спомена си отпреди броени секунди как Калр Пет отваря вратата на човек с широки яркоцветни дрехи, каквито носеха хората в Долната градина. Ръкавиците обаче бяха най-обикновени, сиви. Бижута нямаше. Нищо, което да ме насочи към фамилно име или към отдела на преводаческата служба, в който работеше непознатата, нито намек за семейни връзки или служебна позиция. Примигнах да прогоня образа. Станах.

— Нека влезе.

Пет отстъпи встрани и преводача Длик цъфна на прага, ухилена до ушите.

— Флотска капитана! Колко се радвам да ви видя! Резиденцията на губернатората е ужасно скучна. Де да бях останала на кораба си, но казаха, че имал пробойна в корпуса и ако съм останела там, нямало да мога да дишам. Знаем ли, не ми звучи като голяма работа, нали? Дишането. — Пое си дълбоко дъх и размаха ръце, сякаш не може да стигне до категоричен извод и това я дразни. — Въздух! Глупаво нещо. Да бях минала без него, но онези настояха.

— Преводача. — Не се беше поклонила на влизане, затова и аз не го направих. И изведнъж ми хрумна ужасно подозрение. — Изглежда, имате предимство пред мен. — Имах предвид предимството на информацията.

Тя изправи рязко рамене, очите ѝ се разшириха от изумление.

— Аз? Предимство? *Вие* сте онази с многото воители.

Подозрението се превръщаше в увереност. Тази персона определено не беше радчай. Значи превеждаше за някоя от чуждите раси, с които Радч поддържаше отношения. Но не за тек или за rrrrrrr — срещала бях преводачи при тек, знаех малко и за хората, които превеждаха за rrrrrrr, и новодошлата не приличаше нито на едните, нито на другите. А и този странен акцент...

— Искан да кажа, че вие явно знаете коя съм аз, но аз не знам вие коя сте.

Тя буквално се разсмя.

— Е, естествено, че ще знам *вие* коя сте. Всички само за вас говорят. Е, не пред мен. Аз изобщо не би трябвало да знам, че сте тук. Нито да напускам резиденцията на губернатората. Обаче суката ме убива.

— Мисля, че трябва да ми кажете коя точно сте вие. — Но вече знаех. Или поне знаех толкова, колкото ми бе необходимо да знам. Беше от хората, които пресгер си бяха отгледали, за да си говорят чрез тях с Радч. Преводача на пресгер. Анаандер Мианаай беше казала, че от тях я побивали тръпки. А губернатората е знаела, че тази персона е на станцията. Можех да се хвана на бас, че капитана Хетнис също го знае. И именно това пораждаше така необяснимия ѝ страх, че пресгер могат да се появят изневиделица. Запитах се защо е премълчала пред мен за присъствието на преводачата и какво се крие зад този факт.

— Коя съм аз? Точно? — Преводача Длик се намръщи. — Не съм... тоест, току-що казах, че съм Длик, но може и да не съм. Може да съм Цеиат. Или чакайте, не. Не, почти сигурно съм Длик. Почти съм сигурна, че така ми казаха. Че съм Длик. О! Редно е да се представя, нали така? — Поклони се. — Флотска капитана, аз съм Длик, преводача на пресгер. За мен е чест да се запознаем. Така, сега май е ваш ред да кажете нещо любезно — например, че честта е изцяло ваша, — и след това да ми предложите чай. Но на мен ми писна от чай, да ви се намира арак?

Пратих бързо мълчаливо съобщение до Пет, после поканих с жест преводача Длик да седне — на нещо като пейка, сглобена от кутии и възглавнички и покрита с бродирана кувертюра в розово и жълто, и доста удобна, между другото.

— Е — казах аз, след като седнах срещу нея на друга купчина багаж, заметната с одеяло. — Вие сте дипломата, нали?

До този момент изражението ѝ — с всичките си бързи промени — изглеждаше по-скоро детинско и напълно извън контрол. Сега тя ми показва искрено смущение.

— Всичко обърках, нали? А трябваше да е съвсем простичко уж. Бях на път към дома от Палата Цур, след като присъствах на Новогодишното хвърляне. Ходих по приеми, усмихвах се и казвах: „Поличбите са много благоприятни, новата година ще донесе Правда и Полза на всички“. След известно време благодарих на Хората за гостоприемството им и си тръгнах. Точно както беше по план. Адска досада, от онези, на които големите клечки никога не ходят.

— А после се е сринал портал и се е наложило да промените маршрута си. И сега не можете да се приберете у дома. — Както стояха нещата понастоящем, тя никога нямаше да се добере до пресгерския космос. Освен ако няма кораб, който е способен сам да си генерира портали, нещо, което договорът между хората и пресгер забраняваше изрично — пресгер нямаша право да идват с такива кораби на радчайска територия.

Преводача Длик размаха ръцете си със странните сиви ръкавици. Жестът ѝ, реших аз, изразяваше объркване и нетърпение.

— „Кажки точно каквото ти казахме и нищо няма да се обърка“, така рекоха. Да, ама се обърка, и още как. А за *това* не казах нищо. А можеха да го споменат, щото казах куп други неща. „Ще седиш с изправен гръб, Длик. Не разчленявай сестра си, Длик, не е *учтиво*. Мястото на вътрешните органи е *вътре* в тялото, Длик“. — Навъси се за миг, сякаш последното ѝ звучеше особено неизпълнимо.

— Изглежда, има общо съгласие, че вие наистина сте Длик — казах аз.

— Нали? Но не става така, когато си никоя. — Вдигна поглед, когато Калр Пет влезе с две чаши и бутилка арак. — Е, това вече е хубаво! — Взе чашата, която ѝ подаде Пет. После се вгледа напрегнато в лицето на войната. — Вие защо се преструвате, че не сте Човек?

Пет, обзета от ужас и обида толкова интензивни, че дори тя не би могла да проговори, без да издаде чувствата си, замълча и се обърна да ми подаде другата чаша. Взех я и казах спокойно:

— Не бъдете груба към моите воители, Длик.

Преводача Длик се засмя, сякаш съм казала нещо много смешно.

— Харесвате ми, флотска капитана. Когато си говоря с губернатора Жиарод и капитана Хетнис, те само едно знаят — „с каква цел дойдохте тук, преводача“ и „какви са намеренията ви, преводача“ и „наистина ли очаквате да повярваме на това, преводача“. А после — „ще видите, че този апартамент е много удобен, преводача“; „вратите са затворени за ваша собствена безопасност, преводача“; „пийнете още малко чай, преводача“. Не Длик, забележете! — Надигна чашата си и гаврътна възголяма глътка от арака. Позадави се малко от острия вкус.

Питах се колко време ще мине, преди персоналът на губернатората да осъзнае, че преводача Длик я няма. За миг се зачудих и защо станцията не ги е уведомила. Но после си спомних онзи пистолет, невидим за кораби и станции, пистолет, произведен от пресгер. Преводача Длик може и да изглеждаше вдетинена и полумалоумна, но несъмнено бе точно толкова опасна, колкото я виждаха губернатора Жиарод и капитана Хетнис. А вероятно и доста повече. Те, изглежда, я бяха подценили. Тя, изглежда, точно към това се бе стремела.

— А другите от вашия кораб?

— Другите?

— Екипаж? Обслужващ персонал? Пътници?

— Корабът е много малък, флотска капитана.

— Значи ви е било доста тясно, с Цеиат и останалите.

Преводача Длик се ухили.

— Знаех си, че с вас ще се разберем. Ще ми дадете ли вечеря? Ям обикновена храна, между другото.

Спомних си какво беше казала по-рано, в самото начало.

— Много хора ли сте изяли, преди да пораснете?

— Нито една, дете *не е трябвало* да бъде изядена! Макар че — добави тя, смръщила вежди, — понякога ми се иска, един вид, да бях изяла и някоя, дете не е трябвало. Но вече е късно. Какво имате за вечеря? Радчаите на станциите ядат адски много риба. Започна да ми писва от риба, честно. О, къде ви е банята? Трябва да...

Прекъснах я.

— Нямам баня. Канализацията не работи. Но пък имаме кофа.

— Е, *това* вече е нещо друго! Още не ми е писнало от кофи!

Лейтенанта Тизаруат се появи със залитане в стаята точно когато Пет разчистваше масата след вечеря, а преводача Длик казваше съвсем сериозно:

— Яйцата са толкова глупаво нещо, не мислите ли? Така де, редно би било да се превръщат във всякакви неща, а те винаги се излюпват в кокоши пилета. Или някое пате най-много. Или в каквото там са предварително програмирани. Никога не се излюпва нещо интересно, като съжаление, да речем, или средата на някоя нощ от миналата седмица. — Целият разговор по време на вечерята беше от този сорт.

— Повдигате интересен въпрос, преводача — казах аз, после насочих вниманието си към лейтенанта Тизаруат. За последно се бях сетила за нея преди три часа и оттогава тя явно бе изпила значителни количества арак. Залитна и ме фиксира с пиянски поглед.

— Рогд Денче — каза ми Тизаруат, вдигна ръка и посочи някъде настрани, явно с намерение така да подчертае думите си. Не личеше да е забелязала присъствието на преводача Длик, която, от своя страна, я зяпаше с любопитство и леко смръщени вежди. — Рогд. Денче. Е ужасна.

Ако се съдеше по малкото, което бях видяла тази вечер, с гражданата Рогд в главната роля, подозирах, че преценката на Тизаруат е точна.

— *Капитана* — добави Тизаруат. С голямо закъснение.

— Бо — казах остро на войната, която бе влязла след Тизаруат и пристъпяше от крак на крак. — Изведи лейтенантата си оттук, преди да е станала бяла. — Бо я прихвана за лакътя и я поведе към вратата. Боях се, че сме закъснели.

— Не мисля, че ще стигне до кофата — обяви тържествено преводача Длик.

— И аз — отговорих. — Но си струваше да опитам.

Фактът, че преводача на пресгер се намира тук, на станция Атоек, беше проблем сам по себе си. Колко време щеше да мине, преди господарите ѝ да се запитат защо не се връща? И как щяха да реагират на това, че Атоек, реално погледнато, я е взел в плен, макар и не твърде успешно? И какво щяха да направят, когато си дадат сметка за хаоса в Радч? Вероятно нищо — договорът не правеше разлика между хората, радчай и нерадчай, отнасяше се за всички и забраняваше на пресгер да ги наранява. Това оставяше отворен въпроса какво съдържание влагат пресгер в думата „наранявам“, но би трябвало тези езикови проблеми да са избистрени с общите усилия на радчайските и пресгерските преводачи.

От друга страна, присъствието на преводачата и евентуалното внимание на пресгер към системата можеха да се окажат предимство. През последните стотина години пресгер бе започнал да продава висококачествени медицински корективи, значително по-евтини от онези, които се произвеждаха на територията на Радч. Губернатора Жиарод бе казала, че Атоек не произвежда медицински консумативи. А за пресгер щеше да е без значение дали Атоек е част от Радч, или не. За тях щеше да е важно дали Атоек може да плати, и макар че пресгерските идеи за „заплащане“ често биваха доста ексцентрични, не се съмнявах, че ще се спогодим.

И така, защо системната губернатора беше заключила преводача Длик в резиденцията си? И бе пропуснала да ми спомене за това? Можех да се досетя защо го е направила капитана Хетнис — тя се бе познавала с капитана Вел и вероятно се бе повлияла от нейното твърдо убеждение, че вътрешният конфликт на Анаандер Мианаай е резултат от пресгерска намеса. Бях почти сто процента сигурна, че появата на преводача Длик е съвпадение, но за радчаите съвпаденията не бяха плод на случайност. Амаат беше вселената и всичко, което се случваше, се случваше по волята на Амаат. Божествените намерения можеха да се съзрат чрез грижлив анализ дори на най-дребните, наглед най-незначителни събития. А събитията от последните седмици не бяха нито дребни, нито незначителни. Капитана Хетнис несъмнено е била нащрек за всякакви странни неща и появата на пресгерската преводача я е изправила на нокти. Фактът, че е скрила от мен присъствието на Длик, само потвърждаваше подозренията ми относно позицията на капитаната.

Но губернатора Жиарод? Вечерята в дома на гражданина Фосиф и последвалата среща в кабинета на губернатората ми бяха създали впечатлението, че губернатора Жиарод е не просто интелигентна и способна, но и че разбира естеството на конфликта, разединил Анаандер Мианаай — разбира, че този конфликт е резултат от непримирими вътрешни противоречия, а не от външна намеса. Не ми се вярваше да съм сбъркала до такава степен в преценката си. Ала очевидно бях пропуснала нещо, очевидно не разбирах докрай позицията ѝ.

— Станция — излъчих мълчаливо.

— Да, флотска капитана — отговори станцията в ухото ми.

— Моля те, уведоми губернатора Жиарод, че ще я посетя утре сутрин. — И толкоз. Ако станцията не знаеше, че съм научила за съществуването на преводача Длик, и не просто съм научила, а съм разговаряла с нея надълго и нашироко по време на вечеря, излишното споменаване на тези факти само щеше да хвърли в паника губернатора Жиарод и капитана Хетнис. Междувременно аз трябваше да измисля подход към тази внезапно усложнила се ситуация.

Сейварден седеше в командната зала на „Милостта на Калр“ и разговаряше с Амаат лейтенантата от „Мечът на Атагарис“, която, изглежда, също бе на вахта в командната зала на своя кораб.

— Е — тъкмо казваше Амаат лейтенантата и корабът изпращаше думите ѝ право в ухото на Сейварден. — Откъде сте?

— От място, където не си губим времето в празни приказки, когато сме дежурни — отговори Сейварден, но мълчаливо, само към кораба. На глас каза: — Инейс.

— Сериозно! — Видно бе, че лейтенантата от „Мечът на Атагарис“ никога не е чувала за Инейс. И нищо чудно, предвид размерите на радчайския космос, но неведението ѝ с нищо не подобри ниската оценка, която Сейварден вече ѝ бе дала. — Всичките ви офицери ли се смениха? Офицерата преди вас беше приятна. — Екалу (която спеше дълбоко в момента) беше описала бившата Амаат лейтенанта от „Милостта на Калр“ като непоносима снобка. — Но медиката ви изобщо не се държеше дружелюбно. Има доста високо мнение за себе си, ако питате мен. — Медиката седеше в декадната стая на „Милостта на Калр“, мръщеше се на обяда си от скел и чай и беше в сравнително добро настроение.

В много отношения на младини Сейварден беше точно толкова непоносима, колкото бившата Амаат лейтенанта от „Милостта на Калр“. Но Сейварден беше служила на войскови кораб, а това означаваше, че е участвала в истински битки и знае кое е важно, когато става въпрос за лекари.

— Вие не трябва ли да се оглеждате за вражески кораби?

— О, корабът ще ми каже, ако засече нещо — отвърна с усмивка лейтенантата от „Мечът на Атагарис“. — Онази ваша флотска капитана е много страшна. Е, сигурно такава и трябва да бъде. Нареди да се приближим към станцията. Така че ще сме си комшии, поне за известно време. Трябва да се съберем да пийнем чай.

— Флотската капитана не е чак толкова страшна, когато не заплашват да ѝ унищожат кораба.

— О, това ли? Беше недоразумение. Веднага след като се идентифицирахте, всичко се изясни. Нали не мислите, че ми има зъб заради това?

На станция Атоек, в Долната градина, Калр Пет прибираше чинии и чаши в съседната стая и се оплакваше на Осем от внезапната поява на преводача Длик. В друга от стаите Бо събуваше ботушите на припадналата Тизаруат. Казах на кораба:

— Екалу не е преувеличила за Амаат лейтенантата на „Мечът на Атагарис“.

— Така е — отвърна „Милостта на Калр“. — Не е преувеличила.

На следващата сутрин, докато се обличах — вече си бях обула панталона и закопчавах ризата си, но още бях по чорапи, — чух викове откъм коридора и един глас, който ме викаше спешно:

— Флотска капитана! Флотска капитана!

Корабът ми показва — през очите на войната Калр, която стоеше на пост в коридора — някакво дете на седем-осем години с провиснали ризка и панталони, без обувки и без ръкавици.

— Флотска капитана! — крещеше настоятелно детето, без да обръща внимание на постовата.

Грабнах ръкавиците си, излязох бързо в антрето и през вратата, която Пет ми отвори по мой знак.

— Флотска капитана, госпожо! — каза детето, все още високо, макар да стоях пред него. — Елате веднага! Някоя отново е рисувала по стената! Ако онези трупни войници го видят, ще стане *лошо*!

— Граждана... — започна Пет.

Прекъснах я:

— Идвам.

Детето хукна по тъмния коридор, а аз тръгнах след него. „Някоя отново е рисувала по стената“. Дребна работа. Съвсем дребно провинение, достатъчно дребно да си затвориш очите, но капитана Хетнис беше реагирала остро при предишния подобен инцидент и по всичко личеше, че местните очакват същото да се случи и сега. Виждаше се по тревогата на детето, което или беше стигнало само до заключението какво може да стане, когато пристигнат войните Вар от „Мечът на Атагарис“, или се бе заразило от тревогата на някоя възрастна, която го е пратила да ме повика. Което ми подсказваше, че се касае за нещо сериозно. А ако случайно се окажеше дреболия, какво пък, рискувах единствено да закъснея с няколко минути за закуската си.

— Какво са нарисували? — попитах, докато се катерех по стълба в една сервизна шахта, единственият начин да се придвижиш между нивата тук.

— Някакви думи — отвърна детето, което се катереше над мен. — *Думи са!*

Значи или не ги беше видяло лично, или не бе могло да ги прочете. Предположих, че е второто. Значи не бяха на радчайски, нито на расуар, езика, който използваша повечето местни ичана, както бях научила през последните два дни. Още в първата си нощ тук бях изпратила запитване до станцията с молба да ми предостави информация и така разбрах, че повечето обитатели на Долната градина са ичана.

Надписът беше на ксай, макар и изписан фонетично с радчайски букви. Използвана беше същата розова боя, с която се бяха опитали да разкрасят вратата на чайната — кофата с боята беше останала безпризорна в едно къоше на импровизирания булевард. Разпознах думите не защото знаех ксай — успяла бях да науча само няколко фрази, — а защото ги бях чула от станцията преди две нощи. Изразът датираше от времето на анексирането и беше емблематичен за

конкретно съпротивително движение. „Не чай, а кръв!“ Беше игра на думи. Радчайската дума за „чай“ звучеше почти идентично с думата за „кръв“ на ксай, а посланието бе, че революционерите, вместо да се подчинят на Радч и да се наливат с чай, предпочитат да окажат съпротива и да проливат радчайска кръв. Въпросните революционери бяха мъртви от няколкостотин години, а хитроумният лозунг беше оцелял като интересен детайл в учебниците по история.

Като видя, че съм спряла пред надписа недалеч от входа на чайната, детето си плю на петите, вероятно да се скрие на безопасно място. Останалите обитатели на Долната градина бяха направили същото — малкият булевард пустееше, макар че по това време на деня тук би трябвало да има доста хора, ако не друго, поне клиентите на чайната би трябвало да се стичат насам. Всяка, минала оттук и зърнала надписа, несъмнено си бе намерила работа другаде, някъде възможно най-далече от Вар лейтенантата на „Мечът на Атагарис“ и нейните второстепенни. Бях само аз, Калр Пет още се катереше по стълбата в сервизната шахта.

Познат глас се обади зад мен:

— Онова повръщащо дете с лилавите очи беше право. — Обърнах се. Преводача Длик, облечена със същите дрехи като вчера, когато ми беше дошла на гости.

— Права за какво, преводача? — попитах аз.

— Рогд Денче *наистина* е ужасна.

В същия миг двама второстепенни от „Мечът на Атагарис“ се появиха на бегом.

— Вие там, спрете! — каза единият, силно и заповедно. Внезапно си дадох сметка, че може и да не познаят преводача Длик. Тя изобщо не би трябвало да е тук, а заключена в резиденцията на губернатората, облечена беше като ичана, а както навсякъде в Долните градини, и тук осветлението беше слабо. Самата аз не бях в пълна униформа, бях само с панталони, ръкавици и частично закопчана риза. Щяха да минат миг-два, а може и повече, преди „Мечът на Атагарис“ да се сети кои сме.

— О, спори и гъбички! — Преводача Длик се обърна, явно с намерение да се изнесе преди „Мечът на Атагарис“ да я е познал и задържал.

Не се беше обърнала докрай, а аз тъкмо бях започнала да се чудя защо използва „спори и гъбички“ като ругатня, когато се чу единичен изстрел, оглушителен в затвореното пространство, преводача Длик ахна и се просна по очи на пода. Без да се замислям, включих бронята си и креснах:

— „Мечът на Атагарис“, свали оръжието! — Едновременно с това излъчих спешно към станцията: — Прати бърза помощ на първо ниво в Долната градина! — После се смъкнах на едно коляно до преводача Длик. — Станция, преводача Длик е простреляна в гърба. Лекарите ми трябва *веднага*.

— Флотска капитана — каза в ухото ми спокойният глас на станцията. — Медиците не ходят във...

— *Веднага*, станция. — Изключих бронята си и вдигнах поглед към двамата второстепенни от „Мечът на Атагарис“, които стояха до мен. — Аптечката ти, кораб, бързо. — Идеше ми да го попитам: „Къде ти е акълът, да стреляш така по хора?“ Но в момента по-важно бе да спра кръвта на Длик, преди да ми е умряла в ръцете. А и вината не беше изцяло на кораба, той най-вероятно изпълняваше заповеди на капитана Хетнис.

— Не нося аптечка, флотска капитана — каза един от второстепенните на „Мечът на Атагарис“. — Това не е бойна ситуация, а тази станция има медицински центрове. — Аз също нямах медицински консумативи у себе си, разбира се. Бяхме си донесли корективи, такъв беше редът, но те още бяха прибрани в багажа ни три нива по-долу. Ако куршумът беше засегнал бъбречната артерия на преводачата — което изглеждаше напълно възможно предвид местоположението на раната, — тя щеше да изкърви до смърт за броени минути и дори да излъчех заповед до някоя от моите Калр, тя нямаше да пристигне навреме с коректива.

Въпреки това излъчих заповедта и притиснах с ръце раната на преводача Длик. Това едва ли щеше да помогне, но какво друго можех да направя?

— Станция, прати медиците, за бога! — Вдигнах поглед към „Мечът на Атагарис“. — Донеси ми пашкул. Бързо!

— Няма пашкули наблизко.

Собственицата на чайната — тя май беше единственият човек, задържал се в околността, след като бе видяла нацапани с боя лозунг

на стената, — извика от прага на заведението си:

— Тук бърза помощ не идва.

— Молете се този път да дойде.

Натискът, който оказвах с ръцете си, беше намалил кръвоизлива, но не можех да направя нищо за вътрешното кървене, а дишането на преводачата ставаше все по-плитко и неравномерно. Значи губеше кръв по-бързо, отколкото се виждаше с просто око. Долу, на трето ниво, Калр Осем отваряше куфарчето, в което държахме медицинските корективи. Беше се втурнала да изпълни заповедта моментално, действаше бързо, но не мислех, че ще дойде навреме.

Все още притисках напразно гърба на преводачата, тя лежеше по очи на земята и дишаше трудно.

— Мястото на кръвта е в артериите ти, Длик — казах аз.

Тя издаде едно слабовато „ха“.

— Казах ти... — Замълча да си поеме накъсано дъх. — Дишане. Глупаво.

— Да, дишането е глупаво и досадно, но ти продължавай да дишаш, Длик. Направи ми тази услуга.

Не ми отговори.

Когато Калр Осем пристигна с аптечка, а капитана Хетнис се появи на бегот в коридора, следвана от две медики и второстепенните от „Мечът на Атагарис“, които мъкнеха пашкул, вече беше късно. Преводача Длик беше мъртва.

11.

Стоях на колене до трупа на преводача Длик. Босите ми крака, коленете ми, ръцете, с които още притисках раната, маншетите на ризата ми, всичко беше в кръв. Не за пръв път подгизвах в чужда кръв. Кръвта не ме плашеше. Двамата второстепенни от „Мечът на Атагарис“ стояха пасивни и неподвижни, след като бяха оставили на пода пашкула, който напразно бяха домъкнали отдалеч. Капитана Хетнис стоеше намръщена и озадачена, сякаш не разбираше докрай случилото се. Изправих се да направя място на двете медики, които се заеха без бавене с преводача Длик.

— Граж... флотска капитана — каза едната от тях след минутка. — Съжалявам, но нищо не можем да направим.

— То пък кога ли сте могли — обади се собственицата на чайната, която още стоеше на прага на заведението си. Лозунгът се мъдреше на няколко метра от нея. Това беше проблем. Но не, подозирах, проблемът, за който го мислеше капитана Хетнис.

Свалих ръкавиците си. Бяха напоени с кръв, ръцете ми лепнеха. Скъсих разстоянието до капитана Хетнис с няколко бързи крачки, побързо, отколкото тя би могла да се дръпне, и стиснах предницата на униформата ѝ с окървавените си ръце. Довлякох я до трупа на преводача Длик, двете медики се разбягаха като пилци, и преди Хетнис да е възстановила равновесието си или да ми е оказала някаква съпротива, я съборих върху тялото. Обърнах се към Калр Осем.

— Доведи жреца — казах ѝ. — Не ми пука коя, стига да извършва пречиствания и погребални ритуали. Ако ти каже, че не ходи в Долната градина, уведоми я, че може да дойде по свое желание, или по принуда, но във всички случаи ще дойде.

— Да, капитана — отвърна Осем и тръгна на бегом да изпълни заповедта.

Междувременно капитана Хетнис бе успяла да се изправи с помощта на един от своите второстепенни.

— Как се стигна до това, капитана? Предупредих ви да не използвате насилие срещу граждани, освен ако не е крайно необходимо. — Преводача Длик не беше гражданин, но второстепенните не го бяха знаели, когато я простреляха.

— Флотска капитана — каза Хетнис. Гласът ѝ трепереше, било от гняв, задето съм я съборила върху трупа, било от нерви. — „Мечът на Атагарис“ е изпратил запитване до станцията и тя е отговорила, че няма информация за тази персона, че тя няма проследяващо устройство, следователно не е гражданин.

— И това е достатъчно основание да се стреля по нея, така ли? — попитах аз. Само дето, в интерес на истината, и аз бях следвала абсолютно същата логика безброй пъти. Логика толкова желязна за някой като „Мечът на Атагарис“ — за някой като мен, — че сегашното ми аз не бе допуснало и за миг възможността „Мечът на Атагарис“ да стреля тук, на цивилна станция, станция, която от векове беше част от Радч.

А би трябвало да го допусна. Носех отговорност за всичко, което се случваше в рамките на юрисдикцията ми.

— Флотска капитана — отвърна капитана Хетнис, възмутена дотолкова, че дори не полагаше усилия да скрие възмущението си. — Неоторизирани персони представляват потенциална опасност за...

— Това — казах аз бавно, с натъртване на всяка дума, е пресгерската преводача Длик.

— Флотска капитана — каза станцията в ухото ми. Бях оставила връзката си със станцията отворена и тя бе чула разговора дотук. — С цялото ми уважение, грешите. Преводача Длик е в апартамента си в резиденцията на губернатора.

— Провери отново, станция. *Изпрати* някоя да погледне. Капитана Хетнис, считано от настоящия момент нито вие, нито второстепенните ви, нито членовете на екипажа ви имате право да носите оръжие на територията на станцията, при никакви обстоятелства. Нито ще влизате в Долната градина без мое изрично нареждане. Вар от „Мечът на Атагарис“ и тяхната лейтенанта ще се върнат на „Мечът на Атагарис“ с първата възможна совалка. Не искам — отворила бе уста да възрази — да чувам и една дума от вас. Вие съзнателно сте прикрили от мен жизненоважна информация. Застрашихте живота на всички тук. Ваши воини причиниха смъртта на

дипломатическа представител на пресгер. Опитвам се да измисля някаква причина защо да не ви застрелям тук и сега. — Всъщност имаше поне три основателни причини — двамата въоръжени второстепенни до Хетнис, както и фактът, че в бързането си бях оставила собственото си оръжие в квартирата, три нива по-долу.

Обърнах се към собственицата на чайната.

— Граждана. — Коства ми допълнително усилие да не прибегна до равния си глас на второстепенен. — Ще ми донесете ли чаша чай? Още не съм закусила, а днес очевидно ще трябва да постя.

Тя се обърна мълчаливо и влезе в чайната.

Докато чаках чая си, пристигна губернатора Жиарод. Хвърли един поглед на мъртвата преводача Длик, премести го за миг върху капитана Хетнис, която стоеше онемяла и омазана с кръв до своите второстепенни, пое си дълбоко дъх и каза:

— Флотска капитана. Мога да обясня.

Погледнах я. После се обърнах към собственицата на чайната, която излезе с голяма чаша чай и я остави на пода на метър от мен. Благодарих ѝ и пристъпих да си взема чая. Отпих, стиснала чашата с голи окървавени ръце. По лицата на капитана Хетнис и губернатора Жиарод пробяга отращение.

— Ето какво ще стане — казах аз, след като изпих половината от гъстия чай. — Ще има погребение. И да не чувам, че трябвало да го запазим в тайна, или че, ако се разчуе, ще предизвика паника по коридорите. Погребение ще има, с приношения и всичко останало, както си му е редът, плюс период на траур за всички служители в администрацията на станцията. Ще запазим тялото в пашкул, така че когато пресгер дойдат за своята преводача, да си я вземат и да правят с трупа каквото там правят със своите мъртви. Междувременно „Мечът на Атагарис“ ще ми каже кога за последен път е видял тази стена без надписа, а станцията ще ми даде списък на всички, които са спирали тук след това. — Станцията не би могла да види коя е написала лозунга на стената, но лесно можеше да проследи движението на всички обитатели на станцията, а едва ли много хора бяха спирали на това конкретно място в краткия интервал от време, за който ставаше въпрос.

— Ако флотската капитана ми прости — осмели се да ме заговори капитана Хетнис, което бе проява на истинска смелост от

нейна страна. — Това вече е направено и службата за сигурност е задържала извършителата.

Вдигнах вежда. Изненадана. И скептична.

— Службата за сигурност е задържала Рогд Денче?

Беше ред на капитана Хетнис да се изненада. Дълбоко.

— Не, капитана! — протестира тя. — Не знам как сте стигнали до извода, че гражданата Рогд би направила нещо такова. Не, капитана, може да е била единствено Сирикс Одеда. Тя е минала оттук на път за работа тази сутрин и е спряла до стената, съвсем близо до нея, за петнайсетина секунди. Предостатъчно да надраска това.

Щом беше минала оттук на път за работа, значи живееше в Долната градина. Повечето обитатели на Долната градина бяха ичана, а споменатото име бе самирско. И познато освен това.

— Въпросната гражданата работи в Градините горе, нали? — попитах аз. Капитана Хетнис кимна в знак на потвърждение. Помислих си за гражданата, която бях срещнала при пристигането си в Долната градина. И която след това бях видяла да стои до колене в езерото горе, в Градините, и която не бе в състояние да даде воля на гнева си. Не беше възможно тя да е направила това. — Защо една самири ще пише ксайски лозунг с радчайски букви? Защо не го е написала на лиост, както би направила една самири, или на расуар, така че повече хора тук да го разберат?

— От историческа гледна точка, флотска капитана... — започна губернатора Жиарод.

Прекъснах я.

— *Исторически*, губернатора, страшно много хора имат сериозно основание да мразят анексиранията. Но тук и сега никоя от тях не би съзряла смисъл и полза от глупави бунтове. — Нещата стояха по този начин вече от няколко века. Никоя в Долната градина, която ценеше живота си (да не споменавам живота на всички останали в този нелегален участък на станцията), не би написала този лозунг на стената, дори да не знаеше как ще реагира на това стационарната администрация. А аз бях готова да заложа състоянието си, че всички в Долната градина знаят точно как ще реагира администрацията.

— Появата на Долната градина е била без съмнение неочаквана и непланирана — продължих аз, докато „Милостта на Калр“ ми показваше как Калр Осем говори строго с някаква младша жреца, —

но понеже сте имали полза от нея, сте си казвали, че това положение на нещата е също справедливо и в рамките на приличието. — Тази вездесъща троица — правда, приличие и полза. На теория никое от трите не можеше да съществува самостоятелно. Онова, което е справедливо, не може да е неприлично; полезното не може да е несправедливо.

— Флотска капитана — започна губернатора Жиарод. С възмущение. — Определено не мисля, че...

— Всяко нещо поражда нуждата от своята срещуположност — прекъснах я отново аз. — Как може вие да сте цивилизовани, ако не съществуват други, нецивилизовани? — Цивилизован. Радчай. Една и съща дума за двете неща. — Ако някоя няма полза от това положение на нещата, ако то не ѝ е изгодно по някакъв начин, тук щеше да има водопровод и канализация, осветление, вратите щяха да работят и медиките щяха да се отзовават при нужда от бърза помощ. — Преди губернатората да е отворила уста за отговор, аз се обърнах към собственицата на чайната, която още стоеше на прага на заведението си. — Коя прати да ме повикат?

— Сирикс — отвърна тя. — И ето какво получава за награда.

— Граждана — започна капитана Хетнис, строго и възмутено.

— Млъкни, капитана. — Тонът ми беше спокоен, но свърши работа. Капитана Хетнис си затвори устата.

Радчайските воители, докоснали се до трупове, се очистваха от съприкосновението с нечистотата им посредством баня и кратка молитва — не съм виждала воина да се къпе след битка, без да си мърмори молитвата под душа. Самата аз не го правех, но всичките ми офицери — когато бях кораб — го правеха. Предполагах, че цивилните медици имат някакъв подобен ритуал.

Въпросните баня и молитва често бяха достатъчни и можеха да заместят почти всичко, с изключение на храмовото приношение. Но за повечето цивилни радчай близкият контакт със смъртта е нещо съвсем различно.

Ако бях в малко по-злобно настроение, можех нарочно да обиколя малкия импровизиран булевард или дори цялото това ниво на Долната градина, да докосвам разни неща с окървавените си ръце и да влача кървавите си боси стъпала по пода, така че жреците, които дойдат тук, да имат работа за дни наред. Но опитът ми показваше, че

излишната злоба не носи полза никому, а и Долната градина бе достатъчно нечиста от ритуална гледна точка дори без моя помощ. Щом медики не стъпваха тук, значи преводача Длик не беше първата, умряла в Долната градина, а щом и жреците страняха от това място, то нечистотата на смъртта се напластяваше по стените от години. Стига да приемем, че обитателите на този злополучен сектор вярваха в ритуалното пречистване. Ичана едва ли вярваха. Което беше още една причина да ги смятат за чужди елементи, недостойни за елементарните комунални услуги, които всяка радчай приемаше за даденост.

Появи се старша жреца, придружена от две асистенти. Спря на няколко метра от трупа на преводача Длик, който лежеше в локва кръв, и взе да мести ужасен поглед между тялото и нас.

— Какво правят с труповете тук? — попитах аз, без да се обръщам конкретно към някого.

Отговори губернатора Жиарод:

— Изнасят ги в някой коридор извън Долната градина и ги оставят там.

— Отвратително — измърмори капитана Хетнис.

— А какво друго да направят? — попитах аз. — Тук нямат необходимото оборудване. Медики не идват, нито жреци. — Погледнах старшата жреца. — Права ли съм?

— Тук не би трябвало да има хора, флотска капитана — отвърна тя надменно и хвърли поглед към губернатората.

— О, как можах да забравя. — Обърнах се към Калр Пет, която се бе върнала заедно с жреците. — Този пашкул функционира ли?

— Да, капитана.

— Тогава с капитана Хетнис ще сложим преводачата в него. След това вие — посочих жреците с жест, който, предвид голата ми ръка, беше изключително обиден, — ще направите каквото е необходимо.

Двете с капитана Хетнис двамадесет минути се михме със светена вода, казвахме молитви, пръскаха ни със сол и ни опушваха с три вида тамян. Това не ни изчисти напълно от нечистотата, само я отстрани в достатъчна степен, за да ходим по коридорите или да пребиваваме в стая, без някоя да се развика за жреца. Воинската баня с молитва

можеше да свърши същото, че и повече, откровено казано, но едва ли би задоволила мнозинството от жителите на станция Атоек.

— Ако започна пълния традиционен траур — изтъкна губернатора Жиарод, след като аз и капитана Хетнис приключихме с пречистването и се облякохме в чисти дрехи, — две седмици няма да мога да влизам в кабинета си. Същото важи и за останалата част от администрацията. Но иначе съм съгласна, че за някои хора пълен траур се полага. — Докато ритуалът с нашето пречистване течеше, губернатората бе овладяла страховете си и отново изглеждаше сравнително спокойна.

— Да — казах, — вие и подчинените ви ще влезете в ролята на далечни братовчеди. Аз и капитана Хетнис ще се правим на близки роднини. — Капитана Хетнис никак не изглеждаше доволна от тази перспектива, но не беше в положение да възрази. Пратих Калр Пет да донесе бръснач — с Хетнис трябваше да си обръснем главите за погребението, — както и да поръча мемориални игли при някоя бижутера.

— Така — казах на губернатора Жиарод, след като Пет се отдалечи, а капитана Хетнис тръгна към квартирата ми да се подготви за предстоящия пост, — искам да знам всичко за преводача Длик.

— Флотска капитана, това едва ли е най-подходящото място да...

— Не мога да дойда в кабинета ви. — Би било истинско богохулство да го направя толкова скоро след като смърт на близка ме е поставила в пълен траур, който изискваше да постя в дома си. Погребението на пресгерската преводача трябваше да мине по всички правила. — А и тук сме сами в момента. — Собственицата на чайната се беше прибрала вътре и не я виждахме. Жреците се бяха омели в първия възможен момент. Второстепенните от „Мечът на Атагарис“ бяха оставили на мен поддържането на реда в Долната градина. Двете ми воители от „Милостта на Калр“, които стояха наблизо, не се брояха. — А и именно идеята да пазите в тайна присъствието на преводачата доведе до тази катастрофа.

Губернатора Жиарод сведе глава в знак на поражение.

— Пристигна с първата вълна пренасочени кораби. — Кораби, които съседните системи бяха пратили тук било с надеждата, че така корабите ще намерят алтернативен маршрут към оригиналните си дестинации, било защото собствените им възможности да ги приютят

се бяха изчерпали. — Пътуваше сама в миниатюрен едноместен куриерски кораб, не по-голям от совалка. Не знам даже къде е складирала достатъчно въздух да ѝ стигне за пътуването. А онзи момент беше... — Размаха ръце да опише безсилието си. — Не можех да се свържа с палатата за съвет. Хвърлих личбите. Насаме. Резултатът беше смуцаващ.

— Разбира се. — Всички радчай приемаха съвпаденията с голяма доза съмнение. Нищо, дори най-дребните неща, не е резултат единствено на случайност. Следователно всяко събитие е потенциален знак за божествени намерения. Същото, но в много по-голяма степен, важи за необичайните съвпадения. — Разбирам тревогата ви. Бих казала дори, че до известна степен разбирам желанието ви да ограничите движението на преводачата и да скриете присъствието ѝ от жителите на станцията. Не това ме притеснява. Притеснява ме, че скрихте от мен тази тревожна и потенциално опасна ситуация.

Губернатора Жиарод въздъхна.

— Флотска капитана, до мен стигат всякакви слухове. Всичко, което се говори на тази станция, а и в цялата система, рано или късно стига до моите уши. Когато поех губернаторския пост, още от първия си ден на тази позиция, чувам слухове за диверсия, за външно въздействие.

— Не съм изненадана. — Радчаите открай време мрънкат, че транспортираните от анексираните светове и „пресните“ граждани носят със себе си нецивилизовани обичаи и светогледи, които подкопават основите на истинската цивилизация. Самата аз слушах тези дивотии вече две хиляди години. Положението в Долната градина несъмнено бе наливало масло в тези слухове.

— Неотдавна — каза губернатора Жиарод с унила усмивка — капитана Хетнис намекна, че пресгер внедряват свои агенти по високите места с цел да ни унищожат. Логичните заподозрени бяха пресгерските преводачи, защото не се различават съществено от истинските хора, а преводаческата служба е в постоянен контакт с тях.

— Губернатора, вие сте разговаряли с преводача Длик, нали? Лично?

Тя махна с ръка.

— Знам какво имате предвид, флотска капитана. Но от друга страна, преводачата очевидно е успяла да се измъкне незабелязано от

заклучена и охранявана стая в моята резиденция, сдобила се е с дрехи и се е разхождала свободно под носа на станцията. Да, от разговор с нея те заболява главата, достатъчни са няколко изречения, за да разбереш, че е различна, че не може да е радчай. Но очевидно е била много по-способна и съобразителна, отколкото даваше да се разбере. А част от уменията ѝ са доста стряскащи. Никога не съм давала ухо на слуховете, че пресгер, които не ни закачат вече толкова време, от договора насам, и които са толкова различни от нас, сега изведнъж са започнали да проявяват интерес към делата ни. Но после преводача Длик се появи непосредствено след сриването на порталите, а ние бяхме загубили връзка с Палата Омоу, а...

— А капитана Хетнис е говорила за внедряване на пресгерски агенти по високите места. На най-високото място. После се появявам аз, братовчеда на Анаандер Мианаай, появявам се тук и ви разказвам как лордата на Радч се сражава сама със себе си за бъдещето на Радч, а официалното ми досие видимо не съответства на истината. И изведнъж на вас ви става трудно да пренебрегнете иначе крайно налудничавите слухове за пресгер.

— Нещо такова.

— Губернатора, можем ли да приемем, че каквото и да се случва другаде, единственото нещо, което ние с вас следва да направим и което имаме силите да направим, е да осигурим безопасността на хората в тази система? И че без значение дали лордата на Радч е раздвоена, или не, това би била единствената смислена заповед, която бихте очаквали от нея?

Губернатора Жиарод размишлява върху думите ми в продължение на шест секунди.

— Да. Да, права сте. Само дето, флотска капитана, ако се наложи да внесем медицински консумативи, това вероятно би означавало да си имаме работа с външни източници. Като пресгер.

— Сега вече разбирате — казах с хладен тон — защо е било лоша идея да криете преводача Длик от мен. — Тя кимна в знак на потвърждение. — Вие не сте глупава. Или поне така смятах доскоро. Признавам, че след като разбрах за присъствието на преводача Длик, вече не съм толкова сигурна. — Тя мълчеше. — Така, преди да започна официално траура си, има нещо друго, за което трябва да се погрижа. Искам да разговарям със станционна администратора Целар.

— За Долната градина? — предположи губернатора Жиарод.
— И за това, и за други неща.

В хола на апартамента ми, на четвърто ниво в Долната градина, след като отпратих своите Калр и с Тизаруат останахме сами, ѝ казах:

— Ще трябва да прекарам следващите две седмици в траур. Което означава, че ръцете ми ще са вързани, няма да мога да върша никаква работа. През това време лейтенанта Сейварден ще поеме командването на „Милостта на Калр“. А ти ще отговаряш за нещата тук, в домакинството.

Събудила се бе с тежък махмурлук. Чаят и лекарствата бяха облекчили страданията ѝ, но само отчасти.

— Да, капитана.

— Тя защо е оставила това така?

Тизаруат примигна. Намръщи се. После разбра какво я питам.

— Капитана. Не е чак толкова голям проблем. Освен това е добре да имаш място, където... където можеш да правиш разни неща и те да останат в тайна. — Вярно. Такова място би било от полза за всяка част от лордата на Радч, помислих си, но премълчах извода си. Тя така или иначе беше наясно. — А и в действителност, капитана, хората тук са се справяли доста добре, преди да се появи капитана Хетнис.

— Справяли са се добре, така ли? Без вода, без бърза помощ и без власти, които да дръпнат юздите на Хетнис?

Тя сведе очи към пода. Засрамена. Унила.

После вдигна глава.

— Намират вода отнякъде, капитана. Отглеждат гъби. Има едно ястие, което...

— Лейтенанта.

— Да, капитана.

— Какво е планирала да направи тук?

— Да ви помогне, капитана. Предимно да ви помогне. Освен ако не направите нещо, което да ѝ попречи да... да възстанови целостта си, след като всичко това приключи. — Не отвърнах веднага и тя добави: — Тя смята, че това е възможно, капитана.

— Ситуацията в Долната градина е неприемлива и трябва да се промени. Точно за това смятам да говоря със станционната

администратора. От вас искам да използвате контактите си — тя несъмнено ви е пратила тук, въръжжена с контакти, — за да бъде осъществена тази промяна. След като погребението приключи, аз, както казах, ще съм с вързани ръце, но ще ви наблюдавам зорко.

Тизаруат си тръгна и Калр Пет въведе станционна администратора Целар в хола. Днес Целар беше облечена със светлосиньото на администрацията — върху едрата ѝ снага дори стандартната униформа стоеше елегантно. Изчаках я да седне, преди да седна и аз. Не ѝ предложих чай, както бих направила при нормални обстоятелства. Бях в траур, следователно никоя не можеше да се храни или да пие в мое присъствие, освен членовете на собственото ми домакинство.

— Ситуацията в Долната градина е нетърпима — казах без встъпление, без опит да смекча думите си. Без да ѝ благодаря, че е дошла тук, нарушавайки комфорта си. — Искрено съм удивена, че не са взети никакви мерки. Но не ви поканих тук, за да търся обяснение. Искам подобренията да започнат веднага.

— Флотска капитана — каза станционна администратора Целар, настръхнала от думите ми, макар да ги бях изрекла със съвсем спокоен тон, — не можем да направим много, предвид...

— Ами направете онова, което можете да направите. И не ми казвайте, че тук не би трябвало да има хора. Тук очевидно има хора. Освен това — продължих аз, навлизайки в деликатна територия, — не виждам как е могло да се стигне до настоящата ситуация без участие на станцията. Убедена съм, че станцията крие разни неща от вас, при това от доста време. Имате сериозен проблем, проблем, който сте си създали сами. — Станционната администратора се намръщи, явно не разбираше напълно какво ѝ казвам, но се бе почувствала засегната. — Съветвам ви да видите положението от гледната точка на станцията. Немалка част от нея е била повредена. Пълното ѝ възстановяване е невъзможно, но не са били направени никакви усилия ситуацията да се облекчи дори с малко. Просто сте запечатали повредената част и сте се опитали да забравите за нея. — Не беше изключено, помислих си, присъствието на хора в Долната градина да е по-приемливо за станцията, отколкото ако секторът се бе превърнал в една празна

мъртва дупка. От друга страна, хората тук постоянно ѝ напомняха за тежката рана. Но едва ли бих могла да обясня защо и как съм стигнала до това заключение. — А хората в Долната градина са жители на станцията все пак, хора, за които тя би трябвало да се грижи. За това е създадена. Вие не се отнасяте добре с тях и подозирам, че станцията има какво да каже по въпроса, мисля, че това не ѝ харесва. Но не би могла да ви го каже директно, затова просто... си затваря очите. Прави и казва само онова, което изрично поискате от нея. И преди съм срещала нещастни ИИ. — Не споменах къде, кога и защо, нито че самата аз съм била ИИ. — И вашият е един от тях.

— Как е възможно един ИИ да е нещастен, щом прави онова, за което е създаден? — попита станционна администратора Целар. Е, поне не попита какво значение има дали един ИИ е щастлив, или не. А после, сякаш да покаже, че е получила поста си и заради други свои качества, а не само заради красивата си външност, станционна администратора Целар каза:

— Но вие споменахте, че вината е у нас, че ние сме попречили на станцията. Точно това казахте, нали? — Въздъхна. — Когато дойдох да поема поста, предшественицата ми обрисова Долната градина като център на престъпност и мизерия, който не подлежи на цивилизовано разчистване. И всичко, което виждах, потвърждаваше думите ѝ. А и тази ситуация датираше толкова отдавна, че изглеждаше невъзможно да се промени. Всички смятаха така. Но това едва ли е извинение. Отговорността е моя.

— Поправете секционните врати — казах аз. — Осветлението. Водопровода и канализацията.

— И въздухообмена — каза станционна администратора Целар, като размаха ръка пред лицето си.

Кимнах.

— Регистрирайте обитателите по настоящ адрес. И това ще е само началото. — Осигуряването на медицинска помощ и патрули на службата за сигурност, които да разрешават повече проблеми, отколкото да създават, щеше да е следващата и доста по-трудна стъпка.

— Не знам, флотска капитана, звучи лесно, но едва ли ще е така. Вярно. Но.

— Не мога да кажа. Но нещо трябва да направим. — Забелязах, че не остана глуха за множественото число. — А сега искам да

поговорим за дъщеря ви Пиат. — Станционна администратора Целар смръщи озадачено чело. — Двете с граждана Рогд любовници ли са?

Тя се намръщи още по-озадачено.

— Близки са още от деца — обясни след кратка пауза. Рогд израсна долу, на планетата, и Пиат често слизаше там да си правят компания. По онова време Рогд беше кажи-речи единственото дете на тази възраст в семейството. Особено в планината.

На планетата. Където станцията не виждаше друго освен проследяващите устройства.

— На вас Рогд ви харесва — казах аз. — Семейството ѝ би ви предоставило полезни връзки, а самата тя е много чаровна, нали? — Станционна администратора Целар махна в знак на съгласие. — Дъщеря ви е мълчаливо момиче. Не си говорите много. Тя прекарва повече време в други семейства, отколкото у дома с вас. Сигурно си мислите, че губите връзка с нея.

— Накъде биете, флотска капитана?

Дори станцията да виждаше как се държи Рогд с Пиат, когато плантаторската щерка си мисли, че никоя не я гледа, едва ли бе докладвала пряко за това. Когато живееш на станция, правото на личен живот и усамотение е едновременно — макар това да е парадоксално — хем несъществуващо, хем крайно необходимо. Станцията вижда и най-интимните моменти на своите обитатели. Но хората знаят, че станцията никога няма да каже на никого какво е видяла, знаят, че тя не *клюкарства*. Станцията докладва за престъпления и спешни случаи, но за всичко останало си мълчи, най-много да намекне тук и да насочи внимателно там. Едно живеещо на станция домакинство може да е — в някои отношения — много самостоятелно и много потайно въпреки голямата гъстота на населението. И въпреки че постоянно живее под всевиждащото око на станцията.

Често намеците се оказват достатъчни. Но ако тази станция беше нещастна, може би се въздържаше дори от намеци.

— Рогд е очарователна само когато иска да бъде очарователна — казах аз. — Когато я гледат. Насаме и към определени хора е много различна. Ще помоля „Милостта на Калр“ да ви прати запис на нещо, което се случи тук, в Долната градина, снощи.

Пръстите ѝ помръднаха, отваряйки файла. Тя примигна, после очите ѝ се раздвижиха по начин, който ми подсказа, че вижда как Рогд,

Пиат и другите пият арак, излегнати на възглавниците. По лицето ѝ разбрах кога записът стигна до момента, в който гражданата Рогд казва: „Пиат, понякога си толкова тъпа, да ти го напукам“. Лицето ѝ се изопна, отначало в изумление, после с все по-силен гняв при агресивната реакция на Рогд, когато лейтенанта Тизаруат, макар и пияна, се опита да отдалечи Пиат от нея. Станционна администраторката Целар махна с ръка да затвори файла със записа.

— Права ли съм — попитах, преди тя да е казала нещо, — в предположението си, че гражданата Рогд никога не е полагала тест за пригодност? Защото вече е била обявена за наследница на гражданата Фосиф? — Станционна администраторката Целар кимна утвърдително. — Тестът несъмнено би показал склонността ѝ към подобно поведение и би я насочил към някакво лечение или към назначение, където подобна агресивност би била от полза. Случва се, когато е комбинирана с други неща, такава агресивност да подпомогне нечия военна кариера, а дисциплината учи на контрол и по-приемливо поведение. — Боговете да са на помощ на екипажа, подчинен на такава персона, повишена до властова позиция, без да се е научила да контролира поведението си. — Такива хора могат да са изключително чаровни. Толкова чаровни, че никой да не се досети какво представляват в действителност. Повечето не биха ви повярвали, ако им кажете.

— И аз не бих повярвала — призна тя. — Ако не ми бяхте показали... — Махна с ръка. Имаше предвид записа, която ѝ бях позволила да види и чуе.

— Точно затова ви го показах — казах аз, — макар че, строго погледнато, това е в противоречие с благоприличието.

— Справедливото не може да бъде неприлично — отвърна станционна администраторката Целар.

— Има и още, станционна администраторката. Както вече споменах, станцията крие неща от вас, или ги премълчава по-скоро, освен ако не я запитате изрично. Има поне един случай, когато гражданата Пиат е потърсила помощ в медицински център заради охлузвания и отоци по лицето. Обяснила, че е пила в Долната градина, подхлъзнала се и се ударила в стена. Но ако питате мен, нараняванията ѝ не потвърждават тази история. Медиците стигнали до същото заключение, но премълчали, защото не искали да се бъркат в личните ви дела. Вероятно са сметнали, че ако действително има проблем, станцията ще

ви уведоми. — А никоя друга не би забелязала. В медицинския център ѝ сложили коректив и след няколко часа от синините и отоците нямало и помен. — По онова време с Пиат е била единствено Рогд. Виждала съм това и преди. Рогд се е извинила и се е заклела да не го прави никога повече. Съветвам ви да изпратите изрично запитване до станцията за всяко посещение на дъщеря ви в медицински център, дори по най-дребния повод. Също така бих запитала станцията колко пъти Пиат с използвала корективи за първа помощ. Аз вече го направих, попитах станцията директно за наличието на инциденти от този сорт, защото съм го виждала и преди и бях сигурна, че е налице и сега. Станцията ми отговори, но чак след като системна губернатора Жиарод ѝ нареди по моя молба.

Станционна администратора Целар мълчеше. Изглежда, ѝ беше трудно да диша. Може би гледаше запис от посещението на дъщеря си в медицинския център. Или не.

— И така — продължих аз след миг. — Без съмнение знаете за недоразумението от тази сутрин, което доведе до смъртта на пресгерската преводача Длик.

Тя примигна, стресната от внезапната смяна на темата. Намръщи се.

— Флотска капитана, тази сутрин за пръв път чух за съществуването на преводачата, уверявам ви.

Махнах с ръка, че това е без значение.

— Към станцията било отправено запитване коя е стояла близо до въпросната стена в предварително уточнен интервал от време, достатъчно дълго, за да напише лозунга. Станцията върнала две имена: Сирикс Одеда и Рогд Денче. Службата за сигурност незабавно задържала гражданина Сирикс, приемайки, че Рогд никога не би направила такова нещо. Но никоя не е попитала станцията дали по дрехите на някоя от двете граждани е имало боя. И понеже не са я попитали, станцията не си е направила труда да предостави тази информация по своя инициатива. — В момента не бях свързана със станцията, но смятах, че станционна администратора Целар е. — Както казах по-рано, станцията не може да бъде винена за този си стил на поведение.

— Е — каза администратора Целар, — това с лозунга очевидно е било глупава шега. Подпийнали младежи, решили да се позабавляват.

— И какво по-точно забавление са очаквали да си осигурят подпийналите младежи? — попитах с прекомерно спокоен глас. — Да видят как „Мечът на Атагарис“ арестува невинни граждани? И тези граждани да бъдат подложени на разпит, за да докажат невинността си, или още по-лошо — да не ги разпитат изобщо, а да ги осъдят въз основа на единствения аргумент, че *Рогд Денче не би направила такова неща?* — Мълчание. Пръстите ѝ трепкаха едва доловимо, без съмнение разговаряше със станцията. — По ръкавиците на гражданина Рогд има боя, нали?

— Личната ѝ камериера — отговори станционна администратора Целар — в настоящия момент се опитва да махне боята от тях.

— Значи... — започнах аз. Това щеше да е дори по-деликатно от проблема със станцията. — Граждана Фосиф е известна и богата. Властта тук, на територията на станцията, е във ваши ръце, но е по-лесно да налагате политиката си, ако имате подкрепата на хора като Фосиф. А и тя, без съмнение, е щедра към вас. Подарява ви разни неща. Ценни неща. Романтичната връзка между децата ви също помага. Когато сте изпращали гражданина Пиат на планетата да прави компания на Рогд, несъмнено вече сте мислили затова. Сега сигурно се питате дали сте забелязали, че дъщеря ви е нещастна. Или преди колко време сте забелязали първите признаци, но сте си затворили очите, казали сте си, че на всяка се налага да потърпи от време на време в името на фамилните връзки и ползата за семейството. Че ако наистина е ставало нетърпимо, станцията е щяла да каже нещо. На вас поне. Освен това е толкова лесно да караш по инерция. Толкова лесно да си затвориш очите. И колкото по-дълго не виждаш какво става, толкова по-трудно става да го *видиш*, защото това означава да признаеш, че си се правил на сляп през цялото време. Но сега всичко е пред вас, ясно и еднозначно. Сега сте длъжна да видите какво представлява Рогд Денче. И какво причинява на дъщеря ви. Струват ли подаръците на гражданина Фосиф колкото щастието на дъщеря ви? Или политическото удобство? Ползата за къщата ви по-ценна ли е? Вече не можете да отлагате избора си. Нито да се преструвате, че не сте изправена пред избор.

— Вие сте много трудна събеседница, флотска капитана — отбеляза станционна администратора Целар, гласът ѝ беше горчив и рязък. — Навсякъде ли правите такива неща, навсякъде, където отидете?

— Напоследък май да — признах аз.

Калр Пет влезе в стаята и застина неподвижна като второстепенен. Явно искаше да ми каже нещо.

— Да, Пет? — Не би ме прекъснала без основателна причина.

— Моля флотската капитана да ми прости. Личната секретара на граждана Фосиф е изпратила запитване дали е възможно гражданата да покани вас и капитана Хетнис да прекарате двете седмици след погребението на преводача Длик долу, в нейното имение. — Подобни покани беше редно да се отправят лично, очи в очи, но пък предварителното проучване, направено чрез подчинени, спестяваше евентуалното неудобство или злепоставяне на канещата и поканената. — Тя има няколко къщи, следователно ще можете да преминете през траурния си период както е редно и при максимални удобства, така е казала.

Погледнах стационарна администратора Целар, която се изсмя кратко.

— Да, това и на мен ми се стори странно, когато дойдох тук. Но на Атоек, стига да ти е по джоба, не е задължително да прекарваш двете седмици траур в квартирата си. — След погребението и няколко дни строг пост хората в скърбящото домакинство не ходеха на работа, а си стояха вкъщи и приемаха утешителни визити от свои клиенти и приятели. Сметнала бях, че с капитана Хетнис ще прекараме двете седмици тук, в Долната градина. — Ако си свикнала други да се грижат за теб — продължи стационарна администратора Целар, — и особено ако не се храниш от общите столови, а имаш лична готвача, тези две седмици могат да са истинско изпитание. Затова отсядаш на неутрално място, което разполага със слуги, живеещи в съседство, които да ти готвят и чистят. Близо до главния булевард има такава къща, която предлага въпросната услуга, но в момента всичките им стаи са заети от хора, които просто трябва да отседнат някъде, докато трае кризата с порталите.

— И това се смята за благоприлично? — попитах със съмнение.

— Когато дойдох тук да поема поста си, бяха изказани известни съмнения — отговори предпазливо Целар, — че моята неосведоменост за тази практика може би е знак за недостатъчно добро възпитание. *Вашата* неосведоменост ще бъде за тях шок, от който може и да не се възстановят.

Не би трябвало да се изненадвам. Познавала бях офицери от почти всички провинции на Радч и знаех, че подробностите на погребалната практика (и не само) често се различават според географията. Неща, които се смятаха за задължителни, нерядко бяха по възможностите само на заможните граждани, макар че за това не се говореше публично. Освен това дребните подробности рядко се обсъждаха открито, заради общоприетата максима, че всички радчай правят нещата по един и същи начин, следователно няма смисъл да се говори за това. Но обикновено ставаше дума наистина за дреболии — какъв вид тамян да се използва, какви молитви да се добавят или изваждат от ежедневното почитание към боговете, чудати ограничения върху това какво може да се яде в периода на траур.

Загледах се в Пет. Тя стоеше външно безучастна, но вътрешно очакваше от мен да видя нещо и губеше търпение, че още не съм го видяла. Явно от нейна гледна точка съобщението, което бе предала току-що, очевидно повдигаше куп въпроси.

— Прието ли е да се плаща за такива услуги? — обърнах се към станционна администратора Целар.

— Обикновено да — отвърна Целар, все така с горчива усмивка. — Макар да съм сигурна, че Фосиф просто се опитва да прояви щедрост.

И да извлече изгода за себе си. Не бих се изненадала, ако Фосиф по един или друг начин бе разбрала за ролята на дъщеря си в епизода, довел до смъртта на преводача Длик. Надяваше се, вероятно, че щедрото предложение да ме приюти по време на траура ми би послужило, ако не като откровен подкуп, то поне като смекчаващо вината обстоятелство, ако на дъщеря ѝ се потърси сметка за стореното. Но можеше да е полезно и от друга гледна точка.

— Рогд би могла да дойде долу с нас, разбира се — подхвърлих. — И да остане там, след като ние се приберем. За доста дълго време.

— *Ще се погрижа за това* — каза станционна администратора Целар с усмивка, която би ми смразила кръвта, ако бях Рогд Денче.

12.

Небето на Атоек беше ясносиньо, разсечено тук-там от светли черти — видимата част от планетарната мрежа за климатичен контрол. Няколко часа бяхме летели над вода, синкавосива и гладка, но сега хоризонтът се насичаше от планини, кафяви и зелени в подножията, черни, сиви и нашарени с лед по върховете.

— Остава още час, час и нещо, флотска капитана, граждани — каза пилотата. Когато слязохме от асансьорите, заварихме да ни чакат две летящи машини. Някак — не без хитроумни маневри от страна на Калр Пет — стана така, че Фосиф и Рогд се качиха на другата машина, заедно с капитана Хетнис и второстепенния от „Мечът на Атагарис“, който я придружаваше. Двете с капитана Хетнис бяхме в пълен траур — косата по обръснатите ни глави едва бе набола, не носехме никакъв грим освен широка бяла ивица диагонално през лицето. След като траурът свършеше, мемориалната игла на преводача Длик щеше да се присъедини към иглата в памет на лейтенанта Оун, която носех на куртката си. Иглата на Длик бе двусантиметров опал с тежък сребърен обков, върху който ясно личеше гравираният надпис: „Преводача Длик Цеиат пресгер“. Само тези имена знаехме.

До мен седеше Сирикс Одеда и мълчеше. Мълчеше от самото начало на пътуването ни, което е подвиг сам по себе си — два дни да не отрониш и дума извън крайно необходимото. Молбата ми да ни придружи щеше да остави Градините с намален персонал и на теория Сирикс би могла да откаже. На практика това бе почти невъзможно. Подозирах, че мълчанието ѝ се дължи на постоянния гняв, който изпитва — проговореше ли, рискуваше гневът ѝ да избие на повърхността, а това би нарушило условията на превъзпитанието ѝ, което, от своя страна, би предизвикало подчертано неприятни усещания, затова не я закачах.

— Флотска капитана — каза Сирикс. Най-последно. Гласът ѝ бе достатъчно силен да надвика шума на летящата машина, но не толкова, че да стигне до пилотата отпред. — Защо съм тук?

Тонът ѝ беше грижливо контролиран, контрол, който ѝ струваше много, в това не се съмнявах.

— Тук сте — отговорих със спокоен, сговорчив глас, сякаш и представа си нямам за негодуванието и напрежението, породили въпроса ѝ, — за да ми казвате онова, което гражданина Фосиф не ми казва.

— Защо смятате, че ще искам или ще мога да ви кажа каквото и да било, флотска капитана? — В гласа ѝ се промъкна едва доловима жлъч. Сирикс се движеше по ръба на забранената територия, отвъд който започваха неприятните усещания.

Обърнах глава към нея. Тя гледаше право напред, сякаш реакцията ми изобщо не я интересуваше.

— Имате ли семейство, което бихте искали да посетите? — Беше дошла от планетата, имала е роднини, които са работили в чаените плантации. — Бих могла да го уредя.

— Аз... — Поколеба се. Преглътна. Явно бях прекалила, макар да не знаех с какво. — Нямам семейство. На практика.

— О. — Имаше фамилно име, следователно не беше без къща, от законова гледна точка поне. — Да ви прогонят от семейството би било непоносим срам. Но може би все още поддържате дискретен контакт с някоя? Майка, сестра? — А и родителите обикновено бяха от различни къщи. Родители или сестри от друга къща понякога не влизаха в определението „близки роднини“, не бяха длъжни да оказват подкрепа, но все пак бяха роднини и човек можеше да се обърне към тях в момент на криза.

— Ако трябва да бъда напълно откровена, флотска капитана — каза Сирикс, сякаш с това отговаряше на въпроса ми, — истината е, че не искам да прекарам две седмици в компанията на гражданина Рогд Денче.

— Тя май не знае за това — казах аз. Граждана Рогд, изглежда, не си даваше сметка за много неща. Нито за сериозността на постъпката си, нито че може да са я разкрили. — Защо живеете в Долната градина, гражданина?

— Не ми хареса квартирата, която ми бяха дали. Вие май цените разговора без недомлъвки, флотска капитана.

Вдигнах вежда.

— Противното би било проява на двуличие.

Устата ѝ се изкриви в горчива усмивка.

— Сега не ми се говори повече.

— Разбира се, гражданна. Моля, не се колебайте да кажете на мен или на някоя от моите Калр — Калр Пет и Калр Осем седяха зад нас, — ако имате нужда от нещо. — Обърнах се отново напред. Затворих очи и се замислих за лейтенанта Тизаруат.

Която стоеше в градината, на моста при езерото. Водата под нея вреше от риби, в лилаво и зелено, оранжево и синьо, златно и червено, отворили широко усти да уловят парченцата храна, които Тизаруат пускаше във водата. Пиат, дъщерята на Целар, стоеше до нея, опряла ръце на парапета. Току-що беше казала нещо, което бе изненадало и смутило Тизаруат. Не поисках запис, вместо това изчаках да чуя отговора на лейтенантата.

— Това е нелепо — каза тя с негодувание. — Първа асистента на директората на земеделската служба на цяла станция, това не е „нищо“. Ако не беше земеделската служба, никоя на тази станция не би имала храна или въздух за дишане. Ти сериозно ли си мислиш, че работата ти е незначителна и безполезна?

— И какво ѝ е полезното — че правя чай на директората?

— Организиращ срещите ѝ, предаваш нарежданията ѝ, учиш се как работят Градините. На бас, че ако тя си остане вкъщи през следващата седмица, никоя тук дори няма да забележи отсъствието ѝ, защото ти ще се погрижиш всичко да върви нормално.

— Защото всички останали си знаят работата.

— Включително и ти. — Хитрата Тизаруат! Изрично ѝ бях казала да стои далече от Баснаайд, което по подразбиране означаваше да стои далече от Градините, но тя отлично знаеше, че не бих могла да забраня едно приятелство с дъщерята на станционна администратора Целар, ако не за друго, то по политически причини. Ала не можах да ѝ се ядосам — възмущението ѝ от ниското самочувствие на Пиат беше без съмнение искрено. А и толкова бързо бе успяла да се сближи с нея, преодолявайки умело отбраната ѝ.

Граждана Пиат скръсти ръце на гърдите си, обърна се с гръб към перилото и зарея поглед из Градините.

— Назначиха ме тук само защото директората на земеделската служба е влюбена в майка ми.

— И нищо чудно — каза лейтенанта Тизаруат. — Майка ти е великолепна. — Гледах през очите на Тизаруат, затова не видях изражението на Пиат, която бе извърнала глава настрани. Но можех да се досетя. Тизаруат също, както се убедих от следващите й думи: — И откровено казано, ти приличаш на нея. Ако някоя ти казва друго... — Замълча, сякаш изведнъж се е разколебала дали това е най-добрият подход за атака. — Ако някоя ти казва, че си получила лъскавото си, но безполезно назначение само за да угодят на майка ти, или че никога няма да си толкова красива или компетентна като нея, значи те лъже. — Изсипа цяла шепа хранителни гранулки във водата и тя възвря в ярки цветове. — И вероятно завижда.

Пиат изсумтя, уж пренебрежително, но нещо в сумтенето ми подсказа, че е на ръба на сълзите.

— И защо... — Замълча. Вероятно да преглътне име, което не искаше да изрича на глас, защото противното би било равносилно на обвинение. — И защо някоя би завиждала на *мен*?

— Защото *ти* си се явила на тестовете за пригодност. — Не бях споделяла с Тизаруат подозрението си, че Рогд не се е явявала на тестовете, но младата лейтенанта явно бе понаучила това-онова за няколкото дни в кожата на Анаандер Мианаай. — А тестовете са показали, че имаш потенциал да ръководиш нещо важно. Колкото до другото, всяка с очи ще види, че много скоро ще настигнеш майка си по красота. — Миг на силно смущение, задето е използвала бъдеще време. А и подобни думи никак не подхождаха на седемнайсетгодишно недоносче. — Веднага щом спреш да слушаш разни хора, които се опитват да ти сринат самочувствието.

Пиат се обърна към нея, все така скръстила ръце на гърдите си. По страните й се стичаха сълзи.

— Хората *постоянно* получават назначения по политически причини.

— Така е — каза Тизаруат. — Сигурно и майка ти е получила първото си назначение по политически причини. Които вероятно са включвали факта, че е подходяща за тази работа. — Невинаги го включваха и Тизаруат го знаеше добре.

И тази реплика звучеше твърде зряло за крехката й възраст. Но Пиат явно не можа да измисли контрааргумент и премина в отчаяна последна защита.

— От няколко дни ходиш като ударена с мокър парцал. Падаш си по земята Баснаайд, затова си тук.

Точка за Пиат. Но лейтенанта Тизаруат успя да запази външно спокойствие.

— Изобщо нямаше да съм тук, ако не беше ти. Флотската капитана ми каза, че съм твърде млада за Баснаайд и да стоя далече от нея. *Заповяда* ми. Забранено ми е да идвам в Градините, но дойдох, защото ти си тук. Да идем някъде другаде и да пийнем, искаш ли?

Пиат помълча, видимо смутена.

— Не в Долната градина обаче — каза накрая.

— Как ли пък не! — отвърна Тизаруат. Заля я облекчение, знаеше, че е спечелила този рунд, малка победа, но победа все пак. — Още не са започнали ремонта там. Да намерим някое място, където хората не пикаят в кофа.

Междувременно „Мечът на Атагарис“ се беше отдалечил от Призрачния портал и се бе приближил до станция Атоек. Почти не бе разговарял с „Милостта на Калр“. Това едва ли беше повод за изненада — корабите по принцип не обичат празните приказки, а Мечовете до един се имат за нещо повече от другите.

На борда на „Милостта на Калр“ вахтата на лейтенанта Екалу току-що беше свършила и двете със Сейварден се бяха засекли в декадната стая.

— Амаат лейтенантката на „Мечът на Атагарис“ питаше за теб — каза Екалу и седна на масата, където една Етрепа ѝ бе сервирала обяда.

Сейварден седна до нея.

— Питала е значи. — Вече го знаеше, разбира се. — А зарадва ли се да види своя позната на борда?

— Мисля, че не ме позна — отвърна Екалу, поколеба се за миг, после загреба от скела си, след като Сейварден, която вече беше вечеряла, ѝ даде знак да не се притеснява. — Името ми определено не ѝ говореше нищо. Преди ме знаеше само като Амаат Едно. А и аз не изпратих визуален сигнал. Бях на вахта. — Чувствата на Екалу по този повод — задето Амаат лейтенантката на „Мечът на Атагарис“ не я познала — бяха сложни и не особено приятни.

— Жалко, че не си го направила. Ще ми се да й бях видяла физиономията.

Макар че и самата Екалу вероятно би се забавлявала от реакцията на лейтенантата при вида на офицера от толкова обикновен произход, долових, че ентусиазмът на Сейварден я жегна и смути. Случката болезнено ми напомни за подобни разговори между лейтенанта Оун и Скааиат Оуер отпреди двайсет и повече години. Корабът каза в ухото ми, както си седях в летящата машина:

— Ще поговоря с лейтенанта Сейварден.

Лично аз не виждах какво би могъл да й каже корабът, което Сейварден да разбере.

В декадната стая на „Милостта на Калр“ Екалу каза:

— Подозирам, че ще се свърже с теб в началото на следващата ти вахта. Решила е да те покани на чай, понеже корабите са близо един до друг и прочие.

— Незаменима съм — каза драматично Сейварден. — Останахме само три офицери на борда и не мога да мърдам оттук.

— О, корабът ще те уведоми, ако се случи нещо важно — отвърна саркастично Екалу.

Медиката излъчи към тях от командната зала:

— Лейтенанти. Нещо току-що излезе от Призрачния портал.

— Какво? — попита Сейварден и се надигна. Екалу продължи да се храни, но извика изображението, което медиката гледеше в момента.

— Много е малко и не различавам подробности от това разстояние — уведоми ме корабът, докато летях над океана. — Вероятно е совалка или много малък кораб.

— Изпратихме запитване до „Мечът на Атагарис“ — каза медиката в командната зала.

— Тоест още не са заплашили да го унищожат, ако не се идентифицира? — попита Сейварден, която вече бе преполовила разстоянието до командната зала.

— Няма повод за тревога — пристигна отговорът от „Мечът на Атагарис“. Която и негова лейтенанта да беше на вахта, гласът ѝ звучеше отегчено. — Обикновен боклук. Призрачния портал не го почистват като другите. Вероятно отломка от кораб, който е пострадал в портала преди много време.

— Ще прощавате — каза сухо медиката, докато Сейварден влизаше в командната зала, — но ние бяхме останали с впечатлението, че от другата страна на този портал няма нищо и никога не е имало.

— О, разни откачалки все пак ходят там на екскурзии. Но това нещо не е попаднало скоро в портала: вижда се, че е доста старо. Ще го приберем. Достатъчно голямо е, за да представлява опасност.

— Защо просто не го изгорите? — попита Сейварден и корабът явно излъчи думите ѝ към „Мечът на Атагарис“, защото неговата лейтенанта отвърна:

— Ами, имали сме случаи на контрабанда в тази система, така че винаги проверяваме.

— И какво внасят контрабандно от необитаема система? — попита медиката.

— От Призрачния портал вероятно нищо — дойде спокойният отговор. — Но иначе — обичайното. Забранена дрога. Крадени антики.

— На Аатр циците! — изпсува Сейварден. — Като си говорим за антики... — Корабът бе помолил „Мечът на Атагарис“ за приближено изображение и след като го получи, го показва на медиката и Сейварден — извита коруба, обгорена и надупчена.

— Парче старо желязо — изтъкна лейтенантата от „Мечът на Атагарис“.

— Тъпо парче си ти — каза Сейварден, след като „Мечът на Атагарис“ прекъсна връзката. — На какво ги учат в академията, за бога?

Медиката се обърна да я погледне.

— Пропускам ли нещо, лейтенанта?

— Това е снабдителна капсула на нотайска военна совалка — отговори Сейварден. — Наистина ли не я разпознаваш?

Радчаите обикновено мислят и говорят за Радч като за територия, където живеят само един вид хора и се говори само един език — радчайски. Но вътрешността на една Дайсънова сфера е много голяма. Дори населението ѝ да е било хомогенно и едноезично в началото (а то не е било такова), впоследствие това неизменно подлежи на промяна. Много от корабите и капитаните, противопоставили се на разширяването, предприето от Анаандер, са били нотаи.

— Да — каза медиката. — Не я разпознавам. Не ми прилича на нещо нотайско. Не ми прилича и на снабдителна капсула, откровено

казано. Но определено изглежда старо.

— Моята къща е нотайска. Беше. — Къщата на Сейварден беше погълната от друга къща по време на нейния хилядагодишен сън. — Но ние сме били от лоялните. Имахме една стара совалка от войните, стоеше на доковете в Инейс. Идваха хора откъде ли не да я видят. — Споменът явно се бе оказал неочаквано остър и болезнен. Сейварден преглътна, така че внезапното чувство на загуба да не избие в гласа ѝ при следващото изречение. — Как е възможно нотайски кораб да е катастрофирал в Призрачния портал? Нито едно от сраженията не се е водило близо до него.

Корабът им показва изображения на вида совалка, за който говореше Сейварден.

— Да, точно такава е — каза тя. — Покажи ни снабдителната капсула.

Корабът се подчини.

— Има някакъв надпис — каза медиката.

— Не мога да... — Сейварден се намръщи в опит да разчете думите. — Не мога да ги разчета.

— „Свещената ядка на възприятието“ — помогна ѝ корабът. — Една от последните, победени във войните. Сега е превърната в музей.

— Не ми изглежда особено нотайска — каза медиката. — Ако не броим надписа.

— А надписът на тази... — каза Сейварден и махна с ръка да извика образа на капсулата, която се беше появила от Призрачния портал — е обгорен изцяло. Кораб, наистина ли не я позна?

Корабът отвърна така, че да го чуят и двете:

— Не веднага. Аз съм на малко по-малко от хиляда години и не съм виждал нотайски кораби. Но ако лейтенанта Сейварден не беше познала капсулата, до няколко минути щях да го направя аз.

— Добре, че поискахме от „Мечът на Атагарис“ да ни пратят изображение, иначе... — Медиката не довърши, явно ѝ бе хрумнала нова мисъл. — Възможно ли е „Мечът на Атагарис“ да не я разпознал?

— Сигурно точно така е станало — каза Сейварден. — Иначе несъмнено би уведомил лейтенантата си.

— Освен ако и корабът, и лейтенантата не лъжат — каза Екалу, която следеше разговора от декадната стая. — Така де, обръщат назад

да приберат парче космически боклук, вместо да го маркират и друг кораб да го прибере или унищожи в удобно време.

— Ако е така — каза Сейварден, — значи са приели, че „Милостта на Калр“ няма да разпознае капсулата. Което ми се струва доста рисково предположение.

— Не претендирам да знам какво е мнението на „Мечът на Атагарис“ за моята интелигентност — каза корабът.

Сейварден се изсмя.

— Медика, помоли „Мечът на Атагарис“ да ни уведомят какво са открили, след като огледат тази... отломка.

Малко след това „Мечът на Атагарис“ отговори, че не е открил нищо интересно и е унищожил капсулата.

Къщата на граждана Фосиф беше най-голямата от три съседни, дълга двуетажна постройка с множество тераси, построена от полиран камък с черни и сиви жилки, тук-там с по-големи петна в синьо и зелено, които отразяваха слънцето. Намираще се до голямо езеро с прозрачна вода, каменисти брегове и стар дървен кей, към който беше привързана малка изящна яхта с прибрани бели платна. Наоколо се издигаха планини, дървета и мъх се опитваха да превземат бреговете на езерото. Самата чаена плантация — видяла я бях от въздуха на идване, лъкатушни ивици кадифена зеленина, които следваха извивките на хълмовете и заобикаляха черните канари по пътя си — се намираще зад едно възвишение. Температурата на въздуха беше 20,8 градуса по Целзий, лекият ветрец беше приятен и миришеше на листа и студена вода.

— Пристигнахме, флотска капитана! — извика граждана Фосиф, докато слизаше от своята летяща машина. — Каква тишина и спокойствие, нали? При други обстоятелства бих ви предложила да ловите риба в езерото. Или разходка с лодка. Или скално катерене, ако си падате по тези неща. Но самият престой тук също е много приятен. Зад главната сграда има самостоятелна баня, точно срещу вашите стаи. Много голяма вана, която може да побере десет и повече желаещи да се накиснат, изобилие от гореща вода. Това го научихме от ксаите. Варварски лукс.

Рогд бе слязла след майка си.

— Да пийнеш в банята! Няма нищо по-добро от това в края на една дълга нощ — каза тя с широка усмивка.

— А Рогд успява да уреди дълги нощи дори тук — отбеляза с приятен глас Фосиф, докато капитана Хетнис и нейният второстепенен се приближаваха. — Ех, младост, младост! Хайде, елате да ви покажа къде ще ви настаним.

Синьо-зелените петна по къщата грейваха и угасваха с промяната на ъгъла, от който ги виждахме. От другата страна на къщата имаше голяма площадка, настлана с плоски сиви камъни, обрасли с мъх и засенчени от две големи дървета. Вляво имаше ниска елипсовидна сграда, наполовина от дърво, наполовина от стъклени плоскости.

— Банята — каза Фосиф и махна към ниската сграда. От другата страна на обраслата с мъх каменна площадка, край път, който прехвърляше възвишението и се спускаше към къщата край езерото, имаше друга сграда от същия камък с черни жилки и синьо-зелени петна, двуетажна, но по-малка от главната къща и с по-малко тераси. Фасадата, която гледаше към нас, цялата бе заета от веранда, засенчена от гъста асма. На верандата имаше хора, които явно ни чакаха. Повечето бяха облечени с ризи и панталони, или с поли, чиято кройка подсказваше, че са ушити от срязани по шевовете панталони. Платовете бяха износени и избелели, от ярките им сини, зелени и червени цветове беше останал само спомен. Нито една не носеше ръкавици.

Придружаваше ги персона, облечена в конвенционалния тоалет от сако, панталони, ръкавици и бижута. От чертите ѝ реших, че е самири и вероятно е една от надзирателите в плантацията. Спряхме на три метра от групата под сянката на широката асма и Фосиф каза:

— Специално за вас, флотска капитана, понеже знаех, че ще искате да ги чуете как пеят.

Надзирателата се обърна с гръб към нас и каза на групата:

— Сега. Пейте. — Каза го на радчайски, много бавно и отчетливо.

Една от по-възрастните в групата се наведе към човека до себе си и каза на делсиг:

— Рекох ти аз, че сме избрали неподходяща песен.

Хората в групата си размениха няколко прошепнати реплики под притеснения поглед на надзирателата, която очевидно не разбираше защо се бавят, после си поеа дъх едновременно и запяха: „О, вие, що живеете в заслона на Богинята, що цял живот сте в сянката ѝ“. Знаех песента, всеки стих, всички куплети. Повечето говорещи делсиг валскааиани я пееха на погребения.

Беше жест на утеха. Дори да не бяха знаели защо идваме, нямаше как да не забележат обръснатите ни глави и траурната ивица през лицата ни, моето и на капитана Хетнис. Тези хора не ни познаваха, не знаеха и коя е покойната. Ние бяхме представители на силата, която ги е завладяла, откъснала ги е от родния дом и ги е докарала тук да работят на чужда земя. Нямаше причина да се интересуват от чувствата ни. Едва ли подозираха, че някоя от нас знае достатъчно делсиг, за да разбере текста на песента. Нито имаха причина да вярват, че ще оценим значението ѝ, дори да разпознаем думите. Тези песни са натоварени със символизъм и исторически препратки, носят голяма емоционална тежест, но само за онези, които имат достатъчно познания да ги разпознаят.

Въпреки това изпяха песента. А след като приключиха, възрастната персона, която се бе обадила в началото, се поклони и каза:

— Граждани, ще се молим за онази, която сте изгубили. — Каза го на съвършено разбираем радчайски, макар и със силен акцент.

— Граждани — отговорих аз, също на радчайски, защото смятах, че познанията ми по родния им език е добре, поне засега, да останат в тайна. — Трогнахте ни дълбоко и ние ви благодарим за песента и за молитвите ви.

Надзирателата се обади отново, бавно и със силен глас:

— Флотската капитана ви благодари. А сега тръгвайте.

— Момент — намесих се аз и се обърнах към Фосиф.

— Бихте ли ми угодили, като предложите на тези хора нещо за хапване и пийване, преди да си тръгнат? — Тя примигна неразбиращо насреща ми. Надзирателата ме зяпна с изумление. — Приемете го за каприз от моя страна. Ако ви се струва неприлично, готова съм да ви компенсирам. Каквото имате подръка. Чай и бисквити, да речем. — Предполагах, че в кухнята на замъка имат постоянен запас от тези неща.

Фосиф се съвзе от краткотрайната изненада.

— Разбира се, флотска капитана. — Даде знак на надзирателата и тя, все още сащисана от молбата ми, подкара работниците към къщата.

Приземният етаж на къщата за гости представляваше голямо отворено пространство, съвместяващо трапезария и дневна, като дневната беше пълна с меки кресла и ниски масички, на които имаше настолни игри с пулове в ярки цветове. В другата половина на общото помещение хапнахме бобена чорба на дълга маса, артистично комплектувана с различни по вид столове; отстрани имаше бюфет, отрупан с плодове и сладкиши. Редицата малки прозорци точно под тавана бе помръкнала от здрача и довените от вятъра облаци. На горния етаж имаше мрежа от тесни коридори, а маломерните апартаменти, състоящи се от спалня и свързана с нея дневна стая, бяха издържани в различна цветова гама. Моите бяха в оранжево и синьо, в приглушени тонове, а дебелите меки одеяла, с които бе застлано леглото, имитираха — изключително успешно поизбеляла от употреба кувертюра, внасяща допълнителен уют. На пръв поглед всичко създаваше илюзията за традиционна селска вила, но беше резултат от грижливо и детайлно обмислен дизайн.

Граждана Фосиф, седнала в единия край на масата, каза:

— Тази постройка всъщност е била склад и офиси. А централната сграда е била нещо като хотел. Преди анексирането.

— Всички стаи в голямата къща си имат тераса — добави Рогд. Успяла бе да се намести на съседния стол и сега се накланяше към мен, кривнала глава и с веща усмивка. — Много удобно, ако човек има вкус към тайните срещи. — Светна ми, че се опитва да флиртува с мен. Въпреки че бях в траур и подобни мераци, дори да намираха отклик, бяха в най-висша степен неприлични.

— Ха-ха! — засмя се гражданата Фосиф. — Рогд винаги е намирала външните стълби за много полезни. На нейната възраст и аз смятах така.

Най-близкият град беше на един час път с летяща машина. Тук нямаше никого, с когото да си уреждаш тайни любовни срещи, ако не броим членовете на домакинството — предполагах, че в главната къща са отседнали братовчеди и клиенти на семейството. Не всички в едно

домакинство са сродени по начин, който не допуска сексуални връзки, значи не беше изключено сред гостите на къщата да има възможни кандидати за подобни забавления. Ако нямаше, значи оставаше само прислугата.

Капитана Хетнис седеше срещу мен, „Мечът на Атагарис“ стърчеше като истукан на метър-два зад нея, в случай че ѝ потрябва. Понеже беше второстепенен, от него не се изискваше да спазва траурните обичаи. Калр Пет стоеше права на крачка зад гърба ми, след като очевидно бе убедила всички тук, че и тя е второстепенен. Граждана Сирикс седеше мълчаливо до мен. Домашните слуги, които бях видяла дотук, бяха основно самири, плюс няколко ксаи, макар че бях зърнала и валскааниани да работят в градината отвън. Доловила бях леко колебание у слугите, които ни заведоха по стаите — реших, че ако не са получили изрични указания, биха настанили Сирикс в крилото на прислугата. Не беше изключено някоя тук да я познае, макар Сирикс да не бе слизала на планетата вече двайсет години, а и преди това бе работила в друга плантация на стотина километра от имението на Фосиф.

— Учителите на Рогд неизменно намираха престоая си тук за доста скучен — каза Фосиф.

— Те бяха скучни! — възкликна Рогд. После издекламира напевно и с носов глас: „Граждана! Кажете ни, в ямбичен размер и маршов ритъм, по какво Бог прилича на патка“. — Капитана Хетнис се разсмя. — Винаги се опитвах да ги развеселя — продължи Рогд, — но те никога не оценяваха усилията ми.

Граждана Фосиф също се разсмя. Аз — не. Чувала бях за подобни забавления от лейтенантите си, а и вече знаех, че Рогд е склонна да проявява жестокост.

— Можете ли? — попитах аз. — Тоест да ни обясните в стихове по какво Бог прилича на патка.

— Не бих казала, че Бог прилича по нещо на патка — каза капитана Хетнис, окуражена от привидното спокойствие, което демонстрирах през последните няколко дни. — Сериозно. Патка!

— Стига — порицах я аз. — Бог определено е патка. — Бог беше вселената и вселената беше Бог.

Фосиф размаха ръка.

— Да, да, флотска капитана, но човек може да изтъкне този аргумент с прости думи, без да се занимава с разните му там размери, правилна дикция и прочие дивотии.

— А и защо да се избира нещо толкова нелепо? — попита капитана Хетнис. — Защо да не се зададе въпроса по какво Бог прилича на... на рубини, или на звезди, или на... — обхвана с жест масата, — или на чай дори? Нещо ценно. Нещо голямо. Би било много по-благоприлично.

— Въпрос — отвърнах аз, — който сам по себе си може да бъде интересен. Граждана Фосиф, ако съм разбрала правилно, вашият чай, цялата реколта, се бере и обработка на ръка.

— Така е! — Фосиф грейна. Това явно бе голямата ѝ гордост. — Бере се ръчно. Можете да се уверите сама, когато ви е удобно. Манифактурата е близо, бързо ще стигнете там. Ако го сметнете за прилично. — Кратка пауза, придружена с примигване — явно някоя наблизо ѝ изпращаше съобщение. — Участъка от другата страна на възвишението ще го берат утре. А самата преработка на чаените листа, *майсторството* в производството на чай, е процес, който не спира нито денем, нито нощем. Листата съхнат при постоянно разбъркване, след това се нагряват до точно определена температура. После ги сортират според качеството и ги сушат отново. Всички тези неща могат да се правят машинно, разбира се, и някои колеги го правят точно така. Резултатът е напълно приемлив. — Долових лек намек за пренебрежение в последните ѝ думи. — Хубав, скъп чай, който да си купиш в магазина. Нашият чай, от друга страна, не се продава в магазините.

Чая на Фосиф, „Рибна щерка“, човек можеше да получи само като подарък. Или — твърде вероятно — да го купи директно от гражданата Фосиф, та след това да го подари. Радчаите използваша пари, разбира се, но удивителен дял от всички осъществени размени не бяха пари срещу стоки, а подарък срещу подарък. Граждана Фосиф едва ли получаваше много пари срещу чая си. Не и буквално. Зелените полета, над които бяхме минали с летящата машина, всичкият този чай, сложният процес на производство нямаха за цел да носят печалба. Не, „Рибна щерка“ беше въпрос на *престиж*.

Което обясняваше защо, макар на Атоек несъмнено да имаше по-големи плантации, които на пръв поглед реализираха много по-големи

печалби, единствената плантатора, дръзнала да ме заговори направо, беше онази, която изобщо не продаваше чай.

— Явно се изискват големи умения — отбелязах аз. — Беритбата и преработката. Работниците ви сигурно са висококвалифицирани. — До мен гражданата Сирикс се закашля тихо. Май се беше задавила със супата си.

— О, да, флотска капитана, такива са! Сега вече разбирате защо никога не бих се отнесла лошо с тях. Защото ми трябва! Всъщност те живеят в друг бивш хотел, на няколко километра оттук, от другата страна на възвишението. — Дъжд трополеше по малките прозорци. От станцията знаех, че вали само нощем и че дъждът винаги спира навреме, така че чаените листенца да изсъхнат за сутрешната беритба.

— Колко хубаво — казах любезно.

Станах преди изгрев-слънце, когато небето беше перленорозово и бледосиньо, а езерото и долината още тънеха в сянка. Въздухът беше студен, но не мразовит, а аз вече повече от година живеях в тесни пространства, където няма място да потичаш на воля. Тичането се беше превърнало в навик, когато живеях в Итранската тетрархия, място, където спортът беше религия, а подготовката за любимата им игра с топка беше равносилна на молитва и медитация. Приятно ми бе да се върна към онзи навик, макар никоя тук да не играеше играта и дори да не бе чувала за нея. Поех полека по пътя към възвишението, като внимавах за десния си хълбок, който бе пострадал преди година и така и не се беше възстановил напълно.

Наближих билото и чух пеене. Силен глас пееше соло, звукът отскачаше от скалните струпвания и се стелеше над полето, където работници с кошници през рамо вървяха между редовете и с бързи движения беряха листа от високите до кръста храсти. Поне половината от работниците бяха деца. Песента беше на делсиг, тъжна песен, която разказваше за мъката на пеещата по любимата, която е обещана другиму. Темата беше категорично валскааианска, защото подобна дилема не беше характерна за радчайските взаимоотношения. Чувала бях тази песен и преди. Сега тя върна жив спомен за Валскаай, за мириxa на мокър пясъчник в надупчения от пещери район, където бях ходила за последно на планетата.

Пеещата явно изпълняваше ролята и на пост — щом наближих, думите се промениха. Пак бяха на делсиг и несъмнено почти неразбираеми за надзирателите.

*Ето я войната,
тъй алчна, тъй гладна за песни.
Изяла е хиляди и те преливат,
преливат от устата ѝ,
литват на воля отчаяни.*

Добре че можех да контролирам лицевото си изражение. Новият текст беше импровизация, но импровизация отлична, пасваща идеално на ритъма, и друга на мое място би се усмихнала издайнически. Аз обаче продължих да тичам с безизразна физиономия, все едно не съм разбрала и дума. Но наблюдавах тайно работниците. Изглежда, всички бяха валскааиани. Сатиричната импровизация на пеещата беше предназначена за ушите на тези хора и изпяна на техния език. Бяха ми казали, още когато бях на станцията, че всички работници в плантациите на Фосиф са валскааиани, и тогава това ми се стори странно. Не че има валскааиани сред работниците, а че всички са валскааиани. Сега, когато с очите си видях, че е вярно, чувството, че нещо не е наред, се върна по-силно отпреди.

Обичайно, когато пристигне транспортен кораб с работници от дадена система, от Валскаай, да речем, те или се разпределят между десетки работни места — плантации или други бизнеси, които биха проявили интерес към тях, — или остават в пашкули в някой склад и при нужда ги събуждат на порции, понякога в продължение на десетилетия. Тук би трябвало да има... колко, петима-шестима валскааиани. А те бяха поне шест пъти повече. Очаквала бях да видя поне няколко самири, ксаи дори или ичана, или членове на други етнически групи, защото преди анексирането тук със сигурност бе имало и други етноси освен ксаи и ичана.

Необичайно беше и стриктното разделение между прислугата, която работеше навън, в градината — до една валскааиани, както се бях убедила тази сутрин и вчера, — и прислугата, която работеше вътре в къщата и която се състоеше предимно от самири и няколко

ксаи. Валскаай беше анексиран преди стотина години и досега поне част от първите транспортирани тук валскааиани или техните деца трябваше да са се явили на тестовете на пригодност или да са се издигнали по друг начин в социалната йерархия.

Тичах към общежитието на работниците, сграда от кафяви тухли и без стъкла на прозорците, само тук-там по някое опънато в прозоречната каса одеяло. И да е била хотел някога, тази сграда очевидно не можеше да се сравни с лукса на езерната къща на Фосиф. Беше и много по-малка. Но пък имаше чудесен изглед към долината, сега пълна с чаени насаждения, и пряк път към голямото езеро. Отъпканата пръст около нея навремето можеше да е била парк или грижливо поддържани морави. Любопитна бях какво има вътре, но вместо да вляза неканена и твърде вероятно нежелана, се обърнах и затичах назад.

— Флотска капитана — каза в ухото ми „Милостта на Калр“. — Лейтенанта Сейварден ме помоли да ви напомня да внимавате за крака си.

— Кораб — отвърнах, — кракът ми сам ми напомня за себе си. — Което „Милостта на Калр“ знаеше отлично. А разговорът със Сейварден, който бе станал причина за посланието на кораба, се бе състоял преди два дни.

— Лейтенантата със сигурност ще има какво да каже по въпроса — продължи „Милостта на Калр“, — а и вие сякаш не обръщате внимание на болката. — Неодобрение ли долових в уж ведрия глас на кораба?

— Ще му дам дълга почивка — обещах. — А и вече почти се прибрах.

Докато прехвърля отново билото, небето и долината вече се къпеха в светлина, а въздухът бе станал по-топъл. Заварих гражданина Сирикс на пейка под асмата с димяща чаша чай в ръка. Без сако, ризата спусната свободно над панталона, бижута — никакви. Траурно облекло, макар че не бе длъжна да скърби за преводача Длик; не си беше обръснала главата, нито бе нарисувала траурна ивица през лицето си.

— Добро утро — извиках, когато наближих верандата. — Ще ми покажете ли банята, гражданина? Как функционира и прочие?

Тя се поколеба за част от секундата, после кимна предпазливо, сякаш съм я помолила за нещо опасно и животозастрашаващо.

Дългият извит прозорец на банята разкриваше прекрасна гледка към сиво-черни канари и заледени върхове. В единия му край се виждаше малка част от къщата, в която бяхме отседнали. Гостите, които идваха тук, сигурно ценяха високо банята именно заради изгледа. Не знам дали на някоя радчай би й хрумнало да остъкли банята си по този начин.

Останалите стени бяха от светло лакирано дърво с красива резба. В облицования с камък под имаше кръгъл басейн с гореща вода, с пейки, на които да седнеш и да се киснеш на воля, а отстрани имаше друг басейн, с хладка вода.

— Тонизира след горещия басейн — обясни Сирикс: седеше на пейка в горещата вода срещу мен. — Затваря порите.

Горещината се отразяваше добре на болката в хълбока ми. Май наистина бях прекалила с тичането.

— Сериозно?

— Да. Много е очистващо. — Изборът на думата ми се стори странен. Предположих, че е директен превод от дума с по-сложно значение, от ксай или лиост на радчайски. — Добре си живеете вие — продължи Сирикс. Вдигнах въпросително вежда. — Поднасят ви чай в леглото. Дрехите ви са изпрани и изгладени. Сама ли се обличате, или и е това ви помагат?

— Обикновено го правя сама. Но ако се налага пълна униформа за някакво официално събитие, малко помощ е добре дошла. — Самата аз никога не бях прибягвала до въпросната помощ, но многократно я бях оказвала. — Е, разкажете ми за предците си. За първите самирски работници, транспортирани тук. Всички те, или почти всички, са били пратени в планините да берат чай, нали?

— Много от тях — да, флотска капитана.

— Онова анексиране е станало доста отдавна, затова, когато станали цивилизовани — позволих капка ирония да се промъкне в гласа ми, — започнали да се явяват на тестове за пригодност и получили други назначения. За мен това е съвсем логично. Но изобщо не ми изглежда логично, че сега на полето не работи нито една самири.

Само валскааиани. А самите те, валскааианите, работят единствено на полето, ако не броим две-три, които работят в градините около къщата. От анексирането на Валскаай са минали сто години. И нито една валскааиани не е била повишена в надзирателя за това време?

— Ами, флотска капитана — отвърна Сирикс, — никоя не би останала на полето да бере чай, ако може да се махне. Полските работници са на норма — заплаща им се според минимално количество листа, което трябва да наберат. Но минималната норма е толкова висока, че за да бъде изпълнена, три работници, при това от най-бързите, трябва да берат от изгрев до залез без почивка.

— Или една работница и няколко деца — казах. Видяла бях деца да работят на полето, докато тичах.

Сирикс кимна и продължи:

— Следователно никоя не успява да покрие нормата, за да получи договорената заплата в пълния ѝ размер. Колкото до храната... Дават им основно каша, която те овкусяват с клонки и прах, останали от преработката на чая. За които, между другото, Фосиф им иска пари. На цена за първокласен чай. Така де, това не са клонки и прах от обикновен чай, това е „Рибна щерка“! — Млъкна за миг и си пое дъх. Стигнала бе само на крачка от това да изрази гнева си открито. — По две паници каша на ден. Това е крайно недостатъчно, но ако искат повече, трябва да си го купят.

— На цени за първокласни продукти — предположих аз.

— Именно. Обикновено им се отпускат малки парцели за отглеждане на зеленчуци, но семената и инструментите трябва да си купуват сами, а и работата в градинките отнема от времето за беритба на чай. Няма къща, следователно няма семейство да им даде нещата, от които се нуждаят, трябва всичко да си купуват. Пътни разрешителни не им се издават, така че няма как да пазаруват от другаде. Не могат да си поръчат необходимото от града, защото няма пари, задължени са толкова много, че никоя не би им отпуснала кредит, затова пазаруват от Фосиф — по-добра храна, ръчни устройства, достъп до забавления, каквото се сетите — на нейни цени.

— И самирските работници в плантациите са успели да се измъкнат от този капан?

Някои от слугите в къщата сигурно още изплащат дълговете на бабите и прабабите си. Единственият начин да се измъкнат бил да се

съюзят в къщи и да работят много, до изнемога. Но валскааианите... знам ли, може би им липсва амбиция. Освен това идеята за учредяването на свои къщи, изглежда, им е непонятна.

Валскааианските семейства бяха организирани различно от радчайските. Но аз знаех, че валскааианите са напълно в състояние да проумеят предимствата на организация, която поне смътно наподобява радчайските къщи, познавах немалко примери на различни места из Радч, при които валскааиански групи от семейства учредяваха подобни съюзи при първата възможност.

— И нито едно от децата им не се явява на тестове за пригодност? — попитах, макар вече да се досещах за отговора.

— Напоследък полските работници не се явяват на тестовете — отговори Сирикс. Вече видимо се бореше с превъзпитанието си, което ѝ пречеше да изрази гняв или най-малкото предизвикваше крайно неприятни усещания всеки път, когато тя дадеше воля на такива чувства. Отклони поглед, дишаше внимателно през устата. — Не че тестовете биха дали друг резултат. Работниците до една са неуки и суеверни диваци. И въпреки това... Не е *редно*. — Пое си дълбоко дъх. — Фосиф не е единствената. И ако я попитате, ще ви каже, че самите те *не искат* да полагат тестовете. — Това можех да го повярвам. Когато за последно бях на Валскаай, явяването или неявяването на тестове за пригодност беше трудна дилема за много хора. — А и повече работници няма да бъдат транспортирани тук, нали? Защото вече няма анексирания. Ако плантаторите останат без валскааиани, кой ще им бере чая срещу мизерни порции и почти без пари? Много е удобно полските работници и децата им да си стоят тук. Флотска капитана, *не е редно!* Губернатората пет пари не дава за шепа диваци без къща, а онези, на които им пука, няма как да стигнат до лордата на Радч.

— Мислиш, че онази стачка отпреди двайсетина години не е привлякла вниманието ѝ? — попитах аз.

— Да. Иначе щеше направи нещо. — Три плитки вдишвания през устата. — Извинете. — Изправи се бързо, като разплиска гореща вода, излезе от басейна и се прехвърли в съседния. Калр Пет ѝ донесе хавлия, Сирикс излезе от студения басейн, а после и от банята, без да ми каже и дума повече.

Затворих очи. На станция Атоек лейтенанта Тизаруат спеше дълбоко, преметнала ръка върху лицето си. Насочих вниманието си

към „Милостта на Калр“. Сейварден беше на вахта. Тъкмо казваше нещо на една от своите Амаат. „Тая история, дето флотската капитана избяга на планетата!“ Странно. Сейварден никога не би обсъждала такова нещо с обикновена воина.

— За нещо наистина важно и неизбежно ли става въпрос — продължи Сейварден, — или просто е бясна заради конкретна несправедливост?

— Лейтенанта Сейварден — отвърна войната, необичайно безучастна дори за член на този екипаж, който си мреше да имитира второстепенните. — Знаете, че съм длъжна да докладвам за такъв въпрос на флотската капитана.

Сейварден махна раздражено с ръка.

— Да, разбира се, кораб. Но все пак!

Разбрах какво става. Сейварден говореше на „Милостта на Калр“, не на войната Амаат. Амаат виждаше отговорите на кораба и ги изчиташе на глас. Сякаш наистина беше второстепенен, част от кораба, една от десетките усти, през които той може да говори. За щастие никоя от екипажа не беше дръзнала да пробва това с мен. Аз категорично не бих го одобрила.

Ала като ги гледах сега, бе ясно, че Сейварден намира това за удобно. За утешително. Беше напрегната, а този начин за комуникация с кораба я успокояваше. Без никаква солидна, рационална причина. Просто така.

— Лейтенанта — каза Амаат. Корабът през Амаат. — Мога само да повторя онова, което флотската капитана вече ви каза лично по време на инструктажа. Но ако питате за личното ми мнение, според мен е по малко и от двете. Освен това отсъствието на флотската капитана и отстраняването на гражданина Рогд от станция Атоек позволяват на лейтенанта Тизаруат да завърже ценни политически контакти с по-младите представители на местния елит.

Сейварден изсумтя скептично.

— Какво, намекваш, че Тизаруат е надарена с тънък политически усет?

— Всъщност да.

Сейварден очевидно не му повярва.

— Дори и така да е, кораб. Нашата флотска капитана обикновено избягва да се забърква в неприятности, но когато го прави, това никога

не е случайно. А ние сме толкова далече, че ако ѝ потрябва помощ, ще минат часове преди да стигнем до нея. Ако прецениш, че става опасно, че нещо се готви, а тя е пропуснала да ни повика, ще ми кажеш ли?

— Това би означавало да знам няколко дни предварително, че нещо, ако позволите да ви цитирам, „се готви“, лейтенанта. Не мога да си представя, че флотската капитана ще пропусне нещо такова. — Сейварден се намръщи. — Но държа да отбележа, лейтенанта, че и аз като вас съм загрижена за безопасността на флотската капитана. — Поизчерпателен отговор от този корабът не би могъл да ѝ даде и Сейварден, ще не ще, трябваше да се задоволи с него.

— Лейтенанта Сейварден — каза „Милостта на Калр“. — Входящо съобщение от Храд.

Сейварден даде знак да го пусне. В ушите ѝ прозвуча непознат глас.

— Тук флотска капитана Уеми, командваща „Мечът на Инил“, изпратен от Палата Омоу. Имам заповеди да поема охраната на система Храд. — Системата Храд се намираше на един портал разстояние. Кажи-речи в съседство. — Моля, предайте поздравите ми на флотска капитана Брек. Сраженията при Палата Цур още са в разгара си. Няколко външни станции са унищожени. В зависимост от резултата е възможно лордата на Радч да изпрати тук войскови кораб. Така или иначе, изпраца ви своите поздрави и се надява, че всичко при вас е наред.

— Познаваш ли флотска капитана Уеми, кораб? — попита Сейварден. Нямаше нужда да отговаря незабавно на съобщението, защото така или иначе щеше да има забавяне — дори през свързващия портал Храд отстоеше на часове разстояние от Атоек.

— Бегло — отговори „Милостта на Калр“.

— А „Мечът на Инил“?

— Той е Меч.

— Ха! — разсмя се Сейварден, видимо развеселена.

— Лейтенанта, флотската капитана остави инструкции, в случай че такова съобщение се получи в нейно отсъствие.

— Сериозно? — Сейварден явно не беше сигурна дали това я изненадва, или не. — Е, да ги чуем.

Инструкциите ми не бяха кой знае какви. В отговор до „Мечът на Инил“ Сейварден каза:

— Тук лейтенанта Сейварден, командваща „Милостта на Калр“. Флотска капитана Брек временно отсъства. Най-топли поздрави на флотска капитана Уеми, благодарим за новините. Ако флотска капитана Уеми ми прости, флотска капитана Брек пита дали „Мечът на Инил“ е взел нови членове на екипажа от Палата Омоу.

Макар че може би не за нови членове на екипажа трябваше да се безпокоя. Напълно възможно бе да превърнеш възрастни, зрели хора във второстепенни.

Уви, нямаше да получа отговор преди вечеря. Въпросът озадачи Сейварден, която не знаеше за Тизаруат, а корабът отказа да ѝ даде каквито и да било разяснения във връзка с питането ми.

На връщане към къщата срещнах Рогд, която излизаше от централната сграда.

— Добро утро, флотска капитана! — каза тя със слънчева усмивка. — Толкова е освежаващо да станеш заедно с изгрева, нали? Наистина трябва да го правя по-често. — Трябваше да призная, че усмивката ѝ наистина можеше да заблуди с чара си. Дори да не го беше намекнала, не се и съмнявах, че Рогд не е свикнала да става толкова рано. Но понеже знаех това-онова за нея, усмивката ѝ не произведе върху мен обичайния си ефект. — Не ми казвайте, че вече сте ходили в банята — добави тя с добре премерено количество разочарование, закачливо.

— Добро утро, гражданка — отговорих в движение. — И да, вече ходих.

Влязох в къщата да закуся.

13.

След закуска — плодове и хляб, които слугите на Фосиф бяха оставили на бюфета уж са просто остатъци от вечерята, — според обичая двете с капитана Хетнис трябваше да прекараме деня в покой, да се молим на равни интервали, да се храним оскъдно и с простичка храна. Затова седнахме в голямата стая долу. През следващите дни можехме постепенно да се отдалечаваме от къщата, без това да се сметне за неприлично — можехме да седнем например под асмата отвън. Традицията позволяваше и повече движение за онези, които не можеха да понесат скръбта си в покой — именно от тази подробност се бях възползвала аз, за да потичам и да се накисна в банята. Но така или иначе по-голямата част от следващите дни щяхме да прекараме в къщата за гости и да се наслаждаваме на взаимната си компания, освен ако съседите не се отбиеха да ни утешат.

Капитана Хетнис не беше с униформа — при траур не беше длъжна да я носи. Свободно падащата ѝ риза беше в тъмнорозово, панталоните — в маслинозелено. Малкото цивилни дрехи, които имах аз, или бяха прекалено официални и следователно неподходящи, или датираха от годините, които бях прекарала извън пределите на Радч, следователно бяха още по-неподходящи. Затова се бях спряла на униформените си риза и панталони в кафяво и черно. Строго погледнато, не трябваше да нося никакви бижута, но не исках да се разделям с мемориалната игла на лейтенанта Оун, затова я закачих от вътрешната страна на ризата. Поседяхме мълчаливо известно време, Калр Пет и „Мечът на Атагарис“ стояха неподвижни зад нас, в случай че ни потрябват. Капитана Хетнис се напрягаше все повече, макар да криеше успешно чувствата си, поне докато Сирикс не слезе по стълбите и не дойде при нас. Тогава капитана Хетнис се изправи рязко и почна да крачи напред-назад. Не беше продумала и дума на Сирикс по време на пътуването, снощи — също. Явно и сега не смяташе да говори с нея. Но това не беше в противоречие с правилата на траура, които позволяваха на опечалените някои крайности в поведението.

По обяд слугите ни донесоха табли с храна — още хляб, който на станциите често минаваше за лукс, но все пак се смяташе за обикновена, простичка храна, и различни пастети за мазане, всичките овкусени много малко или никак. Въпреки това и обядът, като снощната вечеря, се движеше по ръба на идеята за аскетична и оскъдна храна.

Една от слугите отиде при стената и за моя изненада я изтегли встрани. Оказа се, че почти цялата стена представлява серия от подвижни панели, които се отварят към засенчената от асмата веранда и пускат в стаята приглушена слънчева светлина и приятен уханен ветрец. Сирикс занесе обяда си на една от пейките отвън — макар че отварящата се стена превръщаше границата между вътре и вън в нещо твърде неясно.

На станция Атоек лейтенанта Тизаруат седеше в чайна — ниски удобни фотьойли около ниска маса, отрупана с празни и полупразни бутилки арак. Не можеше да си ги позволи със заплатата си, значи или ги беше купила на кредит, или ѝ бяха подарък, вдъхновен от поста ѝ. Или от моя. Една от двете ни трябваше да намери начин да върне жеста, но това едва ли щеше да представлява проблем. Граждана Пиат седеше до Тизаруат, неколцина други младежи седяха около масата. Всички се смееха на нещо.

На борда на „Милостта на Калр“ медиката вдигна вежда, чула как войната Калр, която ѝ помагаше в лазарета, си пее под нос:

*Коя е обичала само веднъж?
Коя се е заричала, че повече не ще обича
и обещанието си е спазила?
Не съм била аз.*

На Атоек капитана Хетнис спря да крачи и сложи обяда си на масата. Сирикс, на пейката отвън, сякаш изобщо не забеляза. Една от слугите мина покрай нея, спря и каза нещо толкова бързо и тихо, че не можах да го разбера, или пък я бе заговорила на лиост. Сирикс вдигна глава към нея, погледна я сериозно и отговори на радчайски: „Аз съм само съветница, гражданка“. Без следа от озлобление или враждебност.

Стори ми се странно след изблика на недоволство по-рано същата сутрин и острото чувство за несправедливост.

Горе, в чайната на станция Атоек, някоя каза:

— Сега, когато капитана Хетнис и онази страховита флотска капитана са долу, на Тизаруат се пада да ни пази от пресгер!

— Да бе — отвърна Тизаруат. — Ако пресгер ни нападнат, нищо не можем да направим. Но мисля, че ще мине много време преди пресгер да стигнат до нас. — Слухът за раздвоението на Анаандер Мианаай още не беше плъзнал и проблемите с порталите минаваха, официално поне, за „непредвидени затруднения“. Донякъде логично, онези, които не вярваха на официалната версия, намираха варианта с чуждата намеса за по-правдоподобно обяснение. — Всичко ще е наред.

— Да, ама както сме отрязани... — започна друга.

Граждана Пиат я прекъсна:

— Добре сме си. Дори да се окажем откъснати от планетата — тук някоя измърмори: „Да не дават боговете“, — пак ще сме добре. Ще можем да се изхранваме.

— А ако не — каза друга, — може да отглеждаме скел в езерото в Градините.

Смях.

— Това ще натрие навирения нос на онази земедела! Нали, Пиат?

Тизаруат беше понаучила това-онова от своите Бо. Успя да удържи гласа и лицето си забележително безучастни.

— За коя земедела говориш?

— Как ѝ беше името... Баснаайд? — отговори онази, която се бе засмяла най-силно. — Тя всъщност е пълна нула. Обаче, ако можеш да си го представиш, една Оуер от Палата Омоу отишла да ѝ предложи клиентство и тя *отказала!* Семейството ѝ е нищо и никакво, самата тя не е първа красавица, ама била прекалено добра за Оуер, представяш ли си!

От едната страна на Тизаруат седеше Пиат, от другата — млада персона, която, по данни от „Милостта на Калр“, беше братовчеда на Скааиат Оуер, макар самата тя да не носеше фамилията Оуер. Не била част от групичката, добави корабът, но дошла по покана на Тизаруат.

— Скааиат не се обиди — каза братовчедата. И се усмихна, с което почти успя да смекчи впечатлението от острия си тон.

— Е, да, естествено, че няма да се обиди. Но не е прилично да отказваш такова предложение. Това просто показва що за човек е земеделата.

— Така е, да, показва — съгласи се братовчедата на Скааиат.

— Добра е в работата си — каза Пиат така, сякаш през последните няколко секунди беше събирала смелост да го каже. — Има основание да се гордее със себе си.

Миг на смутено мълчание. После:

— Ще ми се Рогд да беше тук — каза онази, която бе повдигнала темата. — Не знам защо и тя замина. Винаги е много забавно, когато Рогд е тук. Винаги се смеем до сълзи.

— Но не се смеете на нея — изтъкна братовчедата на Скааиат.

— Е, не, разбира се — отвърна поддръжницата на Рогд. — Но пак е забавно. Тизаруат, трябва да я видиш как имитира капитана Хетнис. Направо да се напикаеш от смях.

На Атоек, в къщата, Сирикс стана и се качи горе. Погледнах Пет, видях, че се поти в униформата си и че вече се е отегчила да ни наблюдава с капитана Хетнис. Мислеше си за храната на бюфета — можеше да я подуши от мястото си. Добре би било скоро и аз да се кача горе, да се престоря, да речем, че искам да подремна, така че Пет да си почине и да хапне заедно с „Мечът на Атагарис“. Капитана Хетнис, която не подозираше, че току-що са я обсъждали на станцията, излезе да седне на верандата — сега, когато Сирикс се беше махнала оттам.

Една от слугите се приближи към Калр Пет. След кратко колебание — вероятно се чудеше как да се обърне към войната — каза:

— Ако обичате.

— Да, гражданка — отвърна Пет.

— Това пристигна сутринта — каза слугата. Подаде ѝ малък пакет, увит в мек виолетов плат, кадифе сякаш. — С изрична молба да бъде предадено лично на флотската капитана. — Не обясни защо го дава на Пет вместо на мен.

— Благодаря, гражданка — каза Пет и взе пакета. — Коя го изпраща?

— Куриерата не каза. — Но аз си помислих, че знае или най-малкото се досеща.

Пет разви плата. Отдолу имаше семпла кутия от светло дърво. В кутията имаше триъгълна филия от плътен хляб, доста стар, както ми се стори; имаше и игла — сребърен диск с диаметър два сантиметра на верижка от сини и зелени стъклени мъниста; а под хляба и иглата — малка картичка, гъсто изписана с букви, които приличаха на лиост. Бързо запитване до станция Атоек потвърди догадката ми и ми помогна да разчета част от написаното.

Калр Пет затвори капака.

— Благодаря, граждана.

Станах, без да кажа и дума, отидох при Пет, взех кутията с все опаковката ѝ, качих се горе и минах по тесния коридор към стаята на Сирикс. Почуках на вратата. Когато Сирикс ми отвори, казах:

— Граждана, струва ми се, че това всъщност е за вас. — Подадох ѝ кутията, меката виолетова опаковка сгъната отдолу.

Тя ме погледна въпросително.

— Тук няма никоя, която да ми изпраща неща, флотска капитана. Сигурно грешите.

— Определено не е за мен — казах, все така с кутията в ръце. — Граждана — подканих я.

Осем се приближи зад нея да вземе кутията, но Сирикс я отпрати с жест, погледна ме и каза:

— Няма как да е за мен.

Вдигнах капака на кутията, за да ѝ покажа какво има вътре. Тя изведнъж застина, спря да диша дори.

— Съжалявам за загубата ви, граждана — казах. Иглата беше мемориална, а името на покойната — Одеда. На картичката имаше подробности за живота на покойната и за погребението ѝ. Нямах представа какво е предназначението на филията стар хляб, освен че е някакъв символ, който очевидно значеше нещо за онази, която бе изпратила кутията. И определено значеше нещо за Сирикс. Не можах да преценя обаче дали реакцията ѝ се дължи на скръб, или на стрес от гнева, който не смееше да изрази.

— Казахте, че нямате семейство, граждана — продължих, след като мълчанието се проточи неприятно. — Явно някоя Одеда мисли за вас. — Явно бяха чули, че Сирикс е тук с мен.

— Тя няма право — каза Сирикс. Външно изглеждаше спокойна и безучастна, но знаех, че това е по принуда, че е въпрос на оцеляване.

— Никоя от тях няма право. Искат хем вълкът да е сит, хем агнето цяло, а така не може. — Пое си дъх, стори ми се, че ще каже още нещо, но вместо това тя вдиша отново. Накрая каза: — Върнете го, моля. То не е мое, не може да е мое. Сами са си виновни.

— Ако това искате, гражданна, ще го направя.

Разгънах плата и го увих около затворената кутия.

— Какво? — попита Сирикс с горчивина. — И няма да ме убеждавате, че трябва да съм благодарна, че те все пак са мое се... — Гласът ѝ секна. Показателно бе за самоконтрола ѝ, че не ми затръшна вратата в лицето, за да страда самичка. Или просто си даваше сметка, че Осем още е в стаята, следователно не би могла да остане сама, далече от чужди очи, без значение как ще постъпи.

— Бих могла да измисля нещо по въпроса, ако това желаете, гражданна, но аргументите ми ще са неискрени. — Поклоних се. — Ако имате нужда от нещо, не се колебайте да ми кажете. Аз съм на вашите услуги.

Сега вече затвори вратата. Бих могла да я наблюдавам през очите на Осем, но не го направих.

Вечерята дойде, а с нея дойдоха Фосиф и Рогд. Сирикс не слезе, не беше слизала от обед. Никоя не отбеляза отсъствието ѝ — търпяха я само защото беше с мен.

Нахранихме се и седнахме досами стената-врата към верандата, все така широко отворена. Езерото тънеше в сиви сенки, само върховете на планинските възвишения зад него все още се къпеха в светлината на залеза. Въздухът стана хладен и влажен, слугите донесоха горещи напитки в чаши с дръжки. Вкусът беше хем сладък, хем горчив.

— По ксайски — информира ме Фосиф. В отсъствието на Сирикс Фосиф седеше от едната ми страна, Рогдот другата. Капитана Хетнис седеше срещу мен, завъртяла леко стола си, за да вижда езерото.

На „Милостта на Калр“ отговорът на въпроса, който бях излъчила сутринта към флотска капитана Уеми, най-последно беше пристигнал. Корабът пусна записа в ушите на лейтенанта Екалу. „Искрено благодаря за топлия привет, лейтенанта Сейварден. Моля

предайте поздравите ми на флотска капитана Брек и ѝ кажете, че не сме вземали попълнения в екипажа си от Палата Омоу“.

Бях оставила инструкции и за такъв случай.

— Флотска капитана Брек благодари на флотска капитана Уеми за търпението — каза лейтенанта Екалу, точно толкова озадачена като Сейварден преди няколко часа. — Дали някоя от екипажа на „Мечът на Инил“ е прекарала ден или два на палатната станция, без през това време да поддържа връзка с кораба и колегите си?

— Е, флотска капитана — каза Фосиф в спускащия се мрак край езерото, — надявам се, че денят ви е бил спокоен.

— Да, благодаря ви, гражданна. — Нищо не ме задължаваше да влизам в подробности. Всъщност с пълно право бих могла да игнорирам всеки опит за разговор през следващата седмица и половина.

— Флотската капитана става много рано — каза Рогд.

— Самата аз станах едва ли не призори, за да ѝ покажа банята, а тя вече ме бе изпреварила с много.

— Е, гражданна — каза с усмивка капитана Хетнис, — явно вашата представа за ранно ставане не съвпада с нашата.

— Военна дисциплина, Рогд — каза Фосиф. — Въпреки интереса, който проявяваш напоследък — Фосиф ме стрелна с кос поглед, — тази професия не е подходяща за теб.

— Ами, не знам — каза небрежно Рогд. — Никога не съм я пробвала все пак, нали?

— Тази сутрин видях работниците ви — отбелязах аз, понеже темата за военната пригодност на Рогд не ми беше интересна.

— Дано успеете да прибавите някоя нова песен към колекцията си, флотска капитана — отвърна Фосиф. Наклоних съвсем леко глава, което едва ли можеше да мине за отговор, но друг тя нямаше да получи.

— Не знам защо просто не са ги направили второстепенни — включи се Рогд. — Със сигурност щеше да им е по-добре. — Усмихна се превзето. — Трюмовете на войсковите кораби са пълни с тела. Дори миниатюрна част от складовите им наличности би ни свършила отлична работа.

Фосиф се засмя.

— Рогд разви внезапен интерес към флотата! Събира всякаква информация. Кораби, униформи, всичко.

— Униформите са толкова привлекателни — съгласи се Рогд. — Радвам се, че носите своята, флотска капитана.

— Второстепенните не могат да получават статут на нови граждани — казах аз.

— Е, то... — проточи Фосиф. — Ако питате мен, и валскааианите не стават за тази работа. Доколкото знам, проблеми има и на самия Ваалкаай, нали? С онази тяхна религия. — Всъщност в системата на Валскаай имаше няколко религии със съответните им деноминации. Но Фосиф имаше предвид религията, която се изповядваше от повечето местни и която всички наричаха „валскааианска“. Тя представляваше вариант на строгия монотеизъм, нещо, което за повечето радчай беше непонятно като идея. — Макар че не знам дали изобщо можем да я наречем религия. Повече прилича на... на сбор от суеверия и някои изключително странни философски идеи. — Ставаше все по-тъмно, дърветата и обраслите с мъх каменни плочи изчезваха в сенките. — А и религията е най-малкият проблем. Те имат предостатъчно възможности да *станат* граждани. Вижте самирите! — Махна широко с ръка, вероятно имаше предвид слугите, които ни бяха поднесли вечерята. — Започнали са като валскааианите. Валскааианите имат куп възможности, но възползват ли се от тях? Не знам дали сте видели общежитието им — чудесна сграда, бивш хотел, не по-лоша от сградата, в която живея самата аз, само дето е в ужасно състояние. Изобщо не ги интересува как и къде живеят. Но са готови да задлъжняват до уши за нов музикален инструмент или ръчно устройство.

— Или казан за варене на алкохол — с възмущение добави Рогд. Фосиф въздъхна с дълбоко огорчение.

— Използват порционите си да правят алкохол, представяте ли си? А после задлъжняват още, за да си купят храна. Повечето не са виждали и петак от надницата си. Нямаат никаква дисциплина.

— Колко валскааиани са били изпратени в тази система? — попитах Фосиф. — След анексирането им. Знаете ли?

— Представа нямам, флотска капитана — отвърна Фосиф. — Аз просто вземам работниците, които ми се полагат.

— Тази сутрин видях деца да работят на полето — отбелязах. — Тук нямате ли училище?

— Няма смисъл — каза Фосиф. — Не и когато става въпрос за валскааианите. Децата просто не искат да ходят на училище. Няма необходимата за това нагласа. Липсва им *целенасоченост*. О, наистина ми се иска да ви заведа на обиколка, флотска капитана! Може би когато двете ви седмици траур приключат. Искам да се похваля с чая си, а вие без съмнение искате да чуете още песни.

— Флотска капитана Брек — обади се капитана Хетнис, която досега беше мълчала, — не колекционира само песни, както се оказва.

— О? — възкликна Фосиф.

— Останах в квартирата ѝ по време на поста — каза капитана Хетнис — и трябва да кажа, че сервизът ѝ за ежедневна употреба е „Бракт“, в синьо и лилаво. Пълен комплект. И в *отлично* състояние. — Корабът ми показва самодоволната усмивка на Калр Пет, която стоеше зад мен. Почти не бяхме яли по време на поста, както повеляваше традицията, но Пет се бе постарала да ни сервира малкото храна в споменатия сервиз, а неизползваните съдове явно бе оставила на видно място — съвсем целенасочено, не се съмнявах в това, — така че капитана Хетнис да ги види.

— Виж ти! Отличен вкус, флотска капитана! И се радвам, че Хетнис го спомена. — Привика с жест една от слугите, прошепна ѝ нещо и я отпрати. — Имам нещо, което сигурно ще ви е интересно да видите.

В мрака навън пропя висок нечовешки глас, дълга серия от гласни в един тон.

— А! — извика Фосиф. — Точно това чаках.

Нов глас се присъедини към първия, малко по-нисък, после и трети, по-висок, и още, и още, докато най-малко десетина гласа не се вляха в монотонната мелодия, дисхармонична, но и странно напомняща хорова пеене.

Фосиф очевидно очакваше някаква реакция от моя страна, затова попитах:

— Какво е това?

— Растения — отговори Фосиф, явно доволна от мисълта, че е успяла да ме изненада. — Може да сте ги видели, щом сте ходили на разходка сутринта. Имат нещо като торбички, в които се събира

въздух, и когато торбичките се напълнят, а слънцето залезе, въздухът започва да излиза и издава звук. Стига да не вали. Точно затова не ги чухме снощи.

— Бурени — отбеляза капитана Хетнис. — Много са досадни всъщност. Многократно са се опитвали да ги изкоренят, но те винаги поникват отново.

— Според легендата — продължи Фосиф, след като кимна на капитаната, — били създадени от храмова жреца. Растенията уж пет различни думи на ксай, всичките свързани с храмовите мистерии, и когато другите жреци ги чули да пеят, разбрали, че мистериите им вече са достъпни за всички, че са разкрити. Убили онази, която била създала цветята. Разкъсали я на парчета с голи ръце, поне според легендата, тук, на брега на това езеро.

Не се бях сетила да попитам какво е била сградата преди.

— Значи това е било свещено място, така ли? Храм има ли? — Знаех, че големите храмове по правило се намират в населено място, в град или в село поне, а не бях видяла никакво що-годе голямо поселище, докато летяхме насам. Реших, че или е имало село и храм, които са били изравнени със земята, за да се отвори още място за отглеждане на чай, или че целият район се е смятал за свещен. — Езерото е било свещено, а в тази сграда са отсядали поклонници, така ли?

— Нищо не убягва на флотската капитана! — възкликна Рогд.

— Наистина — каза майка й. — Руините на храма са от другата страна на езерото. Преди време там е имало оракула, но сега е останало само суеверието за риба, която изпълнява желания.

„Останало е и името на чая, който се отглежда сега на свещената някога територия“, помислих си. Запитах се какво ли мислят ксай по въпроса.

— Какви думи пеят растенията? — Знаех много малко ксай и не бях различила никакви думи в многогласа.

— Зависи кого попитате — отвърна с усмивка Фосиф.

— Като малка обичах да излизам в тъмното и да ги търся — каза Рогд. — Ако насочиш фенерче към тях, млъкват.

Дадох си сметка, че не съм видяла никакви деца тук, освен онези, които работеха на полето. Това ми се стори странно, защото мястото беше идеално за отглеждане на деца, но преди да попитам,

службата, която Фосиф бе пратила със задача, се върна с голяма кутия в ръце.

Кутията беше златна или най-малкото позлатена, инкрустирана с червени, сини и зелени стъкълца в стил, който беше по-стар и от мен. По-стар дори от трите хиляди години на Анаандер Мианаай. Виждаше бях такова нещо само веднъж, много отдавна, когато самата аз бях на има-няма десетина година, тоест преди две хилядолетия.

— Това, разбира се, е копие — казах аз.

— О, не, флотска капитана — отвърна Фосиф, без да крие задоволството си. Службата остави кутията на пода между нас и отстъпи назад. Фосиф се наведе и вдигна капака. Вътре имаше чаен сервиз — термос, дванайсет чаши и цедка. Златни, украсени с изящен рисунък в синьо и зелено.

Все още държах чашата с дръжка, от която пиех. Вдигнах я, Пет се притече да я вземе от мен, но не се върна на мястото си. Всъщност точно това целях — да й дам повод да се приближи. Станах и клекнах до кутията.

Вътрешната страна на капака също беше златна, но не изцяло, под и над златната част имаше седемсантиметрови ивици непозлатено дърво. Златната част беше гравирана. На нотайски. За разлика от останалите присъстващи, аз можех да прочета надписа. Няколко древни къщи (сред тях и тази на Сейварден) и някои по-нови, които намираха идеята за романтична и неустойчива, твърдяха, че се потомци на нотайските предци. Някои от тях навярно биха разпознали азбуката, а дори и някоя дума. Ала на пръсти се брояха онези, които си бяха направили труда да научат езика.

— Какво пише? — попитах макар вече да знаех.

— Молитва към бог Варден — каза капитана Хетнис. — И благословия за собственицата.

„Варден е твоята сила — пишеше на капака, — Варден е твоята надежда и твоята радост. Живот и успех за щерката на къщата. Поздравления за щастливия и заслужен празник“.

Вдигнах глава към Фосиф.

— Откъде имате това?

— Аха — отвърна тя. — Значи Хетнис е права, вие наистина сте ценителя? Никога не бих се досетила сама.

— Откъде — повторих — имате това?

Фосиф се засмя.

— И целенасочена, безспорно, но това вече го знаех. Купих сервиза от капитана Хетнис.

Купила го? Нещо толкова древно и безценно не можеше дори да е подарък. А идеята някоя да приеме каквато и да било сума за него беше абсолютно немислима. Все така приклеknала, аз се обърнах към капитана Хетнис, която отговори на неизречения ми въпрос:

— Собственицата имаше нужда от пари в брой. Не искаше да го продаде сама, защото... ами само си представете, ако се разчуе, че се е наложило да продадеш нещо *такова*. Затова ѝ съдействах със сделката.

— И си взе комисиона, разбира се — вметна Рогд. Явно ѝ беше неприятно, че чаеният сервиз я е изместил от центъра на вниманието.

— Така е. — Капитана Хетнис кимна.

Дори минимален процент комисиона от стойността на сервиза би възлязъл на шеметна сума. А и такава безценна антика рядко бе собственост само на един човек, освен по документи. Някоя нормална къща, дори да е на ръба на банкрута, не би позволила на отделен свой член да продаде нещо *такова*. Чаеният сервиз, който бях видяла навремето, не беше лична собственост. Беше част от оборудването на декадна стая на един кораб клас „Меч“ и го бяха извадили, за да впечатлят моята капитана, когато тя им отиде на гости. Онзи беше в цикламено, сребристо и перлено, а гравираният надпис беше в прослава на друг бог. Завършваше с изречението: „Поздравления за щастливия и заслужен празник по случай вашето повишение. Капитана Сейморанд“. Имаше и дата — половин век преди Анаандер Мианаай да поеме управлението на Радч и преди сервизът да бъде взет като военна плячка.

Сигурна бях, че долната част на надписа върху капака на кутията пред мен е бил изрязан, че „Поздравления за щастливия и заслужен празник“ е само началото на изречението. Нямахше следи от намесата — ръбовете на позлатената част изглеждаха равни и гладки, дървото отдолу беше непокътнато. Но бях сигурна, че някоя е свалила позлатата, изрязала е ивица от долната ѝ страна, след това е върнала останалата част на мястото ѝ, като я е подравнила спрямо центъра на капака, така че липсата на част от надписа да не се набива на очи.

Сервизът не се бе предавал от хилядолетия в семейството на някоя капитана — потомците ѝ никога не биха изрязали името на

предтечата, завещала им нещо толкова ценно и рядко. Единствената смислена причина да отстраниш името — с риск да повредиш антиката — е за да скриеш произхода ѝ. А дори и с повредена кутия сервизът пак беше на практика безценен. Вероятно се бяха опитали да скрият произхода му от срам — всяка, прочела името, лесно би се досетила коя къща е изпаднала дотолкова, че да продаде такова съкровище. Но повечето семейства намираха други, по-добри начини да спечелят пари от подобни неща. Къщата на Сейварден например бе позволила на туристи да разглеждат една древна, пленена от тях нотайска совалка — пускаше ги вътре срещу подаръци и пари.

„Откраднати антики“ — беше казала лейтенантката от „Мечът на Атагарис“. Но чак такова нещо не си бях представяла.

Като се прибавеше и онази снабдителна капсула... Отломки... Надписът — удобно заличен. Точно като на чаения сервиз.

Капитана Хетнис беше сметнала, че е важно да прати кораба си на пост при Призрачния портал. Отломка, която вероятно датираше отпреди три хиляди години... и която като по чудо се бе озовала точно тук, в системата на Атоек, и то точно през Призрачния портал. Отломка от нотайска совалка.

Капитана Хетнис беше спечелила гигантска сума от продажбата на нотайски чаен сервиз, който вероятно беше почти толкова стар, колкото и онази снабдителна капсула. Откъде го беше взела? Коя беше отстранила името на оригиналната собственица и защо?

Какво имаше от другата страна на Призрачния портал?

14.

Прибрах се в стаята си, съблякох униформената риза и я дадох на Калр Пет. Тъкмо се бях навела да си събуя ботушите, когато на вратата се почука. Вдигнах глава. Калр Пет ме стрелна с безучастен поглед и отиде да отвори. Несъмнено бе забелязала поведението на Рогд през последните дни и се досещаше за какво става въпрос. Аз обаче се изненадах, признавам си, че е решила да премине толкова скоро към толкова откровен ход.

Дръпнах се настрани, така че да не се виждам от хола. Взех ризата си и я облякох отново. Пет отвори вратата към коридора и през нейните очи видях неискрената усмивка на Рогд.

— Чудя се — каза тя без излишни предисловия — дали бих могла да разговарям насаме с флотската капитана. — Добре премерено изречение, макар и на ръба на приличното — показваше пълно незачитане към Калр Пет, без да е грубо към мен.

„Пусни я — излъчих мълчаливо към Пет. — Но не излизай от стаята“. Макар че бе напълно възможно, доста вероятно всъщност, идеята на Рогд за разговор „насаме“ да включва и прислугата.

Рогд влезе в хола. Огледа празната стая, после се усмихна, като ме видя да влизам от спалнята.

— Флотска капитана — каза тя. — Надявах се, че бихме могли да... поговорим.

— За какво, гражданка? — Не я поканих да седне.

Тя примигна, искрено изненадана, както ми се стори.

— Е, аз, струва ми се, дадох недвусмислен израз на желанието си.

— Гражданка. В траур съм. — Още не бях почистила бялата траурна ивица от лицето си преди лягане. Невъзможно бе Рогд да е забравила защо съм тук.

— Всичко това е само за показ, флотска капитана — сладко отговори тя.

— Винаги е за показ, гражданина. Напълно възможно е човек да скърби, без да се кичи с външни символи на скръбта. Тези неща са само начин да уведомиш другите за траура си.

— Е, вярно е, че тези неща почти винаги са неискрени или най-малкото прекалени — каза тя. Изобщо не беше разбрала какво искам да кажа. — Аз имах предвид, че траурът ви е продиктуван от политически причини. Не става въпрос за истинска скръб, със сигурност не изпитвате такава, нито някоя го очаква от вас. Необходимо е традицията да се спазва на публично място, да, но тук... — тя махна с ръка да обхване стаята, — тук определено не сме на такава.

Бих могла да изтъкна, че ако нейна роднина почине далече от дома си, самата Рогд вероятно би се чувствала по-добре, ако знае, че някоя си е направила труда да погребее близката ѝ с всички необходими ритуали, дори ако тези ритуали са различни от нейните, а персоната, която ги е извършила, е напълно непозната. Но предвид каква беше Рогд, подобен аргумент не би имал никаква тежест.

— Граждана, удивена съм от липсата на приличие, която демонстрирате.

— Нима съм виновна, флотска капитана, че страстта ми е по-силна от чувството за благоприличие? А и благоприличието, също като траура, е за показ.

Не хранех никакви илюзии за физическата си привлекателност. Тя категорично не бе такава, че да породи ентузиазъм от подобен мащаб. Постът ми, от друга страна, и фамилното ми име определено имаха своя чар. Чар още по-въздействащ за богатата и привилегированата гражданка като Рогд. Филмите са пълни с добродетелни и скромни персони, които успяват да привлекат вниманието на висшестоящите и да спечелят изгода за себе си и своите къщи, но в истинския живот повечето хора отлично си дават сметка какво би се случило, ако проявят инициатива в тази посока.

Но някоя като Рогд... о, някоя като Рогд изобщо не би се посвенила да ме набележи и да се престори, че става въпрос за привличане, романтични чувства и дори любов. Без значение, че при подобни свалки всички участващи са наясно с потенциалните предимства.

— Граждана — казах студено. — Знам, че вие сте написали онзи лозунг в Долната градина. — Тя ме зяпна с широко отворени очи, чак примигна неразбиращо. Калр Пет стоеше неподвижно в един ъгъл на стаята, съвсем като второстепенен. — В резултат на това преводача Длик изгуби живота си и нейната смърт поставя в потенциален риск цялата система. Смъртта ѝ беше злополука, да, но във вашите действия е имало умисъл, знаели сте, че това ще предизвика проблеми, но не сте давали пукната пара какви ще бъдат тези проблеми и коя ще пострада заради тях.

Рогд изпъчи рамене с възмущение.

— Флотска капитана! Нямам представа защо ме обвинявате в такова нещо!

— Ако трябва да гадая — продължих спокойно, — ядосали сте се на лейтенанта Тизаруат, задето ви е развалила кефа с гражданата Пиат. С която, между другото, вие се държите безобразно.

— Е — каза тя с известно облекчение, — ако това е проблемът, с Пиат се познаваме от деца и тя винаги е била малко... странна. Прекалено чувствителна. Страда от ниско самочувствие, защото майка ѝ е станционна администраторка и истинска красавица на всичкото отгоре. Пиат получи чудесно назначение, но постоянно се сравнява с майка си и сравнението не е в нейна полза, разбира се. Приема всичко толкова навътре, че понякога наистина губя търпение, признавам. — Въздъхна, образ и подобие на съчувствие, съжаление и разкаяние дори. — Тя не за пръв път ме обвинява в лошо отношение, само за да ме ядоса.

— „Понякога си толкова тъпа, да ти го начукам“ — цитирах аз. — Интересна работа. Когато за последен път сте изгубили търпение, Пиат е била в центъра на вниманието и всички са се смеели на шегата ѝ. Вместо да се въртят около вас.

— Сигурна съм, че Тизаруат ви е съобщила за това с изцяло добри намерения, но тя просто не разбра какво... — Не довърши, лицето ѝ се изопна в страдалческо изражение. — Не може да... Не е възможно Пиат да ме е обвинила за онзи надпис на стената. Освен ако не е била в някое от мрачните си настроения, онази шега би ѝ се сторила смешна.

— Пиат не ви е обвинила в нищо — казах с все същия студен глас. — Доказателствата са красноречиви сами по себе си.

Рогд застина напълно неподвижна за миг, не дишаше дори. После каза с глас студен почти колкото моя:

— Затова ли приехте поканата на майка ми? За да дойдете тук и да ме нападнете? Очевидно е, че си имате свой дневен ред. Появявате се отникъде, вадите някаква абсурдна заповед, забраняваща пътуването през порталите, така че чаят да не напуска системата. Това е чиста проба атака срещу моята къща и аз няма да търпя мълчаливо! Ще разговарям с майка си за това!

— Непременно го направете — казах аз. Все още спокойна. — Обяснете й също как онази боя се е озовала на ръкавиците ви. Но аз не бих се изненадала, ако тя вече знае за простъпката ви и ме е поканила тук с надеждата, че гостоприемството й ще ме умилостиви и ще ме откаже от по-нататъшни наказателни действия. — Бях приела поканата, знаейки това. Искала бях да видя какво е долу и защо Сирикс е толкова гневна.

Рогд се обърна и излезе, без да каже нищо повече.

Утринното небе беше бледосиньо, насечено от сребристите ивици на климатичната решетка, с по някое прозирно облаче тук-там. Слънцето още не се бе издигнало над планината, така че къщите, езерото и дърветата тънеха в сянка. Сирикс ме чакаше на брега на езерото.

— Благодаря ви, че се обадохте да ме събудите, флотска капитана — каза тя и се сгъна в лек ироничен поклон. — Определено не бих искала да се успя.

— Свикнахте ли вече с часовата разлика? — На станцията сега беше ранен следобед. — Разбрах, че има пътека, която обикаля езерото.

— Не знам дали ще мога да поддържам темпото ви, ако ще тичате.

— Днес ще ходя. — Дори да не бях в компанията на Сирикс, пак щях да ходя. Тръгнах към пътеката. Не се обърнах да видя дали Сирикс ме следва, нямаше и нужда — чувах стъпките й, освен това я виждах (както и себе си) през очите на Пет, която ни наблюдаваше дискретно от верандата.

На станция Атоек лейтенанта Тизаруат беше в квартирата ни в Долната градина и разговаряше с Баснаайд Елминг, която бе пристигнала преди пет-шест минути, докато аз си обувах ботушите в спалнята. Поколебала се бях дали да не отложа разходката си със Сирикс, но накрая реших, че ще мога да ходя и да наблюдавам едновременно.

Ясно виждах вълнението, обзело Тизаруат. Младата лейтенанта буквално тръпнеше.

— Земедела — тъкмо казваше тя. Станала бе от сън преди има-няма половин час, макар на станцията да преваляше обед. — Аз съм на вашите услуги. Но истината е, че флотската капитана ми нареди да стоя далече от вас.

Баснаайд смръщи вежди, видимо озадачена.

— Защо?

Лейтенанта Тизаруат си пое треперливо дъх.

— Казахте, че повече не искате да говорите с нея. И тя не искаше да... искаше да е сигурна, че няма да си помислите, че тя... — Млъкна, оплела се неспасяемо в изречението си. — Заради сестра ви тя ще направи всичко, което поискате от нея.

— Сериозно? — отровно попита Баснаайд. — Явно тактът не ѝ е силната страна.

— Флотска капитана — каза Сирикс, която вървеше до мен по пътеката край езерото. Дадох си сметка, че ми е казала нещо, а аз не съм отвърнала.

— Простете, граждани — Откъснах мислите си от Баснаайд и Тизаруат. — Бях се разсеяла.

— Очевидно. — Свърна настрани да заобиколи паднал клон. — Опитвах се да ви благодаря за търпението, което проявихте към мен вчера. И за помощта на Калр Осем. — Смръщи вежди. — Не им позволявате да използват имената си?

— Самите те го предпочитат, моите Калр поне. — Вдигнах рамене в знак на несигурност. — Може би ще ви каже името си, ако я попитате. — Къщата беше останала доста далеч зад нас, скрита зад един завой на пътеката и дървета с широки овални листа и малки гроздове бели цветчета. — Кажете ми, граждани, техническите дефекти при пашкулите представляват ли проблем за полските работници тук, в планините? — Транспортираха ги дотук в

консервационни пашкули. Които обикновено работят отлично, но понякога дават дефект, а при тях дори малките дефекти водят до смърт или тежка у вреда на обитателите им.

Сирикс застина насред крачка, само за миг, после продължи напред. Въпросът ми очевидно я бе изненадал, но ми се стори, че долових и нещо друго в изражението ѝ. Знаеше какво я питам.

— Не съм виждала разтопени. Не мисля, че и другите са виждали, в последно време поне. Но според някои валскааиани, когато разтопявали хора, медиците умъртвявали част от тях.

— А казват ли защо?

Сирикс вдигна рамене.

— Не направо. Според тях медиците се отърват от онези, които сметнат за неподходящи по някакъв критерий, но какво точно означава това, не казват, поне в мое присъствие. Но на лекара не ходят, никога. За нищо на света. Може целите да са изпотрошени, но няма да идат при лекара, а ще разчитат приятелите им да ги шинират с пръчки и парцали.

— Снощи — казах аз като един вид обяснение — поисках справка за броя на валскааианите, транспортирани в тази система.

— Само за валскааианите? — Сирикс вдигна вежди. — Защо не за самирите?

Аха.

— Попаднала съм на нещо, нали?

— Не знам. Поискали сте справка за валскааианите, а не знам дали това ще ви свърши работа. Но навремето, още преди аз да се родя и преди Валскааа да бъде анексиран, се е случило нещо. Преди около сто и петдесет години. Не знам подробности, съмнявам се някоя друга да знае, освен пряко замесените. Но мога да ви кажа какво се говори. Говори се, че някоя, която отговаряла за работниците, транспортирани в тази система, отклонявала част от тях и ги продавала на външни роботърговци. Да — размаха ръце тя, видяла реакцията ми, — знам, че звучи абсурдно. Но преди това място да се цивилизова — не долових и намек за ирония в думите ѝ — ангарията заради дългове се срещала често и било напълно законно да продаваш длъжниците. Приемало се за нещо нормално, освен ако някоя не прояви лошия вкус да продаде ксаи. Но нямало нищо лошо, ако продаваш ичана.

— Да. — Прочела бях това-онова за историята на системата, подтикната от данните в справката, която бях получила в отговор на запитването си. Несъответствието в бройката на транспортираните тук валскаани спрямо бройката на разтопените и назначени на работа, както и древният чаен сервиз, който бях видяла на вечеря, и историята как капитана Хетнис го била продала на граждана Фосиф бяха събудили любопитството ми. — Само дете външната търговия с роби е била прекратена скоро след анексирането и така и не се е подновила. — Отчасти, мислех си, защото е разчитала на евтини доставки от Атоек, на които анексирането е сложило край. И отчасти заради вътрешни проблеми в системите на самите роботърговци. — А и това е било преди колко... шестстотин години? Няма начин да е продължило и след това, без да се разчуе.

— Само казвам какво се говори, флотска капитана. Несъответствието в числата било прикривано — не твърде добре, ако може да се вярва на историята, — като се раздувала безобразно бройката на дефектиралите пашкули. Почти всички транспортирани били предназначени за чаените плантации тук, в планината. Когато системната губернатора разбрала какво става — това било много преди времето на губернатора Жиарод, разбира се, — сложила край на схемата, но и покрила всичко. В крайна сметка медиките, които подписвали фалшивите доклади, го правели под давлением на някои от най-изтъкнатите граждани на Атоек. Хора, които службата за сигурност не закача. А и ако слухове за това стигнали до Палатата, лордата на Радч със сигурност би потърсила сметка на губернатората защо не е забелязала по-рано какво се случва. Затова, вместо разследване и присъди, немалък брой граждани на високи постове изведнъж се оттеглили от активна дейност. Включително бабата на граждана Фосиф, която прекарала остатъка от живота си в манастир на другия край на континента.

Ето затова бях решила да проведе този разговор далече от къщата. За всеки случай.

— Фалшифицирането на данни за дефектирали пашкули трудно би могло да прикрие такова нещо. Имало е и друго, сигурна съм. — Тази история не фигурираше в информацията, която бях поискала, когато реших да се осведомя за историята на системата. Но пък според

Сирикс скандалът бил потулен. Нищо чудно изобщо да не е влязъл в официалните архиви.

Сирикс мълчеше замислено, после каза:

— Може и да е имало, флотска капитана. Лично аз съм чувала само слухове.

— ... дълбоко емоционална поезия — казваше Баснаайд в моя хол в Долната градина. — Радвам се, че тук никоя не я е чела. — Двете с Тизаруат пиеха чай.

— Изпращайте ли своя поезия на сестра си, гражданата?

Баснаайд се засмя тихичко.

— Почти всичко ѝ изпращам. Тя винаги казваше, че стиховете ми са чудесни. Или е била много мила, или е имала много лош вкус.

По някаква причина думите ѝ смутиха Тизаруат, изпълниха я със силно чувство на срам и себеомраза. От друга страна, почти без изключение образованите радчайи пишеха стихове на младини и лесно можех да си представя качеството на поезията, която би могла да сътвори подрастващата Тизаруат. И с която да се гордее. А после е видяла стиховете си през очите на Анаандер Мианаай, лордата на Радч с нейния опит и познания на човек, живял три хиляди години. Съмнявам се оценката да е била положителна. И щом вече не можеше да е Анаандер Мианаай, какво можеше да бъде освен сглобен набързо вариант на предишната Тизаруат с все слабата поезия и лекомислието? Как би могла да си помисли за поезия, без да си спомни унищожителното презрение на Мианаай? — Щом сте пращали стиховете си на лейтенанта Оун — каза Тизаруат с остър копнеж, примесен със себеомразата, — значи флотска капитана Брек ги е чела.

Баснаайд примигна, понечи да се намръщи, но спря навреме. Можех само да гадая какво е предизвикало реакцията — дали мисълта, че съм чела стиховете ѝ, или напрежението, което се излъчваше от лейтенанта Тизаруат сега и което беше изместило предишните ведри усмивки.

— Радвам се, че не ми го каза в очите.

— Никога не би го направила — каза Тизаруат, все така напрегнато.

— Лейтенанта. — Баснаайд остави чашата на импровизираната масичка до импровизирания си стол.

— Онзи ден говорех сериозно. И нямаше да съм тук, ако не беше важно. Чувам, че на флотската капитана дължим ремонта на Долната градина.

— Д... — Тизаруат се запъна, явно сметнала, че простичкото потвърждение не би било достатъчно коректно от политическа гледна точка. — Е, ремонтът е по заповед на станционната администратора Целар, земедела, но иначе — да, флотската капитана наистина помогна.

Баснаайд махна разсеяно.

— Езерото в Градините горе... Станцията не вижда подпорите, които крепят дъното му и не позволяват водата да залее Долната градина. Би трябвало да се извършват регулярни проверки, но според мен това не се прави. А аз не мога да кажа нищо на главната земедела, защото за проверките отговаря нейна братовчеда и последния път, когато си позволих да кажа нещо, се вдигна голям шум как трябвало да си гледам работата, а не да клеветя хората. — А ако дръзнеше да мине през главата на пряката си ръководителя и се обърнеше директно към станционната администратора, щеше да си има сериозни неприятности. Които биха били оправдани, ако Целар се вслушаше в думите ѝ и вземеше мерки, но нямаше никаква гаранция, че ще стане така.

— Земедела! — възкликна Тизаруат, едва сдържаше ентусиазма си да ѝ помогне. — Аз ще се погрижа за това! Нужна е само малко дипломатичност.

Баснаайд примигна стреснато.

— Не искам да... моля ви, разберете, че наистина не искам да моля за услуги флотската капитана. Не бих дошла тук, ако опасността не бе толкова сериозна. Ако подпорите откажат...

— Изобщо няма да замесваме флотска капитана Брек, каза Тизаруат тържествено. Вътрешно беше в екстаз.

— Споменавали ли сте за това на граждана Пиат?

— Тя беше там, когато за пръв път повдигнах въпроса. Не че имаше някаква полза. Лейтенанта, знам, че през последните дни сте се сблизили с Пиат. Не искам да я критикувам, но... — Не довърши, явно търсеше начин да каже онова, което искаше да каже.

— Но — запълни Тизаруат тишината — тя като цяло не е отдадена на работата си. Или Рогд ѝ виси на главата и я разсейва, или е

в мрачно настроение. Но Рогд е на планетата вече четири-пет дни, а ако зависи от флотска капитана Брек, ще остане там още дълго. Мисля, че много скоро ще забележите промяна в Пиат. Мисля — продължи тя, — че самочувствието ѝ е било подронвано системно. Внушавано ѝ е, че преценката ѝ е ненадеждна. Сега е моментът да я подкрепите, да я насърчите в работата ѝ.

Баснаайд кривна глава и се намръщи още повече, загледа се в Тизаруат, сякаш е видяла нещо напълно неочаквано, нещо, което я озадачава.

— Лейтенанта, на колко години сте?

Тизаруат внезапно се смути. Вина, себеомраза, тръпка на нещо... нещо като триумф или удовлетворение.

— Земедела. На седемнайсет съм. — Лъжа, която не беше съвсем лъжа.

— Преди малко не ми прозвучахте като седемнайсетгодишна — каза Баснаайд. — Флотска капитана Брек затова ли ви е взела със себе си — да откривате слабите места на щерките на нашите най-изтъкнатите граждани?

— Не — отвърна Тизаруат умърлушено. Вътрешно беше отчаяна. — Мисля, че ме е взела, защото е смятала, че ще се забъркам в неприятности, ако не ме държи под око.

— Ако ми бяхте казали това преди пет минути, нямаше да ви повярвам.

Долу на планетата, на пътеката край езерото, небето се бе избистрило до по-наситено синьо. Светлината от изток набираще сили и превръщаше планинския връх, който скриваше слънцето, в назъбен черен силует. Сирикс вървеше до мен и мълчеше търпеливо. А не ми бе направила впечатление на особено търпелив човек, сдържаността ѝ бе въпрос на необходимост, начин да избегне неприятните усещания, които биха придружили всяка проява на гняв. Значи търпението, което демонстрираше сега, най-вероятно беше поза.

— Във вашата компания, флотска капитана, човек се чувства почти като на концерт — каза тя с едва доловима подигравка, което потвърди подозренията ми. — Песните, които си тананикате постоянно, имат ли нещо общо с посоката ни мислите ви, или изборът е случаен?

— Зависи. — Тананикала си бях песента, която моята Калр пееше вчера в лазарета. — Понякога е просто песен, която съм чула наскоро. Стар навик. Извинявам се, ако ви дразни.

— Не съм казала, че ме дразни. Не подозирах, че братовчеди на Анаандер Мианаай се вълнуват от чувствата на другите и дали дразнят някого с поведението си, или не.

— Аз пък не казах, че ще спра да пея — изтъкнах на свой ред. — Мислите ли, че случилото се — имам предвид търговията с транспортирани — наистина не е стигнало до вниманието на Анаандер Мианаай?

— Ако беше разбрала — каза Сирикс, — ако наистина е знаела какво се случва тук, щеше да стане същото като на Име. — Говореше за станция Име, чиято корумпирана губернатора бе стигнала дотам да убива и заробва граждани и едва не бе предизвикала война с rrrrrr, докато новината за действията ѝ не бе стигнала до Анаандер Мианаай. Или поне до правилната Анаандер Мианаай. Но Сирикс не знаеше тази част от историята. — Щеше да се разчуе навсякъде и виновните щяха да бъдат подведени под отговорност.

— Чудех се кога Анаандер Мианаай е разбрала за това — че на Атоек се върти търговия с хора, с потенциални граждани. Никак не бих се изненадала, ако част от Анаандер е знаела и дори е продължила или подновила схемата, тайно от самата себе си. Следователно правилният въпрос беше коя Анаандер е замесена и каква полза има от това? Което ме подсети за политиката второстепенните в корабните екипажи да се подменят с човешки воители. На кораби като „Милостта на Калр“. На войскове кораби като „Правдата на Енте“, където бе служила Скааиат Оуер. Едва ли можеше да се очаква, че човешките воители ще се бият на страната на онази, която иска да върне второстепенните в корабните екипажи. Второстепенните, от друга страна, бяха неразделна част от своя кораб и изпълняваха заповедите му безпрекословно. Онази Анаандер, която се опитваше да прекрати собствената си политика по разпускане на радчайската бойна флота, определено би се зарадвала на резерв от тела в пашкули.

— Не сте съгласна — каза Сирикс, след като мълчанието се проточи. — Но не е ли справедливостта в основата на цивилизацията?

А също приличието и ползата.

— Значи, ако тук е налице несправедливост, то е само защото лордата на Радч не е чула за това.

— Можете ли да си представите радчаи да практикуват заробване на длъжници или да ги продават на роботърговци, както са го правили ксаите?

Зад нас, в къщата за гости, капитана Хетнис вероятно закусваше, обслужвана от човешко тяло, заробено към бойния кораб „Мечът на Атагарис“. Едно от десетките. Самата аз бяха едно от хилядите такива тела, преди останалото от мен да бъде унищожено. Сирикс не знаеше това, но със сигурност знаеше, че има други войскове кораби с екипажи от второстепенни. А отвъд възвишението живееха десетки валскаани, транспортирани тук с единствената цел да се разчисти планетата им за радчайската окупация и да се осигури евтина работна ръка тук. Самата Сирикс беше потомка на такива хора.

— Разбира се, второстепенните и транспортираните са различни неща — сухо каза аз.

— Е, милордата сложи край на това, нали? — изтъкна Сирикс. Замълчах си и тя продължи: — Значи процентът на дефектирани пашкули при транспорта на валскаани ви се струва висок?

— Да. — Съхранявала бях хиляди тела в консервационни пашкули. Знаех всичко за този вид поддръжка и за дефектите, които възникваха. — Любопитна съм дали трафикът на транспортирани наистина е бил прекратен преди сто и петдесет години, или само привидно.

— Искате ми се милордата да беше дошла с вас — каза Сирикс. — За да види всичко това с очите си.

Над нас, в Долната градина, Бо Девет влезе в стаята, където Тизаруат и Баснаайд седяха и пиеха чай.

— Лейтенанта — каза Бо, — има проблем.

Тизаруат примигна. Преглътна чая си. Даде знак на Бо да обясни.

— Лейтенанта, отидох на първо ниво да ви взема нещо за заку... за обяд. — Оставила бях инструкции хората ми да купуват храна и други консумативи основно от Долната градина. — Пред чайната са се събрали много хора. Те... ядосани са, лейтенанта, заради ремонтите, които започнаха по заповед на флотската капитана.

— Ядосани? — Тизаруат явно не можеше да повярва на ушите си. — Че ще имат вода и осветление? И нормален въздух?

— Не знам, лейтенанта. Но продължават да прииждат.

Тизаруат гледаше Бо Девет все така невярващо.

— Мислех, че ще са благодарни!

— Не знам, лейтенанта. — Макар че според данните, които получих от кораба, Бо определено беше съгласна със своята лейтенанта.

Тизаруат погледна Баснаайд. И изведнъж се изпълни със силна тревога.

— Не — каза тя, макар че в отговор на какво нямах представа. — Не. — Вдигна отново поглед към Бо Девет. — Какво би направила флотската капитана?

— Нещо, което би направила само флотската капитана — каза Бо. После, сетила се, че и Баснаайд е в стаята, добави: — Моля да ми простите, лейтенанта.

— „Кораб — излъчи мълчаливо Тизаруат, — може ли флотската капитана да ми помогне?“

— Флотска капитана Брек е в траур, лейтенанта — дойде отговорът в ухото ѝ. — Мога да ѝ предам съобщения за съболезнования или поздрави. Би било крайно неприлично да се занимава с такива неща в момента.

Долу, край езерото, Сирикс казваше:

— Всички тук са замесени. Лордата на Радч носи висшата отговорност за цял Радч, но не може да е навсякъде. Вие обаче сте оторизирана лично от нея, нали?

В Долната градина лейтенанта Тизаруат каза:

— Какви бяха тазсутрешните поличби, в храма?

— „Няма печалба без загуба“ — отговори Бо Девет. Стиховете бяха много по-сложни, разбира се, но се свеждаха до това.

Долу, на пътеката сред дърветата, Сирикс продължи:

— Между другото, Емер каза, че онзи ден сте били като лед. — Имаше предвид собственицата на чайната в Долната градина. — Застреляли преводачата пред очите ви, тя ви умряла в ръцете, цялата сте били в кръв, обаче сте запазили желязно самообладание, нищо не проличало нито по лицето ви, нито в гласа ви. Каза, че сте се обърнали и сте ѝ поискали чай.

— Още не бях закусила.

Сирикс се изсмя — едно кратко, остро „ха“.

— Каза, че очаквала чашата с горещия чай да се вледени, щом я докоснете. — И добави: — Нещо друго ангажира вниманието ви.

— Да. — Спрях. В Долната градина Тизаруат бе стигнала до някакво заключение. Тъкмо казваше на Бо да изпрати земедела Баснаайд до Градините. Обърнах се към Сирикс: — Моля да ме извините, граждани. Оказва се, че имам да мисля за много неща в момента.

— Нищо чудно.

Изминахме трийсетина метра в мълчание. (Тизаруат излезе от квартирата ни и тръгна по коридора.) После Сирикс каза:

— Чух, че щерката на домакинята ни си е тръгнала бясна снощи и повече не се е върнала.

— Значи Осем ви разказва всички клюки, а? — отвърнах. Тизаруат се изкачваше към първо ниво. — Явно ви харесва. А каза ли ви защо Рогд си е тръгнала?

Сирикс вдигна скептично вежда.

— Не. Но е лесно да се досети човек. От самото начало стана ясно, че ви е хвърлила око, което беше адски тъпо от нейна страна.

— Май не харесвате Рогд.

Сирикс издиша, кратко и шумно. Направо изсумтя.

— Вечно виси в канцелариите на Градините. Любимото ѝ забавление е да си нарочи някоя, да си прави майтапи на неин гръб и всички други да се смеят. Обикновено се цели в помощник-директора Пиат. Но нямало проблем, разбира се, защото Рогд, видите ли, само се шегувала! Това, че арестуваха мен за нещо, което е направила тя, беше поредната ѝ шегичка, ей така, между другото.

— Досетили сте се значи? — Горе, в Долната градина, Бо Девет помагаше на Баснаайд да се прехвърли през отломките от транспортен сандък, които подпирала секционната врата на четвърто ниво. Тизаруат още се изкачваше към първо.

Край езерото Сирикс ме стрелна с красноречив поглед — един вид, не съм толкова тъпа, че да не се досетя за участието на Рогд.

— Сигурно е отлетяла за града. Или е отишла в общежитието на работниците да изрита някоя бедна валскааиана от леглото и да я тормози.

Не се бях замислила, че с ледения си отказ може да създам неприятности другиму.

— В какъв смисъл да я тормози?

Още един красноречив поглед.

— Не мисля, че можете да направите нещо по въпроса. Която и да попитате, ще се закълне, че е щастлива да зарадва дъщерята на плантатората. И какво друго биха могли да кажат?

И ако Рогд беше слязла на планетата без мен, най-вероятно щеше да отиде право в общежитието — в най-леснодостъпния източник на забавления. И несъмнено популярен вид забавление сред плантаторските домакинства на Атоек. Вероятно бих могла да разкарам Рогд отгук или да ѝ попреча да прави нещата, които е свикнала да прави, но същите неща несъмнено се случваха другаде и с други хора.

Горе, на малкия булевард пред чайната, Тизаруат стъпи на една пейка. Част от хората бяха забелязали появата ѝ и се бяха дръпнали да ѝ направят път, но повечето точеха вратове да чуят какво се случва в чайната. Някоя говореше там. Тизаруат си пое дълбоко дъх. Твърдо решена. Уверена. До каквото и решение да беше стигнала, то ѝ носеше облекчение, изпълваше я с нетърпение и страст, но нещо в този прилив на емоции ме притесняваше.

— Кораб — излъчих мълчаливо, както си ходех до Сирикс.

— Виждам, флотска капитана — отговори „Милостта на Калр“.

— Но мисля, че тя ще се справи.

— Уведоми медиката.

Изправила се на пейката, Тизаруат повиши глас:

— Граждани! — Не се получи много добре и тя повтори по-силно:

— Граждани! Проблем ли има?

Настана тишина. А после някоя близо до вратата на чайната извика нещо на расуар, псувня вероятно.

— Кажете ми — продължи Тизаруат. — Чух, че имало проблем.

Множеството в чайната се раздвижи, някакъв човек излезе навън и тръгна към Тизаруат.

— Къде са воините ти, радчай?

Допреди миг Тизаруат се бе чувствала сигурна в себе си, но сега изведнъж я обхвана силен страх.

— Мият чинии у дома, гражданина — каза тя, без страхът да стигне до гласа ѝ. — Други са навън по задачи. Кажете. Искам да разбера

какъв е проблемът.

Гражданата, излязла от чайната, се изсмя, кратко и горчиво. От собствения си опит с подобни сблъсъци знаех, че вероятно и тя се страхува в момента.

— Справяхме се добре години наред. А сега вие изневиделица се загрижихте за нас. — Тизаруат не каза нищо, успя дори да не се намръщи, макар да не разбираше накъде бие гражданата. — Сега, когато богатата флотска капитана иска да отседне тук, внезапно взе да ви пука какви са условията в Долната градина. А нямаме никаква връзка с Палатата. И къде ще отидем, когато ни изритате от Долната градина? Ксаите не ни искат за съседни. Защо, мислите, стоим тук? — Замълча, чакаше Тизаруат да каже нещо. Но Тизаруат все така мълчеше (смутена и озадачена), затова онази продължи: — Какво очаквате, да сме благодарни? Не го правите за наше добро. Иначе щяхте да ни попитате какво искаме ние. Е, какво смятате да правите с нас? Да ни подложите на превъзпитание, всичките? Да ни избиете? Да ни превърнете във второстепенни?

— Не! — извика Тизаруат. С искрено възмущение. Но и със срам, защото също като мен знаеше, че е имало времена и места, когато и където подобна тревога е била основателна. А онова, което бяхме видели още през първия си ден на станцията — случката с бояджията и второстепенния от „Мечът на Атагарис“, — даваше известно основание да се подозира, че система Атоек може би е едно от тези места. — Ще ви бъде направи жилищна регистрация по настоящ адрес. — Чуха се подигравателни подвиквания. — Иначе сте прави — продължи Тизаруат. — Станционната администрация не бива да остава глуха за тревогите ви. Ако искате, можем да поговорим за тях сега. А после двете с вас посочи персоната, която бе излязла от чайната и бе изразила на глас притесненията на съквартилците си, може да отидем право при станционна администратора Целар. Всъщност може да отворим канцелария на четвърто ниво, където всички да съобщават за проблеми с ремонтите, да подават молби и жалби, а после ние да ги препращаваме към администрацията.

— Четвърто ниво? — извика някоя. — Не всички тук могат да се качват и слизат по стълбите в шахтите!

— На първо ниво няма място, гражданата — каза Тизаруат. — Освен ако не отворим приемната тук, което би създавало затруднения за

клиентите на граждана Емер и за всички, които минават оттук. — Тоест почти всички в Долната градина. — Затова, когато с тази граждана тя отново посочи персоната пред себе си — отидем в администрацията, още днес, веднага след като тази дискуссия приключи, можем да им кажем, че поправката на асансьорите се превръща в приоритет.

Тишина. Хората бяха започнали да излизат бавно и предпазливо от чайната и запълваха малкия импровизиран булевард. Една от излезлите каза:

— Обикновено го правим по следния начин, лейтенанта — всички сядаме, а която иска да говори, се изправя. — В тона ѝ се долавяше предизвикателство.

— Пейката е за онези, които не могат да седнат на пода.

Тизаруат сведе поглед към пейката, на която беше стъпила. После огледа хората пред себе си, петдесет или шейсет на брой — и още излизаха от чайната.

— Добре — каза тя. — Тогава ще сляза.

Съобщението от флотска капитана Уеми стигна до „Милостта на Калр“, докато със Сирикс се връщахме в къщата. На вахта беше медиката.

— С цялото ми уважение към флотска капитана Брек прочете корабът в ушите на медиката. — Някаква информация от първа ръка или от лично естество ли цели флотската капитана с въпросите си? Уверявам ви, че аз бях единствената от екипажа на „Мечът на Инил“, която прекара повече от няколко минути на Омоу.

Медиката, за разлика от Сейварден и Екалу, разбираше значението на въпросите, които отправях към флотска капитана Уеми. Затова бе по-скоро ужасена, отколкото озадачена, когато изчете отговора, който бях оставила, в случай че по-раншните ми въпроси са довели до настоящата ситуация.

— Флотска капитана Брек искрено моли флотска капитана Уеми за прошка и би искала да знае дали напоследък флотска капитана Уеми се чувства на себе си.

Не очаквах да получа отговор на последния си въпрос и не получих.

15.

Слугите на Фосиф клюкарстваха съвсем спокойно пред моите мълчаливи и безучастни Калр. Показа се, че Рогд не е отишла право при майка си, както беше заплашила да направи, а вместо това е наредила на една слуга да ѝ събере багажа и да я откара с летящата машина до асансьора, с който се стигаше до совалката в орбита около планетата и оттам до станция Атоек.

Повечето слуги не ме харесваха и подхвърляха по нещо в този смисъл извън къщата за гости, както и в кухнята в главната сграда, където Пет и Шест честичко ходеха по работа. Била съм арогантна и студена. Постоянното ми тананикане било влудяващо и добре, че личната ми прислуга била от второстепенни (последното се харесваше особено много на Пет и Осем), които не се впечатлявали от подобни неща. А това, дете съм довела със себе си Сирикс Одеда, било чиста проба нарочна обида — те знаеха коя е тя и каква е историята ѝ. И колко жестоко съм била постъпила с щерката на дома. Никоя от тях не знаеше подробности за случилото се, но можеха да се досетят.

Сред слугите имаше и такива, които млъкваха, щом чуеха да се споменава последното, лицата им застиваха като маски, ако не броим леките повдигания на вежди или стисвания на устни, които издаваха какво биха казали по въпроса. Имаше и по-смели, които изтъкваха (много тихо и предпазливо), че и Рогд не е от най-милите хора, припомняха гневните ѝ избухвания по най-дребни поводи. „Метнала се е на майка си“ — измърморила бе под нос една от най-смелите и Калр Пет я бе чула.

— Дойката си тръгнала, когато Рогд била само на три — каза Пет на Осем, докато аз бях на разходка, а Сирикс още спеше. — Не можела да търпи повече майката.

— А другите родители къде са били? — попита Осем.

— О, майката не искала други родители. Или пък те не са искали нея. Дъщерята на дома е клонинг. Планирана да бъде *същата* като майка си. И доколкото разбирам, здраво ѝ дърпат ушите, когато се

отклони от „правия“ път. Предполагам, че затова част от слугите я съжаляват.

— Майката май не обича много деца, нали? — отбеляза Осем, която бе забелязала, че държат децата в домакинството настрана от Фосиф и нейните гости.

— Откровено казано, и аз не обичам много децата — отговори Пет. — Е, не е точно така. В смисъл, децата са различни и ако познавах повече, сигурно щях да установя, че някои ми харесват, а други — не, точно както е с възрастните. Въпреки това се радвам, че никоя не очаква от мен да имам деца. Не знам какво да правя с тях, ако ме разбираш. И все пак знам, че това не бива да се прави.

Рогд се върна след два дни. Не ѝ позволили да се качи на асансьора. Тя настоявала, че винаги е имала разрешение да пътува до станцията, но напразно. Не била в списъка, нямала разрешително, а съобщенията ѝ до станционната администратората останали без отговор. Граждана Пиат също мълчала. Появили се служители от сигурността и много учтиво и почтително подканили Рогд да се върне в къщата край езерото.

Донякъде изненадващо, но тя направи точно това. Очаквала бях, че ще остане в града, където лесно би си намерила компания за игричките, които предпочиташе, но вместо това тя се върна в планината.

Пристигна посред нощ. Малко преди зазоряване, когато клюката за напразните ѝ опити да напусне планетата тъкмо плъзваше сред слугите извън кухнята, Рогд пратила личната си камериера да иде при Фосиф веднага щом тя се събуди и да поиска среща. Повечето кухненски слуги не харесваха особено камериерата на Рогд — по тяхно мнение тя твърде много се гордеела с позицията при дъщерята на дома. Въпреки това, както една кухненска помощница казала на друга в присъствието на Калр Пет, лично тя не би пожелала и на най-върлия си враг да се изправи пред Фосиф Денче с подобно съобщение.

Последвалият разговор се провел насаме. Тоест — според стандартите на това домакинство — в дискретното присъствие само на три-четири слуги. И стигнал до ушите на половин дузина, когато Фосиф крещяла. А тя крещяла наистина силно. Рогд сама си била

виновна. И в желанието си да оправи нещата само ги била влошила. Опитала се да ме спечели на своя страна, но подхождала толкова глупаво, че ме превърнала в свой враг. Нищо чудно, че съм я отблъснала, каквато била нескопосана и тъпа. Фосиф я било срам, че имат роднинска връзка. Явно Рогд била обидила и стационарна администратора Целар. Самата Фосиф никога не би направила такива грешки и явно било имало някакъв дефект в клониращия процес, защото никоя с ДНК-то на Фосиф не би могла да е толкова безполезно същество, което само хаби въздуха, дето го диша. И хич да не смеела да възразява! Една думичка и щяла да изхвърчи от къщата. Още не било късно Фосиф да си отгледа нова, по-добра наследница. Като чула това, Рогд се прибрала мълчаливо в стаята си.

Малко преди обяд, когато аз излизах от стаята си в къщата за гости, личната камериера на Рогд влезе в кухнята на централната сграда и спря в средата ѝ, мълчалива и разтреперана, вперила поглед в стената. Осем беше там да изпълни някаква заръка на Сирикс и аз наблюдавах сцената през нейните очи. В първия момент никоя не забеляза камериерата, всички бързаха да довършат обяда, но след минутка една от помощниците вдигна поглед и я видя да стои в средата на кухнята и да се тресе. Ахна и извика:

— Медът! Къде е медът?

Всички вдигнаха глави. Камериерата трепереше все по-силно и току отваряше уста, сякаш да каже нещо или да повърне.

— Късно е! — каза друга, а заместник-готвачата викна паникьосано: — Сложих всичкия мед в кексчетата за следобедната закуска!

— Ох, мамка му! — каза една слуга, която тъкмо бе влязла в кухнята с табла мръсни чаши. Никоя не се обърна да я смъмри и от това разбрах, че каквото и да става, е сериозно.

Довлякоха стол, три слуги прихванаха камериерата и я сложиха да седне. Тя още се тресеше, отваряше и затваряше уста като риба. Една помощница се притече, стиснала напоено с мед кексче, отчупи парче и го набути в зейналата уста на камериерата. Сладкото парченце падна на пода и всички се развикаха уплашено. Вместо да повърне, което изглеждаше неизбежно, камериерата издаде провлечен нисък стон.

— О, направете нещо! Направете нещо! — проплака слугата с мръсните чаши. Обядът беше напълно забравен.

Започнала бях да се досещам какъв е проблемът. И преди бях виждала нещо подобно, макар че точно този вид реакция беше нов за мен.

— Добре ли сте, флотска капитана? — попита Сирикс, в къщата за гости, в коридора пред стаите ни. Явно бе излязла от своята, докато аз наблюдавах съсредоточено събитията в кухнята на централната сграда.

Отклоних вниманието си от образа, колкото да погледна към Сирикс и да отговоря:

— Не знаех, че самирите практикуват обладаване от духове.

Сирикс не направи опит да скрие отвращението си. Но после извърна глава, сякаш я е срам да срещне погледа ми, и изсумтя:

— Какво ли си мислите за нас, флотска капитана.

За нас. Разбира се. Сирикс беше самирите.

— Правиш такова нещо — продължи тя, — когато се чувстваш пренебрегната или дълбоко обидена. Тогава всички се втурват да ти дават сладки неща и да те утешават с мили думи.

Не ми изглеждаше като нещо, което камериерата „прави“, а повече като нещо, което ѝ се случва. А и не бях забелязала да я утешават с мили думи. Насочих отново вниманието си към кухнята и видях, че една от полските надзиратели — онази, която ни беше посрещнала в деня на пристигането ни и която говореше на работниците все едно са малоумни и не знаят ни дума радчайски, — е коленичила до стола на камериерата, която все така трепереше и стенеше тихо.

— Трябваше да ме повикате по-рано! — сопна се надзирателата.

— Ами ние я видяхме преди минутка! — възрази една от помощниците.

— Целта е да се попречи на духа да говори — каза Сирикс, която още стоеше до мен в коридора, все така отвратена и засрамена. — Защото проговори ли, най-вероятно ще прокълне някоя. Хората са готови на всичко, за да му попречат. Понякога нещата се проточват с дни и цялото домакинство се превръща в заложник на обладаната.

Не вярвах, че духове или богове обладават хора, но и не ми се вярваше камериерата да го е направила нарочно или без крайно

основателна нужда от вниманието, което колегите ѝ щяха да ѝ окажат. А и в крайна сметка тя трябваше постоянно да търпи Рогд Денче, денонощно почти.

— Сладки неща? — попитах Сирикс. — А не непременно мед?

Сирикс примигна — веднъж, два пъти. Застина. И преди я бях виждала да замръзва така, когато беше ядосана или се чувстваше засегната. По някаква причина беше приела въпроса ми като лична обида.

— Май няма да обядвам — каза тя студено, обърна се и си влезе в стаята.

В кухнята главната готвача, видимо успокоена от присъствието на надзирателата, взе нещата в свои ръце, развика се на подплашените си помощници и къде с добро, къде с лошо ги накара да се върнат на работа. Междувременно надзирателата слагаше малки парченца от меденото кексче в устата на камериерата. Парченцата до едно падаха в скута ѝ, но надзирателата упорито продължаваше да се опитва. Тикаше парченца кекс в устата ѝ и напяваше нещо, на лиост, както ми се стори. Предвид ситуацията вероятно напяваше молитва.

Накрая стоновете и треморът на камериерата утихнаха, а проклятието си остана неизречено. Бедната си взе почивка до края на деня с извинението, че е изтощена — извинение, което никоя, нито от прислугата, нито от семейството, не подложи на съмнение, поне доколкото Осем успя да дочуе.

На следващата сутрин камериерата се върна на работа, а домашната прислуга се държеше с нея много по-мило.

Рогд ме избягваше. Виждах я рядко, късно следобед или рано сутрин, когато отиваше в банята. Ако пътищата ни случайно се пресечаха, тя поглеждаше на другата страна и не обелваше дума. Повечето време беше или в съседното градче, или — за съжаление — в работническото общежитие отвъд възвишението.

Мислех да си тръгна, но все още ни оставаше цяла седмица строг траур. Ако го прекъснеш, щяха да тръгнат приказки, че това е на лош късмет и че погребалният ритуал е бил компрометиран. Подозирах, че пресгер или техните преводачи нито ще разберат, нито биха се възмутили особено, ако разберат. И все пак предпочетох да не рискувам. На два пъти бях виждала как подценяват пресгер и до какви катастрофални резултати води това подценяване — веднъж от

губернатора Жиарод и капитана Хетнис, и веднъж от самата Анаандер Мианаай, когато тя бе сметнала, че разполага с ресурсите и силата да ги унищожи, а в отговор те бяха дали онези невидими и всепронизващи пистолети на гарседцаите, които лордата на Радч бе сметнала за лесна плячка. Пресгер не го бяха направили с цел да спасят гарседдаите — в резултат на бунта си гарседдаите бяха избити до крак, до последния човек, всички планети и станции в родната им система бяха изгорени, а пресгер не предприеха нищо в отговор на геноцида. Не, според мен го бяха направили, за да пратят на Анаандер Мианаай послание. Послание, което гласеше: „Дори не си и помисляй“. Нямах намерение на свой ред да ги подценявам.

Фосиф все така ни идваше на гости всеки ден и ме ухажваше с обичайното си фалшиво лекомислие. Приемах това ѝ поведение като знак за две неща: първо, че твърдо е решила да постигне своето, и второ, че поведението ѝ е инструмент, чрез който обикновено успява да постигне целите си — упорито повтаря онова, което ѝ се иска да е вярно, с твърдата увереност, че рано или късно ще се окаже така. От опит знам, че този метод работи най-добре за онези, които и без него са в позиция да получат желаното. Фосиф очевидно бе установила, че при нея методът дава резултат.

Горе, на станция Атоек, въпреки давлението, оказано от лейтенанта Тизаруат, и намесата на станционна администратора Целар, подробната инспекция на подпорите на Градината щеше да започне след повече от седмица.

— Ако трябва да съм напълно откровена — обясни Тизаруат на Баснаайд един следобед в квартирата ни на станцията, — толкова много неща се нуждаят от спешен ремонт, че инспекцията на подпорите постоянно бива изместена назад в списъка. — Ясно долавях решимостта ѝ, несекващото вълнение, че е в състояние да помогне на Баснаайд. Но също и неудовлетвореност. — Сигурна съм, че ако флотската капитана беше тук, все щеше да намери някакъв начин да... да го уреди.

— Самият факт, че инспекцията е планирана, е впечатляващ — каза Баснаайд и придружи думите си с усмивка, която моментално подобри настроението на Тизаруат.

Овладяла реакцията си, лейтенантата продължи:

— Не е нещо спешно, но се чудех дали земеделската служба не би могла да осигури някакви растения за обществените зони в Долната градина.

— Това със сигурност би подобрило качеството на въздуха! — засмя се Баснаайд. — Но не знам дали светлината ще е достатъчно силна. — Позамисли се и добави, все така с усмивка: — Може пък да изкарат някоя и друга гъба.

— Гъбите! — възкликна Тизаруат, без да крие объркването си. — Някоя не иска да каже къде ги отглеждат. Не знам от какво толкова ги е страх. Понякога си мисля, че всички тук отглеждат гъби в кутии под леглата си или нещо такова, и точно затова приемат на нож ремонтите в сектора.

— Изкарват пари от гъбите. И ако земеделската служба сложи ръка на тях, ще започнем да ги отглеждаме в Градините и ще ги продаваме на безбожни цени.

— Това няма да им попречи и занапред да си ги отглеждат тук — възрази Тизаруат, — и да ги продават. Така че не виждам какъв е проблемът. — Махна с ръка, ядосана на собственото си раздражение. — Като говорим за гъби, да пратя ли Девет да ни купи нещо за ядене?

В декадната стая на „Милостта на Калр“ Сейварден седеше с Амаат лейтенантата от „Мечът на Атагарис“. Амаат лейтенантата беше донесла бутилка арак.

— Много мило — каза Сейварден с едва доловимо пренебрежение, което другата лейтенанта не забеляза.

— Ще ми простите, но аз няма да пия. Дала съм обет.

— Подобни обети хората дават в знак на покаяние или просто като начин да изпитат волята си.

Подаде бутилката на Амаат Три, която я взе, остави я на барплота и отиде да застане до второстепенния от „Мечът на Атагарис“, който бе дошъл със своята офицера.

— Достойно за възхищение! — отвърна Амаат лейтенантата от „Мечът на Атагарис“. — Но на мен не ми е по силите. — Взе чашата си с чай. Три беше помолила Калр Пет за разрешение да използва най-

хубавия порцелан — който все още беше прибран в моята каюта, защото Пет се боеше безценният ѝ сервиз да не пострада, — и така да унижи лейтенантата от „Мечът на Атагарис“, като демонстрира далеч по-високия ми статут. Пет беше отказала и вместо това предложи на Амаат Три да подходи от обратната посока, като сервира на лейтенантата в стария ми емайлиран сервиз. Три се бе изкушила за кратко, спомнила си — както и всички други от нашия екипаж — заплахата, която „Мечът на Атагарис“ ни беше отправил, когато влязохме в системата. Но накрая благоприличието все пак надделя, така че лейтенантата от „Мечът на Атагарис“ пиеше чая си в неведение за готвената ѝ обида. — Сейварден е много старомодно име — каза тя с ентузиазъм, който ми се стори твърде фалшив. — Родителите ви явно са обичали историята. — Една от съюзниците на Анаандер Мианаай още от времето преди Мианаай да разпространи сферата си на влияние извън самия Радч, се е казвала Сейварден.

— Това име се срещаше често в моето семейство — отвърна хладно Сейварден. Правеше се на възмутена, но вътрешно се наслаждаваше на объркването, което предизвиква — още не се беше представила с фамилното си име, а и не носеше никакви бижута, които да подсказват семейни връзки, защото къщата ѝ вече не съществуваше, а самата тя бе откъсната от роднините си преди хиляда години. А дори да носеше някакви бижута и игли, лейтенантата от „Мечът на Атагарис“ едва ли би разпознала символното им значение, защото междуременно модата се беше променила до неузнаваемост.

Лейтенантата от „Мечът на Атагарис“, изглежда, не забеляза миналото време, използвано от Сейварден.

— От Иней, казахте. В коя провинция е това?

— Външен Радч — отвърна Сейварден с любезна усмивка. Външен Радч беше най-старата провинция и най-близо разположената до самия Радч. — Питате се за семейните ми връзки — продължи Сейварден, водена не от желание да извади гостуващата лейтенанта от потенциално неловка социална ситуация, а по-скоро от нетърпение. — Аз съм Сейварден Вендаай.

Другата лейтенанта се намръщи, явно не можеше да се сети откъде ѝ е познато името. После изведнъж ѝ просветна.

— Вие сте капитана Сейварден!

— Да.

Лейтенантката от „Мечът на Атагарис“ се засмя.

— Амаат да не дава, какво падение! Сякаш не стига, че сте били в пашкул хиляда години, ами са ви понижали в лейтенанта и са ви изпратили на кораб от клас „Милост“! Май ще трябва да работите здраво, за да ви направят отново капитана. — Отпи от чая си. — В нашата декадна стая се разрази нещо като дискусия. Необичайно е флотска капитана да командва „Милост“. Чудехме се дали флотска капитана Брек няма да прати капитана Хетнис тук, а самата тя да вземе „Мечът на Атагарис“ за себе си. От двата кораба той все пак е по-бързият и по-добре въоръженият.

Сейварден примигна. После каза с опасно любезен тон:

— Не подценявайте „Милостта на Калр“.

— О, стига, лейтенанта, не исках да ви засегна. „Милостта на Калр“ е чудесен кораб, като за „Милост“. Но неоспорима истина е, че ако се стигне до това, „Мечът на Атагарис“ може лесно да победи „Милостта на Калр“. Самата вие сте командвали „Меч“ и знаете, че е вярно.

— А и „Мечът на Атагарис“ все още има екипаж от второстепенни. Някоя човешка война не може да се сравнява с второстепенен нито по сила, нито по бързина.

Амаат Три, която стоеше настрана, в случай че лейтенантите се нуждаят от услугите ѝ, с нищо не показа какво мисли по въпроса, но аз за миг се побоях, че може да нападне с юмруци лейтенантката от „Мечът на Атагарис“. Не бих имала нищо против (макар че Сейварден би се почувствала длъжна да ѝ наложи някакво наказание), но Три стоеше рамо до рамо с второстепенния от „Мечът на Атагарис“, който със сигурност не би позволил лейтенантката му да пострада. И никакво обучение и тренировки не можеха да направят от Амаат Три достойна съперница на един второстепенен.

Сейварден, която за разлика от Амаат Три се чувстваше свободна да даде израз на гнева си, остави чашата си, изправи рамене и каза:

— Лейтенанта, това заплаха ли беше?

— Амаат да не дава, не, лейтенанта! — Лейтенантката от „Мечът на Атагарис“ изглеждаше искрено шокирана, че думите ѝ са били приети по този начин. — Просто изложих един факт. Тук всички сме на една и съща страна.

— Така ли? — Сейварден стисна устни в израз на аристократичен гняв и презрение, които не бях виждала вече повече от година. — Затова ни нападнахте, когато влязохме в системата, защото сме на една и съща страна?

— Амаат да не дава! — Другата лейтенанта направи опит да скрие силното си смущение от реакцията на Сейварден. — Беше недоразумение! Без съмнение разбирате, че всички тук бяхме под голямо напрежение след срива на порталите. Колкото до това, че съм ви заплашила сега, няма такова нещо, уверявам ви. Просто изтъкнах един неоспорим факт. А и наистина е необичайно една флотска капитана да командва „Милост“. Може да не е било необичайно по ваше време, но сега е така. Съвсем нормално е да се питаме дали няма да изгубим капитана Хетнис и да се озовем под прякото командване на флотска капитана Брек.

Презрението на Сейварден се сгъсти още повече.

— Флотска капитана Брек ще постъпи както прецени за най-добре. Но за да предотвратим бъдещи *недоразумения* — ударението, което Сейварден сложи върху думата, беше премерено много прецизно, така, че да въздейства в максимална степен, — искам още сега едно нещо да стане ясно и еднозначно. Следващия път, когато отправите заплаха към този кораб, най-добре бъдете готови да я изпълните.

Лейтенантата от „Мечът на Атагарис“ повтори, че изобщо нямала предвид такова нещо, ни най-малко. Сейварден се усмихна и смени темата.

На станцията Баснаайд казваше на лейтенанта Тизаруат:

— Никога не съм се виждала истински със сестра си. Родила съм се след като тя е заминала. Всъщност съм се родила, *защото* тя е заминала. Защото изпращала у дома пари, а щом тя е станала офицера, значи и от мен можело да излезе нещо. Нещо повече от това да чистя риба и да режа зеленчуци. — Родителите на лейтенанта Оун бяха готвачи. — Винаги е трябвало да се равнявам по нея. Да съм й благодарна. Родителите ми не го казваха в прав текст, разбира се, но аз винаги съм знаела, че нищо не се случва заради мен, че всичко е свързано с нея. Съобщенията й винаги бяха много мили, а аз се

опитвах да ѝ подражавам. Тя беше героята на семейството, първата, постигнала *нещо*... — Изсмя се тъжно. — Чуйте ме само. Ако ме слуша човек, ще реши, че хората от семейството ми са били нищожества, от първата до последната. — Лейтенанта Тизаруат запази нетипично за крехката си възраст мълчание, чакаше Баснаайд да продължи. — А когато тя умря, стана още по-лошо. И за миг не ми позволиха да забравя, че не мога да се меря с нея, в нищо. Дори приятелите ѝ! Оуер стои толкова по-високо от Елминг, че все едно сме от различни вселени. А сега и една Мианаай.

— И тези приятели — вметна лейтенанта Тизаруат, са ви предлагали неща заради сестра ви, а не заради неща, с което *вие* сте заслужили вниманието им. — Чудех се дали Тизаруат си е дала сметка защо се е увлякла така по Баснаайд. Едва ли — в момента определено се стараеше да слуша Баснаайд, а не да я разбере. Радваш есе, че може да помогне. Че земеделата ѝ се доверява.

— Оун *никога* не е коленичила. — Баснаайд, изглежда, не забелязваше странностите в поведението и думите на Тизаруат, толкова нетипични за седемнайсетгодишна. Или пък вече бе свикнала с тях. — Не би го направила. Ако е станала интимна с някоя, било е от искрени чувства, а не за изгода.

— Да — каза простичко Тизаруат. — Същото каза и флотската капитана.

Баснаайд не реагира на последната реплика и разговорът се насочи към други неща.

Три дни преди да си тръгнем капитана Хетнис най-последно зачекна темата за щерката на дома. Седяхме под асмата, вратите на къщата бяха широко отворени зад нас. Фосиф беше отишла по работа в манифактурата, а Рогд, както обикновено, беше в работническото общежитие. Сирикс беше слязла при езерото, уж да провери дали има риба, но според мен просто искаше да остане сама, без Осем да се навъртя постоянно наоколо ѝ. Бяхме само аз и капитана Хетнис, второстепенният от „Мечът на Атагарис“ и Калр Пет стояха наблизо. Седяхме и гледахме към обраслата с мъх каменна настилка на двора, към възвишението и черните планински върхове отвъд, увенчани с ледени шапки. Централната сграда се падаше отляво, банята беше

отпред, така че хем да е близо до господарската къща, хем да не закрива гледката, само единият край на стъклената ѝ стена навлизаше в полезрението ни. Въпреки че следобедното слънце напичаше, под дърветата и асмата беше хладно и влажно.

— Флотска капитана — каза Хетнис. — Разрешавате ли да говоря откровено?

Дадох ѝ знак да говори. За десетината дни на престоя ни тук капитана Хетнис нито веднъж не бе споменала причината да пристигнем, макар че всяка сутрин рисуваше траурната ивица през лицето си и казваше съответните молитви.

— Флотска капитана, мислех си за случилото се в Долната градина. Все още вярвам, че бях права да издам онези заповеди. Нещата се объркаха и аз приемам отговорността си за това. — Думите ѝ сами по себе си бяха дръзки, но тонът, с който ги изрече, беше почтителен.

— Така ли, капитана? — Една от наземните коли на комплекса се появи на шосето, което прехвърляше възвишението. Или Фосиф се връщаше от манифактурата, или Рогд — от работническото общежитие. На ежедневните ѝ посещения там трябваше да се сложи край, но още не бях решила как да стане това. Може би нищо не можеше да се направи.

— Да, флотска капитана. Но сгреших, като наредих да арестуват гражданата Сирикс. Единствената друга заподозряна беше Рогд и аз автоматично реших, че го е направила Сирикс. Кое то беше грешка от моя страна.

Винаги съм харесвала тази черта у офицерите. Способността да признаеш, че си сгрешила, щом стигнеш до този извод. Решимостта да настояваш, че си била права, когато си сигурна в това, дори ако противното ти изглежда по-безопасно. Тя ме наблюдаваше със сериозно изражение, чакаше реакцията ми. С известен страх, реших аз. И със смътно предизвикателство. Смътно. Никоя радчайска офицера не дръзва открито да се противопостави на висшестояща, противното се смята за самоубийствено поведение. Сетих се за онзи безценен античен сервиз. Продажбата му несъмнено е имала за цел да прикрие незаконни печалби. Замислих се за необяснимо високата смъртност при транспортираните в тази система работници. Зачудих се за кратко как е възможно тези две неща да съществуват едновременно у

капитана Хетнис — кураж и почтеност от една страна и от друга готовността ѝ да печели от търговия с хора. Зачудих се в каква ли офицера щеше да се превърне, ако бе дошла при мен прясна-прясна от академията и се беше развила под моето крило. Може би същата, каквато беше сега. Или не. Сигурно вече щеше да е мъртва, загинала заедно с другите от екипажа ми, когато Анаандер Мианаай проби топлинния ми щит преди двайсет години.

Или пък не. Ако лейтенанта Хетнис, а не лейтенанта Оун, ме беше командвала в Оре, на Шис'урна, може би още щях да съм себе си, все още щях да съм „Правдата на Торен“, а екипажът ми още щеше да е жив.

— Давам си сметка, флотска капитана — продължи Хетнис, окуражена от мълчанието ми, — че колкото и влиятелна да е тази къща на Атоек, за вас това е без особено значение. Че от висотата на собствената си позиция вие не съзирате особена разлика между Рогд Денче и Сирикс Одела.

— Напротив — отвърнах. — Виждам голяма разлика между Рогд Денче и Сирикс Одела. — В същия миг Рогд излезе от централната сграда и тръгна с високо вдигната глава и спокойна крачка към банята.

— Исках да кажа, флотска капитана, че от висотата на Мианаай Денче едва ли ви изглеждат по-различни от обикновената прислуга. Знаем, че на теория всяка от нас има своята роля, своята задача, и това ни предназначение не е нито по-добро, нито по-лошо от предназначението на другите, а само различно. — Да, и аз често бях чувала тази теория. Странно как този лозунг за „различните, но еднакво значими“ на практика често означава нещо друго — как някои „еднакво значими“ роли и задачи заслужават повече уважение и по-голямо възнаграждение от други. — Но — продължи капитана Хетнис — не всички можем да погледнем на нещата от вашата гледна точка. Предполагам... — Кратко колебание. — Предполагам, че ако ваша братовчеда извърши някоя глупост, подведена от младостта и горещата си кръв, едва ли ще се отнесат с нея много по-различно, отколкото се отнесохме ние към Рогд Денче. Просто така стоят нещата, флотска капитана. — Вдигна ръцете си в зелени ръкавици в подобие на молитвен жест. Всичко, което е, е Амаат. Вселената е Амаат и нищо не се случва извън волята на Амаат. — Но сигурно можете да разберете защо всички тук се отнасят към щерката на тази къща със

снизхождане и защо самата тя демонстрира излишно самочувствие. Високомерие, което я вкарва в заблудата, че е едва ли не равна на флотска капитана и братовчеда на самата лорда.

Аз може и да разбирах, но май тя не разбираше за какво иде реч.

— Във вашите очи — казах — Рогд е добре възпитана приятна млада персона, която по неведоми причини е допуснала някоя и друга грешка. Смятате, че съм излишно строга към цивилна гражданка, която не познава военната дисциплина, с която сме свикнали ние. Рогд вероятно ви е споделила за свои врагове, които са ме настроили несправедливо срещу нея, оклеветили са я. — Изражението на Хетнис се промени едва доловимо, което ми подсказа, че съм права. — Но помислете за тези нейни уж непонятни грешки. От самото си начало постъпките ѝ са имали за цел да навредят. Да навредят на обитатели на Долната градина. Да навредят и на вас, капитана. Да навредят на цялата станция. Рогд не би могла да предвиди смъртта на преводача Длик, но със сигурност е знаела, че вашите второстепенни са въоръжени, знаела е и какво мислите вие за Долната градина. — Хетнис мълчеше, свела поглед към скута си. Чаят изстиваше на пейката до нея. — Добре възпитаните приятни хора не правят такива неща ей така, просто защото изведнъж им е хрумнало да се пошегуват.

Да, Хетнис очевидно не разбираше. А и аз имах други, по-важни въпроси към нея. Например как е възможно да изведеш транспортирани работници от системата, без никоя да разбере. Така че казах:

— Призрачният портал.

— Флотска капитана? — Стори ми се облекчена от смяната на темата, но не толкова, колкото можеше да се очаква.

— Порталът, който не води никъде. Не сте срещали други кораби там, никога?

Това колебание ли беше? Промяна в изражението, която изчезна, преди да съм я разчела? Изненада? Страх?

— Да, флотска капитана, никога.

Лъжа. Не погледнах към „Мечът на Атагарис“, който стоеше мълчаливо до Калр Пет. Първо, защото второстепенните никога не издават чувствата си, дори когато чуят лъжа от устата на своята капитана. Второ, защото така само бих издала собственото си заключение, че Хетнис лъже. Вместо това погледнах към банята. Рогд

Денче излезе от остъклената постройка и тръгна обратно към голямата къща, навъсена, което не вещаеше нищо добро за всяка слуга, озовала се на пътя ѝ. Чак сега с изненада си дадох сметка, че личната ѝ камериера не я е последвала в банята.

Капитана Хетнис също видя Рогд. Примигна, намръщи се, после поклати леко глава, сякаш вече ѝ е писнало. Дали от нескрития гняв на Рогд, или от мен, не можах да преценя.

— Флотска капитана — каза тя и погледна към банята, — ако разрешите. Днес е много топло.

— Разбира се, капитана — отвърнах аз и останах на мястото си. Тя стана, поклони се и тръгна по обраслите с мъх каменни плочи към банята. „Мечът на Атагарис“ я последва на крачка разстояние.

Изминала бе половината разстояние до банята, стигнала бе извитата част на остъклената стена, когато бомбата избухна.

От двайсет и пет години не бях участвала в сражение. Или поне в сражение, което включва експлозии. Но все пак бях отломка от кораб, пълен с обучени войници. Затова, по силата на навик, граден две хиляди години, и без никакво усилие веднага щом регистрирах проблясъка в прозореца на банята и видях стъклото да се пръска на хиляди парчета, които се устремяват шеметно навън, скочих и активирах бронята си.

„Мечът на Атагарис“ едва ли беше участвал в наземно сражение, но въпреки това реагира светкавично, почти колкото мен, включи бронята си и с нечовешка скорост се изстреля между летящите стъклени парчета и своята незащитена капитана. Вълната стъклени отломки връхлетя към нас, помете листа и клонки от дърветата, които хвърляха сянка над плочника, стигна до второстепенния и го събори на земята, капитана Хетнис — под него. Частица от секундата по-късно ударната вълна, понесла малки парчета стъкло, листа и вейки, стигна до мен и се отби от бронята ми. Макар да бе активирала бронята си чак сега, Калр Пет беше в безопасност.

— Дай ми аптекката си — казах ѝ, после ѝ наредих да се обади на бърза помощ и на планетарната служба за сигурност. Чак след това отидох да проверя дали капитана Хетнис е оцеляла.

Пламъци облизваха разбития прозорец на банята. Плочникът беше засипан с отломки и парчета стъкло, които хрущяха под краката ми. Капитана Хетнис лежеше по гръб под тялото на второстепенния. Странна перка стърчеше между плешките му — голямо парче стъкло всъщност, забило се там, осъзнах аз, преди „Мечът на Атагарис“ да е вдигнал изцяло бронята си. Реагирал бе бързо, но не колкото мен, а и двамата с капитана Хетнис бяха с двайсетина метра по-близо до прозореца.

Клекнах до тях.

— „Мечът на Атагарис“, какви са нараняванията на твоята капитана?

— Добре съм — изпревари го Хетнис. Опита се да отмести второстепенния от себе си.

— Не се движете, капитана — спрях я рязко, докато отварях аптечката на Калр Пет. — „Мечът на Атагарис“, докладвай.

— Капитана Хетнис получи слабо сътресение, охлузвания и натъртвания, флотска капитана. — Бронята изкривяваше гласа му, а и „Мечът на Атагарис“ говореше с характерната за второстепенните равна интонация, ала въпреки това ми стори, че долавям някакво напрежение. — Извън това е добре, както сподели самата тя.

— Махни се от мен, кораб — каза с раздражение Хетнис.

— Мисля, че не може — казах аз. — Голямо парче стъкло се е забило в гръбначния му стълб. Деактивирай бронята си, „Мечът на Атагарис“. — В аптечката имаше специално изработен коректив за обща употреба, предназначен да намали кръвенето, да спре понататъшните тъканни увреди и като цяло да опази нечий живот, докато ранената стигне до квалифицирана медицинска помощ.

— Флотска капитана — каза „Мечът на Атагарис“, — с цялото ми уважение, моята капитана е без броня, а може да има и друга бомба.

— Не виждам какво можем да направим по въпроса, без да убием този сегмент — изтъкнах аз. Макар да бях сигурна, че бомбата е била само една и че взривът е трябвало да убие конкретен човек, а не да нанесе масови поражения. — А и колкото по-скоро се погрижа за сегмента, толкова по-скоро ще го преместим и ще отведем капитаната ти на сигурно място. — Затисната под второстепенния и видимо ядосана от нелепата ситуация, капитана Хетнис се намръщи още повече и ме зяпна сякаш съм проговорила на неразбираем за нея език.

„Мечът на Атагарис“ изключи бронята си. Униформената куртка отдолу беше напоена с кръв около назъбеното стъклено парче, забило се между плешките на второстепенния.

— Колко е дълбоко? — попитах аз.

— Много, флотска капитана — отвърна той. — Лечението ще отнеме известно време.

— Очевидно. — В аптечката имаше и малък нож за отстраняване на дрехите около раната. Извадих го и срязвах плата, за да не ми пречи. Поставих коректива върху гърба на второстепенния, възможно най-близо до стъклото, но без да го размествам, което можеше да предизвика допълнителни наранявания. Корективът започна да съска и бързо се разтопи. Щяха да минат няколко секунди (или няколко минути, в зависимост от естеството и тежестта на нараняванията, които корективът срещне по пътя си), преди пациентът да бъде стабилизирани и корективът да се втвърди. След това можехме да преместим „Мечът на Атагарис“ без риск за здравето му.

Огънят в банята се бе разгорял, захранван от красивата дърворезба. Три слуги стояха до централната сграда и зяпаха невярващо. Други излизаха на бегот от къщата да видят какво става. Калр Пет и една от слугите бързаха към нас, помъкнали нещо плоско и широко — „Милостта на Калр“ беше казал на Пет за гръбначното нараняване. Рогд не се виждаше никъде.

Капитана Хетнис ме гледаше все така намръщена изпод „Мечът на Атагарис“.

— Флотска капитана — каза второстепенният, — с цялото ми уважение, нараняването е много тежко и не си струва да бъде лекувано. Моля ви, отведете капитана Хетнис на безопасно място. — Гласът и лицето му бяха безизразни, разбира се, но очите му се пълнеха със сълзи, дали от болка, или от нещо друго, нямаше как да знам. Но можех да се досетя.

— Капитаната ти е в безопасност, „Мечът на Атагарис“ — казах аз. — Не се тревожи за това. — Корективът изглеждаше втвърден. Бръснах го леко с пръст. Следа не остана. Калр Пет коленичи до мен и остави дъската — приличаше на плот от маса. Слугата, която държеше другия край на импровизираната носилка, не знаеше как се местят хора с гръбначно нараняване, затова двете с Калр Пет преместихме „Мечът на Атагарис“ върху плота. Капитана Хетнис се изправи и

погледна „Мечът на Атагарис“, който лежеше мълчалив и неподвижен върху носилката, парчето стъкло стърчеше между плешките му. После, все така намръщена, погледна мен.

— Капитана — казах ѝ, след като Калр Пет и слугата се отдалечиха, понесли внимателно носилката с „Мечът на Атагарис“, — трябва да си поговорим с нашата домакина.

16.

Взривът бе сложил край на траура ни. Събрахме се в дневната на господарската къща — големият прозорец гледаше към езерото, множеството кресла и табуретки бяха тапицирани в златно и бледосиньо, ниските масички бяха от тъмно дърво, а ламперията по стените беше разкрасена със същата изящна дърворезба, която бе станала жертва на пламъците в банята и вероятно бе дело на някоя усърдна слуга, посветила й години от живота си. На поставка в единия ъгъл беше подпрян висок струнен инструмент с дълъг гриф и четвъртито тяло. Не бях виждала такъв инструмент преди, което вероятно означаваше, че е местна разновидност. На друга поставка в съседство се кипреше кутията с древния чаен сервиз, капакът ѝ беше отворен, за да се вижда по-добре експонатът.

Фосиф стоеше права в средата на стаята, капитана Хетнис — по нейно настояване — беше седнала на стол близо до нея. Рогд крачеше напред-назад в единия край на стаята, докато Фосиф не ѝ каза да седне. Каза го уж с усмивка, но в гласа ѝ се долавяше друго. Рогд приседна на ръба на един стол, без да се обляга.

— Било е бомба, разбира се — казах аз. — Не много голяма, вероятно открадната от строителен обект. Но която я е заложила, е добавила парченца метал, шрапнели, които да убият или осакатят сериозно всяка, оказала се достатъчно близо. — Някои от шрапнелите бяха стигнали до капитана Хетнис, но бронята на второстепенния ги беше отбила. Явно бяха стигнали до тях частица от секундата след онова голямо парче стъкло, забило се между плешките му.

— Аз! — извика Рогд, скочи отново на крака, стиснала ръце в юмруци, и отново взе да крачи напред-назад. — Аз съм била мишената! И мога да ви кажа коя го е направила, няма друго обяснение!

— Един момент, граждани — спрях я аз. — Споменах, че бомбата вероятно е била открадната от строителен обект, защото макар метални парчета да се намират лесно, далеч по-трудно е да намериш

експлозив. — И неслучайно. Макар че с достатъчно решимост и изобретателност човек може да преодолее почти всички ограничения. — Експлозивите не се търкалят наоколо. Която и да е направила бомбата, или има достъп до такива материали, или познава друга, която има. Това ще ни помогне да разкрием виновната.

— Знам коя е! — настоя Рогд и сигурно щеше да каже още, ако в същия миг не бяха влезли лекарата и районната магистрата.

Лекарата тръгна право към капитана Хетнис.

— Капитана, без да протестираме, моля. Трябва да ви прегледам, за да съм сигурна, че сте добре.

Районната магистрата бе отворила уста да ме заговори, но аз я спрях с жест.

— Лекара, нараняванията на капитаната за щастие са дребни. Второстепенният от „Мечът на Атагарис“, от друга страна, пострада тежко и се нуждае от спешно лечение.

Лекарата изпъчи рамене възмутена.

— Вие лекара ли сте, флотска капитана?

— А вие? — попитах студено. Неизбежно беше да я сравня с медиката от своя кораб. — Ако медицинските ви импланти са включени, несъмнено виждате, че нараняванията на капитана Хетнис се състоят от порязвания и охлузвания. „Мечът на Атагарис“, който има дори по-детайлен достъп до физическото ѝ състояние, вече докладва, че капитаната е добре. Неговият второстепенен обаче има двайсет и шест сантиметрово стъкло, забито в гръбначния стълб. Колкото по-скоро се заемете с него, толкова по-успешно ще е лечението. — Не добавих, че го знам от собствен опит.

— Флотска капитана — отговори също толкова студено лекарата. — Няма нужда да ми четете лекции по собствената ми специалност. Такова нараняване се лекува трудно и изисква дълъг период на възстановяване. Боя се, че най-разумно би било да се отървете от второстепенния. Знам, че това ще създаде неудобства за капитана Хетнис, но наистина не виждам друг разумен вариант.

— Лекара — изпревари ме капитана Хетнис, — може би ще е по-добре просто да прегледате второстепенния.

— С цялото ми уважение към вас, капитана Хетнис, каза лекарата, — аз не отговарям пред флотската капитана, а само пред себе

си, затова разчитам на собствената си преценка и медицинско образование.

— Хайде, лекара — обади се Фосиф, която до този момент беше запазила мълчание. — И флотската капитана, и капитана Хетнис искат второстепенният да бъде лекуван, а капитана Хетнис очевидно е склонна да изчака, докато той се възстанови. Какво лошо има да го лекувате?

Подозирах, че лекарата, както се случва често в подобни домакинства, не просто работи за чаената плантация, а е и клиента на Фосиф. Добруването ѝ зависеше от Фосиф, затова не би могла да ѝ се сопне така, както се беше сопнала на мен.

— Щом *вие* настоявате, гражданка — каза тя с поклон.

— Не си правете труда — казах аз. — Пет. — Калр Пет през цялото време бе стояла до вратата, в случай че ми потрябва. — Иди в града да намериш свята лекара и по най-бързия начин я доведи да се погрижи за „Мечът на Атагарис“. — Забавянето можеше да създаде проблем, но на тази нямах никакво доверие. Нищо чудно, че полските работници предпочитаха да кървят до смърт, отколкото да се обърнат към нея. Де моята медика да беше тук.

— Да, флотска капитана — отвърна Пет, обърна се кръгом и излезе.

— Флотска капитана — започна лекарата, — казах, че ще...

Обърнах ѝ гръб и погледнах районната магистрата.

— Магистрата — казах с поклон. — Радвам се да се запознаем, макар и при такива неприятни обстоятелства.

Магистратата се поклони, като стрелна с кос поглед лекарата, но каза само:

— Аз също, флотска капитана. Пристигнах толкова бързо, защото вече бях тръгнала насам да изразя почитанията си. Моля приемете съболезнованията ми за загубата си. — Кимнах, в знак, че приемам изразеното съчувствие. — Както казахте преди малко, вероятно ще стигнем до виновната, като проследим материалите, от които е била направена бомбата. Служители от сигурността вече оглеждат местопрестъплението. Жалко, банята беше прекрасна. — Последното беше насочено към гражданка Фосиф.

— Дъщеря ми не пострада — отвърна Фосиф. — Само това е от значение.

— Бомбата е била за мен! — извика Рогд, която през цялото време бе пристъпвала от крак на крак, едвам сдържайки гнева си. — Знаем коя я е заложила! Няма нужда да проследявате каквото и да било!

— И коя е била, гражданка? — попитах аз.

— Куетер. Куетер е била. Винаги ме е мразила.

Името беше валскааианско.

— От полските работници? — попитах аз.

— Работи в манифактурата, по поддръжката на сушилните — каза Фосиф.

— Ами — каза магистратата, — ще пратя...

Прекъснах я:

— Магистрата, ако разрешите. Сред хората ви има ли някоя, която говори делсиг?

— Малко, флотска капитана, само по някоя и друга дума.

— Работата е там, че самата аз говоря делсиг добре. — Прекарала бях десетилетия на Валскаай, но това не го споменах. — Нека отида в работническото общежитие и поговоря с гражданка Куетер, пък да видим какво ще научим.

— Няма нужда да „научавате“ каквото и да било — настоя Рогд. — Коя друга може да е била? Тя ме мрази открай време.

— Защо? — попитах аз.

— Мисли си, че съм развалила малката ѝ сестра. Тези хора вярват в какви ли не щуротии.

Обърнах се отново към магистратата.

— Магистрата, нека аз отида в работническото общежитие, сама, и разговарям с гражданка Куетер. Междувременно вашите хора може да проследят експлозива.

— Нека поне ви дам няколко служители от сигурността, флотска капитана — каза магистратата. — Да извършите арест съвсем сама сред толкова много валскааиани... малко помощ ще ви дойде добре.

— Няма нужда — отговорих. — Помощ няма да ми трябва, а за сигурността ми не се тревожете.

Магистратата примигна и се намръщи едва доловимо.

— Да, флотска капитана, изглежда, наистина не се нуждаете от помощ.

Отидох до общежитието пеша, макар Фосиф да ми предложи наземния автомобил. Слънцето залязваше и нивите бяха празни. Сградата беше притихнала, навън нямаше хора, никакво движение. Все едно беше изоставена. Но аз знаех, че не е така, значи всички се бяха прибрали вътре. Стояха вътре и очакваха посещение — Фосиф, планетарната служба за сигурност, районната магистрата. Воини. Със сигурност бяха нащрек.

Когато се приближих достатъчно, отворих уста и запях:

*Аз съм войната,
тъй алчна, тъй гладна за песни.
Изяла съм хиляди и те преливат,
преливат от устата ми,
литват на воля отчаяни.*

Входната врата се отвори. На прага стоеше същата онази, която бе стояла на пост и бе изпяла тези думи, докато аз правех сутрешния си крос покрай работниците на нивата. Усмихнах се, направих няколко крачки към нея и се поклоних.

— Нямах търпение да ви поздравя за това — казах ѝ на делсиг. — Чудесна преработка. На момента ли съчинихте новия текст, или бяхте мислили за това предварително? Питам само от любопитство — и в двата случая е впечатляващо.

— Беше просто песен, радчай — отвърна тя. Радчай означаваше „граждана“, но в устата на валскааиана и казано на делсиг беше завоалирана обида. Обида, която лесно би могла да отрече, защото в крайна сметка използваше общоприетото обръщение.

Махнах с ръка.

— Търся Куетер, моля. Да поговорим, нищо повече. Сама съм.

Погледът ѝ се стрелна над рамото ми, макар несъмнено да ме бе наблюдавала и да знаеше, че съм дошла сама. После се обърна мълчаливо и влезе в сградата. Влязох след нея и затворих вратата.

Не срещнахме никого по пътя към кухнята в дъното на общежитието. Кухнята беше голяма колкото кухнята в къщата на Фосиф, но с това приликите свършваха. Вместо грейнало от чистота помещение с редици фризери, консервиращи шкафове и посуда, тази

кухня беше наполовина празна — само няколко печки и мивка. Купчина смачкани дрехи в единия ъгъл, избелели и лекъосани, несъмнено останки от основния пакет облекло, който се полагаше на полските работници, след като по-доброто е било сортирано и преправено по мярка. Покрай едната стена имаше редица варели, пълни — предположих — с нещо ферментиращо. Шест работници седяха около една маса и пиеха бира. Постовата ме покани с жест да вляза, после си тръгна все така мълчаливо.

Една от седящите около масата бе възрастната персона, която ме бе заговорила в деня на пристигането ни. Онази, която бе сменила в движение избраната песен, след като видя, че сме в траур.

— Добър вечер, Дядо — казах ѝ и се поклоних. Познавах Валскаай добре и бях до голяма степен сигурна, че съм уцелила с избора на род — неизбежен, когато говориш делсиг.

Тя задържа погледа си върху мен десетина секунди, после отпи от бирата си.

— Какво искате, радчай? — попита накрая. Макар да бях сигурна, че знае защо съм тук.

— Надявах се да говоря с Куетер, Дядо, моля. — Дядо не отговори на молбата ми, поне не веднага. След секунда-две се обърна към персоната вляво от себе си.

— Племеннице, помоли Куетер да дойде при нас.

Племенницата се поколеба, стори ми се, че иска да възрази, но накрая реши друго, макар очевидно да не беше доволна от решението си. Стана и излезе от кухнята, без да каже и дума.

Дядо махна към освободилия се стол.

— Седнете, воина. — Седнах. Никоя на масата не поглеждаше към мен. Подозирах, че ако Дядо им бе казал да излязат, щяха с радост да му угодят. — Ако се съди по акцента ви, воина — каза Дядо, — научили сте делсиг във Вестрис Кор.

— Така е — отвърнах. — Прекарах доста време там. Както и в район Суримто.

— Аз съм от Еф — каза Дядо с любезен тон, сякаш сме седнали на размумка. — Никога не съм ходил във Вестрис Кор. Нито в Суримто. Сигурно е много различно сега, когато там се разпореждате вие, радчаите.

— Да, в някои отношения несъмнено е различно. Самата аз отдавна не съм била там.

Куетер можеше да избяга или да откаже поканата. Идването ми тук можеше да се окаже напразно.

— Колко валскааниани убихте, докато бяхте там, радчай? — Въпросът не дойде от Дядо, а от друга, чиито гняв и негодувание бяха надвили страха ѝ от мен.

— Доста — отвърнах спокойно. — Но сега не съм тук да убивам. Дойдох сама и невъоръжена. — Протегнах ръце над масата с дланите нагоре.

— Дошли сте ни на гости значи? — От гласа ѝ капеше сарказъм.

— Уви, не — казах аз.

Дядо се намеси в опит да отклони разговора от тази опасна територия:

— Мисля, че сте твърде млада, за да сте участвали в анексирането, дете.

Сведох глава в знак на почитание.

— По-стара съм, отколкото изглеждам, Дядо. — Много, много по-стара. Но никоя тук не би могла да го знае.

— Много сте учтива, признавам — каза Дядо.

— От майка си знам — подхвърли гневната персона отпреди малко, — че войниците, които избихли семейството ѝ, също били много учтиви.

— Съжалявам — казах аз в напрегнатото мълчание, което последва. — Дори ако можех да ви дам гаранция, че не аз съм избила роднините ви, това няма да помогне и аз го знам.

— Не сте били вие — каза тя. — Те са живели на друго място, не в Суримто. Но иначе сте права, не помага. — Избута стола си назад, погледна Дядо и каза: — Извинете. Имам работа. — Дядо махна с ръка, че разрешава, и тя си излезе. На прага на вратата се размина с друга. Двайсетинагодишна, една от онези, които ни бяха посрещнали под асмата в деня на пристигането ни. Чертите ѝ подсказваха, че има роднинска връзка с Дядо, макар кожата ѝ да беше по-тъмна. Очите ѝ и ситно къдравата коса, прибрана назад с яркозелен шал, бяха по-светли. Ако се съдеше по напрежението в стойката ѝ и по пълната тишина, която се възцари в кухнята, именно нея бях дошла да видя.

Исправих се.

— Госпожице Куетер — казах и се поклоних. Тя не каза нищо, не помръдна. — Искам да ви благодаря, заедно сте решили да не ме убивате. — Дядо и другите около масата все така мълчаха. Зачудих се дали коридорът отвън не е пълен с подслушвани. Или всички се бяха изпокрили на сигурно място и чакаха да си тръгна? — Ще седнете ли?

Тя не отговори.

— Седни, Куетер — каза Дядо.

— Няма — каза Куетер, скръсти ръце на гърдите си и се втренчи в мен. — Можех да те убия, радчай. Сигурно го заслужаваш, но Рогд го заслужаваше повече.

Свих рамене и седнах на стола.

— Заплашила е сестра ти, така ли е? — От реакцията ѝ разбрах, че съм сбъркала. — Брат ти. Той добре ли е?

Тя вдигна вежда и килна глава настрани.

— Спасителката на беззащитните. — Гласът ѝ беше отровен.

— Куетер — смъмри я Дядо.

Вдигнах ръка с дланта напред — макар да бях с ръкавици, повечето радчай биха възприели този жест като особено груб. Но за валскааианите означаваше друго — „Задръж. Спокойно“.

— Няма проблем, Дядо. Знам кога човек се чувства онеправдан. — Една от седящите около масата изсумтя презрително, но друго не последва. Всички останали се престориха, че не са я чули. — Граждана Рогд обича да тормози брат ви. А в някои отношения тя е много умна. Знаела е, че ще направите и невъзможното да го защитите. Знаела е също, че притежавате технически умения. Знаела е, че ако откъдне експлозивни от някой строителен обект и ви снабди с инструкции за употребата им, вие лесно ще сглобите бомба. Едва ли ѝ е хрумнало, от друга страна, че ще измислите начин да направите бомбата по-смъртоносна. Металните шрапнели са били ваша идея, нали? — Нямах доказателства за това, освен впечатлението си, че Рогд рядко обмисля нещата докрай. Изражението на Куетер не се промени.

— Друго, което не ѝ е хрумнало, е вероятността да използвате бомбата срещу нея вместо срещу мен.

Все така килнала глава и с все същото сардонично изражение, тя каза:

— Няма ли да попиташ как съм го направила?

Усмяхнах се.

— Уважаема Куетер. Цял живот общувам с хора, които са дълбоко убедени, че вселената би била по-добро място без мен. Дълбоко се съмнявам, че бихте могли да ме изненадате. И все пак, справили сте се отлично и ако бомбата беше избухнала минутка порано, щяхте да успеете. Прахосват таланта си тук.

— Че как иначе? — Не мислех, че е възможно, но тонът ѝ режеше дори повече отпреди. — Нали тук живеят само *суеверни диваци*. — Последните две думи ги каза на радчайски.

— Информацията, която ви е била нужна да сглобите бомбата, не е широко достъпна — казах аз. — Ако сама я бяхте потърсили, щяха да ви откажат, а планетарната служба за сигурност щеше да ви погне. Ако сте ходили на училище, щяхте да сте научили наизуст пасажите от свещените книги, малко грижливо редактирана история и кажи-речи нищо друго. Самата Рогд едва ли е знаела нещо повече от това, че експлозивите убиват хора. Детайлите са били ваше дело. — Всъщност вероятно бе мислила по въпроса много преди Рогд да я включи в машинациите си. — Сортиране на чаени листа и поддръжка на машините в манифактурата! Сигурно сте били отегчена до смърт. Ако се бяхте явили на тестовете за пригодност, щяха да ви пратят другаде, където талантите ви биха били по-полезни и където не бихте имали нито времето, нито възможността да обмисляте пакости. — Куетер стисна устни и си пое дъх, сякаш се канеше да отговори. — Но — изпреварих я аз — тогава нямаше да сте тук, за да защитите брат си. — Махнах с ръка в знак, че разбирам иронията на ситуацията.

— Да ме арестува ли си дошла? — попита Куетер, без да помръдне, без по лицето ѝ да проличи напрежението, което бе изтикало този въпрос на открито. Само в гласа ѝ се промъкна едва доловима следа. Дядо и другите около масата седяха неподвижни като каменни статуи, затаили дъх.

— Да — отговорих.

Куетер отпусна ръце покрай тялото си. Стисна юмруци.

— Толкова си *цивилизована*. Толкова любезна. Толкова смела да дойдеш тук сама, когато знаеш, че никой не би посмял и с пръст да те докосне. Колко е лесно да бъдеш такава, когато цялата власт е на твоя страна.

— Права сте — съгласих се.

— Да вървим тогава, става ли? — Скръсти отново ръце на гърдите си, но не отпусна юмруци.

— Е — отвърнах спокойно. — Колкото до това, дойдох тук пеша и ако не се лъжа, вече е започнало да вали. — Никаква реакция, само напрегнато мълчание от хората около масата и решителният поглед на Куетер. — Искях да говоря с вас, за да разбере какво точно е станало. Така че наказанието да бъде понесено според вината.

— О! — извика Куетер, най-сетне стигнала границите на търпението си. — Ти си справедливата, добрата, така ли? Само че с нищо не си по-различна от дъщерята на дома. — Отново неволно премина на радчайски. — Всички сте еднакви! Вземате каквото искате със сила, убивате, изнасилвате и крадете — и наричате това „цивилизоване“. За вас цивилизацията означава, че ние трябва да сме подобаващо благодарни, задето ни убивате, изнасилвате и ограбвате, така ли е? Каза, че знаеш кога човек се чувства онеправдан. Е, онеправдани ли сме ние, щом се отнасяте с нас както ви скимне, а ние нямаме никакво право да се защитим?

— Няма да споря с вас. Всичко, което казахте, е вярно.

Куетер примигна, поколеба се. Явно не бе очаквала да чуе точно това и точно от мен.

— Но *ти* ще въздадеш справедливост отвисоко, така ли? Ще ни спасиш? Защо си дошла, да ти паднем на колене и да пеем песни в твоя прослава? Но ние знаем каква е вашата справедливост, какво спасение предлагате, без значение в какви дрехи ще го облечете.

— Не мога да ти гарантирам справедливост, Куетер. Но мога да ти осигуря лична среща с районния магистрат, така че да му обясниш защо си направила каквото си направила. Това няма да промени нещата за теб. Но ти от самото начало си знаела, от мига, в който Рогд Денче ти е казала за плана си, какъв ще е краят за теб. Нещо, което дъщерята на дома, убедена в собствената си хитрост, не е включила в сметките си.

— И каква полза ще има от това, радчай? — попита предизвикателно Куетер. — Не знаеш ли, че всички ние сме безчестни и подли? Вечно недоволни, вместо послушни и благодарни? Че интелигентността ни се изчерпва с хитрост, защото сме суеверни диваци? Очевидно е, че ще излъжа. Дори бих могла да изрека лъжи под твоя диктовка, защото ти мразиш дъщерята на дома. По време на

стачките... чувала си за тях от своята питомна самири, предполагам? — Кимнах в знак на потвърждение. — Тя със сигурност ти е обяснила как заедно с братовчедите си и водена от благородни подбуди са ни просветили, отворили са ни очите за неправдите, които понасяме, научили си ни да се организираме и са ни подтикнали към действие? Защото не е било възможно *сами* да сме постигнали тези неща.

— Подложили са я на превъзпитание — казах аз — и не може да говори открито за тези неща. Но от граждана Фосиф наистина чух подобен вариант на историята.

— *Сериозно* — каза Куетер, без въпросителна интонация. — А каза ли ти, че майка ми беше убита по време на стачката? Едва ли. По-скоро ти е казала колко добре се държи с нас и каква щедрост е проявила, като не е довела войници да ни разстрелят.

Куетер трябваше да е била десетинагодишна по време на онези събития.

— Не мога да обещаая, че районният магистрат ще се вслуша в думите ти — казах аз. — Мога само да ти дам възможността да говориш.

— И после какво? — попита Дядо. — После какво, войниче? От дете ме учат да забравям и прощавам, но е трудно да забравиш такива неща, загубата на родители, на деца и внуци. — Изражението ѝ не се бе променило, все същата решимост изопваше лицето ѝ, но в края на репликата гласът ѝ се пречупи. — А всички ние сме просто хора. Има неща, които не можем да простим.

— По мое мнение — отвърнах — прошката се надценява. Понякога е ценна и необходима. Но не и когато се налага по задължение, когато се използва като инструмент за потисничество. Ако Куетер ми помогне, мога да разкарам Рогд оттук завинаги. Ще се опитам да направя и повече.

— Сериозно? — попита друга от седналите около масата, която си бе мълчала досега. — Справедливи надници? Ще ви бъде ли това по силите, война?

— *Някакви* надници! — добави Куетер. — И сваятна храна, заради която да не затъваме в дългове.

— Жрец — предложи друга. — Един за нас и един за Непокорните, има доста от тях в съседното имение.

— Наричат се *учители* — каза Дядо. — Не жреци. Колко пъти да ви казвам? — А „непокорни“ беше обида. Но преди да съм го изтъкнала на глас, Дядо се обърна към мен. — Няма как да спазите такива обещания. Няма как да спасите Куетер.

— Затова и не обещавам — казах аз. — Но не е изключено Куетер да понесе по-леко наказание, отколкото се боим. Ще направя каквото мога, дори да не е много.

— Е — каза Дядо след кратко мълчание. — Май ще трябва да ви поканим на вечеря, радчай.

— Би било много любезно от ваша страна, Дядо — казах аз.

17.

С Куетер тръгнахме към къщата на Фосиф преди слънцето да изгрее, когато въздухът още беше влажен и миришеше на влажна пръст. Куетер крачеше нетърпеливо, с изправен гръб и скръстени на гърдите ръце, като постоянно избързваше напред, а после спираше да ме изчака, сякаш нямаше търпение да стигне, а аз я бавех нарочно. Полетата и планината тънеха в сенки и тишина. Куетер не беше в настроение за приказки. Поех си въздух и запях, на език, който никоя тук не разбираше.

*— Паметта е хоризонт от събития,
улавя ги и те изчезват, но винаги са там.*

Тази песен бяха пели воините Бо на Тизаруат във войнишката столова. „О, дърво!“ Бо Девет току-що си я бе тананикала горе, на станцията.

— Ето една отчаяна песен, която току-що литна на воля — каза Куетер, на метър пред мен на шосето, без да поглежда назад.

— И ще лети отново — отвърнах аз.

Тя спря да ме изчака, все така с гръб към мен.

— Ти излъга, разбира се — каза, когато се изравних с нея. — Няма да ме заведеш при районния магистрат и никой няма да повярва на думите ми. Но не дойде с войници при нас, а това все пак е нещо. Но е факт, че никой няма да ми повярва. Или ще ме затворят до живот, или ще ме убият, не че има голяма разлика, но брат ми все още ще е тук. Както и Рогд. — Изрече името с отвращение. — Ще го отведеш ли?

— Кого? — Не бях очаквала такъв въпрос и не разбрах какво точно ме пита Куетер. — Брат ти? — Все още говорехме на делсиг.

— Да! — Нетърпелива и гневна. — Брат ми.

— Не разбирам. — Небето бе изсветляло, но шосето още тънеше в сенки. — Боиш се, че може да го отведе, или се надяваш да го отведе? — Тя не отговори. — Аз съм войник, Куетер. Живея на боен кораб. — Нямах нито времето, нито ресурсите да се грижа за деца, дори поотраснали.

Куетер повиши глас:

— Нямах ли апартамент някъде, слуги? Нямах ли *свита*? Многобройна прислуга, която се грижи за всичките ти нужди, прави ти чай, оправя ти яката и ръси пътя ти с цветя? Все ще намериш място за още един лакей.

— Брат ти това ли иска? — След като не ми отговори, добавих: — Дядо ти няма ли да страда, ако загуби и двама ви?

Тя внезапно спря и се извъртя към мен.

— Мислиш си, че знаеш всичко за нас, но не разбираш *нищо*.

Запитах се да ѝ кажа ли, че всъщност тя не разбира. Че не нося отговорност за всяко изтормозено дете на планетата. Че случилото се не е по моя вина. Тя стоеше пред мен, напрегната и навъсена, чакаше да ѝ отговоря.

— Обвиняваш ли го? Брат си? Че не се е съпротивлявал поупорито, че те е поставил в тази ужасна ситуация?

— О! — извика тя. — Разбира се! Случилото се няма нищо общо с факта, че *ваше* цивилизовано благородие доведе Рогд Денче тук. Явно знаеш достатъчно за дъщерята на дома, за да се сетиш как е станало онова с бомбата, знаеш достатъчно за нея, за да се сетиш какво ни причинява тя. Но не си го сметнала за достатъчно *сериозно*, иначе щеше да се размърдаш по-рано, преди един от вашите да пострада при експлозията. Скоро ще си тръгнеш и напълно ще забравиш за нас, а дъщерята на дома и нейната майка *още ще са тук*.

— Станалото не е по моя вина, Куетер. И не бих могла да поправа всяка несправедливост, която срещна по пътя си, без значение колко ми се иска.

— Да бе, не можеш, естествено. — Презрението ѝ режеше отровно. — Можеш да поправиш само онези, които ти причиняват лично неудобство. — Обърна ми гръб и тръгна отново.

Ако имах навика да псувам, сега със сигурност щях да го направя.

— На колко години е брат ти?

— На шестнайсет — каза тя. Сарказмът се върна в гласа ѝ. — Би могла да го спасиш от това ужасно място и да го заведеш в истинската цивилизация.

— Куетер, имам само кораба си и временна квартира на станция Атоек. Имам войници и те се грижат за нуждите ми, дори ми правят чай, но свита нямам. Идеята ти за цветята е симпатична, но непрактична. Но ще попитам брат ти дали иска да се махне оттук, и ако иска, ще направя всичко по силите си.

— Не, няма. — Не се обърна да ме погледне, просто крачеше упорито напред. — Имаш ли представа какво е — продължи и по гласа ѝ се досетих, че е на ръба на сълзите, — можеш ли изобщо да си представиш какво е да живееш с мисълта, че с нищо не можеш да промениш нещата? Че каквото и да направиш, няма начин да защитиш хората, които обичаш? Че колкото и да се стараеш, усилията ти ще са напразни?

Можех.

— Но въпреки това го правиш.

— Понеже съм суеверна дивачка. — Вече определено плачеше. — С нищо не мога да променя нещата. Но поне твоите очи ще се опитам да отворя. Ще те накарам да видиш какво сте направили. И после, ако след време отново си затвориш очите, всеки път, когато дръзнеш да заявиш, че си справедлива или че живееш по законите на приличието, ще знаеш, че лъжеш сама себе си.

— Уважаема Куетер — казах аз, — ти си идеалистка и много млада. Предполагам затова не си даваш сметка колко им е лесно на хората да живеят в самозаблуда.

Върховете на планината вече се къпеха в слънчева светлина, а ние бяхме стигнали почти до билото на хълма.

— Въпреки това ще го направя.

— Несъмнено — съгласих се аз.

Остатъка от пътя изминахме в мълчание.

Първо се отбихме в къщата за гости. Предложих на Куетер чай и храна, но тя отказа. Стоеше на прага със скръстени ръце.

— Всички в голямата къща още спят — казах ѝ. — Ако ме извиниш за минутка, искам да се преоблека и да се погрижа за някои

неща, след това ще отидем в къщата и ще изчакаме районната магистрата.

Тя вдигна вежда и рамо, за да ми покаже, че непосредствените ми планове изобщо не я интересуват.

„Мечът на Атагарис“ беше в дневната на капитана Хетнис, на пода, все така легнал по очи на импровизираната носилка. Гърбът му беше покрит с дебелия черна кора на коректива. Клекнах до него.

— „Мечът на Атагарис“ — казах тихо, в случай че спи, а и не исках да събудя капитана Хетнис.

— Флотска капитана — отвърна той.

— Добре ли си? Имаш ли нужда от нещо?

Стори ми се, че се поколеба за миг, преди да отговори.

— Не усещам болка, флотска капитана, а Калр Пет и Калр Осем се грижат за мен. — Още една кратка пауза. — Благодаря ви.

— Моля те, обръщай се към тях, ако имаш нужда от нещо. Сега ще се преоблека и ще ида в голямата къща. Много е вероятно да си тръгнем още днес. Дали ще можем да те преместим, как мислиш?

— Предполагам, че да, флотска капитана. — Пак онази пауза. — Флотска капитана. Госпожо. Ако мога да ви попитам нещо.

— Разбира се, кораб.

— Защо повикахте лекарата?

Действала бях, без да се замислям за причината. Просто бях направила онова, което към момента изглеждаше правилно и очевидно.

— Защото сметнах, че би искал да останеш при капитаната си. И защото не виждам причина да се прахосват второстепенни.

— С цялото ми уважение, флотска капитана, освен ако порталите не се отворят скоро, тази система ще усети недостиг на специализирани корективи. А аз имам няколко резервни сегмента на склад.

Резервни сегменти. Консервирани човешки същества, които чакат да умрат.

— Това ли би предпочел — да бях оставила този сегмент да умре?

Три секунди мълчание. После:

— Не, флотска капитана.

Вътрешната врата се отвори и капитана Хетнис влезе в дневната, облечена наполовина и още сънena.

— Флотска капитана — каза тя. Явно не очакваше да ме види.

— Проверявах как е „Мечът на Атагарис“, капитана. Съжалявам, ако съм ви събудила. — Изправих се.

— Само да се облека и да хапна, и отивам в голямата къща да се срещна с районната магистрата.

— Намерихте ли виновницата? — попита Хетнис.

— Да — отговорих, без да навлизам в подробности.

Но тя и не попита.

— Ако позволите, флотска капитана, и аз ще сляза до няколко минути.

— Разбира се, капитана.

Когато слязох долу, Куетер още стоеше до вратата. Сирикс седеше на масата с парче хляб и чаша чай пред себе си.

— Добро утро, флотска капитана — каза тя, като ме видя. — Бих искала да дойда в голямата къща с вас.

Куетер изсумтя.

— Както искате, гражданна. — Взех си парче хляб, налях си чай. — Чакаме капитана Хетнис да се приготви и тръгваме.

Капитана Хетнис слезе по стълбите само след минутка. Не каза нищо на Сирикс, стрелна Куетер с бърз поглед и отиде при бюфета да си налее чай.

— Калр Осем ще остане тук да наглежда „Мечът на Атагарис“ — казах аз, после се обърнах към Куетер на радчайски: — Граждана, сигурна ли сте, че не искате нищо?

— Да, благодаря ви *от сърце*, гражданна. — Гласът ѝ преливаше от горчивина и сарказъм.

— Както искате, гражданна — отвърнах.

Капитана Хетнис ме зяпна с нескрито удивление.

— Флотска капитана... — започна тя.

— Капитана — прекъснах я, преди да е продължила, — ще закусвате ли, или да тръгваме? — Лапнах последното парче от хляба си. Сирикс вече бе приключила със своя.

— Ще си изпия чая по пътя, ако позволите, флотска капитана.

Кимнах, че разрешавам, допих си чая и излязох, без да поглеждам назад.

Слуга ни въведе в стаята от вчера, онази в синьо и златно. Слънцето почти се бе издигнало над планината и превръщаше водите на езерото в живак. Капитана Хетнис се настани на един стол, Сирикс грижливо си избра друг, на три метра от нея. Пет зае обичайната си позиция до вратата, а Куетер застана предизвикателно в центъра на стаята. Аз отидох при струнния инструмент да го разгледам. Имаше четири струни, без прагчета, дървеното тяло беше инкрустирано със седеф. Чудех се какъв ли е звукът му. Дали се свири с лък, с перце или с пръсти.

Районната магистрата влезе.

— Флотска капитана, притеснихме се, че не се прибрахте снощи. Но вашата война ни увери, че сте добре.

Поклоних се.

— Добро утро, магистрата. Съжалявам, че съм ви разтревожила. Дъждът ме свари в общежитието, затова останах там. — Докато говорех, влязоха Фосиф и Рогд. — Добро утро, граждани — казах им, после отново се обърнах към магистратата. — Магистрата, позволете да ви представя гражданина Куетер. Обещах ѝ да я изслушате лично. Изключително важно е да чуете какво има да ви каже.

Рогд изсумтя, завъртя очи и поклати глава.

Магистратата хвърли поглед към нея, после попита:

— Граждана Куетер говори ли радчайски?

— Да — отговорих аз, решила да не обръщам внимание на Рогд, засега поне. Обърнах се към Куетер. — Граждана, това е районната магистрата, както ви обещах.

В първия миг Куетер не каза нищо, просто стоеше мълчаливо в средата на стаята. После се обърна към магистратата и каза, без да се поклони:

— Магистрата. Искам да обясня какво стана. — Говореше много бавно и внимателно.

— Граждана — отвърна магистратата. — Флотската капитана ви е обещала да говорите с мен и аз ви слушам. — Произнасяше думите бавно и отчетливо, все едно говори на дете.

Куетер помълча още миг. Сигурно се опитваше да обуздае сарказма си.

— Магистрата — каза накрая. Говореше все така внимателно и ясно, така че всички да я разбират въпреки акцента. — Вероятно знаете, че чаените плантатори и техните дъщери понякога се забавляват за сметка на полските работници.

— О! — викна Рогд, образ и подобие на праведно възмущение. — Няма случай да съм се приближила на петдесет метра от някоя от вас, без да ме засипете с ласкателства! Подмазвате се и флиртувате с надеждата да ви подаря нещичко, а знам ли, може и на клиентство да се надявате. И наричате това забавление за ваша сметка, така ли?

— Граждана Рогд — казах студено, — на Куетер ѝ бе обещано да я изслушат. Ще изслушаме и вас, след като тя приключи.

— А междувременно аз трябва да стоя тук и да слушам това! — извика Рогд.

— Да.

Рогд погледна умолително майка си. Фосиф каза:

— Хайде, Рогд, флотската капитана е обещала на Куетер, че ще я изслушаме. Ако и ние имаме да кажем нещо, ще го кажем след това. — Гласът ѝ беше спокоен, изражението — ведро както винаги, но на мен ми се стори, че я измъчват лоши предчувствия. Капитана Хетнис — изглеждаше смутена — понечи да каже нещо, но видя, че я гледам, и стисна уста. Сирикс бе втренчила поглед в стената. Гневна. Не я винях.

Обърнах се към Куетер.

— Продължавайте, гражданина.

Рогд изпръхтя с отвращение и се тръшна на най-близкия стол. Майка ѝ остана права. Спокойна.

Куетер бавно си пое дъх.

— Чаените плантатори и техните дъщери понякога се забавляват за сметка на полските работници — повтори тя. Чудех се дали друга сред присъстващите си дава сметка колко грижливо контролира гласа си Куетер. — *Естествено*, че ще ги ласкаем и ще се преструваме, че флиртовете ни харесват. — Рогд изсумтя отново, високо и възмутено, сякаш не може да повярва на ушите си. Куетер продължи: — Е, повечето от нас поне. Всяка в тази къща превръ... може да превърне живота ни в ад. — За малко не каза, че всяка в къщата държи живота на полските работници в ръцете си, което, преведено буквално от делсиг на радчайски, звучеше вулгарно.

Районната магистрата каза невярващо:

— Граждана, да не би да обвинявате гражданина Фосиф или някоя друга от това домакинство в посегателство?

Куетер примигна. Пое си дъх. После каза:

— Благоволениято или антипатията на гражданина Фосиф или на друга в тази къща често е факторът, от който зависи дали ще получиш кредит, или не, дали ще има допълнителна храна за децата, или не, дали ще ти възложат допълнителна работа, или не, дали ще получиш достъп до медицински консумативи, или не...

— Осигурили сме им лекара — изтъкна Фосиф и откакто я познавах, гласът ѝ за пръв път потрепна.

— Запознах се с вашата лекара — казах аз. — Не се учудвам, че пациентите ѝ странят от нея. Моля, продължете, гражданина Куетер.

— В забавните програми ни показват — каза Куетер, след като отново си пое дъх, — как красиви и скромни радчайи се издигат с помощта на богатите и влиятелните, и може би това наистина се случва, но не и на нас. Само едно наивно дете би си помислило, че може да се случи на нас. Казвам ви това само за да разберете защо дъщерята на тази къща е засипвана с ласкателства и получава всичко, което поиска.

От изражението на районната магистрата се досетих, че тя не вижда особена разлика между казаното от Куетер и казаното от Рогд. Погледна ме, свъсила леко вежди.

— Продължете, Куетер — казах аз, преди магистратата да е изрекла онова, което несъмнено си мислеше.

— Обещах да ви изслушат.

Куетер продължи:

— През последните няколко години гражданина Рогд изискваше от моята по-малка сестра... — Поколеба се.

— Да прави разни неща — завърши накрая.

Рогд се изсмя.

— О, изобщо не се е налагало да ги *изисквам*.

— Явно не слушате, гражданина — казах аз. — Граждана Куетер току-що обясни, че дори най-дребните ви желания на практика са заповеди и че неподчинението може сериозно да вгорчи живота на онази, която е дръзнала да ви откаже.

— А и не е имало нищо нередно — продължи Рогд, все едно не бях казала нищо. — Вие се оказвате много лицемерна, флотска

капитана. Говорите високопарно за сексуално неприличие, а си доведохте питомната самири да ви забавлява, докато уж сте в строг траур.

Вече разбихах защо Рогд беше предприела този прибързан и очевиден ход срещу мен — сметнала бе, че трябва да обезвреди Сирикс.

Сирикс се изсмя, искрено изненадана.

— Ласкаете ме, гражданина Рогд. Дълбоко се съмнявам флотската капитана да ме е видяла в такава светлина.

— Нито вие мен, несъмнено — казах аз и Сирикс се подсмихна. Доколкото можех да преценя, намираше ситуацията за забавна. — По същество, гражданина. За четвърти път прекъсвате гражданина Куетер. Ако не сте в състояние да се сдържате, ще ви помоля да напуснете стаята, докато тя говори.

Рогд скочи на крака и викна:

— Как смеете! Може да сте братовчеда и на Амаат, хич не ми пука, може да си мислите, че сте по-добра от всички други в тази система, но не вие давате заповедите в *тази* къща!

— Не знаех, че обитателите на тази къща са до такава степен лишени от елементарно чувство за приличие — казах съвсем спокойно. — Ако не е възможно една гражданина да говори тук, без да я прекъсват, нямам нищо против Куетер да разкаже историята си на магистратата другаде и насаме. — Натъртих едва доловимо върху последната дума.

Това не убягна на Фосиф и тя ме погледна втренчено и каза:

— Седни и млъкни, Рогд. — Познаваше дъщеря си добре и вероятно се досещаше какво е станало, поне в общи линии.

Рогд се вкамени. Сякаш не дишаше даже. Спомних си какво бяха дочули от слугите Калр Пет и Шест — как Фосиф била казала, че още не е късно да си отгледа друга наследница. Колко ли често Рогд беше чувала тази заплаха?

— Виж, Рогд — каза районната магистрата, сбърчила леко вежди. Озадачена, според мен, от острия тон на Фосиф. — Разбирам, че си разстроена. И аз трудно бих се сдържала, ако са се опитали да ме убият. Но флотската капитана не е направила нищо лошо, просто е обещала на тази персона — махна към Куетер, която стоеше мълчаливо в средата на стаята, — че ще я изслушам, и сега се опитва

да спази обещанието си. — Обърна се към Куетер. — Куетер, нали? Отричате ли да сте залагали експлозив в банята?

— Не го отричам — отговори Куетер. — Искях да убия дъщерята на дома. Съжалявам, че не успях.

Потресено мълчание. Не беше новина за никого, разбира се, но не бяха очаквали да го чуят така, в прав текст. Магистратата каза:

— Не мога да си представя какво бихте могли да ми кажете, което да промени резултата. Все още ли държите да говорите с мен?

— Да — простичко отвърна Куетер.

Районната магистрата се обърна към Рогд.

— Рогд, ще те разбера, ако предпочетеш да излезеш. Но ако решиш да останеш, ще те помоля да не прекъсваш повече тази персона.

— Ще остана — отвърна предизвикателно Рогд.

Магистратата се намръщи отново и се обърна към Куетер.

— Е? Да приключваме.

— Дъщерята на къщата — каза Куетер — знаеше, че я мразя, задето се възползва от сестра ми. Дойде при мен и каза, че искала флотската капитана да умре, че флотската капитана винаги се къпела рано сутрин, докато другите още спят, и че един взрив във външната баня по това време със сигурност ще я убие. — Рогд изсумтя отново, пое си дъх да каже нещо, но после улови погледа на майка си и стисна устни. Скръсти ръце, обърна се и втренчи поглед в античния чаен сервиз, който стоеше на поставката си на три и половина метра от нея.

— Дъщерята на къщата — продължи Куетер, гласът ѝ все така спокоен, но малко по-силен, в случай че някоя се опита да ѝ вземе думата, — каза, че ако не знам откъде да взема експлозив, тя ще ми намери. Ако откажа, щяла да го направи сама и да стовари вината върху сестра ми. А ако се съглася, щяла да предложи клиентство на сестра ми и да отклони всяко подозрение от мен. — Погледна към Рогд, която още стоеше с гръб към нас, и каза с отровно презрение: — Дъщерята на къщата ме мисли за глупава. — Погледна отново магистратата. — Мога да разбера защо някоя би искала да убие флотската капитана, но самата аз нямам никакъв личен конфликт с нея. Имам конфликт с дъщерята на къщата обаче. Знаех, че каквото и да стане, мен ще ме арестуват, а сестра ми ще страда. Щом така или иначе

ще платя цената, защо поне не се отърва от онази, която вгорчава живота на сестра ми?

— Умеете да говорите — каза магистратата след три секунди мълчание. — И по всичко личи, че сте доста интелигентна. Знаете, надявам се, че няма начин да излъжете за тези неща, без лъжата ви да бъде разкрита. — Един компетентно проведен разпит с наркотици разкрива и най-тайните мисли на разпитваната.

Само дето, ако са напълно убедени във вината ти, властите рядко си правят труда да провеждат подобен разпит. Но ако някоя искрено вярва в нещо, макар това нещо да не отговаря на истината, разпитът ще разкрие единствено дълбоката ѝ увереност.

— Разпитайте дъщерята на къщата, магистрата — каза Куетер, — и ще разберете, че ви казвам истината.

— Признавате, че сте се опитали да убиете гражданина Рогд — каза сухо магистратата — и че, както сама се изразихте, имате личен конфликт с нея. Защо да не приема, че си измисляте всичко това само за да ѝ причините неприятности?

— Ако е необходимо, ще подам при вас официално искане за обвинение, магистрата — казах аз. — Открихте ли вече откъде е дошъл експлозивът?

— Службата за сигурност потвърди, че най-вероятно идва от строителен обект. Но нямаме доклади за липсващи експлозиви, подадени от строителните обекти в околността.

— Може би — предложих — трябва да поискате инвентаризация, за да е сигурно дали наличните количества експлозиви отговарят на документацията. — Замислих се дали да не добавя, че службата за сигурност трябва да обърне особено внимание на местата, където работят приятели на Рогд или където тя е ходила наскоро.

Магистратата вдигна вежда.

— Вече издадох такава заповед. Сутринта, преди да слеза тук за срещата ни.

Кимнах.

— В такъв случай имам още една молба. След това ще оставя нещата във ваши ръце, магистрата, както е редно. — Магистратата кимна в знак на съгласие и аз продължих: — Бих искала да задам един въпрос на личната камериера на гражданина Рогд.

Няколко минути по-късно камериерата на Рогд влезе в стаята.

— Граждана — обърнах се към нея. — Ръцете ви са пълни с благословия и никаква неистина не ще излезе от устата ви. — Казах го на радчайски, макар да бе приблизителен превод на нещо, което бях чула онзи ден чрез Осем, — когато пристъпът на камериерата причини хаос и тревога в кухнята. Повиканата по спешност надзирателя ѝ беше повтаряла тези думи, докато слагаше парченца меден кекс в устата ѝ. — Откъде взе гражданата Рогд експлозива?

Камериерата ме зяпна сащисана. Направо ужасена. Никоя никога не обръща внимание на слугите, освен другите слуги, особено в тази къща.

— Моля да ме извините, флотска капитана — каза тя след дълго мълчание. — Не знам какво имате предвид.

— Стига, гражданата — казах аз. — Вие знаете всичко за гражданата Рогд. Е, понякога не я придружавате в Долната градина, понякога ви праща по задачи, докато е заета с други неща, но въпреки това вие знаете всичко за нея, както се полага на една добра лична камериера. А и не става въпрос за спонтанно хрумване като онзи лозунг на стената: „Не чай, а кръв“. — Опитала се бе да изчисти ръкавиците на Рогд, преди някоя да разбере, че по тях има боя. — Това е било различно. Било е сложно, планирано и не го е направила сама, защото... така де, нали *затова* човек държи лична камериера все пак. А и вече всичко се разкри. Граждана Куетер даде показания пред магистратата.

Очите ѝ се напълниха със сълзи. Устните ѝ се разтрепериха, после увиснаха в крайчетата.

— Аз не съм добра лична камериера — каза тя. Една сълза се търкулна по бузата ѝ. Чаках мълчаливо да реши дилемата си — можех само да гадая дали се чуди каква част от истината да каже или да отрича упорито, но по лицето ѝ личеше, че води сериозна вътрешна борба. Всички останали също мълчаха. — Ако бях — каза накрая тя, — това изобщо нямаше да се случи.

— Винаги е била нестабилна — каза Рогд. — Още откакто бяхме малки вечно се опитвам да я защитя. Да ѝ помогна.

— Вината не е ваша — казах на камериерата, все едно не съм чула Рогд. — Но сте знаели какво е направила Куетер. Или най-малкото сте подозирали. — Вероятно бе стигнала до очевидното заключение, което бе убягнало на Рогд — че притисната до стената,

Куетер няма да направи онова, което ѝ е казано да направи. — Точно затова не сте слезли в банята днес, когато Рогд ви е повикала. — А на Рогд ѝ бе писнало да чака слугинята си, излязла беше от банята да я търси и точно това ѝ беше спасило живота. — Откъде взе Рогд експлозива?

— Беше се хванала на бас, че може да се сдобие с експлозив. Преди пет години. Оттогава го държеше в една кутия в стаята.

— И можете да ни кажете откъде, кога и как, за да го потвърдим? — попитах аз, макар вече да знаех отговора.

— Да.

— Измисля си! — викна Рогд. — След всичко, което съм направила за нея, ми се отплаща така! А ти! — Обърна се към мен. — *Брек Мианаай*. Вдигнала си мерника на семейството ми от самото начало, още откакто пристигна в системата ни. Онази нелепа история как било опасно да се пътува през порталите очевидно е измислена. Доведе *доказана престъпница* в къщата ни. — Имаше предвид Сирикс, макар да не погледна към нея. — А сега ме обвиняваш в какво, че съм се опитала сама да се взривя? Не бих се изненадала, ако ти си планирала всичко това.

— Ето, виждате ли — казах на камериерата, която още стоеше и плачеше. — Вината изобщо не е била ваша.

— Лесно ще проверим историята на вашата слуга, гражданина — обърна се магистратата към Рогд, намръщила чело. Видях, че Фосиф забеляза промяната в тона на магистрата, преминаването от „ти“ към „вие“ и официалното обръщение. — Но това ще го обсъдим другаде. Предлагам да отседнете при мен в града, докато изясним нещата. — Куетер и камериерата на Рогд не получиха такава покана, разбира се. Те щяха да останат в килиите на службата за сигурност, докато разпитите им не приключат и двете не бъдат подложени на съответното превъзпитание. Въпреки това нямаше никакво съмнение какво означава тази покана.

За Фосиф със сигурност нямаше съмнение и тя каза:

— Трябваше да се сетя, че ще се стигне до това. Твърде дълго защитавах Рогд. Все се надявах, че ще се поправи. Но не допусках, че... — Не довърши, явно неспособна да облече в думи онова, което така и не е допуснала. — И като си помисля, че можех да оставя чая си в ръцете на такъв човек.

Рогд застина за цяла секунда, а после прошепна, гласът ѝ трепереше:

— Недей...

— Имам ли избор? — попита Фосиф, възплъщение на наранена гордост и искрено съжаление.

Рогд се обърна. Направи три дълги крачки към чаения сервиз на поставката. Взе кутията, вдигна я над главата си с две ръце и я хвърли на пода. Порцеланът се пръсна, парченца в синьо и зелено се разпиляха по дъските. Калр Пет, застанала до вратата, издаде скимтящ звук, доловим само за нея и мен.

Възцари се мълчание. Пълно и всеобщо. След няколко секунди на прага се появи слуга, несъмнено привлечена от трясъка на счупения сервиз.

— Помети парчетата — каза ѝ Фосиф. Гласът ѝ беше спокоен. — И ги изхвърли.

— Ще ги изхвърлите? — попитах аз, отчасти защото бях изненадана, отчасти за да прикрия поредното тихо стенание на Калр Пет.

Фосиф вдигна рамене.

— Вече не струва нищо.

Магистратата се обърна към Куетер, която през цялото време бе стояла неподвижно и мълчаливо.

— Това ли искахте, Куетер? Цялата тази болка, разрушаването на едно семейство? Не разбирам защо не сте впрегнали очевидната си решимост и енергия в работата си, за да помогнете на себе си и на своето семейство, наистина не разбирам. Вместо да направите нещо полезно, сте таили и подхранвали в себе си тази... това негодувание и сега се стигна до... — магистратата махна с ръка да обхване стаята и ситуацията — до това.

Много спокойно и бавно Куетер се обърна към мен.

— Права бяхте за самозаблудите, граждана. — Каза го спокойно, все едно си говорим за времето. Каза го на радчайски, макар че със същия успех можеше да го каже на делсиг, език, който знаеше, че разбирам.

Думите ѝ не бяха предназначени за мен. Въпреки това ѝ отговорих:

— Не бихте пропуснали и най-малката възможност да говорите,
без значение дали това би довело до нещо.

Тя вдигна саркастично вежда.

— Да, не бих.

18.

Откакто излязохме от гостната на Фосиф, Сирикс бе напрегната и мълчалива и не каза нито дума почти по целия път до станция Атоек. Внушително по своята продължителност мълчание, защото — заради нараняването на „Мечът на Атагарис“ — ни трябваше повече пространство на пътническата совалка от асансьора до станцията, отколкото беше предвидено, и се наложи да изчакаме цял ден за полет с достатъчно свободни места.

Бяхме на совалката, оставаше ни още час до скачването със станцията, а Сирикс още не бе казала и дума. Седяхме овързани в креслата си, Пет и Осем седяха зад нас, насочили вниманието си най-вече към сестрата на Куетер, която не понасяше добре полета — сама сред непознати, откъсната от дома, обърквана и измъчвана от пристъпи на гадене заради микрогравитацията. Отказа да вземе лекарства обаче, а начинът, по който сълзите лепнеха по клепачите ѝ или се понасяха като мънички сфери, щом избършеше очи, я разстройваше допълнително. Преди малко най-сетне беше заспала.

Сирикс беше взела лекарствата, които ѝ предложиха, и благодарение на тях се чувстваше сравнително добре физически, но нещо друго я терзаеше дълбоко още откакто бяхме напуснали плантацията. А и отпреди това, ако питаха мен. Знаех, че не харесва Рогд, нещо повече — имаше сериозни основания да я ненавижда, но ми се струваше, че единствена тя сред присъстващите онзи ден наистина е разбрала как се е почувствала Рогд, когато майка ѝ бе обявила така спокойно и на всеослушание, че я лишава от наследство. Само тя бе разбрала импулса, накарал Рогд да разбие на парчета древния чаен сервиз, с който майка ѝ толкова се гордееше. Граждана Фосиф не беше променила решението си — нито за дъщеря си, нито за чаения сервиз. Калр Пет беше взела кутията от боклука, събрала бе фрагментите от чашките и термоса, оцелели непокътнати повече от три хиляди години. Досега.

— Въздаване на справедливост ли беше? — попита Сирикс. Каза го тихо, сякаш не говореше на мен, макар че никоя друга не би могла да я чуе.

— А какво е справедливост, граждани? — отвърнах на въпроса с въпрос. — На чия страна беше правдата в онази ситуация? — Сирикс не отговори, или защото беше ядосана, или защото не знаеше как. И двата въпроса бяха трудни. — Говорим за правдата като за нещо елементарно и простичко, сякаш е единствено въпрос на благоприличие, сякаш е просто следобеден чай и трябва да се реши коя ще вземе последното кексче. Нищо повече. Виновната да понесе вината си.

— А не е ли такава, простичко? — попита Сирикс след няколко секунди мълчание. — Има правилни действия и неправилни действия. Аз обаче мисля, че на мястото на магистратата вие щяхте да освободите гражданина Куетер.

— Ако бях на мястото на магистратата, нямаше да съм това, което съм сега, а нещо съвсем различно. Но вие със сигурност не съчувствате на гражданина Рогд повече, отколкото на гражданина Куетер.

— Моля ви, флотска капитана — каза тя, след като три пъти си пое бавно дъх. Бях я ядосала. — Не ми говорете, сякаш съм глупава, моля ви. Вие прекарахте нощта в работническото общежитие. Очевидно познавате добре валскааианите и говорите делсиг. И въпреки това е удивително, че отидохте там и на следващата сутрин се върнахте с Куетер. Тихо и кротко. А после, преди още да сме напуснали къщата — преди *магистратата* да си е тръгнала, — полските работници връчиха на Фосиф списък с искания. Точно когато Фосиф не можеше да разчита на безспорната подкрепа на магистратата.

В първия миг не разбрах какво има предвид. После попитах:

— Мислите, че аз съм ги подучила?

— Не вярвам да е съвпадение, че необразовани и нецивилизовани полски работници, които толкова години не са намерили сили да протестираат, го направиха точно сега.

— Не е съвпадение. И макар наистина да са необразовани, едва ли можем да ги наречем нецивилизовани. Съвършено способни са да планират подобно нещо сами. Да се досетят за неприятностите на Фосиф не по-зле от всяка друга. Всъщност по-добре от повечето.

— А Куетер? Просто е дошла с вас, ей така, без това да е част от някаква сделка? Без да сте ѝ обещали, че ще се отърве с леко наказание? А в същото време животът на гражданина Рогд е напълно разрушен.

— Не изпитвате ли съчувствие към Куетер? Рогд е действала от злоба и наранена гордост и ако планът ѝ беше успял, щяха да пострадат мнозина, не само аз. Куетер е била изправена пред невъзможен избор. Изходът неизменно е щял да бъде от лош по-лош, без значение кой път е щяла да избере.

Кратко мълчание. После:

— Трябвало е просто да отиде при магистратата.

Замислих се над думите ѝ, опитвах се да разбера защо точно Сирикс вярва, че Куетер е можела и е трябвало да направи това.

— Нали си давате сметка — казах накрая, — че гражданина Куетер не би могла да се доближи и на километър до районната магистрата, ако аз не бях настояла изрично за това? Спомнете си какво е ставало при предишните провинения на гражданина Рогд.

— Да, но ако се беше постарала, сигурно са щели да я изслушат — отвърна упорито Сирикс.

Убедена бях, че Куетер с право не е очаквала помощ от районната магистрата.

— Тя е направила своя избор и ще понесе последствията от него. И никак не ми се вярва, че ще ѝ се размине с леко наказание. Но не мога да я виня. Готова е била да жертва себе си, за да защити сестра си. — Поне това Сирикс би трябвало да разбере. — Мислите ли, че ако беше тук, лордата на Радч щеше да прозре всичко, да отсъди вярно всяко действие и всяко намерение? Да въздаде съвършената справедливост? Според вас възможно ли е човек да получи точно това, което заслужава, ни повече, ни по-малко?

— Нали точно това е правдата, гражданина? — попита Сирикс, външно спокойна, но аз чух напрежението в гласа ѝ, онова допълнително контролиране на тона, което говореше, че вече наистина се е ядосала. — Ако Рогд или Куетер реши да обжалва присъдата си, няма как да го направи, понеже сме откъснати от Палатите. Вие, на практика, сте най-висшата представител на Анаандер Мианаай, с която разполагаме в момента, но не сте безпристрастна, ни най-малко. А и няма как да не забележа, че всеки път, когато се озовете на ново

място, отивате право при най-долното стъпало на стълбицата и започвате да печелите съюзници там. Да, нормално е една дъщеря на Мианаай да се забърка в политиката. Но като виждам как насъскахте валскааианите срещу Фосиф, се чудя срещу кого смятате да насъскате ичана.

— Не съм насъсквала валскааианите срещу никого. Полските работници са напълно в състояние сами да си планират живота и точно това се случува, уверявам ви. Колкото до Долната градина, вие живеете там.

— Знаете какви са условията, знаете и че отдавна е трябвало да бъдат подобрени.

— Сигурно сте говорили насаме с магистратата. За валскааианите.

— Всъщност да, разговаряхме по този въпрос.

— И — продължи Сирикс, все едно не бях казала нищо, — много от проблемите на ичана биха намерили своето разрешение, ако те станат по-добри граждани.

— Колко точно добра трябва да е една гражданка — попитах, — за да има нормален достъп до вода, въздух и медицинско обслужване? И знаят ли съседите ви колко лошо мнение имате за тях? — Не се съмнявах, че също като валскааианските полски работници, знаят.

До края на пътуването Сирикс не каза нищо повече.

Лейтенанта Тизаруат ни посрещна на дока за совалки. Беше облекчена да ни види, очакваше с нетърпение... нещо. И с известна тревога в същото време. Докато другите пътници слизаха от совалката, аз погледнах през очите на Пет и Осем и видях, че за второстепенния от „Мечът на Атагарис“ се грижат медици и друг сегмент на кораба, а трети второстепенен от „Мечът на Атагарис“ вече е заел мястото си на крачка зад капитана Хетнис.

Лейтенанта Тизаруат се поклони.

— Добре дошла, флотска капитана.

— Благодаря, лейтенанта. — Обърнах се към Хетнис. — Капитана. Ще се видим утре рано сутринта.

Тя се поклони, а аз махнах на своите хора да ме последват и тръгнах към асансьора, който щеше да ни свали в Долната градина.

Фестивалът на гениталиите беше приключил отдавна — по коридорите нямаше гирлянди от миниатюрни пениси в ярки цветове, а обвивките от бонбони отдавна бяха сметени за рециклиране.

И — макар че вече го бях видяла през очите на Тизаруат и Бо Девет — вратата към Долната градина вече не беше подпряна със счупена маса. Беше поправена и отворена, а индикаторът ѝ показваше, че вратата функционира нормално и от другата ѝ страна няма вакуум. Имаше нормален въздух и добре осветен коридор. Усетих — чрез „Милостта на Калр“ — гордостта, изпълнила лейтенанта Тизаруат. Това бе чакала с нетърпение да ми покаже.

— Всички секционни врати, водещи към Долната градина на това ниво, са поправени, флотска капитана — каза Тизаруат, когато влязохме в коридора. — Напредват и с вратите на второ ниво. На трето и четвърто също предстои да бъдат ремонтирани.

Вървахме по малкия импровизиран булевард на Долната градина. Беше добре осветен и флуоресциращата боя около входа на чайната почти не се забелязваше, макар още да беше там, както и следите по пода. Край пейката в центъра на отвореното пространство имаше две растения в големи саксии, гроздове от месести, източени като остриета листа, устремени нагоре, някои високи близо метър. Лейтенанта Тизаруат ме следеше неотклонно и очакваше с тревога реакцията ми при вида на растенията. Те несъмнено се бяха появили в резултат на разговора ѝ с Баснаайд. Сега, когато бе ярко осветено, пространството изглеждаше още по-малко, сигурно и заради многото хора, не само местни обитатели, а и служители от поддръжката на станцията със сиви работни комбинезони.

— А водопроводът и канализацията? — попитах аз. За растенията не споменах нищо.

— Тази част от нивото вече има вода. — Задоволството да ми съобщи тази поредна добра новина почти затъмни страха ѝ, че съм се досетила за взаимодействието ѝ със земеделската служба. — Работят в другите секции, започнаха и на второ ниво. На места върви много бавно, флотска капитана, а колкото до четвърто ниво... боя се, че там още нищо не е направено в това отношение. Местните решиха, че е най-добре да се започне от секторите, които са най-гъсто населени.

— И с пълно право, лейтенанта. — Аз, разбира се, вече знаех доста за ремонтите, държала бях под око Тизаруат, Бо Девет и Калр

Десет, наясно бях какво се случва на станцията.

Зад мен и Тизаруат Сирикс спря, принуждавайки Пет и Осем — които водеха умърлушената сестра на Куетер — също да спрат, и попита:

— А с местните какво? Аз още ли имам дом, лейтенанта?

Тизаруат се усмихна — добре отрепетирано дипломатично изражение, до което бе прибъгвала често през последната седмица.

— Всички, които живееха в Долната градина по времето, когато започнаха ремонтите, получиха официална регистрация по настоящ адрес. Стаята ви си е ваша, гражданка, само е по-добре осветена и скоро ще има по-добра вентилация. — Обърна се към мен. — Имаше известни... затруднения относно инсталирането на камерите. — Всъщност имало бе една доста напрегната среща със станционна администратора Целар, тук, на този малък булевард — по онова време асансьорите още не работеха, — която Тизаруат беше уредила с цената на удивително упорство, комбинирано с количества чар, които бяха изненадали дори мен, а аз вече подозирах, че младата лейтенанта е от хората, които не се спират пред нищо. Без представители на службата за сигурност, само Тизаруат и станционната администратора. — В крайна сметка се реши, че камери ще бъдат инсталирани само в коридорите, а не в жилищата, освен ако обитателите им изрично не го поискат.

Сирикс изсумтя презрително.

— За някои дори камерите в коридорите ще са неприемливи. Но аз май по-добре да ида вкъщи и да видя какво сте направили.

— Мисля, че ще останете доволна, гражданка — каза Тизаруат, все още на дипломатичен режим. — Но ако имате някакви проблеми или оплаквания, непременно уведомете мен или някоя война от „Милостта на Калр“.

Сирикс не каза нищо, само се поклони, обърна се и си тръгна.

— Можеш да насочваш хората директно към станционната администрация — казах аз. Досещах се какво притеснява Сирикс. Тръгнах отново, а с мен тръгна и цялата ни малка процесия. Завихме зад един ъгъл и вратите на асансьора пред нас се отвориха. Станцията ни наблюдаваше.

На „Милостта на Калр“ Сейварден стоеше гола във ваната, обгрижвана от една Амаат.

— Значи флотската капитана се е прибрала по живо, по здраво — каза Сейварден.

— Да, лейтенанта — отговори Амаат от името на кораба.

На станция Атоек, в Долната градина, влязох в кабината на асансьора заедно със своите Калр и сестрата на Куетер. „Милостта на Калр“ ми показва пристъпа на колебание, обзел лейтенанта Тизаруат при мисълта — която я измъчваше не за първи път, — че не е изключено да съм наясно какви ги е вършила тук в мое отсъствие.

— Знам, че би *трябвало* да ги насочвам към станционната администрация, флотска капитана. Но повечето местни биха предпочели да не ходят там. Ние сме по-близо. Ние започнахме всичко това, а и *живеем* тук. За разлика от служителите в администрацията. — Кратко колебание. — Не всички местни са доволни от промените. Доста контрабандни стоки минават оттук. Крадени неща, забранени медикаменти. Хората, които се занимават с това, никак не са доволни, че станцията наблюдава Долната градина, пък макар и само коридорите.

Отново си помислих за Сейварден. Тя съвсем ясно бе изразила решимостта си никога повече да не посегне към кеф — наркотика, към който бе пристрастена, когато я намерих, — и засега спазваше обещанието си. Но преди това бе демонстрирала невероятна способност да си намира източници, без значение къде се намира. Добре, че я бях оставила да командва „Милостта на Калр“, а не я бях довела тук, на станцията.

Все още във ваната, Сейварден скръсти ръце. После ги отпусна отново. Жест, който познавах добре, но не бях виждала през последните месеци. Жестът изненада войната Амаат, която помагаше на Сейварден да се изкъпе, макар изненадата ѝ да се ограничи — външно — до две кратки примигвания. Думите „Тревожили сте се“ се появиха пред погледа на Амаат.

— Тревожили сте се — каза тя от името на кораба.

В асансьора в Долната градина на станция Атоек гордостта на Тизаруат от напредъка на ремонтните работи бе внезапно помрачена от пристъп на тревога и себеомраза, които бяха дебнали на заден план през цялото време.

— Виждам, флотска капитана — обърна се към мен „Милостта на Калр“, преди да съм казала нещо. — Нещата са под контрол. Според

мен завръщането ви я поставя под напрежение. Тревожи се, че няма да одобрите.

На борда на „Милостта на Калр“ Сейварден не бързаше да отговори на кораба. Дала си бе сметка за неволния си жест и се срамуваше, че го е допуснала.

Естествено, че се тревожех — каза накрая. — Опитаха се да взривят моята капитана.

Амаат изля кана вода върху главата на Сейварден и тя вдигна ръце да я избърше от очите и носа си.

В асансьора в Долната градина Тизаруат каза:

— През последните дни има оплаквания извън Долната градина. — Успяваше да запази външното си спокойствие, гласът ѝ остана почти безучастен. — Има такива, които смятат, че не е честно ичана изведнъж да се сдобият с луксозни жилища, без с нищо да са го заслужили.

— Каква мъдрост само — отбелязах сухо. — Де и аз да бях толкова мъдра и да знаех коя какво точно заслужава.

Лейтенанта Тизаруат бе залята от нов пристъп на вина. Понечи да каже още нещо, но се отказа.

— Простете, че повдигам въпроса — каза корабът на Сейварден през устата на войната Амаат. — Разбирам защо покушението срещу флотската капитана ви е разтревожило. То разтревожи и мен. Но вие сте воина, лейтенанта. Флотската капитана — също. Винаги има риск. Мислех, че сте свикнали с това. Сигурен съм, че флотската капитана е свикнала.

Нова вълна на тревога откъм Сейварден, която се чувстваше двойно уязвима сега, във ваната, разкрита. Разкрита от въпроса на кораба.

— Не би трябвало да е изложена на риск, когато седи на двора и пие чай, кораб. — После, мълчаливо, пръстите ѝ помръднаха лекичко: „И ти не искаш да я загубиш“. Корабът щеше да разчете посланието, но Амаат нямаше да го чуе.

— Абсолютна сигурност няма никъде, лейтенанта — каза корабът през Амаат, а после изписа пред погледа на Сейварден: „С цялото ми уважение, лейтенанта, може би трябва да се консултирате с медиката“.

Мигновен пристъп на паника заля Сейварден и тя се напрегна. Реакцията ѝ озадачи Амаат. После войната получи писмено послание от кораба: „Всичко е наред, Амаат. Продължавай“.

Сейварден затвори очи и си пое дълбоко дъх. Не беше казала нито на кораба, нито на медиката за проблемите си с кефа, явно убедена, че това никога повече няма да излезе на дневен ред.

Корабът каза на глас — или по-скоро показа на Амаат какво иска да каже и тя го изрече:

— Не вярвам да се притеснявате, че ако нещо се случи с флотската капитана, командването ще се стовари на вашите рамене. И преди сте командвали кораб. — Сейварден не отговори, само седеше неподвижно във ваната, докато Амаат я миеше. Въпросът бе предназначен колкото за нейните уши, толкова и за ушите на Амаат.

— Не, кораб, не това ме притеснява. — Отговорът ѝ също бе предназначен основно за войната. Мълчаливо Сейварден добави: „Значи ти е казала“.

„Нямаше нужда — изписа корабът пред погледа на Сейварден. — Самият аз имам голям опит и знам много неща, включително за вас“. — На глас каза: — И с право. Когато флотската капитана се забърка в неприятности, последствията винаги придобиват големи мащаби. Би трябвало да сте свикнали вече с това.

— С такова нещо не се свиква лесно — отвърна Сейварден, като се постара репликата ѝ да прозвучи небрежно и дори се усмихна. Но не каза, нито на глас, нито мълчаливо, че ще говори с медиката.

В асансьора в Долната градина на станция Атоек аз казах на лейтенанта Тизаруат:

— Трябва при първа възможност да говоря с губернатора Жиарод. Ако отида в резиденцията ѝ да я поканя на вечеря, дали тя ще е там да приеме поканата ми? — Поради ранга си и видимо високия си социален статут бих могла да заобиколя безнаказано стриктните правила на благоприличието и да привикам без много церемонии дори губернатората на системата, но онова, което имах да обсъдя с нея, изискваше известна деликатност. Бих могла да излъча въпроса към Калр Пет, чиято работа бе да се занимава с такива неща, но знаех, че в същия този момент три граждани (включително братовчедата на Скааиат Оуер) седят в дневната ми, пият чай и чакат Тизаруат. Събиране, чийто характер не беше изцяло социален.

Лейтенанта Тизаруат примигна. Пое си дъх.

— Ще проверя, флотска капитана. — Още едно дълбоко вдишване, плюс смръщена физиономия, която Тизаруат не успя да скрие докрай. — У дома ли смятате да я поканите, флотска капитана? Не съм сигурна, че имаме с какво да посрещнем системната губернатора.

— Тоест — казах спокойно, — поканила си приятели на вечеря и се надяваш, че няма да ви изритам от трапезарията. — Тизаруат би дала всичко да сведе поглед, но се сдържа поруменяла. — Изведи ги някъде. — Разочарование. Искала бе да вечерят у дома по същата причина, поради която аз държах да се видя с Жиарод вкъщи — искала бе да разговаря с тези конкретни хора насаме. Тоест там, където щяха да ги чуят само обслужващите ги воини от „Милостта на Калр“, корабът и евентуално аз. — Обвини мен, ако трябва. Позволявам ти да ме обрисуваш като най-тираничната капитана на света. Така няма да ти се разсърдят.

Вратите на асансьора се отвориха на четвърто ниво. Коридорът бе ярко осветен в първите няколко метра, по-нататък мъждиви светлинни панели все така се редяха подпрени на стените.

Бях се прибрала у дома.

— Да си призная, флотска капитана — каза губернатора Жиарод по-късно, на вечеря, — ичанската храна не ми харесва особено. Или е безвкусна, или е твърде кисела и вони. — Опита отново от храната пред себе си, риба и гъби във ферментирал сос, който бе причината за втората част от недоволството ѝ, онази за възкиселата и вонлива храна. В конкретния случай храната бе грижливо подсладена и подправена според радчайския вкус. — Но това е много добро.

— Радвам се, че ви харесва. Моите хора купиха ястията от първо ниво.

Губернатора Жиарод се намръщи.

— А гъбите откъде са?

— Отглеждат ги някъде в Долната градина.

— Ще трябва да спомена за това на земеделската служба.

Преглътнах хапка риба и гъби, отпих от чая.

— Може би ще е добре да позволим на хората, които са станали експерти в тази дейност, да продължат да печелят от уменията си. Ако земеделската служба започне производство, те ще си загубят прехраната, не мислите ли? От друга страна, представете си колко доволни биха били, ако губернаторската резиденция започне да купува гъби от тях.

Губернатора Жиарод остави вилицата си и се облегна назад.

— Значи лейтенанта Тизаруат наистина действа по ваши заповеди. — Репликата ѝ имаше основание. През последната седмица Тизаруат упорито бе насърчавала работниците от поддръжката да пробват храната в Долната градина, а ремонтът на водопроводната инсталация на първо ниво бе облекчил значително работата на хората, които приготвяха въпросната храна. За човек като губернатора Жиарод целта на упражнението беше очевидна. — За това ли искахте да говорим?

— Лейтенанта Тизаруат не е действала по мои преки заповеди, макар че аз одобрявам действията ѝ. Вие със сигурност си давате сметка, че по-нататъшната изолация на Долната градина от останалата част на станцията би създавала точно толкова проблеми, колкото ако се опитаме да заставим местните да живеят като всички останали. — Балансирането щеше да е... интересно. — Бих била изключително недоволна, ако на Долната градина бъде отнето всичко ценно и предадено в ръцете на други, които да извличат печалба от него. Нека оставим къщите тук да печелят от онова, което са изградили сами. — Отпих отново от чая си. — Бих казала, че са го заслужили. — Губернатората си пое дъх, готова да поспори, без съмнение, относно естеството на „изграденото“. — Но ви поканих за друго. Искрах да ви питам за работниците, транспортирани от Валскаай. — Бих могла да задам тези въпроси и по-рано, от планетата, но разговорите по работа, докато си в пълен траур, биха се възприели като проява на крайно неприличие.

Губернатора Жиарод примигна. Остави вилицата си, която току-що бе взела.

— Валскааианските работници? — Очевидно беше изненадана. — Знам, че проявявате интерес към Валскаай, споменахте го още при пристигането си. Но...

Но това не обясняваше спешната покана за вечеря насаме няма и час след като бях слязла от пътническата совалка.

— Ако правилно съм разбрала, те са били пратени почти без изключение да работят в планинските чаени плантации?

— Мисля, че да.

— И част от тях още са на склад?

— Със сигурност.

С което стигаме до деликатния момент.

— Бих искала офицера от моя екипаж лично да инспектира въпросния склад. Бих искала — продължих въпреки тоталното сащисване на губернатората — да сравня официалните инвентарни списъци с реалните наличности. — Ето затова трябваше да вечеряме тук. Не в резиденцията на губернатората и със сигурност не в някой ресторант, без значение колко моден или уж дискретен е той. — Сигурно знаете за слуховете, че в миналото самирски транспортирани са били продавани незаконно на външни роботърговци.

Губернатора Жиарод въздъхна.

— Това е само слух, флотска капитана, нищо повече. В голямата си част самирите са станали добри граждани, но сред тях все още има такива, които таят отколешно недоволство. Атоеките наистина са практикували заробване заради дългове, ползвали са услугите и на външни роботърговци, но това е приключило с пристигането ни. Изключено е подобна търговия да се е възобновила в по-късни времена. Транспортираните имат локатори, консервационните пашкули — също, всичко е номерирано и индексирано, а в склада се влиза само с код за достъп. Освен това всички кораби в системата също имат локатори и дори някоя да се сдобие незаконно с код за достъп и да извади незнайно как пашкули без разрешение, би било съвсем лесно да се определи кой кораб е бил на място, където не би трябвало да бъде. — Всъщност губернатората знаеше за поне три кораба в системата, които нямаха видими за нея локатори. Един от тях беше моят.

Губернатората продължи:

— Откровено казано, не разбирам защо давате ухо на такъв слух.

— Складът няма ИИ? — попитах аз. Губернатората кимна в знак на потвърждение. Бих се изненадала, ако бе отговорила другояче. — Значи на практика е автоматичен. Приема пашкул и го регистрира в системата.

— Има и служители, които наглеждат нещата. Но напоследък няма много работа.

— Колко служители, една-две? — предположих аз. — Работят там няколко месеца, най-много година, после идват други. И понеже от години не е имало интерес към транспортираните на съхранение там, не е имало повод да се прави инвентаризация. А ако складът прилича на трюмовете във войскови кораб, инвентаризацията е сложно нещо. Консервационните пашкули не са подредени в спретнати редици, между които да се разходиш, а са пакетирани плътно и можеш да ги извадиш единствено с машина. Не е невъзможно да влезеш в склада и да извършиш физическа ревизия, но е трудно и никоя не е сметнала за необходимо да го прави.

Губернатора Жиарод ме гледаше мълчаливо, забравила за рибата си, чаят ѝ беше изстинал.

— Защо някоя би направила такова нещо? — попита накрая.

— Ако съществува пазар за роби или телесни части, значи би го направила за пари. Не мисля, че има такъв пазар, макар че може и да греша. От друга страна, има страшно много военни кораби, които вече нямат екипажи от второстепенни, и доста хора, които биха искали това да се промени. — Капитана Хетнис като нищо можеше да е една от тях. Но това не го казах.

— Вашият кораб няма второстепенни — изтъкна губернатора Жиарод.

— Така е, няма — казах аз. — Но наличието или липсата на второстепенни в екипажа на даден кораб не е надежден индикатор за неговото мнение относно официалната политика, която прекрати понататъшното производство на сегменти.

Губернатора Жиарод примигна. Стори ми се изненадана и озадачена.

— Мнението на корабите е без значение, нали? Те правят каквото им се нареди. — Не казах нищо, макар че много можеше да се каже по въпроса. Губернатората въздъхна. — А и се чудех защо изобщо повдигате тази тема, когато сме в състояние на гражданска война, която може да стигне и до нас. Сега виждам връзката, флотска капитана, но все още смятам, че позволявате на един обикновен слух да ви подведе. А и не съм чула нищо за проблеми с валскааианите.

Знам само за самирската стачка, а тя е била отдавна, още преди аз да застъпя на поста си.

— Дайте ми кодовете за достъп. — Бих могла да изпратя „Милостта на Калр“. Сейварден имаше опит с трюмовете на войскови кораби и щеше да знае какво да прави, след като ѝ обяснях какво искам. В момента беше на вахта в командната зала. Неспokoйна след онзи свой разговор с кораба. Постоянно внимаваше да не скръсти отново ръце. Една Амаат наблизко си тананикаше „Мама ми каза, че всичко се върти“. — Ще се погрижа лично. Не рискувате нищо, особено ако се окаже, че всичко е наред.

— Ами... — Губернатората сведе поглед към чинията си, взе вилицата и понечи да набоде едно парченце риба, но се отказа. — Ами... — каза отново. — Бяхте права за Рогд Денче.

Чудила се бях дали ще спомене това. До ден-два щеше да се разчуе, че Рогд е изпаднала в немилост и е била обезнаследена. Слуховете за останалото също щяха да стигнат до станцията, но никоя не би дръзнала да повдигне открито въпроса, най-малкото пред мен. Но губернатора Жиарод беше единствената с достъп до пълния официален доклад.

— Да, за съжаление — казах аз.

— За съжаление — повтори като ехо губернатора Жиарод и отново остави вилицата си на масата. Въздъхна.

— Бих искала също така — казах аз, преди тя да е продължила мисълта си, — планетарната вицегубернатора да извърши проверка на условията за живот и труд на работниците в планинските чаени плантации. Като обърне специално внимание на начина, по който се начисляват надниците им. Там, струва ми се, има сериозни нередности. — Не беше изключено работниците да получат съдействие за исканията си от районната магистрата, но не исках да разчитам на това.

— Какво се опитвате да направите, флотска капитана? — Губернатора Жиарод изглеждаше искрено смутена. — Пристигате тук и отивате право в Долната градина. Слизате на планетата и изведнъж се появяват проблеми с валскааианите. Мислех, че основният ви приоритет е безопасността на гражданите в тази система.

— Губернатора — отвърнах аз. Много спокойно, много любезно. — Обитателите на Долната градина и валскааианите, които берат чай,

са граждани. Не ми хареса онова, което заварих в Долната градина, не ми хареса и онова, което видях в планините.

— А когато искате нещо — отбеляза остро губернатората, — очаквате то да се случи по най-бързия начин.

— Същото важи за вас — отвърнах аз. Сериозно и все още спокойно. — Това върви с поста ви на системна губернатората, нали така? От вашето място е лесно да си затворите очите за неща, които смятате за незначителни. Но тази гледна точка — списъкът с незначителни неща и списъкът с важни неща — е различна, когато погледнеш от друго място.

— Това е очевидно, флотска капитана. Но някои гледни точки са по-ограничени от други.

— И откъде знаете, че вашата не е една от тях, щом никога не се опитвате да погледнете на ситуацията от друг ъгъл? — попитах аз. Губернатората Жиарод мълчеше. — Говорим за добруването на граждани.

Тя въздъхна.

— Фосиф вече се свърза с мен. Сигурно знаете, че работниците ѝ заплашват да прекратят работа, ако тя не изпълни всичките им искания.

— Чух за това преди няколко часа.

— Да се съгласим би означавало да ги поощрим, задето ни заплашват. Угодим ли им веднъж, те ще го направят отново. А точно сега нямаме нужда от размирици.

— Тези хора са граждани — отвърнах възможно най-спокойно, макар гласът ми да се доближаваше опасно до мъртвешката безизразност на второстепенен. — Когато се държат прилично, вие решавате, че проблем не съществува. Когато се оплакват, твърдите, че сами са си виновни за проблемите, защото нарушават благоприличието. А когато се видят принудени да прибегнат до крайни мерки, казвате, че няма да поощрите подобни действия. Какво трябва да направят, за да ги чуете?

— Вие не разбирате, флотска капитана, това не е като...

Прекъснах я, игнорирайки правилата на благоприличието:

— Какво толкова ще ви струва да обмислите тази възможност? — Всъщност можеше да ѝ струва доста. Би означавало да признае пред себе си, че не е била толкова справедлива, колкото се е смятала

винаги. — Ситуацията тук трябва да е такава, че без значение какво се случва извън системата — дори никога да не чуем нищо от лордата на Радч, дори всички портали в радчайския космос да се сринат, — без значение какво се случва другаде, тази система трябва да е безопасна и стабилна. А това няма как да се случи, ако заплашваме с въоръжена намеса десетки или стотици граждани.

— А ако валскааианите решат да се разбунтуват? Или, боговете да не дават, същото направят ичана в Долната градина, тук, пред собствената ви врата?

Честно, губернатората понякога направо ме влудяваше.

— Няма да издам заповед за стрелба по цивилни. — Всъщност бих дала изрична заповед в обратния смисъл. — Хората не се бунтуват просто така, без причина. Настоящите ви проблеми с ичана са резултат от отношението ви към тях в миналото.

— И трябва да погледна от тяхната гледна точка, така ли? — попита тя, вдигнала вежди и с лека ирония.

— Да — потвърдих. — Или това, или трябва да ги арестувате до последната, да ги избиеете или да ги подложите на превъзпитание. — Службата за сигурност нямаше ресурсите да извърши второто, а за първото аз вече бях заявила, че няма да съдействам.

Тя изкриви лице в израз на ужас и отвращение.

— За каква ме вземате, флотска капитана? Как изобщо ви хрумна, че някоя тук би стигнала до подобно решение?

— По-стара съм, отколкото изглеждам — отговорих аз. — Участвала съм в немалко анексириания. Виждала съм хора да правят неща, които биха им се сторили немислими само преди месец или година.

Лейтенанта Тизаруат вечеряше с гостите си — праплеменницата на директората на службата за сигурност; младата трета братовчеда на една чаена плантатора, не Фосиф, а една от онези, чийто чай Фосиф пренебрежително бе нарекла „приемлив“; братовчедата на Скааиат Оуер и гражданина Пиат. Тизаруат се оплакваше от упорития ми нрав, който не отстъпвал пред никакви молби. Разбира се, Баснаайд не беше там. Тя не се движеше в този социален кръг, а и аз, в крайна сметка, бях забранила на Тизаруат да общува с нея.

Системна губернатора Жиарод, седнала срещу мен на масата в трапезарията на квартирата ми, каза:

— И вие смятате, че и аз мога да се окажа в такава ситуация, така ли, флотска капитана?

— Всяка може да се окаже в такава ситуация, губернатора — отговорих аз. — Добре е да осъзнаем това преди да сме направили нещо, с което после ще ни е трудно да живеем.

А най-добре е да го осъзнаем преди някоя — или десетки „някои“ — да са умрели като един вид нагледен урок.

Но този урок е много трудно да се усвои по друг, безболезнен начин, както знаех от горчив личен опит.

19.

Когато обясних на Сейварден, че искам да направя ревизия на склада, където държат на съхранение транспортните, тя моментално схвана какво имам предвид.

— Ти сериозно ли мислиш — каза тя на глас, приседнала на койката в каютата си, и гласът ѝ прозвуча в ухото ми в Долната градина, — че някоя е успяла да открадне тела? — Направи пауза. — И защо им е да го правят? И как биха могли? Тоест, по време на анексиране — махна многозначително с ръка — всичко може да се случи. Ако ми беше казала, че някоя продава на роботърговци по време на анексиране, не бих се учудила особено.

Но след като човек е етикетирани, индексирани и заведени в инвентарните списъци, нещата се променяха напълно. Знаех не по-зле от Сейварден какво се случва с някои хора по време на анексиране — хора, които не са радчай. Знаех също, че случаите на продадени по този начин хора са изключително редки — радчайските воители не можеха и дъх да си поемат, без корабът им да научи за това.

От друга страна, през последните няколко века лордата на Радч редовно посещаваше кораби и променяше кодовете им за достъп; подозирах освен това, че е предоставяла кодове за достъп на хора, които е смятала за свои поддръжници, така че те да действат тайно, невидими за кораби и станции, които в противен случай биха ги докладвали незабавно на властите. На „другата“ Анаандер Мианаай.

— Ако ти трябват второстепенни — казах тихо, сама в дневната си на станция Атоек, след като бях изпратила губернатора Жиарод, — тези тела може да са ти от полза.

Сейварден мълчеше, обмисляйки думите ми. Изводът, до който стигаше, явно не ѝ беше по вкуса.

— Другата страна има мрежа тук. Това се опитваш да ми кажеш.

— Ние не сме на ничия страна — напомних ѝ. — Но иначе да, мрежа има. Където е едната страна, там е и другата. Защото са едно и също нещо. Не е чудно, че въпросната част от тираната има свои

агенти тук. — Анаандер Мианаай беше вездесъща, беше навсякъде в радчайския космос. — Но трябва да призная, че не очаквах толкова нещо.

— Само тела не са достатъчни — изтъкна Сейварден. Облегна се на стената. Скръсти ръце. Побърза да ги отпусне. — Трябва да се инсталира оборудване. — После добави извинително: — Но ти това го знаеш, разбира се.

— Може да са се снабдили с необходимото оборудване. Или пък използват войскови кораб. — Един войсков кораб разполагаше с всичко необходимо за процеса, при наличие на достатъчно време и материали. Част от Мечовете и Милостите все още държаха малки количества второстепенни на склад като резерв. На теория тези кораби бяха единственият източник на необходимите материали и оборудване. Други източници вече не съществуваха. Това беше една от причините за проблемите, които лордата на Радч беше срещнала при обработката на Тизаруат — не бе могла да се снабди с необходимото оборудване и се бе наложило да модифицира своето. — Или пък проверката ти ще покаже, че всичко е наред.

Сейварден изсумтя. После каза:

— Не са много хората тук, които биха могли да организират подобно нещо.

— Така е — съгласих се.

— Предполагам, че губернатората не е замесена, иначе нямаше да ти даде кодовете за достъп. Макар че едва ли би могла да ти откаже, от друга страна.

— И това е вярно.

— А ти — каза Сейварден — няма да ми кажеш кого подозираш, сигурна съм. Брек, ще бъдем на дни път от станцията. Освен ако не минем през портал.

— Където и да си, не би могла да ми се притечеш на помощ, ако нещо се случи.

— Е — каза Сейварден. — Ами... — Напрегната и нещастна. — Предполагам, че следващите няколко месеца ще са много скучни. Винаги става така. — И двете го знаехме от личен опит. Трескави действия, последвани от дълги периоди на изчакване, месеци, понякога години дори. — А дори ако те дойдат на Атоек... — под „те“ имаше предвид онази част от лордата на Радч, която беше загубила битката

при Палата Омоу и чиито поддръжници унищожаваша портали с все корабите в тях, — няма да дойдат веднага. Атоек едва ли е първата система в списъка им. — А пътуването между системите можеше да отнеме седмици, месеци, дори години. — Предполагам, че дълго време нищо няма да се случи. — И тогава й хрумна нещо. — Защо не използваш „Мечът на Атагарис“? И без това бездейства в момента. — Не отговорих веднага, но нямаше и нужда. — Ох, на Аатр циците. *Естествено*. Трябваше да се сетя веднага, но не мислех, че *онази персона...* — Изборът на дума, възможно най-безличната, изразяваше презрението на Сейварден към капитана Хетнис. — Не мислех, че е достатъчно умна да спретне нещо такова. — Мнението на Сейварден за капитаната на „Мечът на Атагарис“ се беше сринало окончателно след смъртта на преводача Длик. — Но като се замисля сега, не е ли странно, че „Мечът на Атагарис“ толкова държеше да прибере онази снабдителна капсула? Може би трябва да проверим какво има от другата страна на Призрачния портал.

— Имам известни предположения какво може да намерим там — признах аз. — Но да караме поред. И не се тревожи за мен. Мога да се грижа за себе си.

— Да, флотска капитана — каза Сейварден.

На закуска следващата сутрин сестрата на Куетер стоеше мълчаливо и със сведени очи, докато с лейтенанта Тизаруат казвахме ежедневната молитва. „Цветето на справедливостта е мир“. Мълча, докато изреждахме имената на покойните. Остана права, след като двете с Тизаруат седнахме.

— Седни, дете — казах й аз на делсиг.

— Да, радчай. — Седна послушно. Все така със сведени очи. До тази сутрин се беше хранила заедно с моите Калр.

Тизаруат седеше до нея. Стрелна я с бърз любопитен поглед. Чувстваше се спокойна, или най-малкото твърде заета с мисълта за задачите си, за да се тревожи излишно. Определено чувстваше облекчение, задето не съм я смъррила — засега — за нещата, които бе свършила по своя инициатива, докато отсъствах. Калр Пет ни сервира закуската — риба и плодове в синьо-виолетовия сервиз „Бракт“,

разбира се, който толкова ѝ бе липсвал по време на престоя ни долу. И на който още се радваше като малко дете.

Беше и леко нащрек в същото време — снощи бе разбрала за апартаментите надолу по коридора, които Тизаруат бе присвоила за целите си. Не знаех какво се случва там — никоя от онези, които можех да разчета, не беше надниквала в тези помещения, — но можех да се хвана на бас, че поне половин дузина жители на Долната градина вече са се събрали там, седят на импровизирани столове и чакат лейтенанта Тизаруат. Оплаквания от започналите ремонти, молби строителните работи в даден район да започнат по-рано или по-късно от предвиденото по график.

Пет ни наля чай — не „Рибна щерка“, забелязах аз, — и Тизаруат се съсредоточи върху закуската си. Сестрата на Куетер не докосна своята, седеше, забила поглед в скута си. Очевидно не се чувстваше добре. Но ако я измъчваше носталгия по дома, само бих влошила нещата, ако я подканя да сподели чувствата си.

— Ако предпочиташ попара, Уран — казах аз, все така на делсиг, — Пет ще ти донесе. — После ми хрумна друго. — Няма нужда да плащаш за храната си, дете. — Това предизвика реакция, пък била тя и едва доловимо трепване на главата. — Онова, което ти се сервира тук, се покрива от полагащата ти се дажба. А ако искаш нещо друго или допълнително, ще го получиш, без да плащаш за него. — Беше на шестнайсет, а това означаваше, че е гладна кажи-речи постоянно.

Тя вдигна поглед почти без да вдига глава. Изви очи към Тизаруат, която вече бе преполовила рибата си, и посегна колебливо към плодовете в своята чиния.

Преминах на радчай; знаех, че Уран говори езика.

— Ще минат няколко дни, докато намерим подходящи учители, граждани. Дотогава си свободна да разполагаш с времето си както прецениш. Разчиташ ли предупредителните знаци? — Животът на станция е много различен от живота на планета. — Индикаторите на секционните врати?

— Да, граждани. — Всъщност не четеше добре на радчайски, но предупредителните знаци бяха простици и в ярки цветове, а аз знаех, че Пет и Осем са ѝ обяснили какво означават по пътя насам.

— Ако внимаваш за предупредителните знаци, граждани, и винаги слушаш какво ти казва станцията през ръчното ти устройство,

можеш да се движиш спокойно и навсякъде. Мислила ли си за тестовите?

Току-що бе лапнала хапка от рибата. Сега застина паникьосана, а после преглътна хапката несдъвкана, за да ми отговори:

— Аз съм на ваше разположение, гражданка — каза със слаб глас. Примижа, или заради онова, което беше казала, или заради парчето риба, с което едва не се бе задавила.

— Не това те попитах — изтъкнах аз. — Няма да искам от теб нищо, което не желает да направиш. Ако решиш да не се явиш на теста за пригодност, ще си отрежеш пътя към всякакво назначение, било то цивилно или военно, но ще продължиш да получаваш — помощи. Уран примигна изненадано и почти вдигна глава да ме погледне, но бързо се спря. — Да, това правило бе прието неотдавна, специално заради валскааианите. Уви, твоите сънародници, онези, които са далече от родната система, рядко се възползват от него. — Правило, на което всяка от валскааианските полски работници бе могла да се позове по всяко време. И което не би променило нищо. — Разбира се, длъжна си да приемеш всяко назначение, което ти наложи администрацията. Но и с това не е нужно да бързаш.

По-добре би било да подаде молба за работа, след като премине поне един курс на обучение. Аз я разбих, когато говореше на радчайски, но надзирателите в плантацията на Фосиф до една се бяха държали така, сякаш речта на валскааианските работници е напълно неразбираема. Причината вероятно беше в акцента — аз съм свикнала да разговарям с хора с всякакви акценти, а и добре познавам акцента на валскааианите, чийто майчин език е делсиг.

— Но все още нямате назначение, нали, гражданка? — попита лейтенанта Тизаруат. Нетърпеливо някак. — Можете ли да правите чай?

Уран си пое бавно дъх. Опитваше се да скрие паниката си, реших аз.

— Ще се радвам да правя онова, което гражданката поиска от мен.

— Лейтенанта — казах остро. — Няма да искаш нищо от гражданка Уран. Свободна е да прекара следващите няколко дни както тя иска.

— Исках само да кажа, флотска капитана — побърза да обясни Тизаруат, — че гражданка Уран не е ксаи. Или ичана. Когато

местните... — И изведнъж си даде сметка, че е на път открито да признае онова, което е намислила. — Бих помолила станционната администрация да ми назначи няколко помощници, но жителите на Долната градина... ами, основната причина да говорят що-годе спокойно с мен е, че ние сме нови тук. — Всъщност бяхме тук достатъчно отдавна, за да си създадем репутация, която жителите на Долната градина познаваха добре. — На гражданата може да ѝ хареса. И ще натрупа полезен опит. — Не уточни опит в какво.

— Граждана Уран — казах аз. — Освен когато става въпрос за безопасност, не сте длъжна да се съобразявате с онова, което ви казва лейтенанта Тизаруат. — Уран все така се взираше надолу, забила поглед в празната си чиния, където не бе останал и помен от закуската. Погледнах многозначително лейтенанта Тизаруат. — Ясна ли съм, лейтенанта?

— Да, флотска капитана — отговори Тизаруат. И добави, прикрила притеснението си: — Тогава дали бих могла да ползвам още няколко Бо, флотска капитана?

— След седмица, лейтенанта. Току-що изпратих кораба да направи една инспекция.

Не можех да прочета мислите на Тизаруат, но можех да се досетя за тях по емоционалните ѝ реакции — кратка изненада, смущение, заместено за миг от силно чувство на увереност, после прилив на нервно колебание — дала си бе сметка, че Сейварден все още би могла да изпрати поисканите Бо със совалка, ако ѝ наредя. А после стигна до извода, че и сама бих предложила това, ако исках.

— Да, флотска капитана. — Умърлушена, но и донякъде облекчена в същото време, задето още не съм я смъмрила за импровизираната канцелария и преговорите ѝ с жителите на Долната градина.

— Сама се забъркахте в това, лейтенанта — казах ѝ кротко. — Само се постарайте да не влизате в конфликт със станционната администрация. — Едва ли би го допуснала, но все пак. С Пиат вече бяха първи приятели, а социалният им кръг включваше служители на администрацията, на службата за сигурност и дори хора, които работеха за губернатора Жиарод. Именно от тези хора би ѝ изпратила станционната администрация, ако Тизаруат бе отправила молба за

съдействие, но както самата тя бе споменала, за разлика от нас, те не бяха нови тук.

— Да, флотска капитана. — Изражението ѝ не се промени — научила беше това-онова от своите Бо, — само в люляковите ѝ очи се мярна следа от облекчението ѝ, че съм реагирала по този начин. И зад всичко това, разбира се, обичайната сянка на тревожност и униние. Можех само да гадая на какво се дължи, но знаех, че не е свързано с дейността ѝ тук, в Долната градина. Значи беше утайка от пътуването ни към системата, от случилото се в онзи период. Тизаруат се обърна отново към Уран.

— Между другото, гражданна, няма да е необходимо наистина да правите чай. Бо Девет се занимава с това, или най-малкото носи водата всяка сутрин. Всъщност ще трябва единствено да поднасяте чай на хората и да бъдете любезна с тях.

Уран, която от първата ни среща постоянно и мълчаливо се притесняваше да не засегне някого (или бе мълчаливо нещастна), сега вдигна глава, погледна Тизаруат право в очите и каза на простицьк радчайски:

— Не мисля, че ще се справя добре с това.

Лейтенанта Тизаруат примигна озадачено. Явно не можеше да повярва на ушите си. Усмихнах се.

— Радвам се да видя, гражданна Уран, че и у вас има огън, а не само у сестра ви. — Не добавих, че е чудесно, дето Рогд не е успяла да го угаси напълно. — Внимавайте, лейтенанта. Няма да ви съчувствам, ако пак се опарите.

— Да, флотска капитана — отговори Тизаруат. — Ако ме извините.

Уран побърза да сведе отново поглед към празната си чиния.

— Разбира се, лейтенанта. — Избутах стола си назад. — Имам свои неща, с които да се заема. Гражданна. — Уран вдигна поглед за миг, преди отново да сведе глава. — Ако още сте гладна, помолете Пет да ви сипе допълнително. Не забравяйте за предупредителните знаци и си вземете ръчното устройство, ако решите да излезете от квартирата.

— Да, флотска капитана — отговори Уран.

Изпратила бях да повикат капитана Хетнис. Тя мина покрай вратата на импровизираната от лейтенанта Тизаруат канцелария и надникна през прага. Поколеба се, после смръщи чело. Продължи напред и отвърна на поклона на лейтенанта Тизаруат — наблюдавах я през нейните очи. Тизаруат потръпна злорадо при вида на смръщената ѝ физиономия, но с нищо не показа задоволството си. Силно подозирах, че капитана Хетнис се е обърнала да проследи с поглед Тизаруат, но лейтенантката влезе в канцеларията, без да се обърне на свой ред, така че не разбрах дали съм познала в предположението си.

Осем въведе капитана Хетнис в дневната ми. След предсказуемата чаша чай (в розовия стъклен сервиз, сега, когато Хетнис знаеше за безценния „Бракът“ и Калр Пет можеше да е сигурна, че капитанката ще усети завоалираната обида, задето не ѝ сервират в него) попитах:

— Как е вашият Атагарис?

Капитана Хетнис застина за миг, изненадана, както ми се стори. После каза въпросително:

— Флотска капитана?

— Второстепенният, който пострада. — В момента на станцията имаше само трима Атагарис. Заповядала бях сегментите Вар от „Мечът на Атагарис“ да се върнат на кораба си.

Тя се намръщи.

— Възстановява се добре, флотска капитана. — Леко колебание. — Ако флотската капитана ми прости. — Дадох знак да продължи. — Защо наредихте второстепенният да бъде лекуван?

Отговорите, които бих могла да дам на този въпрос, едва ли биха се сторили смислени на капитана Хетнис.

— Противното би било прахосничество, капитана. А и корабът ви щеше да страда. — Все същата намръщена физиономия. Познала бях. Не беше в състояние да разбере. — Размишлявах как най-добре да използваме ресурсите си.

— Порталите, флотска капитана — каза веднага капитана Хетнис. — Позволете да ви напомня, че всяка може да мине през порталите.

— Не — казах аз, — никоя няма да мине оттам. Порталите са лесни за наблюдение и отбрана. — И аз със сигурност щях да ги минирам, по един или друг начин. Не бях сигурна дали капитана

Хетнис е мислила върху тази възможност, или е сметнала, че аз няма да се сетя за нея. И двете бяха еднакво вероятни. — Но със сигурност никоя няма да дойде през Призрачния портал.

Едва доловимо потрепване на мускулите около очите и устата ѝ, промяна в изражението, която изчезна толкова бързо, че не успях да я разчета със сигурност.

Хетнис вярваше, че някоя може и да дойде оттам. Все повече се убеждавах, че ме е излъгала, когато каза, че не е срещала никого в онази друга, уж празна система. И че се опитва да прикрие факта, че там е имало някого. В по-далечно или по-близко минало, и дори сега, в този момент. Разбира се, ако е продавала валскааиански транспортрани, би искала да прикрие този факт на всяка цена, за да избегне превъзпитание или нещо още по-лошо. Оставаше въпросът на кого ги е продавала и защо.

Не можех да разчитам на нея. И нямаше да го направя. Щях да я наблюдавам под лупа, нея и кораба ѝ.

— Отпратили сте „Милостта на Калр“, флотска капитана — каза капитана Хетнис.

Заминаването на кораба ми не беше тайна за никого — но не и причината за заминаването му.

— Да, има да свърши нещо дребно. — Нямаше да навляза в подробности, разбира се, не и пред капитана Хетнис. — Ще се върне след няколко дни. Убедена ли сте в способностите на своята Амаат лейтенанта?

Капитана Хетнис се намръщи озадачено.

— Да, флотска капитана.

— Добре. — Значи нямаше причина да настоява, че трябва спешно да се върне на кораба си. Направеше ли го, позицията ѝ — ако изобщо беше в състояние да стигне до този извод — щеше да стане по-силна, отколкото исках. Можех само да гадая дали ще поиска разрешение да се върне на кораба си.

— Е, флотска капитана — каза тя, все така седнала срещу мен с розовата стъклена чаша чай в ръка, — може би всичко това ще се окаже ненужно и усилията ни ще се окажат напразни. — Пое си дъх. Бавно и спокойно. Добре изиграно спокойствие, реших аз.

Нямаше съмнение, че ще трябва да държа капитана Хетнис близо до мен. И по възможност на станцията, а не на борда на кораба ѝ.

Знаех какво означава капитаната за един кораб. И макар второстепенните никога да не даваха информация за емоционалното състояние на кораба, аз бях видяла с очите си сегмента Атагарис със забитото в гърба парче стъкло. Видяла бях сълзите в очите му. „Мечът на Атагарис“ не искаше да загуби капитаната си.

Знаех какво е да си кораб. Не исках да лишавам „Мечът на Атагарис“ от неговата капитана. Но щях да го направя при нужда. Ако сметнех, че това е необходимо условие за безопасността на системата и нейните обитатели. За безопасността на Баснаайд.

След закуска и преди да пусне Уран на разходка, Осем я заведе да ѝ купи дрехи. Би могла да ги получи от складовете, разбира се — всяка радчай има право на храна, подслон и дрехи. Но Осем не даде и дума да се издума по въпроса. Уран живееше при мен и трябваше да е облечена подобаващо.

Разбира се, бих могла и сама да ѝ купя дрехи. Но в очите на радчаите това би означавало, че или съм я осиновила в къщата си, или съм ѝ предложила клиентство. Подозирах обаче, че Уран и така се чувства разделена от семейството си, и не исках да сипвам допълнително сол в раната, а и макар клиентството да не включва задължително сексуални отношения, често се приема, че такива са налице, когато патроната и клиентата са с различен социален статут. За някои това вероятно няма значение. Подозирах, че Уран не е сред тях. Затова ѝ бях отпуснала издръжка за неща като облекло и прочие. Кое не се различаваше твърде от другото, но приличието се крепи на именно такива дребни подробности.

Осем и Уран стояха пред храма на Амаат, на мръсния бял под пред входа, точно под шареното, но прашно изображение на ЕскВар. Осем ѝ обясняваше, поизгубила от обичайното си демонстративно спокойствие, че Амаат и валскааианският бог очевидно са едно и също, следователно няма проблем Уран да влезе в храма и да направи приношение. Уран, наконтена в новите си дрехи, отказваше упорито. Тъкмо щях да излъча към Осем инструкция да престане, когато над рамото на Уран зърнах капитана Хетнис, която вървеше по булеварда, следвана от сегмент на „Мечът на Атагарис“. Вървеше и разговаряше съсредоточено със Сирикс Одела.

Не помнех капитана Хетнис да е заговаряла Сирикс, докато бяхме на планетата. Всъщност се правеше, че не я вижда. Осем също се изненада. Млъкна по средата на изречението, успя да не смръщи вежди и явно се сети за нещо, от което изведнъж се почувства засрамена.

— Моля да ми простите, граждани — каза тя на Уран.

— ... жданите няма да се зарадват на това — казваше ми губернатора Жиарод в кабинета си и аз насочих вниманието си към нея.

20.

На следващия ден Уран отиде в импровизираната канцелария на лейтенанта Тизаруат. Не защото така ѝ бе казано — Тизаруат не беше отворила повече дума за това. Уран просто влезе — предния ден се бе осмелила да надникне няколко пъти, но нищо повече, — и препоръчи чаената посуда по свой вкус. Тизаруат не каза нищо.

Това продължи три дни. Знаех, че присъствието на Уран дава категорично положителен резултат — тя беше валскаиани, идваше от планетата, следователно не можеше да бъде обвинена, че заема едната или другата страна в местните спорове, а и нещо в сериозното ѝ изражение — скромно и без излишни усмивки — очевидно допаднаше на местните, които се отбиваха в канцеларията. Сред тях имаше и такива, които откриха в мълчанието ѝ отлична публика, която да чуе за проблемите им със съседите или със станционната администрация.

В продължение на въпросните три дни никой не каза нищо по въпроса. Тизаруат се тревожеше, че съм научила и че няма да одобря, но също така се надяваше, че успехите ѝ досега ще се разпрострат и над това последно дребно нещо.

На третия ден, докато вечеряхме в мълчание, казах:

— Граждана Уран, уроците ви започват вдругиден.

Уран вдигна поглед от чинията си, изненадана, както ми се стори, после отново погледна надолу.

— Да, флотска капитана.

— Флотска капитана — каза Тизаруат. Прикриваше добре тревогата си, гласът ѝ беше спокоен и премерен. — Ако ми простите...

Махнах с ръка, в знак, че знам какво ще каже.

— Да, лейтенанта, по всичко личи, че гражданата Уран се справя отлично във вашата чакалня. Не се съмнявам, че ще ви е полезна и за бъдеще, но няма да допусна това да се отрази на образованието ѝ. Уроците ѝ ще бъдат следобед. Преди това може да прави каквото иска. Граждана — обърнах се към Уран, — предвид това, че живеем в

Долната градина, уредих да вземате уроци по расуар, език, който говорят местните ичана.

— Е, това е значително по-полезно от изучаването на поезия — каза Тизаруат, облекчена и доволна.

Вдигнах вежда.

— Изненадвате ме, лейтенанта. — Това, по някаква причина, повиши степента на обичайното й фоново униние. — Кажете ми, лейтенанта, какво мисли станцията за случващото се?

— Според мен се радва, че ремонтните работи напредват, но знаете как е със станциите. Никога не казват направо, ако са нещастни.

Имахме посетителя. Калр Осем отиде да отвори вратата.

— Станцията иска да вижда всички, постоянно — каза Уран. Неочаквана смелост от нейна страна. — Казва, че не било същото като да те шпионират.

— На станция не е като на планета — казах аз, докато Осем отваряше вратата. На прага стоеше Сирикс Одела. — Станциите обичат да знаят, че обитателите им са добре. Липсата на информация ги прави нещастни. Вие често ли си говорите със станцията, гражданина? — Чудех се защо е дошла Сирикс. Не я бях виждала, откакто Осем я беше засякла да говори с капитана Хетнис.

В трапезарията Уран казваше:

— Тя ми говори, граж... флотска капитана. Превежда ми разни неща и ми чете табелите.

— Радвам се да го чуя — казах аз. — Добре е станцията да ти е приятел.

В антрето гражданина Сирикс се извини на Осем, че идва в такъв неудобен час, точно по време на вечеря.

— Но земедела Баснаайд държеше непременно да разговаря с флотската капитана — каза тя, — а има неотложна работа в Градините.

Станах, игнорирайки нещо, което Тизаруат каза в отговор на моите думи, и излязох в антрето.

— Граждана Сирикс. С какво мога да ви помогна?

— Флотска капитана — каза Сирикс и кимна отсечено. Чувстваше се неловко. И нищо чудно предвид последния ни разговор отпреди три дни и появата й сега, по никое време. — Земедела Баснаайд иска да говори с вас, по личен въпрос, доколкото разбрах. Би дошла сама, но както казах, задържаха я в Градините.

— Граждана — отвърнах аз. — Вероятно ще си спомните, че при последния ми разговор със земеделата тя съвсем ясно ме помоли повече никога да не разговарям с нея. Ако е променила решението си, аз, разбира се, съм на нейните услуги, но трябва да призная, че съм изненадана. А и не мога да си представя какво е толкова спешно, че не може да изчака по-удобен за нея час.

Сирикс застина за миг, внезапно напрежение, което — при друга — бих взела за гняв.

— Намекнах ѝ същото, флотска капитана. Тя каза, цитирам: „Както се е изразила поетата: Съжаление, лигаво и студено като допир на маринована риба“.

Въпросната поета беше Баснаайд Елминг, на възраст девет и половина години. Трудно бих могла да си представя по-точно премерена атака срещу чувствата ми — Баснаайд знаеше, че лейтенанта Оун ми е чела всичките ѝ стихотворения.

Не отвърнах веднага и Сирикс добави:

— Каза, че сте щели да познаете стиха.

— Така е.

— Не е любима класика, надявам се?

— Не обичате маринована риба? — попитах аз, спокойно и сериозно. Тя примигна смутено. — Не е класика, но земеделата знае, че ще позная стиха, както сама казахте. Лично е.

— И толкова по-добре — кисело отвърна Сирикс. — А сега, ако ме извините, флотска капитана, денят беше дълъг и вече закъснявам за собствената си вечеря. — Поклони се и си тръгна.

Останах сама в антрето, ако не броим Осем, която стоеше неподвижна и любопитна зад мен.

— Станция — казах на глас, — какво е положението в Градините?

Отговорът на станцията се забави едва доловимо.

— Нормално, флотска капитана. Както винаги.

На девет и половина Баснаайд Елминг беше амбициозна поета, без особен усет към езика, но с изобилие от мелодрама и прекомерна емоционалност. Стихът, цитиран от Сирикс, беше част от дълга поема за предаденото приятелство. Незавършена поема. Целият куплет гласеше: „Съжаление, лигаво и студено като допир на маринована риба по гърба. О, как повярвала е тя на ужасните лъжи?“

„Каза, че сте щели да познаете стиха“ — бе казала Сирикс.

— Сирикс към дома си ли тръгна, станция? Или се връща в Градините?

— Граждана Сирикс е на път към дома си, флотска капитана. — Без забавяне този път.

Отидох в стаята си и взех пистолета, който станцията не можеше да види. Пистолета, видим само за човешки очи. Прибрах го под куртката си така, че лесно да стигам до него. Казах на Осем, докато я подминавах в антрето:

— Лейтенанта Тизаруат и гражданата Уран да довършат вечерята си без мен.

— Да, флотска капитана — отвърна Осем, озадачена, но не и разтревожена. Добре.

Може би реагирах прекомерно. Може би Баснаайд наистина беше променила решението си да не говори с мен. Може би тревогата ѝ за подпорите на езерото бе станала достатъчно силна, за да преодолее предразсъдъците ѝ. И беше използвала собствената си поезия — окастрена или позабравена — с надеждата да ми напомни (сякаш имах нужда от напомняне!) за връзката ми с отдавна мъртвата ѝ сестра. Може би наистина бе решила, че трябва спешно да говори с мен сега, когато повечето граждани вечеряха, и наистина не можеше да зарече работата си. Да ме повика с помощта на станцията би било прекалено грубо, затова бе изпратила Сирикс да предаде съобщението. Със сигурност знаеше, че ще отида, когато и да ме повика.

Сирикс също го знаеше. А Сирикс бе говорила с капитана Хетнис.

Замислих се — съвсем за кратко — дали да не взема своите Калр и дори лейтенанта Тизаруат. Не се притеснявах, че може да съм сгрешила. Ако се окажеше, че съм сгрешила, щях да ги пратя обратно в Долната градина и да проведа със земедела Баснаайд разговора, заради който ме беше вдигнала от масата. Но ако не грешах?

Капитана Хетнис имаше двама второстепенни тук, на станцията. Не би трябвало да имат оръжие, освен ако не бяха престъпили изричната ми заповед да се разоръжат. Кое не беше изключено. Но дори така лесно щях да се справя с капитана Хетнис и двама второстепенни. Нямахше нужда да занимавам други.

А ако не беше само капитана Хетнис? Ако губернатора Жиарод също ме лъжеше, тя или станционна администратора Целар, и сега в Градините ме чакаше службата за сигурност? С това не бих могла да се справя сама. Но не бих могла да се справя дори с помощта на лейтенанта Тизаруат и четирите си Калр. Значи по-добре да не ги замесвам.

„Милостта на Калр“ беше нещо друго.

— Да — каза корабът, сякаш прочел мислите ми. — Лейтенанта Сейварден е в командната зала, екипажът е готов.

Нямаше какво повече да направя, така че се съсредоточих върху непосредствения си проблем.

Най-лесно би било да вляза в Градините оттам, откъдето бях влязла първия път, малко след като пристигнахме на Атоек. Едва ли имаше някакво значение — знаех за два входа и за двама второстепенни, които евентуално да ги наблюдават. Но залагайки на слабия шанс, че някоя очаква появата ми и е решила, че ще дойда по най-прекия път, и на слабия шанс, че станцията по навик ще премълчи всичко, за което не са я попитали изрично, сметнах, че си струва да мина по дългия път.

Входът се намираще при скалния корниз над езерото. Вдясно от мен водопадът се пенеше устремно по скалите. Пътеката водеше наляво, надолу към водата, покрай гъста туфа декоративна трева, висока близо два метра. Място, край което да мина с крайна предпазливост.

Висок до кръста парапет предпазваше разхождащите се. Под него, както и тук-там в езерото долу, стърчаха скали. На малкия остров с декоративния камък стоеше капитана Хетнис, стискаше Баснаайд над лакътя, опряла нож в гърлото ѝ, обикновен кухненски нож, от онези, с които се почиства риба. Малък, но достатъчен за целта. На същото островче, но при моста, стоеше „Мечът на Атагарис“ — единият от сегментите — с оръжие в ръка.

— Станция — казах безмълвно. Станцията не ми отговори. Лесно можех да си представя защо не ме е предупредила, защо не е повикала помощ. Несъмнено ценеше живота на Баснаайд повече от моя. По това време повечето хора вечеряха, затова Градината беше

празна. Или пък станцията бе отклонявала под някакъв претекст желаещите да се разходят.

Високата туфа трева потрепна. Без да мисля, извадих пистолета и активирах бронята си. Трясък на изстрел, удар по тялото ми. Която и да се криеше в тревата, се беше прицелила в онази моя част, която бронята бе покрила най-напред, а цялостното активиране завърши преди да има време за втори изстрел.

Второстепенен със сребриста телесна броня изскочи от тревата с нечовешка скорост и посегна да ме сграбчи, решил, без съмнение, че пистолетът в ръката ми не представлява заплаха. При други обстоятелства бихме били равностойни в ръкопашна схватка, но аз стоях на крачка от пропастта, а инерцията беше на негова страна. Стрелях точно когато той ме праметна през парапета.

Радчайската броня е на практика непробиваема. Кинетичният заряд на куршума, който „Мечът на Атагарис“ беше изстрелял срещу мен, се беше оттекл по бронята, преобразувайки се в топлинна енергия. Не изцяло, разбира се, иначе изобщо нямаше да усетя, че куршумът е попаднал в целта. Така че когато рамото ми се удари в щръкналия камък в основата на осемметровата каменна стена, болката, която усетих, не беше прекалено силна. Уви, върхът на камъка, в който се ударих, беше тънък, тялото ми се усука около рамото и продължи надолу, дърпано от инерцията. Рамото ми се изви назад, болезнено и под неестествен ъгъл, и аз плюснах в езерото. За щастие водата не беше много дълбока тук, на три-четири метра от островчето.

Изправих се. Водата ми стигаше до кръста, болката в лявото ми рамо беше остра и силна. Нещо се беше случило междувременно — няхах време да питам „Милостта на Калр“ за подробности, но лейтенанта Тизаруат очевидно ме беше последвала, докато бях твърде погълната от собствените си мисли, за да забележа. Сега тя стоеше от другата страна моста, на брега на езерото, с активирана броня и насочено оръжие. „Мечът на Атагарис“ стоеше от своята страна на моста, насочил своето оръжие към Тизаруат. Защо корабът не ме беше предупредил, че лейтенантата ме е последвала?

Капитана Хетнис се обърна към мен. Беше активирала бронята си. Вероятно знаеше, че второстепенният, причакал ме на скалния корниз, е ранен или дори мъртъв, но явно не беше стигнала до логичния извод, че и нейната броня ще е безполезна срещу моето

оръжие. Макар че пресгер едва ли си бяха направили труда да включат и непромокаемост към останалите характеристики на пистолета.

— Виж ти, флотска капитана — каза Хетнис, гласът ѝ приглушен от бронята. — Явно все пак не си лишена от човешки чувства.

— Тъпа *патка* — извика лейтенанта Тизаруат откъм брега и дори бронята не успя да скрие гнева в гласа ѝ. — Ако не беше толкова лесно да те манипулират, никога нямаше да ти дадат кораб.

— Тихо, Тизаруат — казах аз. Щом лейтенанта Тизаруат беше тук, значи и Бо Девет не беше далече. Ако болката в рамото не замъгляваше мислите ми, щях да разбера къде е.

— Но, флотска капитана! Тая тъпачка няма никаква представа...

— Лейтенанта! — Не исках Тизаруат да подхваща темата. Изобщо не би трябвало да е тук. „Милостта на Калр“ не ми казваше какво е състоянието на рамото ми — дали е изкълчено, или счупено. Не ми казваше как се чувства Тизаруат, нито къде е Бо Девет. Насочих мислите си, но не открих Сейварден, която бях видяла за последно в командната зала и която, преди много дни, беше казала на Амаат лейтенантата от „Мечът на Атагарис“: „Следващия път, когато отправите заплаха към този кораб, най-добре бъдете готови да я изпълните“. „Мечът на Атагарис“ явно бе направил своя ход, докато бях падала от скалата. Едва ли бе успял да изненада моя кораб обаче. Но корабите от клас „Меч“ бяха по-бързи и по-добре въоръжени. По някаква причина „Милостта на Калр“ не беше на линия, значи на мен се падаше да изпълня негласното обещание и завоалираната заплаха на Сейварден.

Капитана Хетнис стоеше с лице към мен на острова, все така сграбчила Баснаайд, която се беше вдървила и ме гледаше с широко отворени очи.

— На кого ги продаде, капитана? — попитах аз. — На кого продаде транспортираните? — Хетнис не отговори. Трябваше да е много глупава, много отчаяна, или и двете, щом бе дръзнала да заплаши Баснаайд. — Това е причината за безумния ви и прибързан ход, нали? — Губернатора Жиарод беше допуснала нещо да ѝ се изплъзне или пък директно беше казала на Хетнис. Така и не бях споделила с нея кого подозирам, иначе сигурно би била по-предпазлива. — Имала си съучастница в склада, натоварила си „Мечът на Атагарис“ с консервационни пашкули и си ги транспортирала през

Призрачния портал. На кого ги продаде? — А че ги е продала нямаше съмнение. Онзи нотайски чаен сервиз. Сирикс не беше чула историята как капитана Хетнис го е продала на Фосиф и не би могла да направи връзката. Но Хетнис си бе дала сметка, че аз съм я направила. Постарала се беше да научи кое е слабото ми място, къде съм уязвима и след като две седмици бяхме живели в една и съща къща, без дори да разтоваря със Сирикс, Хетнис се беше досетила как да я използва. Или пък „Мечът на Атагарис“ ѝ беше подсказал този подход.

— Каквото направих, го направих от лоялност — каза троснато Хетнис. — Не че ти знаеш какво означава това. — Ако рамото не ме болеше зверски и ако ситуацията не беше толкова сериозна, сигурно щях да се изсмея. В неведение за този факт, Хетнис продължи: — *Истинската* лорда на Радч никога не би лишила корабите си от второстепенни, никога не би разпуснала флотата, която защитава Радч.

— Лордата на Радч — изтъкнах аз — никога не би проявила глупостта да ти даде онзи чаен сервиз като отплата, която уж трябва да е по-дискретна от пари в брой. — Някъде от средата на езерото дойде бълбукащ звук. Предполагах, че там водата е най-дълбока. За миг помислих, че нещо е паднало във водата или че риба е изплувала. Стоях до кръста в езерото, насочила пистолета си към капитана Хетнис, лявото рамо ме болеше непоносимо и точно тогава, с периферното си зрение, видях онова, което съпровождаше бълбукащия звук — мехур се издигна на повърхността и се спуска. Мина част от секундата, докато осъзная какво съм видяла.

Паника изопна лицето на Баснаайд — тя също беше видяла мехура и знаеше какво означава той. Въздух, извиращ от дъното на езерото, можеше да идва единствено от Долната градина. А щом въздух се движи отдолу нагоре, значи от горе на долу се движи вода.

Играта беше свършила. Просто Хетнис още не го беше разбрала. Станцията щеше да запази мълчание, за да спаси живота на Баснаайд, щеше дори да блокира евентуалните обаждания оттук до службата за сигурност. Но не би го направила, ако с това рискува цялата Долна градина. Единственият въпрос без отговор беше дали Баснаайд — или някоя друга от присъстващите — ще оцелее след това изпитание.

— Станция — казах високо. — Евакуирай Долната градина незабавно. — В най-непосредствена опасност се намираше първо ниво, а там само част от конзолите бяха поправени. Но сега няхах

време да се тревожа колко граждани ще чуят заповедта за евакуация и ще успеят ли да уведомят останалите. — Съобщи на моите хора, че Долната градина ще бъде наводнена, нека помогнат с евакуацията. — „Милостта на Калр“ щеше вече да ги е уведомил, но „Милостта на Калр“ го нямаше. О, капитана Хетнис щеше горко да съжали за това, тя, както и „Мечът на Атагарис“. Веднага щом отървах Баснаайд от ножа, опрях в гърлото ѝ.

— Какви ги говориш? — попита капитана Хетнис. — Станция, нищо такова няма да правиш. — Баснаайд ахна, когато Хетнис я стисна по-силно и я разтърси, за да подчертае заплахата си.

Глупавата капитана Хетнис.

— Капитана, наистина ли искаш станцията да избира между Баснаайд и обитателите на Долната градина? Възможно ли е да не разбираш последствията? — Колоритното определение на Тизаруат — „тъпа патка“ — наистина се доближаваше до истината. — Нека позная. Планът е бил да ме убиеш, да арестуващ воините ми, да унищожиш „Милостта на Калр“ и да убедиш губернатората, че съм била предателя. — Водата избълбука отново, два пъти, с по-големи мехури. Капитана Хетнис още не бе осъзнала, че е изгубила играта, но много скоро щеше да стигне до този неизбежен извод и тогава щеше да направи нещо отчаяно. Време беше да сложа край на това. — Баснаайд — казах аз. Тя гледаше пред себе си ужасена, паникьосана. — Както е казала поетата: „Като лед. Като камък“. — Същата поета, която тя беше цитирала и чиито стихове ме бяха довели тук. Аз бях разбрала посланието ѝ. Можех само да се надявам, че и тя ще разбере моето. „Каквото и да стане, не мърдай“. Пръстът ми се стегна около спусъка.

Трябваше да внимавам повече за лейтенанта Тизаруат. Тя бе наблюдавала неотлъчно капитана Хетнис и второстепенния, който стоеше в края на моста. Премествала се бе бавно, милиметър по милиметър, скъсявала бе разстоянието, без да забележим нито аз, нито Хетнис, нито — очевидно — „Мечът на Атагарис“. И когато ме е видяла да се обръщам към Баснаайд, се е досетила какво планирам — за разлика от останалите, Тизаруат знаеше, че бронята на Хетнис не е пречка за моя пистолет. Ала също така си е дала сметка, че „Мечът на Атагарис“ все още представлява опасност за гражданина Баснаайд. В мига преди да стрелям тя изключи бронята си и нападна с вик второстепенния.

Като видя какви ги върши лейтенантката й, Бо Девет — оказа се, че е клечала зад парапета на скалния корниз — извика и вдигна оръжието си, но не можеше да направи нищо.

Капитана Хетнис чу вика й. Вдигна глава, видя я да стои на корниза с насочено оръжие, трепна и се сви точно когато стрелях.

Оказа се, че пресгерският пистолет е непромокаем, а моят прицел, както можеше да се очаква, беше безпогрешен. Само че куршумът мина над капитана Хетнис и над Баснаайд. Продължи напред и удари бариерата между нас и вакуума на открития космос.

Куполът над Градините бе направен от материал, който издържа на удар. Ако беше стреляла Бо Девет, или „Мечът на Атагарис“, куршумите нямаше дори да го одраскат. Но куршумите на пресгерския пистолет прогаряха всичко, без изключение, на дълбочина 1,11 метра. А куполът беше дебел по-малко от половин метър.

Моментално се разпищяха аларми. Всички входове към Градините се затвориха с трясък. Ние попаднахме в капан, а въздухът излиташе през дупката от куршума. Пространството беше много голямо, така че щеше да мине време, докато въздухът се разрежи опасно, а и сега службата за сигурност несъмнено щеше да ни обърне внимание. Но водата, която изтичаше от езерото, означаваше, че няма реална бариера между Градините (с пробойната в купола им) и Долната градина. Логично бе секционните врати в Долната градина (поне онези, които работеха, а те без изключение бяха на първо ниво, точно под нас) също да се затворят, като уловят в капан онези граждани, които още не са успели да се евакуират. И ако дъното на езерото поддадеше още, всички тези граждани щяха да се издавят.

Това беше проблем на станцията. Тръгнах към острова, газейки през водата. Бо Девет хукна надолу по пътеката. „Мечът на Атагарис“ с лекота бе надвил Тизаруат и тъкмо вдигаше ръка да стреля по Баснаайд, която се беше измъкнала от хватката на капитана Хетнис и тичаше към моста. Прострелях „Мечът на Атагарис“ в китката и той изпусна оръжието.

И в същия миг разбра, че представлявам непосредствена заплаха за неговата капитана. Изстреля се към мен с нечовешката си скорост, сметнал, без съмнение, че аз съм просто човек и лесно ще ми отнеме оръжието, макар самият той да е ранен. Врълетя ме с цялата си

тежест. От болката в раненото рамо ми причерня, но не изпуснах пистолета.

В същия миг станцията реши проблема с наводняването на Долната градина, като изключи гравитацията. Вече нямаше горе и долу. „Мечът на Атагарис“ се вкопчи в мен, опитваше се да ми измъкне пистолета. Инерцията от сблъсъка ни беше отделила от земята и се въртяхме счепкани по посока на водопада. Водата вече не падаше, а се събираше в растяща сфера там, където куполът се срещаше със скалната стена.

Някъде на заден план, между болката в рамото и усилията да удържа пистолета, чух станцията да казва нещо за проблем с автоматичната функция за отремонтване на купола и че щял да мине час, докато се събере ремонтен екип, който да се придвижи със совалка до мястото на пробива и да го закърпи.

Един час беше твърде много. Щяхме или да се удавим, настигнати от растящите сфери вода, която помпата на водопада продължаваше да изтегля от езерото, или да се задушим. Не бях успяла да спася Баснаайд. Бях предала и убила сестра й, а сега, след като бях дошла тук с надежда да я компенсирам поне малко, бях причинила и нейната смърт. Не я виждах. Не виждах почти нищо, заслепена от болката в рамото. Виждах само „Мечът на Атагарис“ и сребристочерния блясък на водното кълбо, към което се носехме.

Щях да умра тук. „Милостта на Калр“, Сейварден, Екалу, медиката и целия екипаж ги нямаше. В това бях сигурна. Корабът никога не би мълчал така, ако имаше избор.

В същия миг беззвездната, бездънна чернилка на портал зейна току отвъд купола и „Милостта на Калр“ се появи, безразсъдно близо до станцията, а аз чух Сейварден да ми казва как няма търпение да я смъмря веднага щом се озова в безопасност.

— Изглежда, „Мечът на Атагарис“ се придвижва през портал — продължи бодро тя. — Надявам се да не излезе от него там, където току-що бяхме ние. Възможно е случайно да съм изхвърлила голямо количество мини точно преди да се разкараме.

Бях почти сто процента сигурна, че страдам от сериозен кислороден глад и халюцинирам, поне докато половин дузина обезопасени с кабели Амаат не хванаха второстепенния от „Мечът на

Атагарис“ и не ни изтеглиха през дупката, която бяха изрязали в купола, а оттам в една от совалките на „Милостта на Калр“.

Веднага щом се озовахме в совалката зад затворени люкове, побързах да се уверя, че Баснаайд е добре. Помогнах ѝ да се върже в едно от креслата и пратих една Амаат да се грижи за нея. Тизаруат също беше добре, ако не броим, че повръщаше от стреса и микрогравитацията. Бо Девет ѝ държеше торбичката, готова да сложи корективи на разкъравения ѝ нос и счупените ребра. Погрижих се капитана Хетнис и нейният второстепенен да бъдат вързани здраво. Чак тогава позволих на медиката да ми съблече куртката и ризата, да намести с помощта на една Амаат костите в рамото ми и да го обездвижи с коректив.

И чак когато болката утихна си дадох сметка колко силно съм стискала зъби. Колко напрегнати са били всички мускули в тялото ми и колко зле се е отразило това на крака ми. „Милостта на Калр“ не ми беше казал нищо изрично, но и нямаше нужда — показваше ми образи и емоции от моите Калр, които помагаша с последния етап на евакуацията в Долната градина (Уран също се бе включила, възползвайки се от опита си с микрогравитацията, натрупан при пътуването ни от планетата), препращаше ми данни за Амаат на Сейварден и за самата Сейварден. Мрачната загриженост на медиката. Болката, срама и себеомразата на Тизаруат. Изтеглих се тромаво с една обездвижена ръка покрай Тизаруат, докато Бо Девет слагаше корективи на нараняванията ѝ. Нямах си вяра да спра и да говоря с нея.

Затова продължих напред, към Хетнис и нейния второстепенен, които седяха овързани в креслата си. Наблюдавани от моите Амаат. И капитаната, и сегментът бяха обвити от сребристото сияние на телесна броня. На теория „Мечът на Атагарис“ все още можеше да излезе през портал близо до станцията и да ни нападне. На практика, дори да се беше разминал със заложените от Сейварден мини — които биха предизвикали минимални щети по корпуса му и нищо повече, — нямаше начин да ни нападне, без да нападне и своята капитана.

— Изключи бронята си, капитана — казах аз. — Ти също, Атагарис. Знаете, че тя няма да спре моите куршуми, а не можем да лекуваме нараняванията ви, докато сте с броня.

„Мечът на Атагарис“ изключи бронята си. Медиката се придърпа покрай мен с коректив в ръка и се намръщи още повече, като погледна ранената му китка.

— Да ти го начукам — беше единственото, което каза капитана Хетнис.

Все още държах пресгерския пистолет. Капитана Хетнис беше на повече от метър от корпуса на совалката, а и лесно щяхме да го закърпим, ако го пробиех с куршум. Намерих опора в едно от креслата наблизо и я прострелях в коляното. Тя изпищя, а второстепенният се опита да скъса каишите си, но неуспешно.

— Капитана Хетнис, отнемам ти командването — казах веднага щом медиката ѝ сложи коректив, а моите Амаат уловиха разлетелите се сферички кръв. — Имам пълното право да те застрелям в главата след случилото се днес. Не обещавам, че няма да го направя. Ти и всичките ти офицери сте арестувани. „Мечът на Атагарис“, незабавно ще изпратиш всички хора от екипажа си на станция Атоек. Невъоръжени. След това ще изключиш двигателите си и ще прибереш второстепенните си сегменти в пашкули до следващо нареждане. Капитана Хетнис и всичките ти лейтенанти ще бъдат прибрани в консервационни пашкули на станция Атоек. Ако отправиш заплаха към станцията, към кораб или гражданина, офицерите ти ще умрат.

— Не можеш... — започна капитана Хетнис.

— Млъкни, гражданина — казах аз. — Говоря с „Мечът на Атагарис“. — Капитана Хетнис не каза нищо. — Ти, „Мечът на Атагарис“, ще ми кажеш с кого е въртяла търговия капитаната ти от другата страна на Призрачния портал.

— Няма — отговори „Мечът на Атагарис“.

— Тогава ще убия капитана Хетнис. — Медиката, която още се занимаваше с коректива върху коляното на Хетнис, ме стрелна с изненадан поглед, но не каза нищо.

— Вие — каза „Мечът на Атагарис“. Гласът му беше безучастен като на второстепенен, но аз можех да се досетя за емоциите, които криеше корабът. — Ако само можех да ви покажа какво е. Ако само можехте да разберете какво е да си в моята позиция. Но това няма как да стане и е поредното доказателство, че справедливост не съществува.

Имаше какво да кажа по въпроса. Имах отговори. Вместо това повторих:

— С кого въртеше търговия своята капитана от другата страна на Призрачния портал?

— Тя не се представи — отвърна „Мечът на Атагарис“ с все същия равен и спокоен глас. — Приличаше на ичана, но не можеше да е такава, защото никоя ичана не говори радчайски с такъв акцент. Ако се съди по говора ѝ, вероятно идваше от самия Радч.

— С лек намек за нотайски акцент вероятно. — Мислех си за онзи чаен сервиз, който Рогд беше счупила, а Калр Пет — прибрала от боклука и донесла в Долната градина. И за снабдителната капсула.

— Може би. Капитана Хетнис смяташе, че онази работи за лордата на Радч.

— Ще държа капитаната ти близо до себе си, кораб — казах аз. — Ако не ми се подчиниш или ако реша, че си ме измамил, тя ще умре. Изобщо не се съмнявай в думите ми.

— Как бих могъл? — отвърна „Мечът на Атагарис“. Горчивината се долавяше ясно въпреки равния му тон.

Не отговорих. Обърнах се и се изтеглих напред, за да направя място на Амаат, които носеха консервационен пашкул за капитана Хетнис. Зърнах Баснаайд, която седеше само на няколко кресла от нас и вероятно бе чула целия ми разговор с „Мечът на Атагарис“.

— Флотска капитана — каза тя, когато се изравних с нея. — Искан да ви кажа нещо.

Сграбчих една скоба и спрях.

— Да, земедела?

— Радвам се, че сестра ми е имала приятеля като вас, и ми се иска... Имам чувството, че ако сте били там, когато се е случило онова... когато е загинала... Че може би нещата са щели да се развият другояче и тя още щеше да е жива.

От всички неща, които би могла да каже... От всички неща, които би могла да каже сега, когато току-що бях заплашила да застрелям капитана Хетнис само защото знаех какво чувства корабът ѝ към нея. Да ми каже точно това, точно тя и точно сега...

Бях изчерпала способностите си да мълча, да се правя на безразлична.

— Граждана — отвърнах и чух собствения си глас да се изравнява до пълна монотонност. — Аз бях там, когато се случи, и не можах да помогна на сестра ви. Споменах ви, че съм използвала друго

име по времето, когато я познавах. Това име беше „Правдата на Торен“. Аз бях корабът, на който тя служеше, и по лична заповед на Анаандер Мианаай застрелях сестра ви в главата. Случилото се впоследствие доведе до собственото ми унищожение и тялото, което виждате сега, е единствената отломка от онзи кораб. Аз не съм човек и вие имахте пълно право да сте груба с мен при първата ни среща. — Извърнах лице преди Баснаайд да е видяла малките издайнически знаци за чувствата, които съпровождаха това мое признание.

Всички в совалката ме бяха чули. Баснаайд мълчеше шокирана. Сейварден вече знаеше, разбира се, както и медиката. Не исках да знам какво мислят Амаат на Сейварден. Не исках нито да видя, нито да чуя мнението на „Мечът на Атагарис“. Обърнах се към единствената, която не бе реагирала на признанието ми — лейтенанта Тизаруат, съсредоточена изцяло върху мислите за собствения си провал, както в живота, така и в саможертвата.

Наместих се в креслото до нея, стегнах каишите. За миг сериозно се замислих дали да не ѝ кажа точно колко глупаво е постъпила в Градините и какъв късмет бяхме извадили всички, че оцеляхме след глупостта ѝ. Вместо това разкопчах колана ѝ със здравата си ръка — лявата беше обездвижена от коректива на рамото ми — и я придърпах към себе си. Тя се вкопчи в мен, зарови лице във врата ми и започна да плаче.

— Няма нищо — казах и праметнах несръчно ръка около раменете ѝ. — Всичко ще се оправи.

— Сериозно? — попита тя, докато хълцаше във врата ми. Една сълза се откъсна и отлетя като малка лъскава перла. — Как би могло да се оправи? — А после: — Никоя не би дръзнала да успокоява вас с такава изтъркана фраза.

Над три хиляди годишна. Безкрайно амбициозна. И само на седемнайсет.

— Погрешно си разбрала. — Ако се замислеше, стига да беше в състояние да мисли ясно в момента, сигурно би се сетила коя би могла да ми каже нещо такова. И да се беше сетила, не го показа. — В началото е много трудно — продължих аз, — когато те включат. Но останалата ти част е около теб, освен това знаеш, че всичко това е временно, че скоро всичко ще се оправи. А после, когато се оправи, всичко е невероятно, изумително. Да имаш такъв достъп, да виждаш

толкова много и на толкова много места едновременно. То е като... — Но истината е, че не може да се опише. Тизаруат би трябвало да го е усетила в някаква степен, макар и само за няколко часа и с притъпени от стреса или медикаментите сетива. — Но тя не ти е позволила да го имаш. Това не е било част от плана ѝ.

— Мислите ли, че не го знам? — Естествено, че го бе знаела. Как би могла да не го знае? — Чувствата ми я дразнеха и тя ме упои при първа възможност. Не ѝ пукаше дали... — Позатихналите хлипове отново набраха сила. Още сълзи се понесоха във въздуха. Бо Девет, която през цялото време бе стояла наблизо, ужасена от моето признание и допълнително притеснена от разговора ми с Тизаруат, ги улови с една кърпа, после я сгъна и я подпъхна между лицето на Тизаруат и врата ми.

Амаат на Сейварден висяха неподвижни, примигващи, дълбоко объркани. Думите ми бяха сринали представата им за вселената и сега те се чудеха как да наместят чутото от мен в реалност, която да им е понятна.

— Вие какво сте увиснали там? — сопна им се Сейварден. Не я бях чувала да им говори толкова сурово, но тонът ѝ сякаш свърши работа и ги извади от унеса. — Я се размърдайте! — И те се размърдаха с облекчение.

Междувременно Тизаруат се бе поуспокоила.

— Съжалявам — казах аз. — Няма начин да върна нещата назад, нито за мен, нито за теб. Но всичко ще се оправи. Все някак ще се оправи.

Не ми отговори, а след пет минути, изтощена от събитията, от отчаянието и скръбта си, заспа.

21.

Веднага след като пристигна ремонтният екип, совалката бе свободна да се оттегли от дупката, която беше пробила в купола. Наредих курс към „Милостта на Калр“. Не беше нужно медицинската служба на станцията да знае подробности, а и служителите ѝ си имаха достатъчно работа с проблеми, причинени или усложнени от липсата на гравитация, която не можеше да бъде включена отново, преди течът в езерото да бъде отстранен. А и откровено казано, исках да се върна на кораба, пък било то и за кратко.

Медиката искаше да ме затвори някъде, където да ми се мръщи на воля и да ми казва да не ставам без нейно разрешение, а аз нямах нищо против да ѝ угодя, за ден поне. Затова Сейварден дойде да ми докладва в лазарета, където се излежавях на една койка и пиех чай.

— Като в старите времена — каза Сейварден с усмивка. Усмивната, но напрегната. Чакаше какво ще ѝ кажа сега, когато нещата бяха по-спокойни.

— Да — казах и отпих от чая. Определено не беше „Рибна щерка“. Добре.

— Нашата Тизаруат здравата са я натупали — подхвърли Сейварден, за да запълни мълчанието. Тизаруат лежеше до нас, зад завеса, наглеждана от Бо Девет, която имаше изрични нареждания да не оставя лейтенантката си сама и за секунда. Ребрата ѝ още не бяха зараснали и медиката я бе включила към апарат, докато реши какво още би могла да направи за нея. — Къде ѝ е бил умът — да напада второстепенен с изключена броня!

— Опитва се да привлече огъня му, така че аз да стрелям, преди второстепенният да е застрелял земедела Баснаайд. Имаше късмет, че „Мечът на Атагарис“ не я застреля от упор. — Явно „Мечът на Атагарис“ се бе стреснал от смъртта на преводача Длик повече, отколкото си бях представяла. Или пък не е искал да убива офицера без изрична заповед.

— Земедела Баснаайд значи? — попита Сейварден. Опитът ѝ с невръстните лейтенанти може и да не беше голям колкото моя, но не беше и малък. — Някакъв интерес от другата страна има ли? Или именно липсата му е предизвикала самоубийственото ѝ поведение и сълзите след това? — Вдигнах вежда и тя продължи: — Чак сега си давам сметка колко бебета лейтенанти са плакали на рамото ти през годините.

Сълзите на Сейварден нито веднъж не бяха мокрили униформените ми куртки, докато бях кораб.

— Да не би да ревнуваш?

— Май да. Когато бях на седемнайсет, по-скоро бих си отрязала ръката, отколкото да покажа някаква слабост. — Също когато беше на двайсет и седем и на трийсет и седем. — Сега съжалявам.

— Всичко това е в миналото. „Мечът на Атагарис“ призна, че капитана Хетнис е продавала транспортирани на някоя отгатык Призрачния портал. — Губернатора Жиарод се беше изпуснала по каква задача съм отпратила „Милостта на Калр“.

— Но на коя? — попита Сейварден, смръщила вежди и искрено озадачена. — Според „Мечът на Атагарис“ Хетнис е смятала, че си има работа с лордата на Радч. Но ако отвъд Призрачния портал наистина е другата лорда на Радч, защо кротува, защо още не е предприела нищо?

— Защото не тя е отвъд Призрачния портал — казах аз. — Онзи чаен сервиз... ти не си го виждала, но той е истинска антика, на три хиляди години, ако не и повече. И категорично е нотайски. Името на собственицата е отстранено внимателно. Той е бил заплащането, което Хетнис е получила за транспортираните. А и онази снабдителна совалка? Дето уж била само отломки, но „Мечът на Атагарис“ промени курса си, за да я прибере?

— Имаше петно от изгаряне на мястото, където би трябвало да личи името на кораба ѝ. — Видяла бе връзката, но още не виждаше цялата картина. — В капсулата няма нищо обаче. Намерихме я на борда на „Мечът на Атагарис“.

— Не е била празна, когато „Мечът на Атагарис“ я е прибрал, това ти го гарантирам. — Сигурна бях, че е имало нещо — или някоя — вътре. — Онази капсула също е на приблизително три хиляди

години. Очевидно е, че от другата страна на портала има кораб. Нотайски кораб, по-стар и от самата Анаандер Мианаай.

— Но, Брек — възрази Сейварден, — всички нотайски кораби са били унищожени. Дори онези, които са били лоялни, отдавна са свалени от въоръжение. А Атоек е много далеч от местата на онези древни сражения.

— Не всички са били унищожени. — Сейварден отвори уста да възрази, но аз я спрях с жест. — Някои са избягали. Което, като си помислиш, често ни показват в развлекателните програми, раздуто до драматични величини. Но извън това всички вярват, че онези кораби отдавна са мъртви, защото нямат екипажи, които да се грижат за поддръжката им. Ами ако един от тях е избягал в Призрачната система? Ами ако е намерил начин да се снабдява с второстепенни? Спомни си какво каза „Мечът на Атагарис“ — че Хетнис търгувала с някаква, която приличала на ичана, но говорела на висок радчайски. А преди анексирането атоеките продавали задлъжнели ичана на роботърговци извън системата.

— На Ааатр циците — изруга Сейварден. — Хетнис е продавала на второстепенен.

— Другата Анаандер несъмнено има свои хора тук, но след събитията на Име сигурно е станала по-предпазлива. Вероятно не поддържа постоянен контакт с тях и не се меси твърде много. В крайна сметка, колкото повече се меси, толкова по-голяма е вероятността да я усетят. Може би нашите съседи от Призрачната система са се възползвали от това. И пак заради това Хетнис реагира толкова късно. Чакала е заповеди от лордата на Радч, които така и не са дошли.

— Вярвала е, че от другата страна на Призрачния портал е Мианаай Анаандер. Но, Брек, какво ще направят поддръжниците на другата Мианаай, когато усетят какво става?

— Мисля, че скоро ще разберем. Но може и да греша за всичко.

— Не — каза Сейварден. — Едва ли грешиш. Всичко се връзва. Значи от другата страна на Призрачния портал имаме полудял боен кораб...

— Не е полудял — поправих я. — Когато си загубил всичко, което е било важно за теб, нормално е да избягаш, да се скриеш и да направиш опит да възстановиш загубите си.

— Да — отвърна тя малко притеснено. — Точно аз би трябвало да знам това, нали? Добре, значи не е полудял. Но е враждебен. Вражески кораб от другата страна на Призрачния портал, Анаандер Мианаай — едната ѝ половина — вероятно планира да ни нападне, а пресгер като нищо ще се появят с въпроси за преводачата си. Това ли е всичко, или има и още?

— Засега и това ни стига — казах аз. Сейварден се засмя и я попитах: — Готова ли си да те порицая, лейтенанта?

— Флотска капитана. — Дори се поклони.

— Когато не съм на борда, ти си действащата капитана на този кораб. Ако не беше успяла да ме спасиш и нещо се беше случило с теб, командването щеше да премине в ръцете на лейтенанта Екалу. Тя е добра лейтенанта и един ден вероятно ще стане добра капитана, но ти си по-опитната офицера и не трябваше да се излагаш на риск.

Не това беше очаквала да чуе. Лицето ѝ пламна от гняв и възмущение. Но воинската дисциплина надделя и тя не каза нищо освен:

— Да, флотска капитана.

— Мисля, че трябва да говориш с медиката за проблемите си с наркотиците. Според мен си под стрес и това замъглява мисленето ти.

Мускулите на ръцете ѝ трепнаха. Овладея се, преди да е скръстила ръце.

— Бях притеснена.

— И смяташ, че никога повече няма да си притеснена?

Тя примигна стреснато. Тъглчетата на устата ѝ се извиха нагоре.

— За теб ли? Не. — Изсмя се тихо, после я заля странна смесица от съжаление и смут. — Виждаш ли каквото вижда корабът?

— Понякога. Понякога моля кораба да ми покаже, или той сам ми показва неща, които смята, че би трябвало да видя. Неща като онези, които корабите показват на своите капитани. Но и други — данни, които ти например не би могла да разчетеш така, както ги разчитам аз.

— Никога не мога да скрия нищо от теб. Виждаш ме като на длан. — Все още беше смутена. — Дори когато ме намери на Нилт. Предполагам, вече знаеш, че земедела Баснаайд пътува насам?

Баснаайд беше настояла пред станционните власти да се присъедини към екипа по ремонта на купола, а после, докато аз бях

спяла, бе помолила да я пренасочат към „Милостта на Калр“. Сейварден, изненадана и озадачена, се беше съгласила.

— Да. Ако бях будна, щях да постъпя също като теб. — Тя се зарадва да го чуе, макар че не се изненада.

— Нещо друго има ли? — Нямаше друго, или поне не такова, за което би искала да говори, така че я освободих.

Трийсет секунди след като Сейварден си тръгна Тизаруат дойде зад моята завеса. Поканих я с жест да седне на леглото ми и дръпнах крака да ѝ направя място.

— Лейтенанта — казах ѝ, след като тя седна предпазливо на ръба на койката. Торсът ѝ още бе стегнат в корективи заради заздравяващите ребра и другите ѝ наранявания. — Как си?

— По-добре — каза тя. — Мисля, че медиката ми е дала нещо. Това е единственото обяснение за изчезването на натрапчивите мисли и на постоянното желание да ме бяхте изхвърлили през шлюза още щом ме разкрихте.

— Откога се чувстваш така? Отскоро? — Не бях подозирала, че е склонна към самоубийство. От друга страна, напоследък не ѝ бях обръщала нужното внимание.

— Не, отдавна. Просто... преди не беше толкова истинско. Не толкова интензивно. Но когато видях какво е направила капитана Хетнис, как заплашваше да убие земедела Баснаайд, за да стигне до вас... Разбрах, че вината е моя.

— Твоя? — Не мислех, че има виновни, освен, разбира се, капитана Хетнис. — Няма съмнение, че опитите ти да се намесиш в местната политика са я подплашили. За всички беше очевидно, че се опитваш да си спечелиш влияние. Но също толкова вярно е, че аз знаех за това от самото начало и щях да те спра, ако го смятах за неразумно.

Облекчение — съвсем малко. Чувстваше се спокойна, настроението ѝ беше стабилно, вместо да се мята по обичайния за нея начин. Права беше — медиката категорично ѝ беше дала нещо.

— Точно там е работата. Ако мога да говоря откровено, флотска капитана. — Дадох ѝ знак да продължи. — Нали разбирате, флотска капитана, че и двете правим точно това, което иска тя? — „Тя“ можеше да е само Анаандер Мианаай, лордата на Радч. — Изпратила ни е тук да направим точно това, което правим. Не ви ли притеснява, флотска

капитана, че е взела нещо, което е знаела, че искате, и го е използвала, за да ви накара да ѝ играете по свирката?

— Понякога ме притеснява, да — признах аз. — Но после си напомням, че онова, което иска тя, не е особено важно за мен.

Преди Тизаруат да е отговорила, влезе медиката. Намръщена, естествено.

— Настаних ви тук, за да си почивате, флотска капитана, а не да провеждате среща след среща.

— Какви срещи? — Погледнах я с невинно изражение. — С лейтенантата сме пациенти и си почиваме, както виждате.

Медиката изсумтя.

— А и нетърпението ми е обяснимо — продължих аз. — Почивах си цели две седмици, докато бях на планетата. Трябва да наваксам.

— И наричате онова почивка, така ли? — попита медиката.

— Ами, да, докато не избухна бомбата.

— Медика — каза Тизаруат. — До края на живота си ли ще бъда на лекарства?

— Не знам — отговори медиката. Сериозно и откровено. — Надявам се, че не, но не мога да обещаая. — Обърна се към мен. — Бих ви забранила да приемате повече посетители, флотска капитана, но знам, че няма да се съобразите със забраната ми, поне що се отнася до земедела Баснаайд.

— Баснаайд идва тук? — Тизаруат, която и без това седеше с изправен гръб заради корективите, сякаш се изопна още повече. — Флотска капитана, може ли да се върна на станцията с нея?

— Категорично *не* — заяви медиката.

— Не е изключено сама да промениш решението си по този въпрос — казах аз. — Подозирам, че Баснаайд не гори от желание да ѝ правим компания. Явно не си ме чула, на совалката, когато ѝ казах, че съм убила сестра ѝ.

— О! — Не беше чула. Била е твърде заета със собственото си нещастие. Разбираемо.

— В леглото, лейтенанта — настоя медиката. Тизаруат ме погледна въпросително, но аз не възразих, затова тя въздъхна и тръгна към своята койка, последвана от медиката.

Облегнах глава назад и затворих очи. Баснаайд щеше да пристигне след двайсетина минути. „Мечът на Атагарис“ беше изключил двигателите си. Всичките му офицери бяха в пашкули. Както и почти всичките му второстепенни, освен шепа, които изключваха системите му под надзора на няколко от моите Амаат. След горчивите си думи към мен, докато пътувахме със совалката, „Мечът на Атагарис“ бе ограничил комуникацията до крайно необходимото от техническо естество. Прости отговори на конкретни въпроси. „Да“. „Не“. И толкоз.

Калр Дванайсет влезе в лазарета и спря до леглото ми. С неохота. Много смутена. Надигнах се и отворих очи.

— Флотска капитана — каза Дванайсет, тихо и напрегнато. Прощепна го почти. — Аз съм корабът. — И се пресегна да ме прегърне през раменете.

— Дванайсет, вече си чула, че съм второстепенен. — Изненада. Още смущение. Чула беше, да, но не очакваше да ѝ го кажа в лицето. Добавих: — И моля те, не ми казвай, че това няма значение, защото не мислиш за мен като за второстепенен.

Бърза консултация между Дванайсет и кораба.

— Ако позволите, флотска капитана — каза след това Дванайсет, насърчена от „Милостта на Калр“. — Мисля, че това не е докрай справедливо. Научихме съвсем наскоро, затова ни е трудно да мислим за вас по нов начин. — Имаше известно основание. — Още не можем да свикнем с тази мисъл. От друга страна, флотска капитана, това обяснява някои неща.

Без съмнение.

— Знам — казах аз, — че на кораба му е приятно, когато влизате в ролята му, а поведението на второстепенни ви помага да се чувствате невидими и в безопасност. Но да си второстепенен не е игра.

— Да, флотска капитана. Разбирам това, госпожо. Но както казахте, на кораба му е приятно. А и корабът се грижи за нас, флотска капитана. Понякога имам чувството, че сме ние и корабът срещу всички останали.

— Знам — казах аз. — Точно по тази причина не се опитах да сложа край на това. — Поех си дъх. — Нямах нищо против да го направим?

— Да, флотска капитана — каза Дванайсет. Все така смутена, но искрена.

Затворих очи и отпуснах глава на рамото ѝ, а тя ме прегърна. С две ръце. Не беше същото, не беше като да прегръщам себе си, макар че усещах не само униформата на Дванайсет под бузата си, а и тежестта на собствената си глава върху нейното рамо. Пресегнах се максимално, усетих смущението на Дванайсет, но и топлотата, която изпитваше към мен. Усетих и другите Калр, които се движеха из кораба. Не беше същото. Не би могло да е същото.

Помълчахме миг-два, после Дванайсет каза от името на кораба:

— Едва ли можем да виним „Мечът на Атагарис“, че обича толкова капитаната си. Макар че един „Меч“ би трябвало да има подобър вкус.

„Мечовете“ бяха толкова арогантни, толкова сигурни в превъзходството си над „Милостите“ и „Правдите“. Но някои неща просто не можеш да избегнеш.

— Кораб — казах на глас, — ръката на Дванайсет започва да изтръпва. А аз трябва да се приготвя за срещата си със земедела Баснаайд. — Дванайсет ме пусна и отстъпи назад, а аз си избърсах очите с ръка. — Медика. — Медиката беше в коридора, но знаех, че ще ме чуе. — Няма да приема земедела Баснаайд така. Връщам се в каютата си. — Трябваше да си измия лицето, да се облека и да съм сигурна, че ще има чай и закуски, които да ѝ предложи, макар да бях сигурна, че ще откаже.

— Възможно ли е да идва чак тук — попита корабът през Дванайсет — само за да ви каже колко ви мрази?

— Ако е така, ще я изслушам, без да споря. Тя има пълното право да ме мрази.

Ризата се оказа твърде тясна за рамото ми, все още обвито от коректив, но с няколко сложни и предпазливи маневри успях да вкарам ръката си в униформената куртка. Дванайсет твърдо се противопостави на идеята да посрещна земедела Баснаайд без риза, със или без куртка отгоре, и решително сръза ръкава по дължина.

— Пет ще разбере, когато ѝ обясня, флотска капитана — каза тя, макар вътрешно да се боеше, че може и да не стане така. Калр Пет още

беше в Долната градина и помагаше дазакрепят вещи и мебели, така че никоя да не пострада, когато отново включат гравитацията.

Когато Баснаайд пристигна, вече бях облечена и не ми личеше чак толкова, че съм паднала от скалите и едва не съм се удавила. Поколебах се дали да си сложа мемориалната игла на лейтенанта Оун — Баснаайд се беше ядосала, когато ме видя с нея първия път, — но накрая все пак накарах Дванайсет да я забодне на куртката ми до сребърната игла с опал на преводача Длик. Дванайсет успя да намери отнякъде кексчета и ги сервира на масата заедно със сушени плодове и — най-последно — подреди всичко в най-добрия ми порцелан, семплия, но изящен бял чаен сервиз, който бях видяла за последно на Омоу, при срещата си с Анаандер Мианаай. За миг се изумих, че Пет е събрала куража да поиска точно него. После стигнах до извода, че това изобщо не би трябвало да ме изненадва.

Посрещнах Баснаайд с поклон.

— Флотска капитана — каза тя и също се поклони. — Надявам се, че не ви притеснявам. Но реших, че трябва да говорим насаме.

— Изобщо не ме притеснявате, земедела. Аз съм на вашите услуги. — Посочих със здравата си ръка един стол. — Ще седнете ли?

Седнахме. Дванайсет ни наля чай, след което отиде в един ъгъл и застана там неподвижна като второстепенен.

— Искам да знам — каза Баснаайд, след като отпи любезно от чая, — какво стана със сестра ми.

Разказах й. Как лейтенанта Оун се досети за раздвоението на Анаандер Мианаай и за действията на едната част от лордата на Радч. Как лейтенанта Оун отказа да изпълни заповедите на въпросната Анаандер и в резултат лордата на Радч нареди да я екзекутират. Екзекуция, извършена от мен. И как след това, по причини, които все още не разбирах напълно, аз насочих оръжието си към лордата на Радч и я застрелях. И как в резултат на това тя ме унищожи, унищожение, от което оцеля само Едно Еск Деветнайсет.

След като приключих с разказа си, Баснаайд мълча цели десет секунди. После каза:

— Значи сте били част от нейната декада? Едно Еск?

— Едно Еск Деветнайсет, да.

— Винаги казваше, че се грижите отлично за нея.

— Знам.

Тя се засмя тихо.

— Знаете, разбира се. По същия начин, по който сте чели цялата ми поезия. Чувствам се неудобно.

— Не беше толкова зле. На общия фон. — Лейтенанта Оун не беше единствената, чиято сестричка пишеше поезия. — Лейтенанта Оун я ценеше високо. Наистина. Винаги се радваше от сърце, когато получи съобщение от вас.

— Това е хубаво — каза простичко Баснаайд.

— Земедела, аз... — Но не бих могла да продължа, без да загубя самообладание. Кексче или парче плод биха били твърде сложен начин да отвлека вниманието си. Глътка чай би била недостатъчна. Затова просто чаках. Баснаайд седеше търпеливо срещу мен и също чакаше. — Корабите обичат своите офицери — продължих аз, когато сметнах, че вече съм в състояние да го направя. — Неизбежно е, такива сме създадени. Но някои офицери обичаме повече от другите. — Мобилизирах всичките си сили и продължих — Аз много обичах сестра ви.

— Това също е хубаво — каза тя. — Радвам се, наистина. И вече разбирам защо ми направихте онова предложение. Но въпреки това не мога да го приема. — Спомних си разговора ѝ с Тизаруат в дневната ни в Долната градина. „Заслугата за щедростта им не е моя“. — Не мисля, че човек може да си купи опрощение, дори на такава цена.

— Не към опрощение се стремях. — Единствената, която можеше да ми го даде така, че да е от значение за мен, беше мъртва.

Баснаайд се замисли над думите ми.

— Дори не мога да си го представя — каза накрая. — Да си част от нещо толкова голямо, за толкова дълго, а после изведнъж да останеш съвсем сама. — Пауза, после: — Сигурно приемате със смесени чувства факта, че лордата на Радч ви е направила част от Мианаай.

Изобщо не са смесени.

Тя се усмихна тъжно. После каза спокойно и сериозно:

— Не знам какво да мисля за онова, което ми разказахте.

— Не ми дължите обяснение за мислите и чувствата си. Но предложението ми остава. Ако промените решението си, просто ме уведовете.

— Ами ако имате деца?

За миг ми бе невъзможно да повярвам, че изобщо ѝ е хрумнала такава мисъл.

— Можете ли да си ме представите с бебе на ръце, гражданка?

Тя се усмихна.

— Имате право. Но всякакви хора стават майки.

Вярно.

— И всякакви хора не стават. Предложението ми винаги ще е валидно. Но няма да го спомена отново, освен ако не промените решението си. Как са нещата в земеделската служба? Имате ли готовност да включите гравитацията?

— Почти. Когато станцията я изключи, вода имаше навсякъде. Голям зор видяхме, докато я приберем. Но не изгубихме толкова риба, колкото се опасявахме.

Сетих се за децата, които бях видяла да тичат по моста и да хранят рибите — с яркоцветни люспи, цикламени и зелени, оранжеви и сини.

— Това е добре.

— По-голямата част от първо ниво на Долната градина се отърва без повреди, но подпорното ниво ще трябва да се ремонтира основно, преди да върнем водата в езерото. Оказа се, че е пропускало от известно време, но съвсем леко.

— Нека позная — казах и взех чашата си. — Гъбите.

— Гъбите! — засмя се тя. — Трябваше да се сетя още щом чух, че в Долната градина отглеждат гъби. Да, промъквали са се в подпорното ниво и са отглеждали гъбите там. Но по всичко личи, че „оранжерии“, които са построили при подпорите, и органичният материал, който са струпали под формата на почвен субстрат, са предпазили Долната градина от наводняване. Но и точно там повредите са най-големи. Боя се, че това ще е краят на гъбената промишленост на Долната градина.

— Е, надявам се да предвидят място за отглеждането им при ремонта на подпорите. — Трябваше да говоря за това със стационарния администратор Целар и губернатора Жиарод. И да напомня на Жиарод какво ѝ бях казала — че не бива да се отнема прехраната на местните.

— Подозирам, че ако вие им подхвърлите тази идея, флотска капитана, ще се съобразят с нея.

— Надявам се. Какво стана със Сирикс?

Баснаайд се намръщи.

— Службата за сигурност я задържа. Аз... не знам. Харесвам Сирикс, макар че винаги е била малко... трудна за общуване. Още не мога да повярвам, че е могла да... — Не довърши. — Ако ме бяхте попитали преди, щях да ви кажа, че тя никога не би направила нещо нередно. Поне не такава. Но чух, не знам дали е вярно, че е отишла сама да се предаде в службата за сигурност и те били на път към Долната градина, когато секционните врати се затворили.

Трябваше да кажа някои неща за Сирикс на губернатора Жиарод.

— Мисля, че я разочаровах дълбоко — казах аз. Друго обяснение не виждах, не можех да си обясня постъпката ѝ с гняв. — Дълго е чакала справедливост и изглежда е решила, че аз ще я въздам. Но нейната представа за справедливост е... не съвпада с моята.

Баснаайд въздъхна, после попита:

— Как е Тизаруат?

— Добре е. — Повече или по-малко. — Земедела, Тизаруат с влюбена във вас до уши.

Тя се усмихна.

— Знам. Много е сладка. — А после свъси вежди. — Макар че онова, дето го направи в Градините, беше много повече от „сладко“.

— Да — съгласих се. — Мисля, че в момента се чувства уязвима и крехка, затова го споменавам.

— Тизаруат крехка!? — Баснаайд се засмя. — Но всъщност случва се хората да изглеждат много силни, а вътрешно да не са такива, нали? Вие например вероятно имате спешна нужда от почивка на легло, макар че външно не ви личи. Трябва да си тръгвам.

— Моля ви, останете за вечеря. — Права беше, определено имах нужда да полегна, или поне Дванайсет да ми донесе възглавнички. — Пътят до станцията е дълъг, а и е много по-приятно да се храниш при наличие на гравитация. Няма да ви натрапвам компанията си, но Тизаруат със сигурност ще се радва да ви види, а и другите ми офицери биха искали да се запознаят с вас. Официално тоест. — Тя не отговори веднага. — А вие добре ли сте? Преживяхте същите трудности като нас.

— Добре съм. — И добави: — Сравнително. Така мисля. Откровено казано, флотска капитана, имам чувството, че... че е

изчезнало всичко, на което съм вярвала, че мога да разчитам. И не просто е изчезнало, а никога не го имало, просто аз току-що съм си дала сметка за тази липса. Не знам. Тоест, мислех си, че съм в *безопасност*, че знам коя каква е. А се оказва, че съм грешала.

— Това чувство ми е познато — казах аз. Нямах да издържа още дълго без възглавнички. По някаква причина и кракът започваше да ме боли. — След време нещата отново започват да се наместват.

— Бих искала да вечерям с вас и Тизаруат — каза тя, сякаш с това отговаряше на казаното от мен. — И с другите, които решите да поканите.

— Чудесно. — Без изрична заповед от моя страна Дванайсет заряза ъгъла си и отиде при една от пейките-ракли покрай стената. Отвори я и извади три възглавнички. — Кажете ми, земедела, можете ли да обясните, в стихове, по какво Бог прилича на патка?

Баснаайд примигна изненадано. Разсмя се. Точно на това се бях надявала, когато смених толкова рязко темата. Дванайсет тикна една възглавничка зад гърба ми и две под лакътя на обездвижената ми ръка. Благодарих ѝ.

— Имало някога патка, която била божество — каза Баснаайд. — И казала тя, туй на природата е тържество. Във въздуха палувам и като риба плувам... — Смръщи вежди. — И дотук. Друго не ми идва наум. Това е само стихоплетство, разбира се, глупава работа. Отвикнала съм.

— Аз и толкова не мога да измисля. — Затворих очи за миг. Тизаруат лежеше в лазарета и слушаше музика, която корабът излъчваше в ушите ѝ. Бо Девет стоеше наблизо и я наблюдаваше. Повечето Етрепи търкаха поверените им коридори, останалите стояха на вахта с Екалу. Амаат не бяха на смяна, някои си почиваха, други се къпеха или правеха упражнения в гимнастическия салон. Сейварден седеше на леглото си, обзета от меланхолия — вероятно още размишляваше върху пропуснатите възможности. Медиката се оплакваше на кораба, че не спазвам указанията ѝ, мрънкаше, но всъщност не беше ядосана. Калр Едно, която заместваше Калр Пет като моя готвача, се оплакваше на Три заради внезапната промяна в плановете за вечеря, но двете бързо се успокоиха, решили, че с общи усилия ще се справят. Една Амаат започна да си пее в банята: „Мама ми каза, че всичко се върти, всичко се върти, корабът около станцията обикаля“.

Не беше същото. Не беше онова, което исках, за което винаги щях да копнея. Но трябваше да ми стигне.

БЛАГОДАРНОСТИ

Много хора ми оказаха безценна помощ, без която не бих могла да напиша тази книга. Преподавателите и съкурсистите ми от „Клариън Уест“ и до днес са за мен източник на вдъхновение, съдействие и приятелство. Работата ми спечели неимоверно и от помощта на моите редактори — Уил Хинтън в САЩ и Джени Хил във Великобритания.

Казвала съм го преди, но ще го кажа и сега — цялата благодарност на света не би била достатъчна за моя невероятен агент Сет Фишман.

Дължа благодарност и на много хора, които ми предложиха съвет или информация и които откликнаха с търпение на моите въпроси — С. Хатсън Блаунт, Каролин Иве Гилман, Сара Гоулман, доктор Филип Едуард Калдън, доктор Брин Шулер, Ана Шуинд, Кърт Шуинд, Майк Суирски и Рейчъл Суирски. Информацията и съветите, които те ми дадоха, бяха без изключение правилни и мъдри — всички грешки са по моя вина.

Благодаря на Общинската библиотека в Сейнт Луис, на библиотеката в Университета Уебстър, на Градския библиотечен консорциум към общината на Сейнт Луис. И на всички хора, които превръщат Междубиблиотечното заемане в реалност. Сериозно. Междубиблиотечното заемане е нещо изумително.

На последно място, но не и по значение, не бих могла да напиша тази книга без любовта и подкрепата на своя съпруг Дейв и децата си Ейдън и Гауейн.

Издание:

Автор: Ан Леки

Заглавие: „Милостта на Калр“

Преводач: Милена Илиева

Година на превод: 2015

Език, от който е преведено: английски

Издание: Първо

Издател: ИК „Бард“ ООД

Град на издателя: София

Година на издаване: 2015

Тип: роман

Националност: американска

Печатница: „Полиграфюг“ АД, Хасково

Редактор: Иван Тотоманов

ISBN: 978-954-655-595-3

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/837>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.